"fred og frihed - Årgang 2003"
"ikkevold - Årgang 2003"

Udvalgte artikler fra bladet fred og frihed/ikkevold,
der udkom fire gange om året.

International Liga for fred og frihed og
Landsforbundet Aldrig Mere Krig samarbejdede
om udgivelsen, så bladene Fred og Frihed og
Ikkevold udsendes med fælles indhold, men
hver sit omslag.

Omslaget var forbeholdt de to foreninger,
mens resten af bladet blev redigeret af en
redaktion fra begge foreninger
v/ Ida Harsløf (fred og frihed) og
Tom Vilmer Paamand (ikkevold).

Downloadet fra "FRED.dk"
OnLine Biblioteket - FRED.dk/biblion/

"OnLine Biblioteket" i FRED.dk
er startet af Aldrig Mere Krig
ved Tom Vilmer Paamand og Holger Terp

Kommentarer sendes til Tom@FRED.dk

ikkevold

Fred®

Gelé med fruktsmak

THE FLINTSTONES are trademarks of Hanna-Barbera © 1998

Tidsskrift for antimilitarisme og pacifisme Nr. 1 2003 78. årg.

IKKEVOLD udgives af Aldrig Mere Krig (AMK), dansk afdeling af War Resisters' International (WRI).

Fred er en menneskeret, og krig er en forbrydelse mod menneskeheden. Derfor er det AMKs formål at arbejde for at fjerne krigens årsager og at modarbejde enhver form for krig og krigsforberedelse.

Ved medlemsskab af Aldrig Mere Krig kræves frigørelse fra eventuel tilknytning til militæret, herunder beredskabstjeneste.

IKKEVOLD dækker ikke nødvendigvis AmKs hovedbestyrelses holdninger.

Abonnement:

IKKEVOLD udkommer med fire numre årligt. Abonnementet indgår i medlemsskabet. For ikkemedlemmer koster et abonnement årligt 105,-. Løssalg: 30,-.

Abonnementsbestilling til:

Aldrig Mere Krig
Nørremarksvej 4
6880 Tarm
Tlf. 9737 3163
Giro 9004882

Adresseændring skal ske på posthuset i det distrikt, hvorfra der flyttes. Navneskift skal også meddeles til distriktets posthus.

Kopiering og eftertryk og anden gengivelse med angivelse af kilde anbefales.

Oplag 600. Eget tryk.

Redaktion:

Tom Paamand 8623 0328

Stof til IKKEVOLD sendes til:

Tom Vilmer Paamand
Ølstedvej 4
Lisbjerg
8200 Århus N

E-mail: ikkevold@fred.dk

ISSN 0107-5276

Danmark og verden

AMK har gjort sit for at få ændret Danmarks fortidige forsvarspolitik - fra gamle statuer til ubåde.

Af Geert Grønnegaard

Har vi gjort noget helt forkert?

Danmark er nu officielt i krig mod Afghanistan og Irak, to store lande i Asien tilsammen større end Frankrig og Spanien. Det er en større mundfuld end selv vikingerne turde vove for l000 år siden.

Det er godt nok forfærdeligt, men der er vist ingen der giver Aldrig Mere Krig skylden.

Tværtimod oplever vi, at tidligere sorgløse, nu dybt bekymrede mennesker, opsøger vores ideer og råd til at komme ud af suppedasen. Med særlig glæde har vi kunnet notere en stribe helt unge nye medlemmer det sidste halvår.

Vi har jo ikke millionbudgetter at gøre godt med, så hovedbestyrelsens aktiviteter har mest været sådanne som kunne klares med breve, telefon og e-mail.

På Christiansborg har vi mødt venlig hjælpsomhed fra Villy Søvndal, Søren Søndergaard og Jan Sjursen, som har stillet spørgsmål til ministrene om sager vi har ført frem.

Det har været om kasernechefer, der havde søgt og fået EU-tilskud til brakholdelse af deres øvelsespladser. Om en mildning af kravene til u-landsværnepligten, som næsten ikke har været brugt i årtier.

Og om F-16 flyenes evne til at lande igen med bombelasten i behold. Samme dag som Jensby svarede, at det ikke var noget problem, forulykkede et af flyene i Afghanistan af netop den grund.

Vores krav om at politi og hjemmeværn fik destrueret deres udfasede våben, som vi havde lovet i FN, har givet anledning til mindst ti spørgsmål og nærmest en ministerstorm på Lene Espersen.

Lidt utraditionelt har vi indgivet et entreprenørtilbud til Københavns Kommunes parkafdeling om renovering af Classens Have på Østerbro, med fjernelse af dækningsbunkere fra 1942 og en grim pralestatue af Classen, som var Danmarkshistoriens største og mest kyniske våbenhaj.

Vi har for få dage siden indgivet protest til borgmesteren i Ringsted, som på alle hverdage har ladet hjemmeværnsfolk hejse orlogsflag (krigsflag) på kommunens flagstang. Kommunen købte for to år siden den gamle artillerikaserne af staten og ejer derfor også nu flagstangen.

I over ti år har vi talt og skrevet om, at Danmark skulle skrotte sine ubåde og aldrig blot tænke på at anskaffe nye.

Ubåden er et rent offensivt, terroragtigt, våben, som ikke passer med Danmarks angiveligt kun fredsbevarende behov.

Det ser nu ud til, at forsvarsforligspartierne endelig har indset det og oplægger ubådene, af sparehensyn. I første omgang to af dem, og når "Sælen" kommer hjem fra Golfen, sendes den nok også hurtigt på museum.

København & Omegn

Kan vi sammen gøre en indsats for at gøre Aldrig Mere Krig synlig?

Kontakt: Peter Henning, Unnasvej 3
3000 Helsingør, tlf. 4921 6563

Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed og **Landsforbundet Aldrig mere Krig** har indgået et bladsamarbejde.

Vi redigerer og udgiver bladene **fred og frihed** og **ikkevold** i fællesskab.

For- og bagsiden samt side 2 og næstsidste side er forbeholdt de to foreninger. Resten af bladet redigeres af en redaktion sammensat af begge foreninger.

Trådene samles af Annelise Ebbe (fred og frihed) og Tom Vilmer Paamand (ikkevold).

Stof til **fred og frihed** og **ikkevold** sendes til:

Tom Vilmer Paamand
Ølstedvej 4, Lisbjerg
8200 Århus N
Tlf: 8623 0328
E-mail: ikkevold@fred.dk

Gamle numre af bladet kan læses på internet-adressen *www.fred.dk/amk/ikkevold*

Indhold

Fremtidens ånd **4**
Af Bo Richardt
Det er livsglæden, der får os til at demonstrere.

Dystre perspektiver **6**
Af Annelise Ebbe
Regeringen handler i strid med Folkeret og Grundlov.

Analyse af Powells beviser **8**
Af Rahul Mahajan
Beviserne giver ingen grund til at gå i krig.

Irak er i krig med Danmark **12**
Af Tom Vilmer Paamand
Alle krigens love er trådt i kraft.

Realistisk nedrustning nu! **13**
Af Ulla Røder
Ulla Røder fortsætter sin personlige nedrustning.

Krig er fred **14**
Af Ib Johansen
Irak-krigen set med Orwellske briller.

Den tabte uskyld **16**
Af Annevig Schelde Ebbe
Angsten for krigen ikke kan gradbøjes.

Fredsbevægelsen i Israel **18**
Af Aliyah Strauss
Rapport fra den israelske del af WILPF.

Konflikten i Palæstina **20**
Af Lizzie Saietz
Vi må prøve at forstå begge parters rolle i konflikten.

Et fattigt land i en farlig verden **22**
Af Torben Retbøll
Østtimor arbejder på at få selvstændigheden til at fungere.

Ytringsfrihed og krig **25**
Af Mikael Witte
Fred og en demokratisk grundlov hænger sammen.

Og meget mere...

Bladet er lidt forsinket, da redaktøren har haft travlt med andet arbejde mod den aktuelle krig.

Fremtidens ånd

Hvis vi forsager livsglæden har de os for alvor. Og det er livsglæden der får os til at demonstrere, thi uden den ville vi ikke tro på at det nytter.

Af Bo Richardt

Jeg har tilstrækkelig mange år på bagen til at huske venstrefløjens gyldne år i 70erne, hvor modstanden mod Vietnam-krigen gav de folkelige kræfter vind i sejlene. Fagbevægelsen var endnu stærk og der var et utal af politiske organiseringer. Endnu sad autoriteterne i og på os.

Siden er vi blevet socialt og teknologisk frisatte, og vores børn, der blev født og voksede op i de antiautoritære strømninger, har nu den individuelle frihed i kroppen.

Men de har ikke længere nogen social forankring og er historieløse, da deres opdragelse i stigende grad blev overladt til maskinerne, fordi vi forældre havde/har travlt med vores egen frisættelse.

Heldigvis findes der en modstrøm af social ansvarlighed. Det er som om den er vågnet med modstanden mod Irakkrigen. I mange år har markedet gået sin sejrsgang på bekostning af solidariteten og demokratiet. Vi bare elskede at blive rigere og rigere uden at kere os alt for meget med hvor det kom/kommer fra.

Så kom 11. september, som rystede os ud af tornerosesøvnen. Længe sad uhyggen i os, men qua det utrolige Bush-slængs fantastisk tykke hykleri, er der nu en stigende bevidsthed om hvad det er for nogen værdier de vil forsvare: den riges ret til at tæve den fattige, der brokker sig over godernes fordeling.

Da krigen var startet torsdag morgen 20. marts gik en del skoler spontant på gaden. Jeg kom ind til FredsVagten halv elleve, og oplevede det for en gammel aktivist vidunderlige, at ungdommen endelig var kommet på banen.

Og bannere havde de nået at lave: Behind every Bush there is a terrorist! Og lige i middagssolen kom en stor flok fra Det Fri Gymnasium og satte sig i krydset ved Holmens Kirke. De havde slagtøj med - en olietønde i en indkøbsvogn, og den stærkeste grundrytme kom fra et skateboards flade side mod tøndens rund-ding. Herlig energi og gode råb. Men ikke nogen der holdt taler.

F C F
All we are saying; is give peace a chance

(8 takters rundgang - verset kommer ind på samme taktslag som omkvædet)

Everybody's talkin' 'bout the |Bush and the Blair
and the |Fjog logrer der, han har |oss' en lille hær
som han |gern' vill' sætte ind, kom så |Fjog!, hent pind!
kom så |Stig, der' krig, ka' du |høre nogen skrig

Verden er i fare under |Bush, under Blair
under |Rumsfeld og Rice, ja og |Fjog især
de vil |fa'me ha Hussein, ja så |koste hvad det vil
For Sad|dam er for klam, de ka |ikk' mer bruge ham

Lande ligger øde efter |Bush efter Blair
efter |Fjog der får en kiks, jamen |er han ikke kær.
Pas nu |på du Fjog at den |kiks er okay
you |really oughta know, terror|ism finds a way

Råbetekst af Bo Richardt

Træt af at stå tavs

Jeg har ikke noget imod taler. De kan være væsentlige, morsomme, rørende og bragende gode, men jeg er træt af at stå pligtskyldigt tavst ved et hav af politisk korrekt afbalancerede ligegyldige gode meninger fra folk, der hverken har mit mandat eller min interesse som autoriteter.

Vi har ikke brug for at få at vide, hvad vi skal mene. Vi ved godt hvorfor vi er kommet. Det, vi har brug for, er at tro på at det nytter noget at vi er kommet. At det rykker noget. Borgen er urokkelig. Det skal jeg hilse at sige som fredsvagt - den er solid. Granit hele vejen op, men den er dog påvirkelig for en murrende indigneret vibration som vokser. Og ikke mindst er den jo bange for ungdommens trods og utilfredshed. Så det er den vi skal fastholde, så flygtig den er.

Det er dem der skal få lyst til at komme igen. Ikke fordi det er fest og ballade i sig selv, men fordi det er fest og ballade der samtidig betyder noget. At energien kommer af vreden, afmagten der transformeres til håb fordi fællesskabet i dansen, sangen og råbene, og de få gode talere der kan samle forsamlingens lydhørhed, er en stærk følelse.

I Nej til Krig og Terror - den fredsbevægelse der dukkede op med krigen i Afghanistan i oktober 2001, var der ikke rum til nytænkning og den døde ud i løbet af vinteren. FredsVagten udsprang af den, men flyttede 'hjemmefra' allerede efter halvanden måned. Det var gensidigt.

Vi brugte for 150 kroner fakler om dagen. Og vi var utilfredse med det 'støvede' ved de gamle metoder, og at FredsVagten ikke blev anerkendt som det friske pust i bevægelsen vi var og er. Blandt andet ønskede vi åben talerstol udfra en følelse af den indignation der pulserede gennem folket og burde være kommet til udtryk dér - 8. oktober, dagen efter den første nattebombning over Afghanistan. Den aften følte jeg at nogen havde taget monopol på taleretten.

Og bl.a. derfor er FredsVagtens grundsætning: Alle har lige ret til freden. Den anden mere indlysende

grund er jo at afghanere (m.fl.) har lige så meget ret som amerikanere.

For mange ligegyldige taler

I de seneste store fredsdemonstrationer har vi set den samme misere af alt for mange ligegyldige talere og alt for lidt dansemusik. Uf, siger nogen, der skal være gravstemning - tænk lige på hvad det handler om.

Jo, det er rigtigt, men hvis vi forsager livsglæden har de os for alvor. Og det er livsglæden der bringer os til at komme, thi uden den ville vi ikke tro på at det nytter. Så vi satser på at **fremme** livsglæden ved at gøre noget meningsfuldt ved sin sorg, skam og afmagt. Gå på gaden og fylde byen op med sin vrede - det er stærkt.

Nytter det noget?, spurgte DR-journalisten fredsvagten fredag morgen direkte i morgen-tv: Ja!, men det er som urtemedicin, du kan ikke lige mærke det. Men på lang sigt er der alligevel sket en bedring af livskvaliteten!, svarede han.

Og det er osse livskvaliteten de vil knægte, thi tomme sorrige mennesker køber mere. Og torsdag middag midt ude i krydset blandt alle de siddende gymnasieelever faldt et nyt slogan mig ind: Vi ka råbe, vi ka skrige, vort forbrug det kræver krige!

Fredag havde FredsVagten bedt om mobilisering allerede klokken 8 morgen for at møde folketingsmedlemmerne når de ankom... jeg havde en drøm, tænk hvis de næsten ikke kunne komme ind. Jeg havde bedt om det på stormøde om tirsdagen og igen torsdag på Rådhuspladsen, men ordstyreren troede ikke på det og fremsatte forslaget en smule lala "for de morgenduelige" mindede han om at FredsVagten altså åbnede klokken otte. Igen savnede vi begejstring.

Der var jo utvivlsomt masser af mennesker der var forargede nok til at ville stå op denne morgen for at spærre Borgen af med en menneskemur såfremt de selv troede på det. Og ikke mindst skal den individuelle stolthed, over at gi noget for at sige fra, frem for resignere, pointeres. Den stolthed betyder noget. Med selvværd kan vi lettere komme hinanden i møde og indrømme konsensus. Det er den følelse der har båret Freds-Vagten gennem årstiderne.

FredsVagten havde lejet lyd til dagen. Og erklæret Åben Talerstol. Det var første gang vi har prøvet det. Den slags går altid lidt trægt i starten, men der kom rigtig godt gang i den i løbet af formiddagen, da der efterhånden var forsamlede masser af skoleelever fra 6.-7. klasse og opefter. Og der var mange ærlige udtalelser fra unge og ældre, sange og oplæsninger, relevant cd-musik.

Jeg græd under bordet

Og så kom Globale Rødder med en cd med krigslyde som de fik sat på. Suverænt uhyggeligt, så jeg kom til at græde inde under bordet, hvor jeg havde søgt ly da krigen bragede ned over pladsen med 280 db fra de store horn, som aktivisterne havde vendt om mod væggen ind til folketingssalen hvor forhandlingerne var i gang. Politiet kom roligt frem og vendte dem forsigtigt igen.

Mens jeg var talerækkestyrer var der en ung fyr der følte sig grebet af stemningen og kaldte politiet 'fucking fascistsvin'. Inden jeg lod næste taler komme på sagde jeg til ham at det ikke passede, og brød selv som ordstyrer ind i talerrækken for at be om respekt for politiet, og anerkende deres udstrakte konduite - de gav demonstrationerne det rum der var påkrævet og spærrede autoriseret for trafikken. Så tak til dem. Vi skal ikke skabe fjendebilleder.

Joh, så bad det unge brushovede igen om en kort kommentar, fik mikrofonen og sagde undskyld idet han indså at jeg havde ret. Flot.

Der var trængsel om bordet ved middagstid. Og nogen var begyndt at råbe på arabisk - Allah Akbar og den slags. Så kom der en gruppe - formodentlig palæstinensere som råbte slagord jeg således ikke forstod. Jeg var fremme med en opfordring til at fortælle os på dansk hvad det var, men samtidig blev jeg flået i ærmet af en anden der indigneret fortalte mig at de råbte: Vi gi'r vores blod for Saddam. Nåhja.. det brød jeg mig heller ikke om, men det var vel bedre at de fik rum til at råbe deres vrede, end at de gik ud og afreagerede med selvmordsbomber - i sidste ende.

Og opponenten tilbød jeg selv at stille sig i talerrækken, hvis han ville imødegå det. Således var der flere gange nogen der imødegik andre. En ung imam-studerende kom frem med hæklet hvid kalot og 'rigtigt' skæg. Nogen hviskede til mig at han var fanatisk, men stadig fastholdt vi den åbne talerstols princip. Og så var han jo ganske fornuftig i sin ikke-volds tale, selvom han brugte den for os vesterlændinge så uglesete koran-retorik.

Der var masser af andre gode oplevelser, omkring den talerstol, som det vil føre for vidt at referere hér. Blot vil jeg konkludere at jeg er sikker på vi gjorde dialogen og demokratiet en tjeneste.

Bo Richardt er ideologisk bagmand for FredsVagten. Se www.fredsvagt.dk.

Dystre perspektiver

Krigen var ulovlig, besættelsen er ulovlig. Regeringen handler i strid med Folkeret og Grundlov. Uvederhæftige medier har kronede dage, gode medier stækkes.

Af Annelise Ebbe

Godt en uge inde i april blev jeg spurgt, om jeg uden tøven kunne fastholde parolen: Stop krigen. Var det ikke bedre, at "de gør krigen færdig"? Anfægtelserne indfandt sig - endog hos mig, som er pacifist. Der findes ikke enkle svar på det spørgsmål.

Den såkaldte befrielse er bragt til ende, siger de, Koalitionen har vundet krigen, siger de, irakerne kan med glæde og optimisme se fremtiden i møde. USA vil forhandle sig frem til en midlertidig regering med blandt andre Ahmad Chalabi fra Iraqi National Congress.

Iraks nye ledere

Ahmad Chalabi er iraker, men han har opholdt sig uden for Irak siden 1958. Han er uddannet i USA, hvor han bor i dag. Har også haft bopæl i Jordan, som han måtte forlade, fordi han står til 22 års fængsel for underslæb. Han havde overført millionbeløb til skjulte bankkonti i Schweiz. I øvrigt ligger hans kontor i Washington dør om dør med Det Hvide Hus. Det er en fremtid med den form for ledere, USA har tiltænkt de nu befriede irakere.

Men krigen er slut, og den 11. april kørte jublende kurdere med amerikanske flag gennem Københavns gader på vej til den amerikanske ambassade, hvor de ville takke USA for befrielsen. Samtidig stod Kvinder i Sort i den ugentlige tavse demonstration på Gammel Torv, og folk vægrede sig mod at tage imod vores løbesedler, fordi de lige havde set, hvor glade herboende irakere var, som de sagde.

Saddam Hussein er faldet, han er muligvis død. Kurderne er en af de befolkningsgrupper, som er blevet grusomt forfulgt og nedslagtet i tusindvis af Saddam Hussein. De jubler nu, men hvordan forestiller kurderne sig, at fremtiden vil forme sig for dem? Kurderne vil indgå som en lille brik i de studehandler, som USA vil indgå med NATO-partneren Tyrkiet.

Et besat land

Stop krigen skal ændres til Stop besættelsen, for det er en besættelse, der er i gang, og besættelsesmagten har end ikke tænkt sig at gøre, hvad den ifølge den 4. Genève-konvention har pligt til, nemlig at opretholde lov og orden. Og når den gør det, skyder den på ubevæbnede demonstranter.

Der er kaos i Irak. Ordet kaos er blevet forslidt, men vi har ikke noget stærkere. Befrielseskoalitionen har gået efter en hurtig sejr, og en sejr har ikke handlet om at befri irakerne, men at nedkæmpe dem med alle midler.

Og nu skal nødhjælpen ind i Irak - i kølvandet på krigen. Men nødhjælpsorganisationerne kan ikke arbejde i et land, hvor bander og enkeltpersoner hærger og plyndrer. Hele denne krig, som fra dag ét har været beskidt, ender nu i en "survival of the fittest". De mange sårede - der var dage, da der kom 100 ind på Bagdads hospitaler pr. time - gamle, børn, kvinder bliver taberne. De vil ikke være fysisk stærke nok til at kæmpe sig vej til hjælpen.

Besættelsestropperne skal ud af Irak, og de danske tropper skal trækkes hjem. Det er helt uacceptabelt, at Danmark som krigsførende nation sender flere soldater og politi derned. De krigsførende lande skal holde sig væk. Det er irakerne selv, der skal bestemme Iraks fremtid. En FN-fredsbevarende mission bestående af soldater fra ikke krigsførende lande eller måske bedre endnu en politistyrke med FN-mandat burde sættes ind, så befolkningens indbyrdes kampe ikke udvikler sig yderligere.

Mediernes rolle

Man må spørge sig selv, hvordan det er gået til, at denne krig, som 79 procent af den danske befolkning var imod før den startede, blev spiselig for langt flere, og hvordan den nærmest blev acceptabel i de lande, der støtter Koalitionen.

Her har medierne en vigtig rolle. Det er til bevidstløshed sagt, at sandheden er krigens første offer. I en af de fodboldagtige-reportager, som Jannich Kofoed fra DR-Radioavisen bragte - direkte fra Amman, som det hed, som om han stod midt på krigsskuepladsen - sagde han, at støtten til Saddam Hussein hævdedes at ligge overvejende hos befolkningerne i de arabiske nabolande og hos fredsbevægelserne.

Det var injurierende over for fredsbevægelserne, og vi kunne have sagsøgt ham, men hvad ville det ændre? Udlandsredaktør Kristian Mouritzen sagde - efter klager -, at det var "en smutter", som var blevet påtalt over for Jannich Kofoed, og som udlandsredaktøren "beklagede meget". Kristian Mouritzen havde fat i noget væsentligt, når han forstod, at fx Ingen krig mod Irak, som samlede den danske krigsmodstand, uafladeligt fremførte afstandtagen til Saddam Hussein. (Det var åbenbart ikke

indlysende, Anders Fogh opdagede det ikke!) Den anden del af Jannich Kofoeds udsagn kom imidlertid til at stå uimodsagt tilbage, fordi det ikke var injurierende over for den danske fredsbevægelse.

Saddam Hussein hævdedes af Jannich Kofoed at have støtte hos befolkningerne i de arabiske nabolande. Nej, det havde han ikke. Det irakiske folk havde og har støtte hos befolkningerne i de arabiske nabolande, og derfor var de mod krigen, selvom deres regeringer støttede den. Mod Saddam Hussein, mod krigskoalitionen, mod en amerikansk besættelse af Irak.

Krigens ofre

I TV2-Nyhederne så man amerikanske tropper gå ind i Bagdad. Man så en kampvogn vælte ind i et af Saddam Husseins paladser, tilsyneladende uden at gøre nævneværdig skade. Man så et par soldater sidde på en græsplæne fredeligt og roligt. Det så ud, som om de spillede kort. Derefter gik vi videre, et meget langt indslag fra giftgasangrebet på Halabja med kommentarer fra en læge, der kunne pege på mennesker, der stadig lå syge, og en lærer, der kunne pege på kældre, der ikke havde kunnet yde beskyttelse mod dette hæslige giftgasangreb. Døde småbørn og andre døde, men det var de små børn, der blev siddende på nethinden.

Et øjeblik tænkte jeg - uendelig træt og trist over alt, hvad der sker i denne krig: Endelig ser man også ofrene for krigen, indtil jeg kom i tanke om, at disse ofre slet ikke var ofre for Koalitionens krig. I det indslag havde denne krig ikke andet end portene til et af Saddam Husseins paladser som offer. Et af de såkaldt kirurgiske angreb, og efter veludført dåd sad soldaterne afslappede og spillede kort på en grøn-grøn græsplæne.

Ofrene i dette indslag af TV2-Nyhederne var altså ofrene fra Saddam Husseins hæslige diktatur med undertrykkelse og udryddelse af blandt andre shiamuslimer og kurdere, en 15 år gammel nyhed. I Politiken beskrev Åsne Seierstad, hvordan de amerikanske soldater - som hævn over 11. september og i angst over, hvad der kunne ramme dem selv - skød på alt, hvad der bevægede sig, tilfældige civile på en støvet vej mod Bagdad, men en sådan meget vigtig oplysning fandt ikke vej til en TV-avis.

Angreb på ytringsfriheden

Hotel Palestine, hvor mediefolkene var samlet, blev beskudt af amerikanske tropper. Det hed sig, at der var åbnet ild fra hotellet. Også her kunne Åsne Seierstad afkræfte den tilsyneladende undskyldning. Der var ikke åbnet ild. Flere mistede livet ved dette angreb. Den arabiske tv-station Al-Jazeera blev beskudt, også her med dødsfald til følge. Det er nærliggende at forestille sig, at der var tale om overgreb på ytringsfrihedens fremmeste fortalere i en krig, der ikke måtte formidles.

Det er relevant at minde om giftgasangrebet, men det er ikke blot usmageligt, det er decideret løgnagtigt at lade, som om der ikke har været nævneværdige ofre i denne krig, og at ofrene for Saddam Husseins giftgasangreb har berettiget det såkaldt præventive angreb på Irak.

Krigen var ulovlig, og besættelsen er det også. Den var ulovlig fra første færd, da man ganske vist hævdede, at den blev ført, fordi Irak havde masseødelæggelsesvåben. Det hedder i FNs Charter, at man kan føre krig under én ud af to betingelser: Hvis man selv er angrebet, kan man ifølge artikel 51 forsvare sig. Intet land er angrebet af Irak.

Desuden kan Sikkerhedsrådet ifølge artikel 42 godkende en krig for at oprette eller genoprette fred og sikkerhed, hvis alle ikkevoldelige midler er udtømt. Det var de ikke. Våbeninspektørerne havde ikke fuldendt deres arbejde. Og Danmark kan ifølge grundloven kun være i angrebskrig, hvis landet selv eller én af NATO-partnerne er angrebet.

Perspektiverne for Irak er dystre. Det samme gælder perspektivet for de øvrige mange stater på "ondskabens akse" og dermed for hele verden. Motivet for krigen blev drejet. Det var befrielsen af den irakiske befolkning, det kom til at handle om. En sådan såkaldt befrielse findes der ikke hjemmel for i FNs Charter (eller i den danske Grundlov). Og perspektivet er nu også, at det er USA, der skal vurdere hvilke befolkninger der skal befries og på hvilken måde.

Hvem ønsker den udvikling? ■

Nedrustning via NATO

Af Jørgen Neumann

Georg Walker Bush er med sin retorik ved at grave sin egen grav, for al anden indenrigspolitik - herunder hjælp og støtte til de mange fattige i USA, samt USAs store gæld til FN - er tilsidesat til fordel for USAs (enenegang) bekæmpelse af ondskabens akse.

NATO-landene i Europa kunne - med FNs generalforsamlings udtalelse, som enstemmigt blev vedtaget i 1978 om våbenbeholdningerne i verden: "En trussel mod selve menneskehedens overlevelse" samt Menneskerettighedsdomstolen i Haags erklæring fra 1996 - kræve: "Atomafrustning på alle områder under streng og effektiv kontrol".

Således at NATO kunne pålægge følgende atommagter en øjeblikkelig nedrustning: USA, Kina, Rusland, Frankrig, Storbritannien, Israel, Indien, Pakistan og Nordkorea. Og lade disse lande indgå i en aftale om total atomvåbennedrustning over et kortere forløb med hensyntagen til opbevaring af atomaffaldet.

Der var efter det Sociale Forums topmøde i Firenze op imod 1 million demonstranter under parolen "Nej til krig" herunder mange antiglobalister - en gryende og tiltagende antal civilister, der gerne ser fredens tjeneste iværksat.

Også blandt USAs egen befolkning er der stigende utilfredshed med Georg Walker Bush's frembrusen om bekæmpelse af ondskabens akse.

Vi vil hellere ikke stiltiende se på, at et nyt radarsystem i USAs ubåde og krigsskibe udsender signaler, så mange hvaler opgiver ævret med bugen den forkerte vej opad.

Lad Georg Walker Bush sige følgende: "The war is over when I am gone", når et samlet NATO samarbejder om nedrustning og afvikling af våbenindustrien.

Skrevet den 17. februar.

Analyse af Powells beviser

Hvis man godtager alt hvad Colin Powell sagde til FNs sikkerhedsråd, er der ingen grund til at gå i krig

Af Rahul Mahajan

Hvis man godtager alt hvad Colin Powell sagde til FNs sikkerhedsråd den 5. februar, burde den første respons være, at så var der ingen grund til at gå i krig, eftersom USAs efterretningsevner er så effektive at Iraks masseødelæggelsesvåben nemt kan blive fundet.

Det første spørgsmål man ville stille ville så være hvorfor USA i over to måneder har tilbageholdt disse tydeligvis så afslørende beviser fra de våbeninspektører, som kunne have bekræftet påstandene og ødelagt lagre af masseødelæggelsesvåben og deres produktionsanlæg.

Hvis Powells beviser vitterligt er hvad han påstår de er, har USA valgt at sabotere FNs sikkerhedsråds resolution 1441, hvor afsnit 10 *"påkalder alle medlemsstater at give deres fulde støtte til UNMOVIC og IAEA i udøvelsen af deres mandat, herunder ved at viderebringe enhver information forbundet med de forbudte våbenprogrammer."*

Men denne konklusion er måske ikke berettiget af disse beviser. Hvad Powell serverede for sikkerhedsrådet var en omgang tågede luftfotos af bygninger, et skema over formodede Al-Qaeda aktiviteter i Irak, et par bånd med optagelser der muliggør forskellige fortolkninger og, som før, et stort antal rapporter uden dato fremskaffet fra unavngivne Irakiske afhoppere.

USAs regering har ofte før brugt misvisende eller falske informationer for at oppiske en krigsstemning. Det spænder fra relativt spidsfindige konstruktioner af satellitfotos for at overbevise den Saudiarabiske regering om at Irak var ved at mobilisere tropper til en invasion af Saudi-Arabien i 1990, til de mindre spidsfindige, så som de fortsatte påstande om at Irak "smed våbeninspektørerne ud" i 1998 (som pressen den gang korrekt skrev, blev de trukket tilbage på USAs initiativ). En skeptiker har god grund til ikke at ville acceptere nogle af beviserne overhovedet, men det er dog nyttigt at gennemgå det.

Beviser om Irak og Al-Qaeda

Præsentationens svageste, men vigtigste del var påstande der skulle forbinde Irak med Al-Qaeda aktiviteter. Tidligere afhang forbindelsen af påstande om en mand, Mohammed Atta, og dennes møde med en Irakisk efterretningsagent i Prag (det er siden hen blevet klart at han næsten sikkert var i USA under det påståede møde). I dag afhænger forbindelsen af een mand, Abu Musab al-Zarqawi.

Al-Zarqawi er tilsyneladende en højtstående agent i en islamisk gruppe kaldet Ansar al-Islam, som opererer i det nordlige Irak (på nuværende tidspunkt en autonom region med en foreløbig kurdisk regering på god fod med USA).

Om end der ikke er nogen klar direkte forbindelse mellem denne organisation og den irakiske regering hævder Powell at Iraks regering har en højtstående agent i Ansar som "tilbød Al-Qaeda et fristed", men få om nogen accepterede tilbuddet eftersom det formodede sted var i den del af Irak der ikke stod under Iraks regerings kontrol.

Forbindelsen mellem al-Zarqawi selv og den irakiske regering består tilsyneladende i at han blev behandlet på et hospital i Bagdad, hvilket næppe kan tages som en indikation af at Irak på højt niveau har gjort sig medskyldig i terroristangreb mod amerikanske mål.

Der var ikke noget forsøg på at forbinde Ansar med terrorangrebene den 9/11. For USA er den blotte tilstedeværelse af al-Zarqawi, der er en underordnet i Ansar, i Irak grund nok til en krig. Men Ansars leder, kendt som Mullah Krekar, lever uantastet i Norge, og USA har end ikke krævet ham udleveret. Krekar benægter enhver forbindelse mellem Ansar og Al-Qaeda. Powell hævder også at en Al-Qaeda fange har fortalt, at Irak har givet oplysninger om biologiske og kemiske våben til Al-Qaeda medlemmer. Givet de forhold som Al-Qaeda fangerne holdes under, og deres klare incitament til at fortælle USAs regering det de gerne vil høre, er det meget langt fra at være reelle beviser.

Påstanden trodser også al sund fornuft. Saddam Hussein har altid af Al-Qaeda været anset for en fjende, og selv har Hussein anset Islamister som den største interne trussel mod hans regime.

At give dem muligheden for at lave kemiske og biologiske våben, våben han ser som uundværlige for regiments overlevelse (mange analytikere tror at hovedårsagen til at USA ikke gennemtvang et "regimeskifte" i 1991 var frygten for at Iraks regering kunne anvende kemiske våben i selvforsvar) ville være at destabilisere sit eget regime.

Beviste masseødelæggelsesvåben

Kernen af hans præsentation var dog påstande om Iraks overtrædelse af resolution 1441, og om landets forsøg på at erhverve sig masseødelæggelsesvåben.

Dette omfattede beviser som et fotografi af et skur og en lastvogn ved siden af en bunker, efterfulgt af en påstand om, at sådan en sammenstilling af lastvogn og skur (lastvognen skal forestille at være en "dekontaminerings-lastvogn") er en ufejlbarlig indikator for at bunkeren indeholder kemiske våben. Et andet

Amerikansk flyveblad kastet ud over Irak.

bevis er et foto af hvordan et irakisk UAV (unmanned aerial vehicle, "ubemandet luft-fartøj") "ville se ud". Powell hævdede at Irak var ved at puste nyt liv i forsøg på at erhverve sig atomvåben, og han fortalte at to ud af tre elementer allerede var i Iraks hænder.

Det sidste element, spalteligt materiale er og altid har været det sværeste at skaffe. Ifølge Powell "*har vi mere end et årtis beviser for at han [Hussein] forbliver fast besluttet på at opnå atomvåben*", men der hørtes ingen erkendelse af at han i et årti har været helt ude af stand til at få det.

Ej heller var der nogen anerkendelse af Mohammed el-Baradei, leder af det hold af inspektører der leder efter atomvåben i Irak, hvis vurdering er at "der er til dato ikke spor af fortløbende forbudte atomare aktiviteter eller aktiviteter relateret hertil". Ej heller har inspektionerne hidtil fundet tegn på nye nukleare anlæg eller direkte støtte af nogen nuklear aktivitet. Mohammed el-Baradeis hold forventer inden for de kommende måneder troværdigt at kunne erklære, at Irak ikke har noget atomkraft- eller atomvåbenprogram, under forudsætning af aktiv medvirken fra Iraks side og såfremt ingen usædvanlige omstændigheder opstår. Powell genoplivede påstanden om at Iraks forsøg på at erhverve sig visse aluminiumsrør viser at Irak prøver på at lave centrifuger til produktion af spalteligt materiale, og drager dermed Mohammed el-Baradeis konklusion om at de er bedre egnede til konventionelt artilleri, i tvivl.

Flertallet af de øvrige "beviser" var uden angivelse af kilder eller fra en af de utallige afhoppere, som altid bekvemt er kommet frem når USA har haft brug for det. Det mest overbevisende bevismateriale var optagelser af to samtaler, der skulle vise Iraks forsøg på at skjule beviser for våbeninspektørerne.

Det er umuligt at sige om optagelserne er ægte, om de er nye, eller stammer fra den forrige inspektionsrunde i 1997, eller hvad de præcist refererer til. Ser vi bort fra alle disse forbehold, er det dog stadig sandsynligt at Irak prøver at skjule ikke masseødelæggelsesvåben, men snarere mindre ting som ikke nåede med i deklarationen fra den 7. december (dette kunne for eksempel være de tomme kemiske granater der for nylig blev opdaget), og at de så prøver at skjule disse uoverensstemmelser frem for at lade inspektørerne finde dem.

Der var i hele præsentationen ikke nogen som helst erkendelse af situationens sande tilstand angående kemiske og biologiske våben, som bekræftet af UNMOVIC for nyligt. Der er optegnelser for hvor mange kemikalier, biologiske vækstmedier og andre komponenter Irak importerede fra vestlige firmaer (specielt amerikanske og tyske). Der vides hvor meget våbeninspektører har destrueret. Der er irakiske påstande om hvor meget der blev brugt i krigen med Iran og hvor meget de selv destruerede.

Irak er ude af stand til at skaffe inspektørerne tilstrækkelige beviser til at kunne få regnestykket til at gå op. Der er således nogle uoverensstemmelser angående kemiske våben. For eksempel hævder Irak at 550 sennepsgas-granater mistedes efter golfkrigen, men de kan ikke bevise det.

Angående biologiske vækstmedier er der uoverensstemmelser, og hvis man tager disse uoverensstemmelser og accepterer den helt urealistiske påstand at Iraks fermenteringstanke har været i konstant brug i alle de seneste år, kan man opnå høje tal for hvor store mængder biologiske midler, som for eksempel anthrax-bakterier, Irak teoretisk kunne have.

Disse uoverensstemmelser er tilstrækkeligt til at våbeninspektørerne ikke kan lukke bogen for de kemiske og biologiske våben (om end de reelt set har gjort det for atomare våben). Det kan formodentlig skyldes at

►

Irak, efter 8 års krig med Iran, verdenshistoriens voldsomste bombardementer under Golfkrigen, og endelig 12 års hårde sanktioner, ikke har alle sine optegnelser intakt.

Er Irak en trussel?

Det er utvivlsomt sandt at Irak førhen er gået langt i deres bestræbelser på at undgå samarbejde med inspektionerne. Det er muligt at det sker også nu - nogle af Powells beviser kunne være reelle.

Fraværende i præsentationen var enhver seriøs diskussion af den trussel som Irak kan anses for at udgøre mod USA eller enhver stat i regionen. Blot det at besidde masseødelæggelsesvåben, selv hvis endeligt afklaret, er ikke bevis for aggressive intentioner.

Faktisk har Irak siden Golfkrigen selv indkasseret angreb ganske ofte (amerikanske og britiske bombninger, periodiske tyrkiske invasioner i nord, så godt som kuwaitisk anneksion af Irakisk territorium i syd), men har ikke selv seriøst truet nogen.

Beviserne for Iraks angrebsvilje synes at lyde noget i retning af: Saddam "gassede sin egen befolkning" i 1988, derfor er der overhængende fare for at han vil angribe os i 2003. Den overhængende fare lader dog ikke til at være større, end at vi kan afse et helt år til at piske en krigsstemning op før vi angriber. Dette overser belejligt det centrale faktum om Husseins krigs-CV.

Uden undtagelse blev hans værste forbrydelser begået med fuld støtte fra USA, både med diplomati og materiel. Krigen mod Iran, massakren af kurdere i Anfal kampagnen i de sene 80'ere, selv den blodige undertrykkelse af "den irakiske intifada" i 1991 involverede alle eksplicitte mål af støtte fra USA - fremskaffelse af efterretningsoplysninger, godkendelse af eksport af kemikalier og biologiske vækstmedier, ydelse af "landbrugsstøtte", afvæbning af oprørere, og meget mere.

Invasionen af Kuwait blev udført i den bevidst tilskyndede tro at USA var ligeglad. Hussein ved, at uden støtte fra USA kan han kun være en trussel mod sine interne politiske fjender. Powell beskæftigede sig ikke med disse kendsgerninger, men indrømmede nærmest i hans tyen til forebyggende krig, at trods manglen på en trussel fra Irak "skulle vi så løbe den risiko at han en dag, på en tid, sted og måde efter eget valg, vil bruge disse våben når verden er i en meget svagere position til at reagere?".

Det er klart at ethvert land vil på kunne foretage et sådant argument mod et hvilket som helst andet, hvorfor forebyggende angreb (engelsk "pre-emption") er i klar uoverensstemmelse med international ret.

Hvis Irak ikke samarbejder

Hvis Irak ikke samarbejder fuldt ud med inspektørerne lige nu, er det vigtigt at forstå hvorfor. Den første runde med våbeninspektioner begyndte at falde fra hinanden i 1998 af een grund: USA nægtede at forpligte sig til ophævelse af sanktionerne så snart Irak var afvæbnet.

Denne nægtelse var et brud på deres forpligtelser under resolution 687. Denne gang er det endnu værre. USA bomber jævnligt Irak i et eskalerende mønster hvor der ikke længere er skyggen af forbindelse til håndhævelsen af de ulovlige flyveforbudszoner, men er klart en del af den nedbrydning af luftforsvar hvormed USAs krige begynder.

USA opbygger en massiv militær tilstedeværelse i golfen, og erklærer åbent, for alle der ønsker at lytte, at det vil gå i krig uanset hvad Irak gør, og uanset om FNs sikkerhedsråd er med eller imod. Faktisk har mindst en kommentator, Bill Keller ("What to Expect when you're Inspecting, " New York Times, 16. november, 2002), pointeret at inspektionerne er en vidunderlig indledning til krigen fordi de kan *"betydeligt formindske Saddams arsenal"*, og dermed gøre det let for USA at kæmpe uden frygt for gengæld, og fordi *"inspektionerne fastfryser Irak mens vi bringer vores styrker i stilling"*.

Irak befinder sig således i den bizarre position at det påbydes at afvæbne sig samtidig med at det er under angreb fra et andet land, og oveni hatten foragtes af det "internationale samfund" for kun delvis medvirken.

Det bliver mere og mere sandsynligt at USA vil opnå en resolution fra sikkerhedsrådet der autoriserer en krig. Hvis det gør, vil hovedargumentet være at det må gå i krig med Irak for at håndhæve international lov og ret. Det er vigtigt allerede nu at forstå præcist hvor slemt et argument det er. Det er ikke bare fordi USA systematisk har undergravet international lovgivning,

- ved at nægte at acceptere grundlaget (afvæbning) for fjernelse af sanktionerne,
- ved gentagne gange ulovligt at angribe Irak (som Desert Fox bombningerne i 1998), og
- ved bevidst at gøre sanktionerne så skadelige som muligt mod befolkningen af rent politiske bevæggrunde (Se "Economic sanctions as a weapon of mass destruction, " Joy Gordon, Harper's, november 2002).

Det er ej heller blot fordi USA er dobbeltmoralsk, idet det selv og favoriserede allierede er undtaget fra lovmæssige forpligtelser hvor stater udpeget som fjender ikke er det.

Det er fordi denne krig skænder den ultimative internationale lov. Det er en "forbrydelse mod freden", en angrebskrig. Det besluttedes for længe siden i det Hvide Hus, og den eneste grund til at andre lande måtte stemme til fordel for USA er dets gentagne erklæringer at krigen vil komme hvad enten de vil det eller ej. Det er USA der holder ikke bare Irak, men hele verden som gidsel.

Rahul Mahajan er amerikaner, bor i Texas og medlem af The Nowar Collective. Han er forfatter til "The New Crusade: America's War on Terrorism" (April 2002, Monthly Review Press) og den kommende "The U.S. War on Iraq: Myths, Facts, and Lies." Artiklen er en Znet Commentary og er oversat fra engelsk af Jens Buurgaard Nielsen.

Læs meget mere på www.zmag.org og www.nowarcollective.com. ■

Irak smed inspektørerne ud?

I dag er det et fast punkt i anklagerne mod Saddam Hussein, at han smed FNs våbeninspektører ud af Irak i 1998. Sådan har historien dog ikke altid set ud.

Af Tom Vilmer Paamand

Historien om Irak og de udsmidte våbeninspektører i 1998 kommer fra Anders Fogh Rasmussen, Bush og Blair - samt blandt andre ledende socialdemokrater og radikale.

Et dyk i de gamle aviser dokumenterer hvorledes fortiden pludselig har ændret sig. Det fremgår tydeligt af alle kilder, at Irak også i 1998 gjorde alt for at lægge hindringer i vejen for FNs våbeninspektører (UNSCOM). Inspektørerne forlod så Irak lige før USAs og Storbritanniens sidste større bombeangreb i december 1998 - men hvorfor?

I 1998 var våbeninspektørernes afrejse ikke noget, der trak store overskrifter i de danske medier. Medierne var i stedet fokuseret på bombeangrebet, der fulgte umiddelbart efter. Saddam Hussein var officielt vores alle sammens fjende, så en god negativ historie om at han smed FNs inspektører på porten ville jo nok blive brugt.

Her er et par eksempler på oplysningen om inspektørernes afrejse fra en troværdig konservativ avis i 1998:

Jyllands-Posten 17/12 1998
... Tidligere på dagen evakuerede FN alle våbeninspektører (UNSCOM) fra Irak, efter at en rapport til FNs Sikkerhedsråd konkluderede, at Saddam Husseins styre har lagt utallige forhindringer ...

Jyllands-Posten 22/12 1998
... Først da FN's våbeninspektører gav op, fulgte det amerikansk-britiske militærslag, akkompagneret af de obligate protester fra kredse, som postulerer, at de vil FN's vel, men i øvrigt blæser FN en hatfuld. ...

Jyllands-Posten kan altså rapportere, at våbeninspektørerne gav op og FN evakuerede dem. I dag har fortiden så ændret sig, viser de aktuelle aviser:

Jyllands-Posten 18/3 2003
... I 1998 tilsluttede begge partier sig magtanvendelse i Irak med afsæt i en tidligere vedtaget resolution, da FN's våbeninspektører var smidt ud af Irak ...

Jyllands-Posten 9/2 2003
... Hussein kunne ustraffet sparke FN's repræsentanter ud i 1998. ...

Nu fortæller Jyllands-Posten, at våbeninspektørene i 1998 blev smidt eller sparket ud af Saddam Hussein. Et nyt dyk i avisbunkerne viser samme mønster hos B.T.:

B.T. 17/12 1998
... Dansk våbeninspektør Anita Steensing forklarer, at alle FNs våbeninspektører bliver taget ud inden sådan et angreb. ...

B.T. 17/12 1998
... Den udsendte danske våbeninspektør, civilingeniør Niels Frederiksen, blev allerede evakueret i går formiddag sammen med kollegaer fra UNSCOM, FNs våbeninspektører. ...

B.T. bruger de samme bløde formuleringer om fortiden som Jyllands-Posten - FNs våbeninspektører blev evakueret eller taget ud. Men også for B.T. ændrer fortiden sig:

B.T. 18/12 2002
... Irak fortsatte med at producere og opbevare masseødelæggelsesvåben, efter at våbeninspektørerne i 1998 blev endegyldigt smidt ud af Irak. ...

For B.T. er virkeligheden nu, at våbeninspektørerne i 1998 endegyldigt blev smidt ud af Irak. I marts 2003 forlod våbeninspektørerne atter frivilligt Irak, kort før landet igen blev bombet. Hvor lang tid mon der går før det også bliver til en historie om, at inspektørerne blev sparket ud?

Det er reelt nok, at begivenheder i fortiden kan forstås anderledes, når nye oplysninger kommer frem. Trods et grundigt dyk i arkiverne er der dog ikke dukket nogle artikler frem fra hverken Jyllands-Posten eller B.T. - eller nogen andre kilder - der dokumenterer ændringen.

Tilsvarende har diverse danske og udenlandske politikere undladt at forklare sig om denne detalje.

B.T. og Jyllands-Posten har også det til fælles, at begge har en ret ukritisk holdning til den aktuelle krig med Irak.

Politiken og Information har en noget mere kritisk indstilling til krigen, og har været noget bedre til at holde fast i den første version af episoden, som alle medier var enige om var sandheden den gang i 1998.

Alt for nemme løgne

Dette er blot en meget lille detalje i det tætte slør af bevidste løgne, der er lagt ud for at få os alle sammen til at støtte denne krig - og det mod en blodig diktator, hvor bare sandheden om hans ugerninger burde være rigeligt!

Medierne har denne gang gjort lidt mere ud af at fortælle, når de mest åbenlyse løgne ikke har kunnet fastholdes - men det er faktisk også foruroligende.

Når præsidenter, statsministre og medier i skøn forening bruger så let gennemskuelige løgne, er der noget alvorligt galt.

De er ikke dumme nok til selv at tro på uhyrlighederne, som selv de større medier ser sig nødsaget til at kommentere kritisk.

Men det er alligevel disse officielle begrundelser, der stort set alle på forhånd er afsløret som fejlagtige, som vores politikere og medier fortsat bruger som grunde til, at Danmark er i krig.

De kunne i det mindste anstrenge sig lidt og lyve ordentligt for os! ■

Irak er i krig med Danmark

Irak har derfor fuld ret til at angribe relevante mål i Danmark, uden at dette på nogen måde kan kaldes terror - for alle krigens love er nu trådt i kraft.

Af Tom Vilmer Paamand

"Danmark deltager i en krig imod Saddam Husseins regime i Irak, fastslår Forsvarsministeriet efter en vis usikkerhed om, hvordan man kan betegne det danske militære engagement".

Denne meddelelse blev udsendt af Forsvarsministeriet den 22. marts 2003 efter at Forsvarskommandoen tidligere havde erklæret, at Danmark ikke officielt går i krig - selv om vi bidrager med to flådefartøjer.

Krigen mod Irak kaldes ellers for blandt andet en "militær aktion" og "den multinationale indsats", men Danmark har altså valgt at sige tingene rent ud denne gang, og kalde det for en krig. Men hvad det betyder, at Danmark er i krig, er svært at få afklaret.

En hurtig rundspørge til presseafdelingerne mandagen efter krigsudbruddet viste, at Forsvarskommandoen fortsat ikke rigtigt mente at vi var i krig, men var klar over at deres chefer i Forsvarsministeriet havde erklæret det. Forsvarets Oplysnings- og Velfærdstjeneste sendte også bolden videre til Forsvarsministeriet, der mente at Udenrigsministeriet havde tjek på det.

De var alle ret enige om, at begrebet "krig" generelt ikke var klart defineret, men mærkværdigvis havde ingen et klart og forberedt bud på hvad det så betyder lige nu, at Danmark er i krig. Usikkerheden bredte sig yderligere, da spørgsmålet om krig blev sendt videre til vores allierede i "den multinationale indsats".

USAs ambassade kunne ikke umiddelbart besvare spørgsmålet, om USA var i krig med Irak. Storbritanniens ambassade stod lige så undrende over for spørgsmålet, men begge vores allierede ambassader nåede dog frem til, at deres lande ikke har udsendt en formel krigserklæring. De snakker om krig, men deltager kun i en militær aktion. Efter en dags tid lykkedes det dog at få

Udenrigsministeriets eksperter i folkeret til at komme med en forklaring. Danmark er det eneste land, der har erklæret, at vi er i krig med Irak - men Forsvarsministeriets erklæring om at Danmark deltager i en krig imod Saddam Husseins regime i Irak er slet ikke en krigserklæring.

Danmark har ikke i den aktuelle situation afleveret en formel krigserklæring til Irak. Rent folkeretsligt bruges denne formalitet sjældent i vore dage, og udtrykket "at deltage i en væbnet konflikt" kan siges at være synonymt med at gå i krig. Folkeretsligt skulle det altså ikke gøre den store forskel, hvilket udtryk der bruges.

Irak må gerne angribe Danmark

Forsvarsministeriet forsøger i sin erklæring at skelne mellem "Saddam Husseins regime i Irak" og Irak. I følge Udenrigsministeriets eksperter har Forsvarsministeriet selvfølgelig lov til at udtale sig som nævnt, men folkeretsligt kan regimet og landet ikke adskilles.

Uanset sprogbrugen er Danmark i krig med Irak - og at Irak er dermed også i krig med Danmark. Irakiske militære enheder har derfor fuld ret til at angribe relevante mål i Danmark, uden at dette på nogen måde kan kaldes terror. Hvis de bliver fanget efter fx at have udslettet Forsvarsministeriet, skal de behandles pænt som krigsfanger og returneres uden dom til Irak, når krigen er slut.

Dette skyldes, at alle krigens love nu er trådt i kraft for Danmark. Det drejer sig specielt om Genève-konventionerne, der regulerer krigshandlinger.

Alle krigens love er trådt i kraft

Udenrigsministeriet understreger, at disse bestemmelser kun vil blive bragt i anvendelse, i det omfang der er et reelt behov for dem. Vi skal derfor ikke forvente at se fx danske hospitaler bemalet med Røde Kors-mærker for at markere, at de ikke må bombes.

Mange hundrede danske love indeholder bestemmelser, der først er blevet relevante nu, hvor Danmark er i krig. Det drejer sig fx om:

- Det forbydes fra dansk territorium at understøtte krigsførende magter.
- 5. kolonnevirksomhed skal bekæmpes. Politiet vil på dette område bistå de militære myndigheder.
- Det civile beredskab skal under krig videreføre samfundets funktioner og yde støtte til landets forsvar.
- Danmarks Radio og TV 2 er forpligtiget til at udsende meddelelser af beredskabsmæssig betydning.

Udenrigsministeriet har ikke selv udstedt særlige regler for Danmark i den aktuelle situation. Udover den øgede militære og politimæssige beredskab har Forsvarsministeriet meddelt, at danske soldater, der deltager i Irak, kan blive udsat for forhøjede strafferammer ved fx mytteri.

Forsvarsministeriet er også i teorien bemyndiget til uden retskendelse at "træffe foranstaltninger" over for telefonsamtaler, postforsendelser og anden kommunikation - det vil sige indskrænke, åbne og aflytte - når der er krig.

Ikke flere endeløse diskussioner, men realistisk nedrustning nu!

- skriver Ulla Røder, der har fortsat sin personlige nedrustning af krigsmaskinen ved at ødelægge et Tornado krigsfly, så det ikke kunne deltage i krigen mod Irak.

Af Ulla Røder

Jeg betragtede sædet i cockpittet i det strømlinede hvide tornado krigsfly, som jeg netop var gået ombord i.

Jeg havde billedet af en ung pilot, dreng, søn, far i tankerne; de mange års frygt for Iraks folk; deres overlevelse; en ny verdenskrig - atomkrig; frygt for at miste - den lille smule frihed, vi folk stadig har tilbage i denne verden - til en stat, som officielt har erklæret, at den ønsker "fuld dominans" på jorden så vel som i rummet; som har vist at vilje og kynisme til at anvende hvilke som helst magtmidler for at opnå dette - fik mig til at løfte den røde og sorte boltsaks i min hånd. Crash!!!

Jeg råbte ud i hangaren. Der var ingen, men det hjælp. Vi vil ikke have jeres krig Bush og Blair. Crash!!! Dette for alle de døde borgere i Irak og alle de børn, der stadig lider på fattige hospitaler, som følge af 12 års sanktioner mod civile. Crash!!!

Crash!!!

Kontrolpanelet ude af drift. Hammerens ekko hang stadig i luften, da jeg påbegyndte vingerne. Den hårde overflade modstod mit forsøg. Dette for min veninde, som ikke kan få en ordentlig kørestol. Dette for min handicappede ven, som må kravle op ad lange stentrapper, fordi et ordentligt hus med adgang for handicappede ikke kan stilles til rådighed for ham og hans familie. Dette for alle de marginaliserede folk, de syge, de ældre, der lever i fattigdom uden de basale behov dækket. Dette i håb om en fremtid for vores børn i verden.

Jeg havde gjort nok. Spidsen af flyet fik resten af min vrede og al den energi jeg havde. Løgnere!!! Nedrustningstraktater og forhandlinger!!! Internationale love! 30 års ignorance. Alt sammen løgne for at købe tid til våbenindustrien og militæret til oprustningen for det 21-århundredes krigsførelse. Skam, skam og atter skam over alle atomvåbenstaterne.

Jeg slukkede lysene på flyet, og for alle de gange domstolene har ignoreret almindelige folks argumenter klaskede jeg nu træt boltsaksen mod roret i bagenden af flyet. Dette for al din arrogance fra de bedrevidende, belærte folk, som aldrig har kikket længe nok i en ung narkomans øjne til at forstå deres lidelser, men sender dem væk - for at rapse til deres daglige fornødenheder - i stedet for at tilbyde dem en ordentlig handle-plan - for dyrt - lettere at sige betal en 20er om ugen eller gå i fængsel - problem løst! Næste! Crash!!! Crash!!! Flyet hang med næsen.

Tilbage i cockpittet lagde jeg stille boltsaksen fra mig. Ovenpå lagde jeg et brød og i stilheden delte jeg symbolsk et brød med alle de sultne, brækkede små bidder og spredte dem og bad for social retfærdighed og fred i verden. Jeg gik langsomt ned til to brændstofbeholdere på jorden. Grimme, lignede fede væmmelige bomber. På hver af dem var anbragt et skilt "Til Golfen". Jeg placerede mine sidste to brød på hvert skilt.

Mit arbejde var udført. Ingen ville længere skulle stå ansigt til krigens rædsler fra dette fly. Endnu en krigsmaskine var blevet nedrustet. Jeg følte en dyb indre fred.

Jeg fortryder intet

Jeg ventede til nogen ville ankomme. Efter en stund blev jeg yderst respektfuldt og fredeligt taget til fange og ført væk, mens hele basen blev sat i alarm. Yderligere en forsinkelse af krigsforberedelserne. Godt.

Nu imødeser jeg en retssag - måske for 25.000.000 pund ødelæggelser. Mere end hele min familie vil tjene i en livstid tilsammen. Et tornadofly koster 40 millioner pund. Vi har allerede betalt dette fly og vi kommer til at betale for at alle de andre fly, jeg så den nat, bliver forberedt til en forbryderisk krig, som ingen ønsker, bortset fra hr. Bush, hr. Blair og den 1/3 af befolkningen, som har deres interesser i militæret, våbenindustrien eller som driver deres forretning for de store multinationale udnyttende cooperativer.

Vold ender, hvor kærligheden begynder. Alt denne verden behøver er kærlighed.

Kærlig hilsen Ulla

Brevet er skrevet 15. marts. Ulla Røder fortryder intet og sidder fortsat i kvindefængslet HMP Cornton Vale og venter på retsag og straf. Hun kan kontaktes via postadressen Wiston Lodge, Wiston nr Biggar, Lanarkshire, ML 12 6 HT, Scotland.

Se www.tridentploughshares.org.

Krig er fred

Irak-krigen set med Orwellske briller.

Af Ib Johansen

Jo tættere de engelsk-amerikanske hærenheder kom på Bagdad og jo mere den vestlige krigspropaganda rullede over fjernsynsskærmene, jo mere kom den tænksomme iagttager til at mindes den permanente krigstilstand i George Orwells klassiske fremtidsroman "1984", der udkom i 1949.

I 1984 når krigshysteriet med jævne mellemrum nye højder, og i de forløbne dage og uger bredte en lignende krigshysteri sig med tiltagende styrke i de vestlige medier. Man kom hér uvilkårligt til at tænke på de "to minutters had" og på "had-ugen" i 1984. Fra Tony Blairs egen mund har vi samtidig fået det udtrykkeligt at vide: "Dette er kun begyndelsen"!

Men hvis Irak-krigen kun er "begyndelsen", er det der foregår i øjeblikket øjensynlig en art (bevidsthedsmæssig) totalmobilisering af offentligheden i de vestlige lande. Man kan selvfølgelig indvende imod sammenligningen mellem Irak-krigen - og mediernes dækning af den - på den ene side, og den permanente krigstilstand i 1984 på den anden, at der tilsyneladende (endnu) ikke er brug for Kærlighedsministeriets torturkældre i vores fagre ny verden.

Selvom de udendørs bure på Guantánamo-basen og israelernes udstrakte anvendelse af "mild fysisk tvang" over for deres politiske fanger begynder at ligne en ligeså brutal magtpolitik, som den man finder hos Orwell.

Og krigens brutalitet (tabstal og antallet af personskader) bliver anskueliggjort med al mulig tydelighed i en artikel af Robert Fisk i Information den 28. marts: "En midaldrende mand bliver båret ind på hospitalet iført pyjamas og smurt ind i blod fra top til tå. En lille pige på omkring fire år bliver kørt ind på operationsstuen, alt imens hun kan ligge og betragte sine egne indvolde på venstre side af maven ... ".

Dette er ikke meget forskelligt fra hvad man hos Orwell kan se på filmlærredet: "... så var der et vidunderligt shot med et barns arm, der fløj opad, opad, opad, lige op i luften. En helikopter må have fulgt den med et kamera ude i spidsen af maskinen og der var en hel del akklamationer fra Partiets sæder, men en kvinde nede i proletar-afdelingen af salen begyndte pludselig at brokke sig og råbe, at man ikke burde vise det for øjnene af børnene..." (min oversættelse).

Så længe den voldelige aktivitet foregår ude i den tredje eller fjerde verden, er der en stor chance for at den simpelthen ikke vil blive registreret eller rapporteret: denne vold bliver under de foreliggende omstændigheder til en blind plet, som ingen er i stand til at få øje på. Således erindrer man sig fra den første Golf-krig, hvorledes de enorme irakiske tabstal dårligt nok blev bemærket og vidererapporteret i de vestlige nyhedsmedier...

I et (kultur)politisk perspektiv kan man sige, at der er andre der i forbindelse med Irak-krisen og -krigen har været opmærksomme på forbindelser bagud, bl.a. til Orwell og (inden for en mere snæver tidshorisont) til Steven Spielbergs futuristiske film "Minority Report" (2002). Og for nylig har amerikanske bibliotekarer i øvrigt - på basis af Bushs totalitære anti-terrorlove - anbefalet, at man genlæste Orwells "1984".

Den slovenske filosof Slavoj Zizek fremdrager i en kronik i Information 14. marts: "Bush-doktrinen og Schröders 'minoritetsrapport'" nogle slående lighedspunkter mellem George W. Bushs (eller rettere vicepræsident Cheneys) doktrin om "præventiv krig" og situationen i Steven Spielbergs science-fiction film "Minority Report", hvor man i en amerikansk storby (Washington D.C.) er begyndt at straffe forbrydelser (mord), før de bliver begået, i og med at man via tre medier (dvs. mennesker med exceptionelle såkaldt "prækognitive" evner) netop kan få præcis indsigt i hvad der vil komme til at ske på et senere tidspunkt.

Orwell har allerede i "1984" foregrebet både Bush-doktrinen vedrørende præventiv krig og Spielbergs futuristiske pre-crime scenarier, sådan som det i romanen fremgår af Goldsteins (den Trotski-lignende "forræders") programskrift "Den oligarkiske kollektivismes teori og praksis" (et skrift, som partifunktionæren O'Brien senere hævder er forfattet af Partiet selv): "... de endeløse udrensninger, arrestationer, tortureringer, fængslinger og tilintetgørelser bliver ikke udført som en straf for forbrydelser, der virkelig er blevet begået, men er bare lig med en udslettelse af personer, som måske på et eller andet tidspunkt i fremtiden kunne komme til at begå en forbrydelse".

I "1984" er et af regimets mottoer: "KRIG ER FRED", hvad man kunne se genfremkaldt i en artikel i Politiken 15. februar, hvor den tidligere udenrigsminister for Labour David Owen fremsatte sine krigeriske synspunkter i en artikel under overskriften: "Kun en krig kan skabe fred": "Der er alvorlige risici forbundet med atter at gå i krig mod Irak, men de vejer mindre tungt på vægtskålen end de vægtige muligheder for fred og stabilitet".

Et slående eksempel på, hvad Orwell i "1984" kaldte for doublethink ("dobbelttænkning"). Ifølge Orwell er "doublethink ... ensbetydende med evnen til at rumme i sin tankegang to indbyrdes modstridende trosforestillinger samtidigt og at acceptere dem begge to". Krig er både krig og samtidig fred!

I den engelsk-amerikanske krigspropaganda er krigen således på én og samme tid en invasion rettet mod en suveræn stat, hvor alle tænkelige (og utænkelige) militære midler bliver taget i anvendelse med henblik på en fysisk tilintetgørelse af fjenden og samtidig en operation "Befri Irak", hvor krigen i sig selv bliver fremstillet som en "humanitær" kampagne, men hvor de glade og smilende "befriede" irakere må konkurrere med anti-amerikanske massedemonstrationer i det besatte land!

Et andet slående eksempel på doublethink kan man finde i en krigsreportage i Information 31. marts 2003: "Briter blokerer vejen ud af Basra", hvor en britisk soldat forklarer, at "broen over kanalen adskiller 'det befriede Irak' fra 'det besatte Irak'". Hér er der vendt fuldstændig op og ned på normalsprogets udsigelseslogik: den del af Irak som "koalitionshæren" har besat er blevet til "det befriede Irak", mens de områder som endnu ikke er blevet besat af invasionshæren er blevet til "det besatte Irak". I "1984" er verden delt i tre superstater: Oceania (som omfatter Amerika, de Britiske Øer, Australien og Sydafrika), Eurasien (som strækker sig fra Portugal i vest til Beringsstrædet i øst) og Østasien (Kina, Japan, Sydøstasien, dele af Manchuriet, Mongoliet og Tibet).

På det nuværende verdenskort kan man sige, at den amerikansk-britiske "koalition" med forskellige anhængere - som også omfatter Danmark og Albanien (!) - svarer meget godt til Oceania, mens Irak hér - i en stærkt formindsket og svækket udgave - har fået den lidet misundelsesværdige rolle at spille Eurasien.

Ærkeforræderen Emmanuel Goldstein i "1984" - som den oceaniske propaganda jævnligt forbinder med Eurasien (hvis man da ikke lige er i krig med Østasien) - korresponderer på det globale plan i dag til ærketerroristen Osama bin Laden, hvis al-Qaeda netværk Colin Powell og andre gentagne gange (på basis af et meget svagt bevismateriale) har forbundet med Irak.

Osama bin Laden var som bekendt i sin tid USAs mand - nemlig da han i 1980erne bekæmpede den sovjetisk støttede (lyd)regering i Afghanistan - men nu er han begribeligvis for tid og evighed en persona non grata i højeste potens, selvom hans opholdssted og færden er ligeså meget hyllet i en aura af mystik som Emmanuel Goldsteins i "1984" (er han levende eller død?): "Goldstein var renegaten og den frafaldne som engang, for længe siden, ... havde været en af de førende inden for partiet, næsten på samme niveau som Big Brother selv, og som havde involveret sig i kontrarevolutionære aktiviteter, var blevet dømt til døden og derpå på mystisk vis var flygtet og forsvundet." Det samme er åbenbart dags dato Saddam Hussein himself! Bliver han mon nogensinde "fundet"?

Afbrændingen og udplyndringen af irakiske ministerier og museer - hvor Iraks tidlige og nyere historie og kulturarv er blevet fuldstændig ødelagt - minder iøvrigt påfaldende om den systematiske udslettelse af fortiden i "1984" (jf. Orwells "memory holes").

De skiftende alliancer i "1984" korresponderer også meget godt med USAs skiftende politiske alliancer i Mellemøsten inden for de sidste par årtier: i 1980erne var Saddam Hussein i Irak [Eurasien] Vestens forbundsfælle, da han førte krig mod Iran [Østasien], og man støttede i stor målestok Hussein i hans bestræbelser på at anskaffe sig masseødelæggelsesvåben - som han brugte mod kurderne og Iran (Hussein fik disse våben fra Vesten, herunder USA).

Fra og med Iraks invasion af Kuwait (1990-91) er det imidlertid Eurasien, Irak, der er blevet hovedfjenden - selvom Østasien, Iran, ikke ligefrem er kommet ind i varmen.

På et andet plan er det alle de lande, som "støtter" terrorismen (hvad George W. Bush har kaldt for "ondskabens akse"), der har fået tildelt fjenderollen i det globale politiske spil (Eurasien, Østasien, Nordkorea, Kina, whatever): hvad der naturligvis er ensbetydende med at en endelig sejr - en Endlösung eller Pax Americana - ligger langt ude i fremtiden. I "1984" er magthaverne i alle tre superstater sig hele tiden bevidst, at en Endsieg (afsluttende sejr) på grund af styrkeforholdene er umulig, men samtidig tror netop de "der ved at det er umuligt" (dvs. partieliten) allermest hårdnakket på "erobringen af [hele] verden". Og har vi ikke på vores fjernsynsskærme i de forløbne dage og uger med mellemrum set, hvorledes George W. Bush gang på gang henviste til den forestående sejr ("vejen til sejr").

Man kommer hér uvilkårligt til at tænke på den (imaginære (?)) sejrsbulletin, som bliver transmitteret over fjernsynet til Oceanias indbyggere hen i mod slutningen af 1984: "Brudstykker af triumferende sætninger trængte igennem (æter)støjen: 'Kolossal strategisk manøvre - fuldstændig koordination - totalt nederlag [for fjenden] - en halv million fanger - fuldstændig demoralisering [af modstanderen] - kontrol over hele Afrika - vil bringe krigen nærmere sin afslutning inden for overskuelig tid - sejr - den største sejr i menneskehedens historie."

På det tidspunkt er Winston Smith (hovedpersonen) kommet ud på den anden side af Kærlighedsministeriets torturkældre - i fuldstændig hjernevasket tilstand. Kan vi ikke allerede høre Ulla Therkelsen på torvet i Bagdad (eller er det mon en Hollywood-kulisse?), som på "koalitionens" vegne med lignende stemmestyrke proklamerer "den største sejr i menneskehedens historie", og kan vi ikke allerede se for os de endeløse rækker af eurasiske-irakiske krigsfanger?

På det seneste har man også i medierne bemærket en accentforskydning i det krigsskeptiske Europa, hvor "minoritets-rapportøren" Gerhard Schröder er begyndt at anlægge en mere USA-venlig politisk linje og tale om de forjættende udsigter til et Irak "befriet" for Saddam Hussein? Schröder er tilsyneladende blevet hjernevasket ligeså effektivt som resten af Europas befolkning.

Også Schröder kan i skrivende stund som en anden Winston Smith se tilbage på sin tidligere krigs-skepsis med den nyomvendtes overbærende selv- indsigt: "Men det var all right, alt var all right, kampen var overstået.

Han havde sejret over sig selv. Han elskede Big Brother." ●

Den tabte uskyld

Angsten for krigen ikke kan gradbøjes. Tale ved den internationale aktionsdag mod en krig mod Irak på Christiansborg Slotsplads den 15. februar 2003.

Af Annevig Schelde Ebbe

Den 27. oktober 2001 holdt jeg en tale på Christiansborg Slotsplads. Vi demonstrerede, fordi USA ca. tre uger før var begyndt at bombe Afghanistan.

Dengang begyndte jeg min tale med at fortælle om Golfkrigen, krigen i bestemt form, fordi vi troede, den ikke skulle have nummer - ligesom franskmændene sagde La Grande Guerre om Første Verdenskrig. Den Store Krig. Man kunne ikke forestille sig en krig, der blev større.

Jeg var otte år under Golfkrigen. Og jeg husker tydeligt hvor uhyggeligt det var med bomberne, og jeg kan huske, at jeg spurgte min mor, om krigen aldrig holdt op. Når man er otte, er to måneder et halvt liv. Jeg kan huske, at jeg syntes, min mor skulle kunne svare, når jeg spurgte. Det er det, man har forældre til: At trøste, når man er bange.

Når jeg brugte Golfkrigen som optakt til en tale om krigen mod Afghanistan, var det, fordi den krig blev aktuel, da jeg en eftermiddag i eftersommeren 2001 var alene hjemme og sad og så fjernsyn, hvor de gang på gang viste to fly, der tordnede ind i to tvillingetårne.

På få sekunder blev jeg otte år igen. Min mor skulle være der, hun skulle fortælle mig, at mine galopperende fantasiforestillinger om, at det her var begyndelsen til Ragnarok, at de rædselsfulde fantasier, ja netop var opskruede fantasiforestillinger. Jeg blev otte år igen, fordi jeg ikke kunne bære visheden om, at der fandtes en verden uden for den, som mine forældre kontrollerede.

At konfrontere angsten

Egentlig havde jeg allerede tabt den uskyld, da jeg som otteårig så festfyrværkeriet fra Irak, for min mor svarede jo ikke, når jeg spurgte, hvor længe det skulle vare

I mellem de to nærmest traumatiserende oplevelser af en verden ude af kontrol besluttede jeg mig for at konfrontere noget af det, jeg var bange for. I 1995 tog jeg sammen med min mor og otte andre danske kvinder til et sommermøde for Kvinder i Sort i Novi Sad i Serbien. Der var kvinder samlet fra alle dele af det tidligere Jugoslavien. For mig var den rejse øjenåbnende på mange måder. Det hele var en totaloplevelse af sorg, latter, gråd, angst, glæde.

Jeg deltog i en workshop, hvor man skulle fortælle om sine egne erfaringer med krig. En kvinde fra Bosnien fortalte om, hvordan hun var flygtet fra hus til hus, fra kælder til kælder sammen med en anden kvinde. På et tidspunkt kunne de ikke mere og faldt stærkt udmattede i søvn på et par madrasser i et kælderrum. Da hun vågnede forkommen og bange nogle timer senere var den anden kvinde død. Hun var blevet dræbt.

Under hvilke omstændigheder det var foregået, om hun f.eks. også var blevet voldtaget, fik hun aldrig at vide. Det værste for hende var, at hun ikke havde grebet ind, og at hun derfor ikke syntes, hun kunne tillade sig at være glad for, at hun selv havde overlevet. Da turen kom til mig, skyndte jeg mig lidt forlegent at sige, at jeg ikke havde nogen erfaringer med krig, men de insisterede.

Okay, der var det, at jeg otte år gammel havde set noget, der lignede et festfyrværkeri over Baghdad. Og at jeg godt vidste, at det var blodig alvor. Og at jeg havde set billeder fra Sarajevo og Tuzla, hvor 70 helt unge blev dræbt på en café.

Og at jeg var bange for, at krigen kunne komme til os, og at jeg skulle miste mine forældre og mine brødre. Jeg kunne mærke, at jeg talte som kæp i hjul - mere veltalende på engelsk end nogensinde på dansk, fordi jeg var bange for, at de skulle synes, jeg var dum, og at jeg tog deres dyrebare tid med noget pjat. Men det gjorde de ikke.

De lærte mig blandt meget andet, at angsten for krigen ikke kan gradbøjes. Angsten var vi fælles om. Det der bar frem var, at vi alle sammen var taget til Novi Sad - ikke kun for at gøre noget ved vores egen angst, men for at blive bedre til at arbejde mod krig - også gennem bearbejdning af vores egen angst.

I Novi Sad lærte jeg også meget om myter om krig. Det er f.eks. en myte, at mænd kun bliver sendt i krig for at forsvare børn, kvinder og fædreland. Eller menneskerettighederne. Eller verdensfreden. Eller det gode, som USA vil påstå i disse år.

Mænd bliver sendt i krig for at slå andre mænd ihjel, og fælles for dem, der slår ihjel og bliver slået ihjel er, at de har forladt deres kone og børn og i nogle tilfælde også deres fædreland.

Stærkt forenklet kan man sige, at samfundet overlades til kvinderne. De mænd, der kommer helskindede hjem, er ofte blevet forkrøblede af krigen. Den største tærskel, man kan overskride, er den, man overskrider, når man slår et andet menneske ihjel. Mange af dem, der har overskredet den tærskel i en krig, ender som voldelige misbrugere.

Medlem af Kvindeligaen

Da jeg kom hjem fra Novi Sad, meldte jeg mig ind i Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed, fordi Novi Sad havde lært mig, at der er en vigtig feministisk vinkel på fredsarbejdet, og at vi bliver stærkere, hvis vi arbejder sammen inter-

nationalt. I øvrigt var det også Kvindeligaen, der tog idéen om Kvinder i Sort-demonstrationer op herhjemme et par år senere.

Lad mig vende tilbage til 2001. Lige efter terrorangrebet talte George W. Bush om krig og korstog. Hurtigt blev det dog til krigen mod terrorisme. Siden er det blevet ondskabens akse med Saddam Hussein som en klar nummer ét. Jeg kan sige det meget enkelt. Jeg tror dem ikke over en dørtærskel. Ligesom krigen mod Afghanistan var det, vil en eventuel krig mod Irak blot være et komma i den store historie om kolonialisme og globalisering og økonomiske interesser, der kværner derudad uanset hvad.

Det er muligt, at der findes masseødelæggelsesvåben i Irak. Det er muligt, at der skal ske en afvæbning. USA og England har tilsammen 200.000 mand i regionen - parat til en krig. Der er allerede annonceret et "chokangreb" på Saddam Hussein: 3000 bomber vil blive smidt i løbet af de første 48 timer. Nok er han en stor diktator, men så mange bomber kan der vel ikke ligge på ham på bare 48 timer.

Det irakiske folk, som har lidt under hans diktatur siden 1979 og under sanktionerne i 12 år, skal nu også lægge ryg til det chokangreb, der er beregnet på deres diktator. Og afvæbningen skal ske ved, at man med et kirurgisk præcist angreb slår direkte ned på Iraks masseødelæggelsesvåben med nogle af USAs masseødelæggelsesvåben, men bare rolig, det er kun nogle meget små atombomber, man vil bruge. Og det er vel også berettiget, når man har fundet ud af, at Irak har missiler, der kan række 30 km længere end de 150 km, de har fået lov til?

Hvorfor bruger man ikke pengene på masser af FN-våbeninspektører med ordentlige sikkerhedsforanstaltninger og frem for alt støtte til det irakiske folk? Hvorfor hæver man ikke de sanktioner, så det irakiske folk kan komme på fode og få den styrke, det kræver at smide en diktator på porten?

Amerikansk flyveblad kastet ud over Irak.

Regn ikke med os

De krav synes jeg, vi skal stille, og ved I, hvad jeg også synes? Jeg synes - edermame - undskyld sproget, at vi skal sige til vores egen regering, at de ikke skal regne med os, hvis de vil med i A/S Bush og Blair Krigscirkus. Poul Nyrup ville så gerne lege med de store, da der skulle være krig mod Afghanistan. Det var jeg sur over, for jeg synes også den krig er noget lort. Men på en eller anden måde lænede han sig måske nok op ad en forestilling om, at han havde et flertal bag sig.

Det har Fogh altså ikke. Er det ikke stort at stå her og vide, at flertallet af den danske befolkning siger nej til en krig, også selvom der kommer en ny resolution fra FNs Sikkerhedsråd. Det er dem, vi taler for, det er på deres vegne, jeg nu giver Anders Fogh Rasmussen det samme råd, som jeg gav Poul Nyrup, da han ville i krig mod Afghanistan.

Et råd til Anders Fogh

Hvis jeg var Anders Foghs mor - Gud forbyde det, så ville jeg klappe ham på hovedet og sige til ham, at nu har han været en rigtig dygtig lillebror længe nok.

Nu kan han godt slappe af og begynde at tænke selv. Det bliver der ikke fred af, men måske kunne nogle andre små brødre også begynde at tænke selv.

Der kunne måske komme en hel bevægelse af fredselskende lillebrødre, der kunne tænke selv og handle moralsk, økonomisk og politisk ansvarligt. Til sidst kunne budskabet måske så nå frem til storebror.

Og hvis han stod der mutters alene, og ingen gad lege med ham, fordi hans leg er rigtig dårlig, så kan det da godt være, at han ville finde på en anden leg, og den leg kunne måske også handle om at løse konflikter med ikkevoldelige midler og gøre det muligt for os alle sammen at være til i et nu, der ikke hele tiden skulle være fyldt med angst for fremtiden.

Jeg vil synge en sang for jer, der handler om det nu, den handler om at leve og elske, og mon det egentlig ikke er det, vi er her for? ■

Fredsbevægelsen i Israel

Rapport fra den israelske del af Women's International League for Peace and Freedom.

Af Aliyah Strauss

Når WILPF hvert halvandet år holder internationalt møde leverer de nationale sektioner en rapport. Ved mødet i december 2002 var der megen opmærksomhed om den israelske og den palæstinensiske rapport. Det følgende er redigerede uddrag fra den israelske rapport.

Den israelske sektion har 20 medlemmer, men er meget aktiv i arbejdet for fred mellem Israel/Palæstina og arbejder sammen med andre fredsgrupper bl.a. Kvinder i Sort. Alle organisationerne har både israelske og palæstinensiske medlemmer.

Den politiske situation er værre end nogensinde under Ariel Sharons højreorienterede ledelse. Oppositionen, der er i mindretal i det israelske parlament Knesset, har ingen indflydelse på de brutale militære aktioner mod palæstinenserne.

Palæstinenserne er fanget i et dilemma. Når de forsøger at dæmpe ekstremisterne for at skabe forhandlingsbetingelser, ødelægger den israelske hær det ved at sprænge huse i luften med tab af mange menneskeliv under dække af, at de søger efter terrorister, og når palæstinensiske ekstremister udfører selvmordsbombninger giver dette anledning til nye brutale overgreb på civile palæstinensere.

Gallupundersøgelser og studier foretaget i Israel og blandt palæstinenserne viser, at flertallet af befolkningerne ikke er ekstremister. De ønsker volden fra begge sider standset. Alligevel er den israelske offentlighed bange for terrorhandlinger fra palæstinensisk side og flertallet tror, at kun en stærk militærperson som Sharon kan beskytte Israel. Derfor fortsætter voldsspiralen.

Et vigtigt arbejde for WILPF og den israelske fredsbevægelse er at vise offentligheden, at de fleste palæstinensere ønsker at leve i fred i en Palæstinensisk stat side om side med Israel, og at styrke fredsbevægelsen på begge sider for at lægge pres på fredsforhandlingerne.

Racisme i Israel

I de senere år er de demokratiske forhold for specielt de palæstinensiske indbyggere i Israel forværret, og overalt findes racistiske plakater og racistisk graffiti. Modviljen mod araberne er udvidet til også at gælde israelere, som er imod regeringens politik, og denne modvilje har blandt andet resulteret i chikanerier, beskyldninger og endog afskedigelser.

Regeringen overvejer at fremsætte en lov, der vil gøre det ulovligt at støtte den palæstinensiske kamp for en uafhængig stat - idet man ligestiller dette med støtte til terror, og derfor bør det straffes.

Aktiviteter rettet mod israelere

Der har været afholdt to store fredsmarcher: en i Jerusalem med over 4000 kvinder og en i Tel Aviv med over 10.000 deltagere. 8. marts 2002 blev der aflagt besøg på 30 ambassader, hvor ambassadørerne blev opfordret til at støtte fredsbevægelserne i Israel og lægge pres på deres regeringer om at støtte FNs fredsinitiativer.

WILPF har protesteret uden for Hasharon fængslet imod den inhumane behandling af 12-17 år gamle børn. I Øst-Jerusalem deltog de i en protest mod blokade og chikanerier mod den palæstinensiske forstad Issawiya, men blev mødt af et massivt opbud af politi, der spredte demonstranterne med tåregas og vold. Mange blev sårede, heriblandt ældre mennesker på 60-70 år. WILPF har endvidere deltaget i to protester mod de ulovlige bosættelser.

Aktiviteter rettet mod palæstinensere

Disse aktiviteter bliver udført af mange israelske fredsorganisationer i samarbejde med den palæstinensiske fredsbevægelse, men israelsk hær og politi lægger ofte hindringer i vejen for dette arbejde.

I Hebron har WILPF været med i arbejdet med at høste oliven og bragt mad og tøj til de hjemløse palæstinensere. I en protestmarch, hvor flere tusinde kvinder deltog for at protestere mod den israelske genbesættelse af Ramallah, blev de mødt af et massivt op-

bud af hær og politi og fik ikke lov at mødes med den palæstinensiske march til en fælles protest.

En konvoj på 35 lastbiler med fødevarer og medicin til Jenin blev tilbageholdt en uge med det resultat, at en del af fødevarerne blev ødelagt.

De repræsentanter fra WILPF, der besøgte Israel/Palæstina sidste år, donerede en pengegave, for hvilken der er indkøbt sandaler til de palæstinensiske fanger i Ketsiot fængslet.

Rapporten fortæller videre om hjælpekonvojer, fredsmøder og om deltagelse i olivenhøsten som levende skjold for de palæstinensiske bønder, alt sammen under meget vanskelige forhold.

Aktiviteter uden for Israel

Ednna Clukman blev inviteret til Spanien af den spanske afdeling af Kvinder i Sort, og talte i seks byer om fredsbevægelsen i Israel.

Aliyah Strauss blev inviteret til USA og talte i 11 byer, ligeledes om fredsbevægelsen og kontakten med de palæstinensiske fredsaktivister.

Udfordringer i 2003

Den Internationale Menneskerettighedsmarch, oktober 2003. En gruppe af kvindelige aktivister i Norge har påtaget sig at organisere en International Menneskerettighedsmarch i Israel og Palæstina i marts 2003, og blandt andre Alyia Strauss og Tagrid Shibita vil deltage i organiseringen af dette projekt. Tagrid tilbragte 10 dage sammen med en anden israeler og tre palæstinensere i en begyndende planlægning, og invitationer vil blive sendt ud i hele verden for at få kvinder til at deltage i Israel og Palæstina.

WILPF Israel vil fortsætte sine aktiviteter for at fremme freden. Nogle mål er:

- at bringe den nuværende højreorienterede, antifreds-regering til fald.
- at vælge en ny regering, der forhåbentlig vil føre landet til fred med palæstinenserne.
- at kæmpe mod den voksende racisme i det israelske samfund.
- at støtte sine palæstinensiske naboer.

Oversat og redigeret af Karen Rald. ●

Human Rights March

International march for fred og samarbejde gennem Israel og Palæstina til september.

Af Grete Møller

Mennesker over hele verden har gennem lang tid set lidelserne og håbløsheden hos folk i Mellemøsten. Samtidig oplever vi, at situationen er fastlåst, og at politikerne over hele verden ikke har evnet at finde løsninger til bedste for begge folk.

Idéen om en international menneskerettighedsmarch blev formet af en gruppe norske kvinder, som følte frustration over situationen i Israel-Palæstina, og som ønskede at vise solidaritet med menneskene, som bor der. De inviterede kvinder fra alle verdens lande til at deltage i denne Menneskerettighedsmarch. Den Internationale Menneskerettighedsmarch starter i Tel Aviv, Israel, den 4. september 2003. Marchen går gennem Israel og Palæstina og ender i Jerusalem 25. september.

Marchen er grundlagt på ikkevoldsprincippet, og har som sit hovedformål at formidle et stærkt ønske om fred og samarbejde i regionen.

I Palæstina er det General Union of Palestinian Women (GUPW), som står for planlægning og gennemførelse af marchen på Vestbredden og i Gaza. Unionen er en paraplyorganisation for kvindeorganisationer fra venstre til højre på den politiske skala, og det er stort, at de nu samarbejder om projektet. Den israelske komité består af repræsentanter fra paraplyorganisationen Coalition of Women for a just Peace med en repræsentant for WILPF blandt ledelsen.

I december 2002 blev den danske afdeling af menneskerettighedsmarchen oprettet. Vi har kontaktpersoner i Århus, Silkeborg, Helsingør og Roskilde - og ville meget gerne have kontakter i mange flere byer.

I foråret har vi afholdt en åben foredragsrække, og vi har holdt en række gadeaktioner på Gammel Torv i København hver lørdag klokken 12-15 fra den 10. maj til 15. juni. Vi har kontakt med kunstnere og andre kendte personer, som vil hjælpe os med at gøre Menneskerettighedsmarchen kendt, så rigtig mange danskere vil være med til at forberede og/eller deltage i marchen.

Vi må være mange deltagere - jo flere vi er, desto tryggere er vi under marchen! Og vi skal alle være klædt i hvidt. For at understrege vore fredelige hensigter er det kun kvinder, som kan deltage i selve marchen, men mænd må meget gerne være med i planlægning og organisering.

I weekenden den 9. til 10. august er det vores plan at alle, der skal med til Israel/Palæstina skal deltage i et kursus i fredelig konfliktløsning tilrettelagt af Center for Konfliktløsning. At kunne optræde roligt og afbalanceret i en presset situation er også vigtigt for vores sikkerhed!

På nuværende tidspunkt har vi meget få midler. Driften finansieres gennem fonde og faggrupper samt gennem salg af klistermærker, T-shirts, muleposer og kasketter samt støttemedlemskaber. Endvidere sælger vi oliventræer, som vi skal plante under marchen.

Ønsker du at vide mere om marchen? Gå ind på vores hjemmeside: www.humanrightsmarch.dk eller kontakt The International Human Rights March, Denmark via Grete Møller, Bådsmandsvej 13, 2660 Brøndby Strand.

Fredelige metoder og konflikten i Palæstina

Vi må prøve at forstå begge parters rolle i konflikten, hvor fredsmodstanderne understøtter hinanden.

Af Lizzie Saietz

I sidste nummer refereres et brev som i april 2002(!) er sendt fra Kvindeligaens internationale hovedorganisation til FNs Sikkerhedsråd om Israel/Palæstinakonflikten. Jeg er skuffet over, at Ligaen med dette brev tager så ensidigt stilling til konflikten.

Den har jo dog to parter og der er grupper på begge sider, der ønsker en fredelig to-statsløsning, medens andre på begge sider gør hvad de kan for at modarbejde denne.

I brevet anmoder man Sikkerhedsrådet om at kræve, at Israel trækker sine tropper tilbage fra selvstyreområdet og at besættelsen skal ophøre. Heri er jeg absolut enig.

Men der stilles ikke krav om, at de palæstinensiske selvmords- og andre terroraktioner mod den israelske civilbefolkning skal ophøre.

Tværtimod udtrykker man en vis forståelse for selvmordsaktionerne mod civile israelere: "Under disse ekstreme forhold er det ikke overraskende, at det (palæstinensiske folk) anvender midler som selvmordsbomber".

Og dog er det jo sådan, at hver selvmordsbombe bringer drømmen om den palæstinensiske stat og den fredelige to-statsløsning længere væk. Hver terroraktion gør det sværere for den israelske fredsfløj, påvirker de israelske vælgere og giver Sharon påskud til genbesættelse og gengældelsesaktioner.

Meningsmålinger viser det paradoksale, at 70% af israelerne støtter tanken om en levedygtig palæstinensisk stat, men den rædsel selvmordsbomberne spreder gør at 70% samtidig støtter Sharon, som i hvert tilfælde ikke ønsker en sammenhængende levedygtig palæstinensisk stat. Menneskerettighedsorganisationer, bl.a. Human Rights Watch kalder angrebene på civile israelere forbrydelser mod menneskeheden og plæderer for, at de ansvarlige organisationsledere bliver stillet for retten.

Samtidig giver man Arafat og selvstyremyndighederne en stor del af det politiske ansvar for angrebene (se Information 4-5/3 2003 side 5). I Ligaens brev hævdes også at "... Israel er på vej til at udrydde det palæstinensiske folk". Man beklager tavsheden hos verdens ledere i den forbindelse, og nævner i samme sammenhæng verdens tavshed under masseudryddelserne i Rwanda og andre massekatastrofer.

Men: Intifadaen har siden september 2000 kostet ca. 1700 palæstinensere (og ca. 700 israelere) livet. Hvert eneste mistet liv er et for mange, men at tale om udryddelse af befolkningen gør efter min mening brevet utroværdigt.

Ligaen arbejder jo for en fredelig løsning af også denne konflikt. Dertil mener jeg det er nødvendigt at prøve at forstå begge parters rolle i konflikten, og forstå hvordan fredsmodstanderne på begge sider ved deres handlinger i virkeligheden hjælper og understøtter hinanden.

Men: Intifadaen har siden september 2000 kostet ca. 1700 palæstinensere (og ca. 700 israelere) livet. Hvert eneste mistet liv er et for mange, men at tale om udryddelse af befolkningen gør efter min mening brevet utroværdigt.

Ligaen arbejder jo for en fredelig løsning af også denne konflikt. Dertil mener jeg det er nødvendigt at prøve at forstå begge parters rolle i konflikten, og forstå hvordan fredsmodstanderne på begge sider ved deres handlinger i virkeligheden hjælper og understøtter hinanden.

Kære Lizzie Saietz!

Tak for din reaktion på det brev som Kvindeligaens internationale præsident Krishna Patel, skrev til FNs Sikkerhedsråd sidste år i april. Jeg forstår godt dit udråbstegn. Det var ikke just en nyhed i december.

Det bringer mig videre til en generel kommentar. WILPF havde lige haft en delegation i Israel/Palæstina, da brevet blev skrevet. Du ved sikkert også, hvordan man kan blive så følelsesmæssigt opbragt over at se uretfærdighed, at det slører blikket. Det er ikke nogen undskyldning, men en forklaring.

Du slår konkret ned på to formuleringer. Den første, at det "under disse ekstreme forhold ikke er overraskende, at det anvender midler som selvmordsbomber", synes jeg er i orden. Den viser en indføling med, at folk kan blive bragt så langt ud, at de tyer til voldelige midler.

Men jeg synes ikke, den skulle have stået alene. Der burde efter min mening have stået, at uanset vi kender baggrunden for selvmordsbomberne og evner at forstå, hvad der driver palæstinenserne, kan vi naturligvis ikke acceptere, at den slags voldelige og terroristiske midler tages i anvendelse. Som du selv skriver, er selvmordsbomberne også med til at optrappe konflikten, de indgår altså også i den såkaldte voldsspiral.

Måske husker du det oplæg af Nurit Peled-Elhanan, som vi bragte i nr. 1 2002. Hun skrev bl.a.: "At have en dialogisk tilgang til samtale betyder, at man er villig til at glemme eller tilbageholde sin egen viden eller sandhed eller fortælling, og at man inden i sig gør plads til andres viden og sandhed og fortælling. Dialogiske mennesker tror ikke på fastlåste personligheder og evige virkeligheder."

Og senere følgende efter min mening gribende citat: "Min lille pige blev myrdet, fordi hun var israeler. Hun blev myrdet af en ung mand, der blev ydmyget, undertrykt og var desperat i en grad, så han var på randen af selvmord, mord og umenneskelighed, alene af den grund at han var palæstinenser. Og nu er deres blod for evigt

►►

blandet på Jerusalems sten, Jerusalem der igennem lang tid er blevet indifferent over for blod. Børns blod er blevet den billigste handelsvare i dette morderiske spil. Og de såkaldte ledere handler frit og let med det, fordi børn er abstrakte fænomener for politikere og generaler, og blod er blot en lille flis i den store handel. Hvis du slår en af mine ihjel, slår jeg hundrede af dine ihjel."

Nurit Peled-Elhanan er selv dialogisk, og når hun kan være det, hun som faktisk har mistet sin lille datter på grund af en selvmordsbombe, så bør en WILPF-delegation i Israel/Palæstina - WILPF's præsident - naturligvis også kunne være det. Og der ligger selvsagt en særlig forpligtelse, når man som WILPF har en status, der faktisk gør det muligt ikke alene at sende breve til FNs Sikkerhedsråd, men også at kalkulere med en vis sandsynlighed for at få dem læst.

Det andet, du tager op, er formuleringen: "Israel er på vej til at udrydde det palæstinensiske folk". Også her vil jeg til dels give dig ret. Der er efter mit skøn tale om en meget, meget voldsom forfølgelse af det palæstinensiske folk, en forfølgelse, der tilmed er intensiveret, mens verdens øjne har været og er rettet mod Irak, desuden er der tale om en asymmetrisk konflikt, dvs. der er højteknologi (og atombomber) på den ene side og selvmordsbomber på den anden.

Eller sagt på en anden måde: Israel har alt, hvad de kan ønske af isenkram, palæstinenserne har deres egne liv. Men at tale om udryddelse, dvs. folkemord, er måske nok forkert. Vi udvander begreberne (og mister troværdigheden), hvis vi omgås den mindste smule lemfældigt med dem. På den anden side må vi ikke af angst for at miste troværdighed (eller af politisk opportunisme) vende det blinde øje til, når eller hvis et folkemord går i svang.

Men selvom der muligvis ikke er tale om et folkemord, er der efter min mening i hvert fald tale om, at Israel gør alt for at underminere palæstinensernes mulighed for og ret til at effektuere en selvstændig stat.

Med venlig hilsen Annelise Ebbe

Spot på verden

Samlet af Tom Vilmer Paamand

Danmark er officielt besættelsesmagt i Irak

Danmark er "besættelsesmagt i humanitær folkeretslig forstand" i Irak, skriver Udenrigsministeriets folkeretskontor. Det betyder, at Genevè-konventionen forpligtiger Danmark til at sikre Iraks befolkning mad, medicin, sanitet og hospitaler og at beskytte irakernes private, økonomiske og kulturelle liv.

USA holder børn som krigsfanger på Cuba

Børn under 16 år er fængslet som "illegale kombattanter" på Guantánamobasen på Cuba, bekræfter USA. Børnene er fanget inden for de seneste måneder under USAs krig mod terror. De unge fanger sidder adskilt fra de ældre fanger, men bliver betegnet som lige så farlige.

Hjemmeværnet kan blive til militsgrupper uden kontrol

Hjemmeværnet vil blive erstattet af små bevæbnede militsgrupper rundt om i hele landet, hvis det officielle Hjemmeværn bliver nedlagt. Sådanne grupper vil ikke være under kontrol af staten, siger Hjemmeværnets politiske chef Erling Christensen. Han sammenligner det med de frivillige skytteforeninger, der blev dannet for over hundrede år siden.

Aber støtter krigen mod terror

Marokko vil ikke sende soldater til USAs krig mod Irak, men har tilbudt 2000 aber. Aberne er trænet til at afsløre landminer. En række andre lande, der ikke selv har et militær, støtter også USAs koalition. Det er Costa Rica, Island, Marshalløerne, Mikronesien, Salomonøerne og Palau.

Strid om EU-militær

En række EU-lande skal have fælles militært hovedkvarter, foreslår Frankrig, Tyskland, Belgien og Luxembourg. Oplægget fokuserer for meget på militære løsninger, mener udenrigsminister Per Stig Møller. Terror løses ikke nødvendigvis med forsvar og bomber, men med handel og udvikling, fastslår udenrigsministeren.

Sexchikane i forsvaret

Hver tredje kvindelige soldat har været udsat for sexchikane, viser en ny spørgeskemaundersøgelse. De sidste to år er der i det danske forsvar blevet rapporteret syv voldtægter og 37 voldtægtsforsøg, men mange anmeldelser trækkes tilbage efter pres fra ledelsen. Forsvarets krisepsykologer åbner nu en særlig akut-telefon, der skal hjælpe ofrene.

Forurening bremser ikke ny Thule-aftale

Afsløringen af 54 amerikanske lossepladser på Thule får ikke konsekvenser for brugen af Thule-basen til missilforsvar. Landsstyreformand Hans Enoksen fastholder, at den fælles dansk-grønlandske principaftale underskrives som planlagt.

Der er flere fredsklip på internettet: www.fred.dk, hvor der også er angivet kilder og mulige links til historierne.

Et fattigt land i en farlig verden

Den nye stat Østtimor arbejder på at få selvstændigheden til at fungere. Det er ikke nemt for et fattigt land, der bliver presset af sine hjælpere.

Af Torben Retbøll

Østtimor er en tidligere portugisisk koloni, der blev invaderet af sin nabo Indonesien i 1975. I 1999 trak Indonesien sig tilbage, hvorefter der blev oprettet en midlertidig FN-administration for at forberede området på selvstændighed. I maj 2002 fik Østtimor sin selvstændighed, og fire måneder senere blev det optaget i FN.

Den nye stat er et lille land med en lille befolkning. Staten dækker et areal på ca. 19.000 kvadratkilometer og består af fire dele:

1. Hovedlandet, der er den østlige del af øen Timor, er 16.384 kvadratkilometer. Det er 265 kilometer langt og 92 kilometer på det bredeste sted.
2. Oecussi-enklaven, der ligger på nordkysten af Vesttimor, er 2.461 kvadratkilometer. Den har en kystlinie på 48 kilometer.
3. Øen Atauro, der ligger 23 kilometer nord for hovedstaden Dili, er 144 kvadratkilometer.
4. Den lille ø Jaco er kun otte kvadratkilometer. Den ligger ud for den østlige spids af hovedlandet, lige over for landsbyen Tutuala.

Befolkningen anslås i dag til 800.000, hvoraf under halvdelen bor i byer. Hovedstaden Dili er den største by med 100.000 indbyggere. Den næststørste by Baucau har 20.000 indbyggere, Viqueque 10.000 og øen Atauro 8.000. Der bor omkring 50.000 mennesker i Oecussi-enklaven, mens der ikke bor nogen på øen Jaco. De fleste statistikker om Østtimors befolkning er dog temmelig usikre, og de anførte tal må ikke betragtes som nøjagtige.

Der tales mange forskellige sprog i den nye stat: Portugisisk af 5-10 procent, engelsk af 10-20 procent, bahasa indonesia af 75 procent og det lokale sprog tetum af 90 procent. Men der tales også andre lokale sprog, især omkring Los Palos i den østlige ende af landet. Paragraf 13 i den nye forfatning siger: "Tetum og portugisisk er de officielle sprog i den demokratiske republik Østtimor." Desuden siger paragraf 159: "Indonesisk og engelsk er arbejdssprog ... så længe det anses for nødvendigt."

Et stort flertal, måske mere end 90 procent, er katolikker. Under den indonesiske besættelse sluttede mange sig til kirken, fordi den var omtrent den eneste lovlige institution, der ikke var kontrolleret af indoneserne.

Kirkens folk talte tetum og hjalp befolkningen imod besættelsesmagten. Ved at støtte kirken kunne man vise sin modstand mod den indonesiske besættelse uden at bringe sig selv i stor fare. Der er en lille minoritet af protestanter, især på øen Atauro, og en lille minoritet af muslimer. Flaget har en hvid stjerne på en sort, rød og gul baggrund, hvilket skal symbolisere Østtimors ønske om uafhængighed og fred.

Til stemmeurnerne

Den 30. august 2001, præcis to år efter folkeafstemningen om selvstændighed, gik østtimoreserne atter til stemmeurnerne, denne gang for at vælge en grundlovgivende forsamling med 88 pladser. Forsamlingen havde tre opgaver. Den skulle:

1. Skrive en forfatning for den nye stat.
2. Afholde et præsidentvalg.
3. Fastsætte en dato for selvstændigheden.

Mere end ti politiske partier og en række uafhængige kandidater stillede op til valg. Da det endelige resultat blev offentliggjort i september 2001, viste det sig, at den gamle befrielsesbevægelse Fretilin (Den Revolutionære Front for et Uafhængigt Østtimor) havde vundet et solidt flertal på 55 af de 88 pladser. To partier, PSD og ASDT, fik seks pladser hver. To partier, UDT og PNT, fik to pladser hver. En række små partier fik tilsammen 17 pladser. Kvindelige kandidater vandt 23 pladser, hvoraf de 17 kom fra Fretilins liste. Forfatningen var færdig i marts 2002, og præsidentvalget fandt sted i den følgende måned. Efter selvstændigheden i maj 2002 forvandlede forsamlingen sig til det første nationale parlament. Premierministeren i den nye regering var Mari Alkatiri, en repræsentant for Østtimors lille muslimske samfund, der havde været udenrigsminister i Østtimors første republik, der kun eksisterede fra 28. november til 7. december i 1975.

Udenrigsministeren var José Ramos-Horta, der havde været FN-ambassadør for den kortvarige republik i 1975. I 1996 fik Ramos-Horta og biskop Carlos Belo Nobels Fredspris. Både Mari Alkatiri og Ramos-Horta levede i eksil under den indonesiske besættelse.

Præsidentvalget i april 2002 blev vundet af Xanana Gusmão, der havde været leder af Falintil (den væbnede modstandsgruppe) i mere end ti år, indtil han blev taget til fange af indoneserne i 1992. I 1993 blev han idømt fængsel på livstid af en indonesisk domstol, hvorefter han blev anbragt i en celle i Cipinang-fængslet i Jakarta.

Senere blev hans dom nedsat til 20 års fængsel. Men i februar 1999 blev han overført til husarrest, og syv måneder senere - midt under krisen på Østtimor - blev han løsladt og kort efter vendte han tilbage til sit hjemland.

Alvorlige problemer

Selvstændigheden 20. maj 2002 blev fejret i Dili og det øvrige Østtimor. FN-medlemskabet 27. september 2002 blev fejret i FNs hovedkvarter i New York. Og med god grund. En langvarig kamp, der ofte var blevet hånet som håbløs, havde omsider nået sit mål. Men ellers var der ikke meget at fejre. Østtimor står over for en lang række alvorlige problemer. Af pladshensyn bliver kun tre af dem omtalt her. For det første den sociale og økonomiske situation. For det andet truslen mod selvstændighe-

Luftfoto af øerne.

den. For det tredje spørgsmålet om retfærdighed. Den australske læge Joe Thomas, der har arbejdet som HIV/AIDS-konsulent for Østtimors Sundhedsministerium, forklarer, hvor alvorlig den sociale og økonomiske situation er:

"*Østtimor er et af de fattigste lande i verden. Med en befolkning på omkring 750.000 var bruttonationalproduktet per indbygger 378 USA-dollars i 2001, mens mere end 40 procent af befolkningen befandt sig under en fattigdomsgrænse på 55 USA-cents om dagen. Analfabetismen er omkring 40 procent, den forventede levealder er 57 år, og der er stor arbejdsløshed især blandt ungdommen i Dili.*

Desuden er Østtimor plaget af mange sygdomme, især tuberkulose, malaria, dengue-feber og japansk hjernehindebetændelse... For hver 1.000 fødsler er der 125 dødsfald, og for hver 100.000 fødsler dør 890 kvinder i barselsseng. Fejlernæring er udbredt. Tre-fire procent af alle børn i alderen seks måneder til fem år har diagnosen akut fejlernæret og 20 procent kronisk fejlernæret." (1)

Når mange mennesker er syge, kan de ikke bidrage til samfundets udvikling. Tværtimod. De bliver en byrde for samfundet. Det er en sørgelig situation for ethvert land og særlig sørgelig for et fattigt land. Fattigdom og sygdom danner tilsammen en ond cirkel, der er svær at bryde. Fattigdom er en vigtig årsag til, at mange mennesker er syge, og den kendsgerning at mange mennesker er syge, er en vigtig årsag til, at landet er fattigt.

Den midlertidige FN-administration (UNTAET) betød, at der blev oprettet mange nye jobs. Men de fleste blev besat af udenlandske eksperter, fordi østtimoreserne ikke blev anset for kvalificerede. FN ansatte f.eks. kun folk, der talte engelsk.

Desuden var tilstedeværelsen af de mange udenlandske eksperter med relativt høje lønninger med til at drive det generelle prisniveau i vejret, hvilket gjorde det endnu sværere for den almindelige østtimoreser at få pengene til at slå til. UNTAET var ikke kun en del af løsningen, men også en del af problemet.

Flere indkomstkilder

Østtimor har faktisk flere forskellige indkomstkilder, der kan danne grundlag for en sund økonomi, men de er endnu ikke fuldt udviklet. Landbruget producerer allerede nu ris til lokalt forbrug og kaffe til eksport. Kaffen har en god kvalitet. Under den indonesiske besættelse satte nogle indonesiske generaler sig på kaffe-branchen og tjente mange penge på den. Desværre faldt prisen på det internationale kaffemarked til det laveste niveau i flere årtier, lige før Østtimor fik sin selvstændighed. Der er mange fisk i havet omkring Østtimor, men østtimoreserne har ikke nogen særlig tradition for fiskeri. De foretrækker at arbejde på landjorden. Denne sektor begyndte først at blive udviklet efter den indonesiske tilbagetrækning.

Turisme er en meget lille sektor lige nu. I Dili er der åbnet mange restauranter og hoteller siden 1999, men uden for hovedstaden er der endnu meget få faciliteter for turister. Der er mange muligheder her, når man tænker på den smukke kyst og de majestætiske bjerge inde i landet, og man kan godt drive en ansvarlig turisme uden at ødelægge miljøet. Men Østtimor har brug for en bedre infrastruktur, hvis man ønsker flere turister.

Den største indkomstkilde er forbundet med udnyttelsen af naturgas- og olie-felterne under havbunden i havet mellem Østtimor og Australien, kendt som The Timor Gap. Det er blevet anslået, at skatter og afgifter fra disse ressourcer kan give Østtimor en indkomst på mere end 3,5 milliarder USA-dollars fra 2004 og 20 år frem.

To traktater om olie

I 1989 underskrev Australien og Indonesien en international traktat om The Timor Gap. Ti år efter annullerede de aftalen, og derved indrømmede de (uden at sige det højt), at traktaten havde været illegal, præcis som Portugal havde hævdet i en sag for den internationale domstol i Haag.

I juli 2001 underskrev repræsentanter for Australien og Østtimor en ny traktat om The Timor Gap, der gav Østtimor bedre betingelser i forhold til Australien og olie-selskaberne end dem, Indonesien havde fået mange år forinden. Da traktaten blev underskrevet, havde Østtimor endnu ikke fået sin formelle selvstændighed, og derfor havde UNTAET forhandlet på Østtimors vegne.

En vigtig grund til Indonesiens invasion i 1975 var, at det ønskede adgang til ressourcerne i The Timor Gap. Og en vigtig grund til, at de vestlige stormagter accepterede Indonesiens invasion var, at de ønskede, at disse ressourcer

skulle kontrolleres af general Suhartos pro-vestlige regering og ikke af et selvstændigt Østtimor, som de frygtede ville udvikle sig til en "kommunistisk" stat. Det er interessant at sammenligne denne situation med Iraks invasion af Kuwait i august 1990.

I det sidste tilfælde ønskede USA, at offeret (Kuwait) skulle genvinde kontrollen med sin olie. Men i det første tilfælde ønskede USA, at aggressoren (Indonesien) skulle kontrollere Østtimors olie. USAs holdning var ikke bestemt af respekt for international lov, men snarere af politiske og økonomiske faktorer.

Hjælp med forpligtelser

Der er ikke længere nogen militær trussel mod Østtimor. UNTAET er opløst, men de fredsbevarende FN-tropper er der stadig. Det er ikke særlig sandsynligt, at Indonesien starter en ny invasion, selv ikke når de fredsbevarende tropper engang bliver trukket ud. Ikke desto mindre er den nye stats selvstændighed i fare, og årsagen er fattigdom. Når man er fattig, har man brug for hjælp. Østtimor er meget fattigt, og det har brug for hjælp i mange år.

Undertiden gives hjælp, bare fordi der er brug for den, dvs. af humanitære grunde. Men sådan er det ikke altid. Undertiden følger der forpligtelser med. Især når stater er involveret. Store stater er ikke særlig uselviske. Faktisk ser det ud til, at jo større staten er, desto flere betingelser sætter den, før den er parat til at hjælpe nogen. USA er det rigeste og mægtigste land i verden. Det har sagtens råd til at hjælpe Østtimor. Men det sker kun, hvis visse betingelser er opfyldt.

I en artikel i *The Guardian* fra maj 2002 forklarer den britiske kommentator Jonathan Steele, hvordan USA's udenrigsminister Colin Powell, der ofte omtales som "moderat," forsøgte at underminere Østtimors selvstændighed, allerede inden den nye stat var født:

"*For en måned siden skrev han til den kommende regering og forlangte, at den skulle afgive et skriftligt løfte om ikke at anklage amerikanske statsborgere for forbrydelser mod menneskeheden i henhold til den netop oprettede internationale straffedomstol. Ellers ville det være meget svært for den amerikanske Kongres at blive ved med at give bistand, advarede han. Der er ikke nogen amerikanske tropper i den fredsbevarede styrke på Østtimor, hvilket gør det amerikanske krav næsten helt teoretisk.*

Det var svært at se, hvorfor USA havde så travlt med at forlange et løfte fra Østtimor, for slet ikke at tale om, hvorfor USA fandt det rigtigt at tvinge et land til at tage forbehold over for en af de første internationale traktater, det agter at underskrive, men ved denne lejlighed gav østtimoreserne efter. Det er et spørgsmål om principper: Selv voksende stater skal proklamere deres underdanighed over for verdens eneste imperium, før de kan få lov til at overtage deres teoretiske 'selvstændighed'."

Overskriften på Jonathan Steeles artikel lyder: "*Østtimor er selvstændigt. Så længe det gør, hvad det får besked på.*" En kort, men meget rammende beskrivelse af virkeligheden. (2)

Immunitet for amerikanske tropper

Den 12. august 2002 ratificerede Østtimors parlament Rom-traktaten, der opretter en international straffedomstol (forkortet ICC), der kan behandle tilfælde af folkedrab, krigsforbrydelser og forbrydelser mod menneskeheden begået efter 1. juli 2002.

På samme tid underskrev Østtimors regering en såkaldt "artikel 98 aftale om immunitet" med USA, hvorefter Østtimor lover ikke at sende amerikansk personale til ICC. To uger senere udsendte den amerikanske solidaritets-organisation East Timor Action Network (ETAN) en erklæring, der beklager denne udvikling:

"*Vi er meget bekymrede og vrede over, at USAs regering pressede Østtimor til at fritage amerikanske tropper fra ICC. Østtimoreserne var udsat for mange lidelser under den USA-støttede illegale besættelse af deres hjemland, hvor det indonesiske militær begik netop den slags forbrydelser, ICC er beregnet på at modvirke... Ved at slutte sig til domstolen bekræftede Østtimor sin støtte til menneskerettigheder og universel retfærdighed. Nu har den østtimoresiske regering med et pennestrøg undermineret disse principper...*

Østtimors historie viser, hvorfor det er livsvigtigt at have én retfærdighed for alle og effektive mekanismer til at håndhæve den. ICC er beregnet på at modvirke og anklage krigsforbrydelser, forbrydelser mod menneskeheden og folkedrab af den slags, der blev begået igennem årtier med indonesisk besættelse. Vi er bekymrede over, at Østtimor, der kæmpede så modigt og så længe for at opnå selvstændighed og retssikkerhed, bliver bedt om at opgive disse principper." (3)

Men det var ikke nok. USA krævede en indrømmelse mere af Østtimor, og igen gav timoreserne efter. Den 1. oktober 2002 underskrev de to parter en såkaldt Status of Forces Agreement (SOFA), der i praksis giver amerikanske soldater diplomatisk immunitet og hæver dem over loven. I en artikel i ETAN's nyhedsbrev Estafeta forklarer Charles Scheiner de vidtrækkende konsekvenser af denne aftale:

"*Personale fra den amerikanske ambassade såvel som amerikanske soldater og civile, der arbejder for Pentagon, er ikke underlagt østtimoresiske skatter, kontrakter eller love om kriminalitet. Østtimoresiske myndigheder kan ikke arrestere eller tilbageholde dem, sigte dem for en forbrydelse, udlevere dem til andre lande, tvinge dem til at vidne i retten eller gøre dem ansvarlige for eventuelle halv-østtimoresiske børn, de måtte blive fædre til. Deres hjem og personlige ejendom er 'ukrænkelige.' De kan ikke drages til ansvar for handlinger, der har forbindelse med deres officielle tjeneste.*" (4)

I næste nummer sættes fokus på spørgsmålet om retfærdighed. Noter:

1. Joe Thomas: "Preventing Crisis in East Timor," HIV Australia magazine, november-december 2002, via internet..

2. Jonathan Steele: "East Timor is independent. So long as it does what it is told." The Guardian, 23. maj 2002 via internet..

3. ETAN: "Rights Group 'Deeply Disturbed' by East Timor's Grant of Immunity to U.S. Troops," 27. august 2002 via internet..

4. Charles Scheiner: "East Timor Puts US Soldiers Above the Law, Estafeta, vol. 8 no. 1 vinter 2002-2003 via internet..

Ytringsfrihed og krig

Censur fører til endnu flere forbrydelser mod menneskene. Sådan hænger fredskampen og kampen for en demokratisk grundlov sammen.

Af Mikael Witte

Vores nugældende grundlov beskytter ytringsfrihed med ordene: *"Enhver er berettiget til på tryk, i skrift og tale at offentliggøre sine tanker, dog under ansvar for domstolene. Censur og andre forebyggende forholdsregler kan ingensinde påny indføres."*

Med den paragraf har grundlovens forfattere ikke sikret ytringsfriheden som en menneskeret, blot bestemt at et folketingsflertal kan afgøre hvad man kan straffes for at ytre sig om.

Da et folketingsflertal den 21. marts erklærede Irak krig skete det ikke bare i strid med FN-pagten. Det var også rædselsfuldt, som enhver krig er.

Folketingsflertallets krigserklæring rammer ikke bare de millioner af mennesker der bor i Irak. Krigserklæringen har også ramt alle danskere. Alle må vi acceptere at få blod på fingrene når et folketingsflertal - demokratisk - på vegne af alle danskere har besluttet krigen.

Mere endnu: Krigserklæringen rammer også alle danskere fordi den fører til indskrænkning af ytringsfriheden i Danmark. Fremover skal *"den som yder fjenden bistand ved råd eller dåd eller til fremme af fjendtlig interesse svækker den danske stats eller dens forbundsfælles kampdygtighed"* straffes med indtil 16 års fængsel (straffelovens paragraf 102, stk. 1).

Bestemmelsen omfatter den der lader sig hverve til at tjene Iraks væbnede styrker. Den omfatter også *"propaganda til fordel for fjendtlig krigsmagt, herunder virksomhed som udgiver, redaktør eller forretningsfører ved dagblad, tidsskrift, forlag eller pressebureau, der arbejder til fremme af fjendtlig interesse"*.

Og den omfatter *"væsentlig økonomisk støtte"* til en sådan propaganda eller til en organisation der *"på utilbørlig måde"* samarbejder med den fjendtlige krigsmagt eller *"virker til fremme af dennes interesser"* (samme paragrafs stk. 2).

Uddrag fra officiel plakat fra 2. Verdenskrig.

Blodet må vises

Jeg vil aldrig drive krigspropaganda - hverken for præsident Bush, præsident Saddam, premierminister Blair eller statsminister Rasmussen.

Men når USAs krigsmaskine smadrer irakisk tv, fordi USAs ledelse frygter at der på verdens tv-skærme dokumenteres de dødelige konsekvenser af de amerikanske terrorbombardementer af irakiske borgere, så må andre indsamle penge og organisere, fortælle og skrive, fotografere og filme forbrydelserne.

Selv om jeg ikke bryder mig om blodige billeder i massemedierne, så må vi gøre noget så George W. Bush polerede verdensbillede af pile på landkort og grønne optagelser af kliniske præcisionsangreb ikke kommer til at stå alene. Det er på højeste tid at vise at krig handler om knogler og kød, blod og mennesker.

Med den fundamentalistiske indædthed som Bush, Blair & Rasmussen fører sig frem vil anklagemyndigheden kunne hævde at anklagede tjente Iraks væbnede styrker!

Det vil ikke være svært at procedere: Disse billeder af smadrede irakiske børn på en markedsplads og af døde amerikanske soldater på en ørkenvej generer den amerikanske forbundsfælle og udgør propaganda til fordel for Irak.

Stumper af sandheden reduceres til propaganda. Argumentet bygger på at vi - os der har fået blod på fingrene, skønt vi ikke ville det - ikke må udbrede sandheden om krigen.

Derfor har straffeloven så truende hårde bestemmelser mod dem der formidler oplysninger om "vores" krigsforbrydelser. Straffeloven skal sikre selvcensur og censur.

Ytringsfrihed er fundamental for det åbne samfund. Derfor skal oplysninger om krigen frem - også selv om USAs præsident frygter dem, også selv om de stammer fra irakiske kilder og selv om de påstås at fremme fjendtlige interesser.

Har vi ingen ytringsfrihed, så har vi censur. Og den fører til endnu flere forbrydelser mod menneskene. Sådan hænger fredskampen og kampen for en demokratisk grundlov sammen.

Mikael Witte udgav i 1999 "Forslag til Danmarks grundlov - om menneskerettighedernes republik" på forlaget Klim.

Muslim - otte kvinder fortæller

En ny bog om islam er et vigtigt bidrag til debatten.

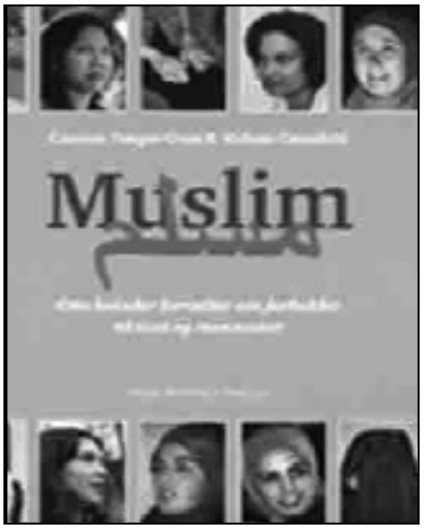

Af Toni Liversage

Efter den 11. september har man på bogmarkedet set en stadig stigende strøm af bøger om islam - på godt og ondt.

En af de bøger, der virkelig er god at få forstand af, er en bog, der udkom sidste efterår af Carsten Fenger-Grøn og Malene Grøndahl; den har fået titlen Muslim med undertitlen "Otte kvinder fortæller om forholdet til Gud og mennesker".

Den består af otte interviews med kvinder fra så forskellige dele af verdenen som Indonesien, Danmark, Indien og Bosnien for blot at nævne nogle af dem, og i indledningen citeres Lissi Rasmussen - stiftspræst for etniske minoriteter og formand for Islamisk-Kristent Studiecenter - for følgende:

"*En af de vigtigste udfordringer, vi står over for som kristne og muslimer i dagens Danmark er at tackle de fordomme, den angst og mistro, der findes. Kun i mødet ansigt til ansigt kan der ske forandringer i tankegang.*"

Arbejdet med bogen blev påbegyndt inden 11. september, og hele den diskussion, der derefter fulgte om islam, terrorisme og "sammenstødet mellem civilisationer" har jo gjort opgøret med fordomme omkring islam endnu vigtigere; her udgør Muslim et velkomment indlæg, idet den gennem disse kvindestemmer giver et nuanceret billede af forskellige opfattelser af islam, samtidig med at man får indblik i, hvorledes kvindernes muslimske baggrund præger deres hverdag og forhold til andre mennesker.

Bogen indledes med et længere afsnit om islam - "Et hus med fem søjler" - om den historiske baggrund, om forskellen mellem shiaislam og sunniislam m.m, og hvert interview indledes desuden med en kort beskrivelse af islams fremkomst og betydning i de lande, de interviewede kvinder kommer fra.

Om baggrunden for udelukkende at interviewe kvinder skriver forfatterne: *"Vi har valgt at interviewe kvinder og ikke mænd, fordi de muslimske kvinder i den hjemlige debat meget ofte tildeles enten en offerrolle eller bare en position på sidelinjen, hvorfra de kan høre muslimske mænd og velmenende eller fremmedfjendske danskere belære omverdenen om deres vilkår."*

Udover deres køn er de eneste fællestræk for de interviewede, at de er født mellem 1970 og 1980, og at de som sagt er muslimer - her bredt defineret. Et par stykker er faktisk selv i tvivl om, hvorvidt de kan betegnes som muslimer, men de indgår i de officielle statistikker ifølge hvilke, der findes over én milliard muslimer i verdenen.

Bogen er meget smukt illustreret, har en nyttig liste over vigtige ord og begreber samt en oversigt over foreninger og hjemmesider. Den kan varmt anbefales.

Carsten Fenger-Grøn og Malene Grøndahl: Muslim: Otte kvinder fortæller om forholdet til Gud og mennesker. Hans Reitzels Forlag, 275 Kr.

Aktuel Irak-bestseller på dansk

Tidligere FN-våbeninspektør Scott Ritter er en af de mest markante kritikere af amerikansk Irak-politik. Sammen med den politiske kommentator William Rivers Pitt har han skrevet en topaktuel debatbog om problemet Irak. Den danske udgave af bogen har forord af Klaus Rifbjerg.

Efter syv år som chef for FN s inspektion af konventionelle våben i Irak har Scott Ritter et indgående kendskab til Iraks militære kapacitet. Han afslører hidtil ukendte detaljer fra våbeninspektørernes arbejde i Saddam Husseins diktatur og argumenterer for, at Iraks kemiske, biologiske og atomare våben blev destrueret af FN, og at regimet ikke har forbindelse til 11. september-terroren.

Ifølge Scott Ritter vil en ny Irak-krig ikke blot være i strid med USAs forfatning og international lov, men også skabe et Ragnarok i Mellemøsten og føre til en bølge af nye terrorangreb på Vesten. For Iraks befolkning er der endnu mange alternativer til krig, der bør tages i brug af det internationale samfund, mener den tidligere våbeninspektør.

I USA har Scott Ritter markeret sig som én af de mest veltalende og overbevisende modstandere af krigsretorikken mod Irak. Han er veteran fra Golf-krigen og erklæret republikaner. Han støttede præsident Bush under valget i 2000, men har siden vendt sig imod de repræsentanter for den yderste højrefløj i Bush-regeringen, som vil sende verden i krig i dag eller i morgen.

Scott Ritter & William Rivers Pitt: Krig mod Irak? Forlaget Bindslev, 112 sider.

Hvad er mit våben?

Af Tom Vilmer Paamand

Den senere tid har glædeligt nok bragt andre aktive frem på banen i kampen mod dansk våbenproduktion. Flere af de nye smågrupper mod krigen i Irak har fokuseret på dansk våbenhandel med både oplysning, demonstrationer og aktioner.

Aldrig Mere Krigs våbenregister har fortsat leveret en god del af de oplysninger, der dukker op, både hos fredsvennerne og i medierne i øvrigt. Pressen banker jævnligt på i håb om at få god research leveret gratis. Flottest var et stort tema i Nordjyske Tidende, der fokuserede på hvem der oppe, der vil tjene på krigen.

August 2002 var AMK medarrangører af en flot demonstration mod våbenfabrikken Terma ved Århus, der laver våben til Israel. Den blev indledt med en kortege af palæstinensere i biler smykket med flag, cyklister med bannere og folk til fods - og samlede mange hundrede mennesker uden for fabrikken.

September 2002 fulgte vi op på Terma-sagen med en høring om dansk våbeneksport til Israel, hvor vi diskuterede med en Terma-direktør og en politiker.

Senere i september holdt vi oplæg om "Danmark - krigsdeltagelse og krigsproduktion" ved en landskonference for fredsaktivister, arrangeret af Stop Terrorkrigen. Marts 2003 fortalte vi igen om våben, denne gang til en landskonference for antikrigs-aktive i Odense.

En anden detalje i et hjørne af våbensagerne var oplysningen om, at USA træner sine marinesoldater i vinterkrig på Grønland. Det var der ingen, der syntes var en god historie - men sådan er det desværre generelt.

Indsamlingen af oplysninger tager tid. Efter omkring et års spørgsmål gennem Folketinget ville Justitsministeriet omsider indrømme, at den danske eksport af F16-dele til Israel er registreret som eksport til USA - og at der ikke længere er nogen som helst kontrol med de endelige modtagere af danske våben.

Der er meget at lave her, da dette grundlæggende skift i den danske politik på området ikke har været diskuteret hverken i Folketinget, eller i medierne. Der mangler en grundigt og målrettet indsats til at få lavet opdaterede fakta-ark over i de mindste de store våbenpushere.

Der er fortsat for få, der arbejder ved mit skrivebord - men aktuelt har flere tilbudt sig, så forhåbentlig bliver der overskud til at sætte dem ind i arbejdet. Men det tager også tid!

Skriv af, kopier eller klip ud, sæt frimærke på - og send ind.

Jeg ønsker at:

____ blive medlem af AMK
____ få flere oplysninger om AMK
____ få oplysninger om militærnægtelse
____ få gratis prøvenummer af IKKEVOLD
____ abonnere på tidsskriftet IKKEVOLD for 105,- kr årligt
____ give én jeg kender et gavekort på IKKEVOLD for 50,- kr
____ købe emblemet "det knækkede gevær" for 20,- kr
____ købe dinosauer-trøje (angiv størrelse) for 70,- kr + porto

Navn: _____
Adresse: _____
Postnr. og By: _____

Aldrig Mere Krig
Nørremarksvej 4
6880 Tarm

Aldrig Mere Krig

Aldrig Mere Krig er en forening for pacifister, folk der søger fredelige/ikkevoldelige løsninger på konflikter.

At være pacifist er en livsholdning - derfor er Aldrig Mere Krig en gammel forening, der ikke kun kører på enkelte mærkesager, - det er livet, det drejer sig om og den "sag" forældes ikke.

Aldrig Mere Krig blev dannet i 1926 og er i dag en af landets ældste fredsorganisationer. Aldrig Mere Krig er ikke knyttet til noget parti eller nogen religiøs forening.

Aldrig Mere Krig er dansk af deling af Krigsmod standernes internationale Forbund, War Resisters' International (WRI), med hovedkvarter i London.

Der er brug for pacifistiske synspunkter mere end nogensinde. Vi har brug for at blive flere.

Giv freden en chance - bliv medlem af Aldrig Mere Krig. Medlemskab pr. år koster 200 kr. for enkeltpersoner, 250 kr. for par og 125 kr. for uddannelsessøgende, pensionister og civile værnepligtige.

Hovedbestyrelsen består af:
Arne Hansen, Geert Grønnegaard, Hermod Folke Hansen, Majken Jul Sørensen, Peter Henning, Tom Vilmer Paamand og Uwe Riggelsen. Frands Wisbech og Ulla Røder er suppleanter.

Hovedbestyrelsen er konstitueret med:

Forretningsudvalg: Geert Grønnegaard (ordfører), Majken Jul Sørensen (kasserer) og Tom Vilmer Paamand (sekretær).

Internationalt udvalg: Majken Jul Sørensen (koo.).

Landskontor: Hermod Folke Hansen.

Medieudvalg: Geert Grønnegaard (koordinator).

Redaktionsudvalg: Tom Paamand (koordinator).

Sessionsudvalg: Peter Henning (koordinator).

Våbenproduktionsudvalg: Geert Grønnegaard (koo.).

Landskontor

Aldrig Mere Krig
Nørremarksvej 4
6880 Tarm
Tlf. 9737 3163
Giro: 9 00 48 82
E-mail: amk@fred.dk

Besøg Aldrig Mere Krig på internettet: www.fred.dk

Kontaktpersoner

Majken Jul Sørensen, Vigerslevvej 281A 1.tv.
2500 Valby, tlf. 3617 7087

Holger Terp, Strandbyparken 4.1.tv.
2650 Hvidovre, tlf. 3678 4028

Finn Held, Aprilvej 24
2730 Herlev, tlf./fax 4491 6967

Hanna Lindstrøm, Christoffers Allé 132
2800 Lyngby, tlf. 4444 3965

Peter Henning, Unnasvej 3
3000 Helsingør, tlf. 4921 6563

Haakon Larsen, Skovbrynet 5
3450 Allerød, tlf. 4817 2735

Birte Wagner, Bavnebjærgspark 71
3520 Farum, tlf. 4495 3688

Erik Jeppesen, Paltholmterrasserne 77A
3520 Farum, tlf. 4495 9141

Else Dam, Smallesund 2
3700 Rønne, tlf. 5695 5404

Geert Grønnegaard, Leragervej 8
4174 Jystrup, tlf. 5752 8250

Uwe Riggelsen, Kåstrupvej 4, Spangsbro
4400 Kalundborg, tlf. 5950 7429

Hanne Nielsen, J. A. Larsensvej 5
5300 Kerteminde, tlf. 6532 4474

Peter Kragh Hansen, Gl. Banegårdsvej 50
5500 Middelfart, tlf. 6441 8389

Jørgen Burchardt, Nyborgvej 13
5750 Ringe, tlf. 6262 3617

Lars Bang Jeppesen, Kongeåvej 63
6600 Vejen, tlf. 7536 2201

Hermod Folke Hansen, Nørremarksvej 4
6880 Tarm, tlf. 9737 3163

Ulrik Hansen, Rønnen 8
7120 Vejle Ø, tlf. 7571 1620

Frands Wisbech, Ginnerupvej 5 B
7860 Spøttrup, tlf. 9756 3040

Jens Thoft, Stadion Allé 43 A
8000 Århus C, tlf. 8611 2177

Tom Vilmer Paamand, Ølstedvej 4, Lisbjerg
8200 Århus N, tlf. 8623 0328

Poul Gunder Nielsen, Hørslevvej 107, Hørslevbol
8462 Harlev J, tlf. 8694 1699

Henning Sørensen, Irisvej 17, Postbok 87
8500 Grenaa, tlf. 8632 1679

Tine Forchhammer, Gadebakken 15
8600 Skanderborg, tlf. 8692 6205

Bitten og Troels Forchhammer, Gyvelvej 7, Rebild
9520 Skørping, tlf. 9839 1663

Arne Hansen, Sønderjyllands Allé 35
9900 Frederikshavn, tlf. 9842 5542

juli 2003

ikkevold

Tidsskrift for antimilitarisme og pacifisme Nr. 2 2003 78. årg.

IKKEVOLD udgives af Aldrig Mere Krig (AMK), dansk afdeling af War Resisters' International (WRI).

Fred er en menneskeret, og krig er en forbrydelse mod menneskeheden. Derfor er det AMKs formål at arbejde for at fjerne krigens årsager og at modarbejde enhver form for krig og krigsforberedelse.

Ved medlemsskab af Aldrig Mere Krig kræves frigørelse fra eventuel tilknytning til militæret, herunder beredskabstjeneste.

IKKEVOLD dækker ikke nødvendigvis AmKs hovedbestyrelses holdninger.

Abonnement:

IKKEVOLD udkommer med fire numre årligt. Abonnementet indgår i medlemsskabet. For ikkemedlemmer koster et abonnement årligt 105,-. Løssalg: 30,-.

Abonnementsbestilling til:

Aldrig Mere Krig
Nørremarksvej 4
6880 Tarm
Tlf. 9737 3163
Giro 9004882

Adresseændring skal ske på posthuset i det distrikt, hvorfra der flyttes. Navneskift skal også meddeles til distriktets posthus.

Kopiering og eftertryk og anden gengivelse med angivelse af kilde anbefales.

Oplag 600. Eget tryk.

Redaktion:

Tom Paamand 8623 0328

Stof til IKKEVOLD sendes til:

Tom Vilmer Paamand
Ølstedvej 4
Lisbjerg
8200 Århus N

E-mail: ikkevold@fred.dk

ISSN 0107-5276

Overskud til våben

Gamle danske politivåben ender hos skurke, selv om Justitsministeriet har fortalt FN, at de var destrueret.

Af Geert Grønnegaard

En af Aldrig Mere Krigs mærkesager i over seks år har gået på, at vores væbnede styrker skulle sørge for effektivt at destruere de våben, som de efterhånden udfasede, så de ikke skulle gå videre i "fødekæden" til eksotiske militser og bankrøvere.

Sommeren 1997 vedtog FN en anbefaling til alle medlemslande om lige netop at destruere deres udfasede håndvåben. Vi tilbød så i et brev til folketingets forsvarsudvalg, at vi gerne skulle påtage os destruktionen af de danske overskudsvåben, og at vi endog ville gøre det gratis.

Senere blev der af SF i folketinget stillet mindst to spørgsmål til ministrene, om man nu huskede og fik gjort noget ved den våbendestruktion, som vi med dansk underskrift havde lovet i FN.

For det danske forsvar og politiet fortsatte, som om de aldrig havde hørt om nogen FN-anbefaling, eller som om den da i hvert fald ikke kunne omfatte "deres" våben.

Hjemmeværnet forærede fra sine depoter brugte våben til militser i de baltiske lande og vistnok også Zimbabwe, medens politiet rask væk løbende solgte l0.000 brugte tjenestepistoler til det tyske firma, som leverede nye pistoler til dem.

Det var til sidst blevet så broget, at vi i sommeren 2002 indgav en officiel klage til Ombudsmanden om embedssvigt i Justitsministeriet. Om at de dér ikke havde sørget for at instruere de våbenansvarlige om de nye destruktionsregler, og specielt at de ikke havde instrueret politiet, der som bekendt er underlagt justitsen.

Ombudsmanden mente ikke han kunne gribe ind, så længe appelmulighederne ikke var udtømte. Appelinstansen er sindrigt nok netop det Justitsministerium, som vi havde anklaget for forsømmelse - men de fik da vores klage oversendt i september og lovede svar inden 6 uger. Efter nu 6 måneder har der endnu ikke været tid til noget svar.

I mellemtiden er folketingsmedlem Line Barfod fra Enhedslisten begyndt at bore i sagen med de l0.000 polititjenestepistoler.

Weekend-Avisen havde i december sporet et par af dem til en privat våbenhandler helt ovre i Massachusetts i USA, som allerede havde videresolgt dem. Det var jo netop det man skulle forhindre gennem destruktionen, så det var pinligt.

Endnu mere pinligt blev det, da et andet kontor i Justitsministeriet - eller måske var det det samme - fandt ud af, at det officielt havde meddelt FN, at de l0.000 politipistoler var blevet destrueret. AV, av, av. Sådan en bommert kan ikke engang en jurist med førstekarakter "skrive sig ud af".

Man vægrer sig ved at tro på, at politiet og hjemmeværnet med vilje sender de brugte skydere i omløb, for at de hele tiden kan have nogle bevæbnede forbrydere at slås imod. Omtrent ligesom en glarmester der uddeler slangebøsser til kvarterets gadedrenge.

Men man savner altså en forklaring - lidt ansvarlighed.

Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed og **Landsforbundet Aldrig mere Krig** har indgået et bladsamarbejde.

Vi redigerer og udgiver bladene **fred og frihed** og **ikkevold** i fællesskab.

For- og bagsiden samt side 2 og næstsidste side er forbeholdt de to foreninger. Resten af bladet redigeres af en redaktion sammensat af begge foreninger.

Trådene samles af Annelise Ebbe (fred og frihed) og Tom Vilmer Paamand (ikkevold).

Stof til **fred og frihed** og **ikkevold** sendes til:

Tom Vilmer Paamand
Ølstedvej 4, Lisbjerg
8200 Århus N
Tlf: 8623 0328
E-mail: ikkevold@fred.dk

Gamle numre af bladet kan læses på internet-adressen *www.fred.dk/amk/ikkevold*

Indhold

International orden **4**
Af Lotte Reimer
Fogh skal ikke slippe af sted med at fabrikere "beviser".

Krigens energi **6**
Af Jann Sørensen og Ulrich Jochimsen
Hvilken konsekvens vælger den danske regering?

Prikker for øjnene **8**
Af Tom Vilmer Paamand
Findes Den Store Sammensværgelse?

Den forsvundne militærnægter **10**
Af Finn Held
Fred er blevet det nye ord for krig.

Er der noget, der betyder noget? **11**
Af Joan Chrittister
Hvad med de forfejlede grunde til krigen mod Irak?

Menneskeskjold i Irak **12**
Af Ruth Russel
En australier på et vandværk i Baghdad under Irak-krigen.

Missilforsvar for global kontrol **14**
Af Arne Hansen
Missilskjoldet skal også beskytte USAs egne våben.

Ingen retfærdighed for Østtimor **16**
Af Torben Retbøll
Når et land blæser på sine løfter og forpligtelser.

Glejpner-teorien - en idé om fred **20**
Af Frands Wisbech F.
Krigens og fredens koder er knækket.

USA - en sårbar nation? **24**
Af Toni Liversage
En række bøger om udviklingen i USA.

Nuclear Peace **26**
Af Helga Berg
En bog om retssagen, der frikendte tre modige kvinder.

Og meget mere...

International orden

Hverken Bush, Blair eller Fogh skal slippe af sted med at fabrikere "beviser" for masseødelæggelsesvåben. Det skal der følges op på også i Folketinget.

Af Lotte Reimer

Jeg ser mig omkring i verden i dag og ser mere uorden end orden. Jeg kommer fra Fredsbevægelsen og vil derfor gerne starte med Irak-krigen, men jeg vil også tillade mig at drømme lidt - det vender jeg tilbage til.

Irak krigen er et godt billede på verdenssituationen. Den viser

* at det er den stærke der bestemmer, USA gør nøjagtig hvad der passer dem, uden respekt for FN, uden respekt for sandheden, uden respekt for Iraks befolkning, uden respekt for fremtidens folk og miljø
* det er godt at stå på den stærkes side, opportunisme betaler sig.

Det er netop nu blevet skåret ud i pap, hvad fredsbevægelsen - og bl.a. også SF - sagde fra starten: Der er ingen gyldig grund til denne krig. Der er ingen beviser for masseødelæggelsesvåben, giv våbeninspektørerne en chance.

For nu hører vi det nemlig fra Ulvens egen mund: USAs viceforsvarsminister Wolfowitz har sagt ligeud, at USA var klar over, at de ikke ville finde noget, men argumentet skulle bruges til at gøre krigen legitim. Det har så fået visse politikere til at se temmelig dumme ud:

Tony Blair gik rundt i Irak og ledte efter masseødelæggelsesvåben for nylig - stadig overbevist om, at de findes der. Det er ligesom når man er sikker på, at man havde en krone i lommen og bliver ved med at endevende den, men kronen er bare væk.

Vores egen Anders Fogh snakker om, at der var andre grunde til at fjerne Hussein. Det kan da godt være, men der var ikke noget som helst legalt grundlag for det. Man kan da ikke bare gå ind og fjerne folk man ikke kan lide.

Men det er måske alligevel ikke så tosset en idé. Jeg bryder mig for eksempel ikke meget om min genbo - han gider ikke luge, så han bruger Round up. Det ødelægger miljøet og går i mit drikkevand og jeg er sikker på, at han også slår sine børn. Jeg er overbevist om, at han har en stor køkkenkniv, som han pønser på at dræbe mig med.

Så jeg har tænkt mig at udøve lidt forebyggende selvforsvar og slå ham ihjel først. Når jeg har gjort det, og jeg så kun kan finde en kartoffelskræller, så vil jeg sige til mit forsvar, at han var alligevel en skidt karl og verden er bedre uden ham, og så kan jeg gå fri.

Men det gør jeg jo nok ikke. For jeg har ikke 70.000 atommissiler i baglommen. Og jeg har kun slået min genbo ihjel, der skal nok mindst nogle tusind til, for at man går fri for tiltale! Man skal stå til ansvar for sine handlinger. Det kan ikke være meningen, at USA kan fabrikere "beviser" for masseødelæggelsesvåben, som FN ikke kunne godtage, og så bare gå i krig alligevel - for så bagefter at slippe af sted med at sige: Nå men, det vidste vi da godt at de ikke havde, men det var det bedste argument på det tidspunkt.

Nej, det skal hverken Bush, Blair eller Fogh slippe af sted med! Der er noget der hedder ansvarlighed overfor sine vælgere - overfor resten af verden. Man har pligt til at undersøge sagen nærmere, inden man går med til at smide bomber og skabe kaos. Det skal der følges op på i Folketinget! Ligesom der er undersøgelser i gang i England og nu også i kongressen i USA.

Og så skal vi heller ikke glemme, at med eller uden masseødelæggelsesvåben, var Irak aldrig en trussel mod USA og ifølge FNs vedtægter var der aldrig hjemmel for et angreb. Der blev snakket meget om, at FN spillede fallit ved ikke at støtte USA, jeg synes det var lige omvendt og FN skal have ros for at de modstod presset.

Krigen i Irak er måske nok forbi, men vi er bestemt ikke færdige med Irak. Der bliver ikke fred og fordragelighed, der bliver tydeligvis ikke frie valg i forudsigelig fremtid, eftersom USA netop har aflyst den planlagte landskonference og nu håndplukker deres egne rådgivere i stedet. Hvis der blev frie valg, ville der formentlig komme en regering som USA ikke brød sig om - og som ikke brød sig om USA. Og så gik det galt med olierettighederne. Så det er bedre at fastholde, at de ikke kan klare sig selv endnu, og vi er nødt til at klare det for dem indtil videre.

For vi skal jo også genopbygge landet - ikke at de ikke kan selv, men vi skal jo have noget ud af vores investering - og Irak er heldigvis et land, der har olie nok til at betale for arbejdet selv - og det er USA, der sidder og betaler regningerne af Iraks kasse - det er jo til at blive helt salig over. Og Danmark får sin del af rovet - AP Møller først som tak for trofast våbentransport og støtte.

Der blev brugt forfærdelige våben som klyngebomber og ammunition med forarmet uran, begge betegnet af FN som masseødelæggelsesvåben. Det kan ikke være meningen, at sådanne våben kan bruges i moderne krigsførelse!

Der ligger forarmet uran i Irak, som der gør på Balkan og i Afghanistan, og det er en gave til eftertiden, som vi vil høre meget mere om. Aalborg Fredsaktion har sammen med Attac søgt foretræde for Forsvarsudvalget vedrørende brug af forarmet uran, og venter i øjeblikket på svar. Ellers rejser vi sagen på anden vis.

Men jeg vil gerne tilbage til det med drømmen. Lige nu har vi en verden, der er styret af penge. Penge er noget underligt noget. De eksisterer ofte kun på papir, man kan absolut ikke spise dem og man kan i hvert fald ikke enes om at dele dem. Man handler ligefrem med dem - og det er nok den største handelsvare i verden - uden at noget bliver produceret, forarbejdet, dyrket, transporteret... Imponerende! Derudover drejer det sig om at producere mere og mere, så billigt som muligt, så vi kan smide flere og flere ting væk. Så er der vækst i

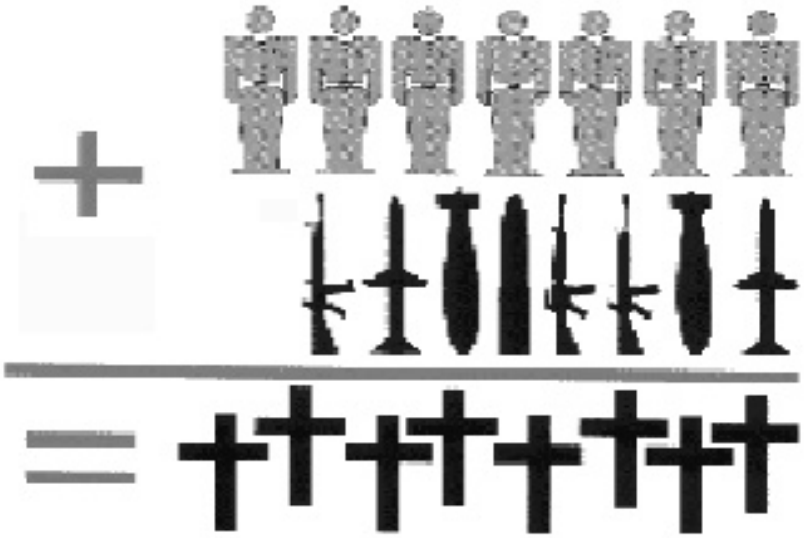

samfundet! Når lossepladserne bugner, er der gang i økonomien. Og det, der er billigst, er produceret på den dyreste måde: Ved brug af pesticider og gødning, der ødelægger vores grundvand og vores økosystem. Ved brug af fossilt brændstof, som forurener atmosfæren.

Ved brug af billig arbejdskraft, folk der ikke har råd til at sende deres børn i skole, ikke har et ordentligt sundhedsvæsen, ikke har adgang til rent vand og nok at spise - og de har bestemt ikke har råd til det, de selv producerer!

Det koster, måske ikke altid i kroner og ører, men i menneskelige lidelser, i ødelagt miljø. Vi saver simpelthen den gren over, vi selv sidder på.

Vi bruger nogle håndører på u-landsbistand - knap 50 milliarder $ årligt på verdensplan (til sammenligning brugte USA mindst 70 milliarder på denne ene krig). Men vi skal jo også være forsigtige med ikke at bruge for meget, for det var jo skræmmende tanke, om de skulle komme til at få samme forbrug som os, så holdt jorden ikke til næste tirsdag.

Ellers bruger vi vores penge på krig, våben, missilskjold, fossilt brændstof, kemikalier, pesticider - fordi vi ikke kan skue ud over vores egen næsetip. Fordi vi ikke vil høre på, hvad andre har at sige. Vi har regeringer, der fører krig, selvom 30 millioner mennesker går på gaden i protest.

Vi har en supermagt, der vil styre verden uden at skele til international ret, andres meninger, eller bare sund fornuft. En supermagt, der planlægger at bygge missilskjold, som helt klart ikke er et forsvar mod de såkaldte slyngelstater, forsker i mindre atombomber, når guderne skal vide, at der er nok sprængkraft i det de har allerede, bruger klyngebomber og forarmet uran og alskens andet stads. Det er det, pengene bliver brugt til!

Nu kommer drømmen: Tænk hvis vi brugte alle de penge på konfliktløsning, fordeling af goderne, vedvarende energi og bæredygtig levevis. Tænk, hvis penge ikke var penge. Tænk hvis der ikke var noget, der hed valutahandel. Tænk hvis der var en ny form for valuta, der hed velfærdsenheden. Hvor den billigste vare var den, der var produceret på den bedst bæredygtige vis. Hvor ingen ville købe noget, der ikke var forsvarligt fremstillet.

Hvor der ikke var tale om at udnytte/udbytte andres arbejdskraft. Hvor fair handel var normen frem for såkaldt "frihandel". Hvor vi ikke smed tingene væk, så snart de gik i stykker, men reparerede dem og brugte vores ressourcer fornuftigt. Hvor alle havde en rolle at spille og ingen gik arbejdsløs.

Hvor man ikke talte om at bygge flere fængsler, men om at bringe kriminaliteten ned. Hvor man ikke talte om at bygge missilskjolde, men brugte ressourcerne på at bygge en verden, hvor der ikke var grund til krig. Hvor man så længere frem end til næste valg.

Det er svært at være optimistisk når man ser trætte gamle partier prøve at forny sig ved at være opportunistiske. Jeg bliver f.eks. helt klam, når Socialdemokratiet siger god for missilskjoldet - ikke fordi de synes det er en god ting, men fordi vi ikke kan være andet bekendt, når nu USA er vores allierede, og så kan man ikke så godt sige nej. Hvor sætter vi grænsen? Hvor langt dropper vi principperne for at tækkes storebror?

Jeg bliver også nervøs, når der tales om en EU militærstyrke i samme åndedrag som problemet med USAs dominans. Der er oprustning i gang allerede og det må vi modstå for enhver pris!

Vi er bange for det ukendte. Vi er bange for muslimer, for arabere, for somaliere, afrikanere, kinesere, koreanere, for... jeg kunne blive ved. Og de er formentlig lige så bange for os. Men svaret er ikke oprustning - det er kommunikation. Lad os dog lære hinanden at kende, så var vi nok ikke så skræmmende. Og lad os dog dele ressourcerne, så var der nok ikke så megen grund til krig.

Det er meget nemmere at være optimistisk, når man ser 30 millioner mennesker på gaden mod krig. Når der er græsrodsbevægelser verden over, der arbejder for en helt ny måde at leve på.

Og det er det, partierne skal lytte til. Vi skal finde anstændigheden frem igen og gøre hvad der er rigtigt, ikke hvad der bedst betaler sig på kort sigt.

Jeg er kommet langt omkring - sådan er det, når man drømmer - men for nu at komme tilbage til international orden, vil jeg lige opsummere, hvad jeg mener, det er vigtigt for os at tage fat på nu:

* Vi skal styrke FN, så vi har et verdensforum, der har noget at skulle have sagt. Og så skal vi stille koalitionens regeringer til ansvar for deres ulovlige invasion og besættelse af Irak.
* Vi skal stoppe USAs storhedsvanvid på diplomatisk vis, vi skal virkelig sætte ind med en diplomatisk offensiv.
* Vi skal nedruste. Droppe missilskjoldplanerne, stoppe brug af masseødelæggelsesvåben - og kræve at der bliver ryddet op efter dem, der er blevet brugt hidtil.
* Og så skal vi opfylde en drøm: Vi skal skabe en anden verden, der er værd at leve i for os alle sammen.

Tale holdt ved SFs grundlovsmøde i Dronninglund.

Krigens energi

Hvilken konsekvens vælger den danske regering - monetarismens globaliserede umoral eller humanismens moralske tradition?

Af Jann Sørensen og Ulrich Jochimsen

Statsminister Fogh Rasmussen og hans mindretalsregering har stillet sig til rådighed for Bush-administrationen som legitimationserstatning for den folkeretsstridige Irak-krig.

"En sådan alliance kommer aldrig igen", sagde Danmarks udenrigsminister Per Stig Møller den 19. marts 2003. Alt tyder på, at Danmarks nuværende regering håber på at Danmark får en fortrinsstilling ved genopbygningsprogrammet i Irak, der dog er designet til amerikanske selskaber.

Verden oplevede live foran fjernsynsskærmen FN-sikkerhedsrådets møde. Hvad der fra Bush-regeringen var tænkt som marionetteater, blev gennemkrydset på bemærkelsesværdig vis.

Med beundringsværdig tålmodighed gennemførte Blix, Annan og Joschka Fischer en iscenesættelse, hvis lysende øjeblikke Verdenssamfundet længe vil erindre for at finde trøst og mod til en fredelig fremtid.

FN, Den Internationale Domstol og folkeretten er svar på erfaringerne fra den 30 år lange religionskrig, der endte med de 350 år gamle principper for afslutningen af konflikter af denne art ved freden i Münster og Osnabrück. Det, der dengang møjsommeligt og langvarigt blev forhandlet på plads, huskede man i de sidste dage af den barbariske 2. Verdenskrig og grundlagde FN som verdensorganisation.

Sådanne historiske erfaringer tager de ikke hensyn til, der hverken tænker på indianer-udryddelsen eller slaveriet med skam. De, som lod champagnepropperne springe, da de som fundamentalistiske kristne i lighed med guvernør George W. Bush i Texas fejrede, at der igen blev eksekveret dødsstraf der.

Lad os se på, hvad den tyske psykoterapeut og fremtrædende samfundsdebattør Horst Eberhard Richter mener om antikrigs-demonstrationerne:

"En dag efter det mindeværdige møde i Sikkerhedsrådet i New York, ved hvilket de samlede FN-ambassadører havde fejret den franske udenrigsminister de Villepins fredstale med et helt usædvanligt bifald, blev vi vidne til en bemærkelsesværdig begivenhed - den 15. februar formede sig en ny stor verdensbevægelse for fred.

Først vidste man kun om de millioner demonstranter, at de ville stemme med fødderne mod Irak-krigen - og dette selv om de mægtigste mediekoncerner i månedsvis forsøgte at bilde dem ind, at den planlagte angrebskrig ene og alene tjente til præventivt forsvar mod det våbenstruttende Irak. Men hvorfor forblev menneskene immune mod Bush-regeringens eksorcistiske krigsvilje? Sikkert ikke af sympati for Saddam Hussein."

Ifølge Richter var den amerikanske regering generelt indstillet på at ofre hundredtusinder irakere for deres olieinteresser og fastslå den amerikansk/vestlige levemådes overlegenhed over den islamiske livsforståelse. Det har modstanderne af krigen forstået og set faren ved. Derfor demonstrerede de, ikke af ideologiske grunde.

"Krigen betyder faldet ned i en ødelæggende afcivilisering. Millionerne på fredsmarcherne var bevidst om, at de menneskeligt var overlegne i forhold til krigs-magernes wild-west filosofi. Det gav dem en forbavsende følelse af selvværd og selvsikkerhed. Det var som om alle vidste, at de repræsenterede en enorm moralsk magt.

De holdt urokkeligt fast ved FN-charteret, ved de folke- og menneskerettigheder, som det internationale samfund efter Hitler-krigens inferno sluttede op om, da der ud af de indre vandalisme ved krigsbarbariet vågnede en bevidsthed om ligeværd og ligeberettigelse for mennesker, for folkeslag og kulturerne." (Artikel i Ost West-Wochenzeitung 21. marts 2003.)

Centralisme contra humanisme

Hvorfor har den nuværende danske regering fjernet sig fra dette og skiftet side til de oliekrigsvilliges lejr? For at forstå dette, må vi gå 30 år tilbage. Dengang havde vi den første energikrise. For endelig at løse Palæstina-Israel problemet brugte de arabiske stater olieleveringsstoppet som politisk våben.

Dette blev i første omgang glemt og førte f.eks i Danmark til udvikling af vindenergien og decentral kraftvarme på grundlag af nordsøolien; i USA til præsident Jimmy Carter med sin energipolitik mod de overmægtige energikoncerner.

Den 39. præsident i USA ville slutte USAs afhængighed af mellemøstolien. Demonstrativt trak han i tykke sweatere og nedsatte rumtemperaturen i Det hvide Hus. Han var optaget af spørgsmålet: hvordan kunne sikkerhed og velstand i USA garanteres uden nødvendigheden af at føre oliekrige.

Som forhenværende ubåds-ingeniør vidste han, at man i teknikkens verden taler om systemer med "inhærent" sikkerhed, når redskaber og systemer er reelt sikre.

Ordet "inhærent" kommer fra latin og betyder iboende, medfødt. Kun hvad der er begrundet i sig selv kan være sikkert. Som troende kristen vidste han, at kun den der handler i overensstemmelse med Gud, der reelt autonom, er virkelig sikker.

Men i januar 1981 måtte præsident Jimmy Carter, gjort til grin som jordnøddefarmer af en mediekampagne især af olieinteresser, deprimeret og udmattet opgive embedet. Det er ikke

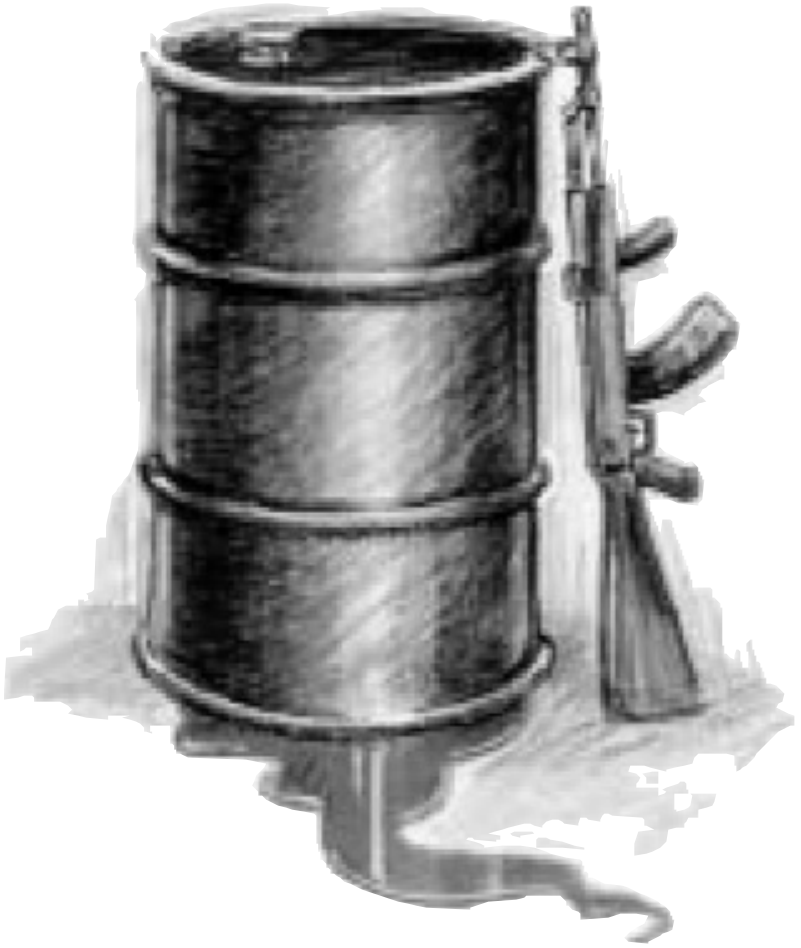

tilstrækkeligt, at nogle mennesker ved magtens rorpind har forstået problemerne og deres omfang. Uden at vælgerne er blevet oplyst, vil de ikke møde forståelse.

Opportunister og skrupelløse geschæft-magere vil få alternative samfundsideer gjort til grin hos gadens parlament og trampe idealismen ned i snavset. Vi kan imidlertid takke Jimmy Carters præsidentskab for to skrifter, der er forbavsende fremsynede:

"Global 2000" er spredt i utallige eksemplarer, men bliver ignoreret af de ledende EF/EU-lande, og den anden, langt vigtigere dokumentation er ikke engang oversat til hverken tysk eller dansk, og går på omgang i få fotokopier i insiderkredse.

Dens originaltitel er: "Dispersed, Decentralized and Renewable Energy Sources: Alternatives to National Vulnerability and War". På dansk: "Spredte, decentraliserede og vedvarende energikilder: Alternativer til national sårbarhed og krig."

Der er her tale om en omfattende dokumentation, der blev udarbejdet af ca. halvtreds videnskabsmænd og højtstående militærfolk. Den påviser på 340 sider, at intet land kan forsvares uanset de anvendte våben, hvis det har en så centraliseret energiforsyning som f.eks. USA og Tyskland.

Den påpeger, - præget af erfaringerne fra 2. Verdenskrig - at befolkningen i en alvorlig krise eller end-og i krig ikke har en chance for at overleve: "Det er dog forbavsende, at lokale, decentrale planer for civilforsvaret og til forsvarsplanlægningen ikke bliver taget så alvorligt som decentrale planer for forsvar af atomvåbensystemer." Således karakteriseres situationen.

Forfatterne til dette overbevisende skrift drager så en indtrængende slutning: "Spredte, decentraliserede og vedvarende energikilder kan mindske den nationale sårbarhed og den sikre indtræden af en krig, hvis de anvendes i stedet for de sårbare centraliserede ressourcer. (...) Decentraliserede elektriske energiproduktionssystemer har fordele som f. eks. kort etableringstid, lille kapitalbehov, en større virkningsgrad og en mindre sårbarhed ved mangel på brændsel".

Disse fakta og erkendelser har også i Danmark åbenbart været tilstrækkelige til at lade hvidbogen forsvinde i statens dokumentbokse som hemmeligtstemplet. Fordi Jimmy Carter vidste dette, har han frigivet dette vigtige vidnesbyrd til "ubegrænset offentliggørelse" i de sidste dage af sin regeringstid og dermed overladt denne viden i alle menneskers varetægt.

Fremtidens energi- og sikkerhed

Vi har fået oplyst, at den tyske Forbundsdags videnskabelige tjeneste har forespurgt ved Library of Congress, om det amerikanske parlaments bibliotek havde teksten, og som forudsat af Carter ville udlevere den. Den er der simpelt hen ikke mere. Vi kan kun gisne om årsagen. Imidlertid har vi den og kopierer den til interesserede mod at få vore udgifter til kopiering betalt.

De engagerede mennesker i Danmark, der i mere end tre årtier arbejdede på at omstille økonomien til spredte, decentraliserede og vedvarende energikilder blev på rigid måde afstraffet i deres virke af regeringen Fogh Rasmussen.

Så er det da bare konsekvent, at regeringen gør alt for at Danmark tilslutter sig den meget deprimerende verdenshistorie, der skubbes frem af de vældige energikoncerner med USAs præsident George W. Bush i front.

Vi arbejder derimod for, at Danmark finder ud af sin vildfarelse, for vi ønsker ikke, at vi alle går til med den forbryderiske fossil-atomare civilisation.

Ulrich Jochimsen er formand for Grundtvig-Stiftung für Bürgerbewegte Politische Bildung, Potsdam og Jann Sørensen er bestyrelsesmedlem for Flensborg Energi- og Miljøkontor, Grænselandets Energikontor.

Prikker for øjnene

World Trade Center, Pearl Harbor og Rigsdagsbranden er alle elementer i Den Store Sammensværgelse. Eller er de?

Af Tom Vilmer Paamand

Nazisterne brugte attentatet mod Rigsdagen i 1933 som påskud for at en voldsom øget undertrykkelse. Det gav solid næring til historien om, at nazisterne selv havde sat ild på, selv om en hollandsk kommunist blev dømt for branden.

I dag er historikerne ret enige om, at den dømte Marinus van der Lubbe reelt var skyldig - og at nazisterne blot udnyttede dette gode påskud til at gennemføre deres planer.

Det har taget mange år for historikerne at få styr på dette attentat, ikke mindst fordi en nazistisk styret retssag mod en kommunist naturligvis ikke har virket troværdig.

I mange år har sandheden derfor været, at branden var en nøje planlagt nazistisk sammensværgelse - og det vil nok aldrig lykkes at få ændret den version af historien i de flestes bevidsthed.

Et nyt Pearl Harbor

Nogle tusind mennesker blev for et par år siden dræbt ved et voldsomt attentat mod et par store højhuse i USA. Verden var naturligvis chokeret, og den amerikanske regering vedtog love om øget kontrol med befolkningen - og gik militært til angreb rundt om i verden. Naturligvis fik præsidenten også øget sin egen magt ved samme lejlighed.

Alle disse hårdhændede indgreb var omhyggeligt planlagt i årene inden den 11. september 2001, men de kunne først gennemføres, når det politiske klima var parat til det. Og igen blomstrer teorierne om Den Store Sammensværgelse, som ovenstående linjer blot er et lille hjørne af.

Disse rygter får for eksempel næring af de planer, som de nuværende amerikanske regeringsmedlemmer Dick Cheney, Donald Rumsfeld og Paul Wolfowitz samt præsidentens bror Jeb Bush selv offentliggjorde i 1997. Planerne er et forslag til, som det helt åbent og ubeskedent beskrives, hvordan USA kan dominere verden de næste hundrede år.

Så gennemgribende planer kan tage meget lang tid at få gennemført, advarer denne magtfulde gruppe - medmindre der pludseligt sker noget voldsomt, der rigtig kan få sat fart på begivenhederne - "et nyt Pearl Harbor". Og helt som ønsket kom 9/11-attentatet, og alle planerne kunne omsider sættes i gang.

> "Further, the process of transformation, even if it brings revolutionary change, is likely to be a long one, absent some catastrophic and catalyzing event - like a new Pearl Harbor..."
>
> "Rebuilding America's Defenses: Strategy, Forces and Resources For a New Century," September, 2000.

Japanernes angreb på Pearl Harbor under 2. Verdenskrig var ikke et heldigt valgt eksempel fra gruppens side, men ret illustrativt. Japanernes angreb kom nemlig ikke helt uventet for USA, men historikernes skændes fortsat om hvem der vidste hvad og hvornår.

Ting sker...

Alle disse omfattende rygter om sammensværgelser er meget underholdende, men sjældent ret pålidelige. Alligevel er der gode grunde til at holde øje med dem, for de kan ofte bruges til at udpege de punkter, hvor den officielle virkelighed knirker.

Teorierne om sammensværgelser opstår ofte, når der indlysende er noget helt galt med det verdensbillede, vi præsenteres for af de etablerede medier. En række punkter ser helt forkerte ud og savner en god forklaring.

Kreative hjerner foreslår så hvorledes disse skæve punkter kan forbindes - og slår en masse streger, der ofte ligner en kompliceret sammensværgelse, der kan forklare det hele. Specielt hvis man indtegner et passende antal hemmelige sortklædte mænd i underjordiske korridorer, så går alle mellemregninger op på det nydeligste.

Desværre er det sjældent noget der kan kaldes sandhed, der dukker frem i disse komplicerede mønstre. Den rigtige forklaring mangler fortsat - og de urovækkende punkter bag de sjove skitser er stadig et reelt problem.

Virkeligheden er ofte mere kompliceret og brutal, end selv de vildeste teorier tør gætte på. Andre gange er virkeligheden alt for simpel, som når det fx reelt blot var en forvirret kommunist, der uforvarende hjalp nazisterne til et godt påskud.

Tilsvarende er det svært at tro på, at en gruppe kloge mænd med kurs mod regeringsmagten i USA er dumme nok til åbent at erklære, at et fjendtligt chok-angreb ville hjælpe på deres planer - for så selv at organisere angrebet.

Det er mere sandsynligt, at også de blev overrasket og panikslagne over sammentræffet - selv om de derpå effektivt har udnyttet den givne mulighed til det yderste.

Demokrati-hjælp fra diktatorer

Senest har den bizarre "krig" mod Irak tydeligt vist, at hvis der virkelig **er** en stor sammensværgelse bag angrebet - så er det planlagt af forvirrede amatører. Eller snarere, at magtfulde folk har gang i så mange og modstridende planer, at de alle spænder ben for hinanden i korridorerne. Først afvæbnes og

udsultes Irak i årtier, hvor på landet udråbes som en skrækindjagende trussel mod resten af verden, selv mod USA. Da det så viser sig, at Irak falder fra hinanden stort set uden kamp, og uden nogen af de gigantiske våbenlagre kan opspores - så ændres målet.

Nu lyder forklaringen pludselig, at irakerne skulle hjælpes til demokrati. Samme bortforklaring blev brugt i Afghanistan, da det mislykkedes at udslette Al-Qaeda. Denne sympatiske drøm om at udbrede demokrati er svær at tage helt alvorlig, da USAs allierede i kampen underligt nok ofte selv er diktaturer.

Flere prikker

Som publikum til dette absurde teater skal vi tro på, at det er muligt via satellit nøje at bestemme hvornår Saddam Hussein går ind af en bestemt dør. Men umuligt ud fra den samme effektive overvågning at forklare, hvad der er blevet af flere hundrede tusinde irakiske soldater, der efter sigende stod klar til nærkamp i Bagdad.

Samme overvågning kan åbenbart heller ikke spore de eftersøgte masseødelæggelsesvåben, på trods af at USA nu har fuld adgang til hele landet. Og med USA ved styret er det pludselig i orden at nægte FNs våbeninspektører adgang til Irak.

USA har selv oplevet langvarige og brutale optøjer i sine storbyer, hvor det tog dagevis at stoppe plyndringerne. Alligevel har man åbenbart end ikke overvejet hvad der kunne ske, når man bombede strøm og politi ud af Bagdad.

Listen med forvirrede spørgsmål er endeløs, og de officielle forklaringer hjælper ikke. Så er det at man klør sig i nakken, og prøver at gætte på, hvad der virkelig er sket. **Nogen** må da have planlagt de underlige ting der sker, for det er for bizart til at være tilfældigheder.

Jeg ender som regel med at tro på den mest skræmmende af de store sammensværgelses-teorier: At der **ikke** er nogen, der har styr på noget som helst. Det hele **er** faktisk tilfældigheder, hovsa-løsninger og panikslagne bortforklaringer...

US of Armament

USAs store våbensmede har større indflydelse end nogen sinde tidligere, også på politik.

Af Finn Held

USAs store våbensmede har større indflydelse end nogen sinde tidligere, også på politik, skriver Christian Tenbrock i det tyske ugemagasin Die Zeit 30. januar i år.

Supermagten USA vil for finansåret 2003 have afsat 379 milliarder dollars til militærudgifter. Det er iflg. artiklen i Die Zeit ca. 29% mere end i året 2000.

Til sammenligning bruger USAs allierede, dvs. NATO-staterne, Australien, Japan og Sydkorea i alt 198 milliarder dollars, Rusland 60 milliarder, Kina 42 milliarder og de stater, som amerikanerne har udnævnt som "slyngelstater", dvs. Cuba, Iran, Irak, Libyen, Nordkorea, Sudan og Syrien, tilsammen 15 milliarder.

Der er altså nogen der kan glæde sig, skriver Tenbrock: våbenfabrikanterne. Især de amerikanske. I 1993 talte man overalt i verden om en fredsdividende, som skulle flytte store midler fra besparelser på det militære område til det sociale.

Det betød en truende krise for våbenindustrierne, trussel om nedlæggelse af virksomheder og omfattende arbejdsløshed. Det har ændret sig. Efter 11. september 2001 er det blevet økonomisk mere sikkert og betydeligt mere indbringende at være aktionær i den amerikanske våbenindustri.

Syv af de ti største rustningsfirmaer i verden er amerikanske. De er med til at bestemme, hvilke våben de amerikanske soldater skal gå i krig med. Og med til at tjene penge på det. Mens den tidligere præsident Eisenhower havde advaret mod det militær-industrielle kompleks' utilstedelige indflydelse på politik, taler man i dag om en "jerntrekant" bestående af militær, rustningsindustri og enkelte politikere, som fordeler beslutningerne over strategi, fordeling af midler og våbensystemer imellem sig.

I regeringen Bush sidder ikke kun repræsentanter for oliebranchen, men også tidligere ledende skikkelser fra våbenfirmaerne. Og hvor den direkte forbindelse ikke er tilstrækkelig, kan penge bidrage til den rette indstilling. New York Times har fortalt, at de amerikanske våbenfabrikanter i perioden fra midten af 2001 til slutningen af 2002 har brugt 90 millioner dollars på at påvirke valgte amerikanske politikere, bl.a. gennem omfattende valgkampbidrag.

Desuden udnytter man de muligheder der ligger i at fordele de tre millioner arbejdspladser i rustningsindustrien i så mange valgkredse som muligt. Hvert nyt våbensystem giver nye jobs, og hver nyt job gavner en politiker ved det næste valg. De kyniske børsstrateger går derefter: Køb aktierne, når bomberne falder.

"Vi ses, Saddam", skrev et amerikanske økonomisk tidsskrift for nylig som overskrift til en artikel om Northrop Grumman, som har 40.000 ansatte, og som bl.a. producerer B2'er, krigsskibe, u-både, det ubemandede fly Global Hawk, rustningselektronik og satellitter.

Kilde: Christian Tenbrock i Die Zeit 30. januar 2003.

Den forsvundne militærnægter

Militærnægtelse har ingen funktion i en tid, hvor fred er blevet det nye ord for krig.

Af Finn Held

Hver kommune i Danmark har en eller flere lokale telefonbøger, der også indeholder generelle oplysninger til borgerne, fx om værnepligt. I Mostrups Den grønne vejviser for Gladsaxe hedder det i årgang 2002: "Alle danske mænd er underkastet værnepligt". Der står ikke noget om retten til militærnægtelse. En tilsvarende oplysning og samtidig mangel på oplysning, så jeg for nylig i en kommunal vejviser i en nærliggende kommune.

Det er ret påfaldende. Oplysningen om værnepligt er vel ret overflødigt. Alle ved, at sådan er det. Og så skal man bare følge med strømmen, så går det lige af sig selv. Men hvorfor mangler oplysningen om retten til militærnægtelse? Den er der netop brug for, fordi den der nægter udskiller sig fra massen, og derfor som minimum har ret til oplysning om, hvordan man kan gøre det i praksis.

Det er en ret påfaldende udeladelse. Men jeg tror, det er repræsentativt for den "status" i offentligheden, som militærnægtelse har fået, efter at fred er blevet det nye ord for krig. Militærnægtelse har ikke nogen funktion i en afpolitiseret tid. Det er blevet irrelevant. Derfor ser vi ikke militærnægtere udfolde sig i den offentlige debat. Militærnægtelse i sig selv udgør ikke noget tema for offentlighed.

For nogle år siden besøgte jeg af og til Militærnægterskolen i Antvorskov som oplægsholder. Jeg havde som opgave at fortælle noget om militærnægtelse. Ikke så meget om retten til at slippe for militæret. Mere om de forskellige begrundelser for militærnægtelse: politiske, religiøse, etiske. Og om militærnægtelsens status i forhold til internationale konventioner om krig, krigsførelse og ytringsfrihed.

De færreste - var der nogen overhovedet? - kunne huske, at der i deres skoletid havde været afsat tid til at få noget at vide om retten til at sige nej til at blive oplært i at slå ihjel. Forholdet til militæret var for disse meget unge mennesker af rent praktisk karakter. Det samme var forholdet til militærnægtelse. De ville gerne diskutere med mig. De var indbyrdes enormt forskellige i deres grundholdninger - og de var både uvidende og totalt apolitiske. Det var sjældent, at nogen vidste så meget om pacifisme, at de kunne bruge det i diskussionen med de andre. Militærnægtelse var for dem ensbetydende med at slippe for noget mere ubehageligt.

Igennem det sidste tiår har Danmark involveret sig mere og mere i krigshandlinger - uden selv at være udsat for angreb eller trussel fra en fremmed magt. Dansk krigsdeltagelse besmykkes med ord, som har med fred at gøre. Der tales sjældent om krig. Slet ikke om dansk lemlæstelse af andre mennesker. Og slet, slet ikke om det etisk problematiske ved at danske - professionelle - soldater bruges til opgaver, som ikke har noget at gøre med forsvar af dansk territorium og dansk suverænitet.

Ja man taler fortsat om forsvaret og om forsvarsopgaver, uanset om soldaterne indgår som "fredsbevarede", "fredsskabende" eller som dele af en besættelsesstyrke - der ikke kaldes besættelsesstyrke, men "stabiliseringsstyrke".

I forbindelse med Irak-krigen har der ikke i medierne, som vi jo får vores viden fra, været noget om danske soldaters etiske overvejelser over at blive inddraget i en krig, som savnede en folkeretlig godkendelse fra FN, og som ret beset måtte betragtes som en ulovlig krig. Man kunne også have forestillet sig, at henvisningen til krigens manglende legalitet var blevet inddraget af nogen som en god grund til at tage afstand fra at fungere som soldat i en besættelse.

I forbindelse med den aktuelle drøftelse om bevarelse eller afskaffelse af værnepligten har vi ikke hørt et ord om det absurde i at have værnepligt, når der ellers er enighed om, at der ikke er noget at værne. Værnepligten bruges i dag som en grunduddannelse for professionelle soldater. Det er helt grundlæggende i strid med værnepligtsbegrebet. Det, som kunne give værnepligt legitimitet, er viljen til at lade sig slå ihjel i et forsvar for dansk territorium og til at slå soldater fra andre lande ihjel, hvis de søger at besætte os og tage magten i Danmark.

Almindelig kynisme eller menneskeforagt, måske som en del af den tekniske besættelse af alt menneskeligt, har gjort død, hungersnød, lemlæstelse og menneskelig lidelse til noget så normalt, at man ikke forestiller sig, at det kan give mennesker etiske problemer at blive oplært til at slå andre ihjel - eller at gøre det. Derfor er militærnægtelse ikke interessant. Militærnægtelse synes at være blevet et intetsigende eller irrelevant standpunkt.

Det har vist sig, at danske soldater får brug for krisehjælp, når de involveres i kamp i udlandet og i den forbindelse dræber mennesker, som man jo skal, når man er soldat. Men hvorfor så krisehjælp? Fordi det pludselig viser sig, at krig nu engang er krig og ikke fred. Fordi noget - det man i gamle dage betegnede som samvittigheden - siger til dem: Det skulle du ikke have gjort!

Se også bøgerne: Peter Kragh Hansen (red.): Danmark uden våben. 1990. og Finn Held: Militærnægtelse - en menneskeret og en del af fredsarbejdet. 1987 og 1989.

Er der noget, der betyder noget?

Hvis ingen af de forfejlede grunde til krigen mod Irak får lov til at betyde noget, så er der helt sikkert noget lige så galt hos os borgere, som der må være i regeringen.

Af Joan Chrittister

Dette her forstår jeg ikke: Lige pludselig ser det ud som om, der ikke er noget, der betyder noget.

Først sagde de, at de ønskede Bin Laden "død eller levende". Men de fik ham ikke. Så siger de, at det ikke betyder noget. Vores mission er større end ét menneske.

Så sagde de, at de ønskede Saddam Hussein "død eller levende". Han er tilsyneladende i live, men vi har heller ikke fanget ham. Alligevel sagde præsident Bush for nylig til nogle journalister: "Det er lige meget. Vor mission er større end ét menneske".

Til sidst sagde de, at vi invaderede Irak for at ødelægge deres masseødelæggelsesvåben. Nu siger de, at de våben sikkert ikke eksisterer. Det har de måske aldrig gjort. Det ser heller ikke ud til at betyde noget.

Bortset fra, at det gør det. Jeg ved godt, at det ikke forventes, at vi siger sådan. Jeg ved, det kaldes "upatriotisk", men det kaldes også ærlighed. Og ærlighed betyder noget.

Det betyder noget, at infrastrukturen i et fremmed land, som ikke kunne forsvare sig mod os, er blevet ødelagt, fordi det var en militær trussel mod verden. Det betyder noget, at det blev ødelagt af os under en ny doktrin om "forebyggende krig", selv om der øjensynligt ikke var noget, der var værd at forebygge. Det betyder helt afgjort noget for de familier, hvis sønner drog i krig for at sikre verden mod masseødelæggelsesvåben, og som aldrig kom hjem.

Det betyder noget for familier i USA, hvis bistandshjælp blev stoppet, hvis sundhedsforsikring løb tør, hvis madkuponer blev skåret væk, hvis dagplejeprogrammer blev fjernet, så vi kunne bruge pengene på at sende en hær, for at gøre det, der ikke var brug for. Det betyder noget for den irakiske pige, hvis ansigt blev forbrændt af en lampe, der væltede som følge af et amerikansk bombetogt. Det betyder noget for Ali, den irakiske dreng, som mistede sin familie - og begge arme - i et amerikansk angreb.

Det betyder noget for indbyggerne i Bagdad, hvis vandforsyning nu er stinkende, hvis elektricitet er væk, hvis gader er usikre, hvis 158 regeringsbygninger med alle deres arkiver er blevet ødelagt, hvis kulturelle arv og sociale system er blevet plyndret og hvis byer summer med anti-amerikanske protester. Det betyder noget, at det folk vi siger vi befriede, ikke føler sig befriet midt i lovløsheden, ødelæggelsen og sociale lidelser i det hele taget, som den såkaldte befrielse skabte.

Det betyder noget for De Forenede Nationer, hvis integritet blev bestridt, hvis autoritet blev fornægtet, hvis inspektionshold selv nu stadig overses i arbejdet med teknisk vurdering og afrustning. Det betyder noget for De Forenede Staters rygte i verdens øjne, både nu og i kommende årtier, måske. Det betyder helt afgjort noget for denne nations integritet, om dens efterretningstjenester har virkelige efterretninger eller ej, før vi sender en militær armada af sted på deres udsagn.

Og det burde betyde noget om vores regering enten var inkompetent eller ikke vidste, hvad man gjorde, eller var uærlige og nægtede at indrømme det. Den usagte sandhed er. at enten blev vi vildledt som folk, eller også løj man for os med hensyn til de egentlige grunde til denne krig. Enten begik vi en enorm og - utilgivelig - fejltagelse, en arrogant eller uvidende fejltagelse, eller også tumler vi rundt i verden som en blind kæmpe tæskende i alle retninger, mens resten af verden ser til i rædsel eller ser vor naragtighed.

Hvis krige, som offentligheden siger er forkerte den ene dag - som mere end 50% af Amerikas borgere sagde før angrebet på Irak - hvis de krige pludselig bliver "rigtige" i samme øjeblik de første bomber falder, hvad er det så for en national moral?

Hvad kan vi ikke finde på som nation, hvis velovervejet vurderinger fra politikere og mennesker verden over ikke betyder noget for os som folk?

Hvor dyb er den amerikanske sjæl, hvis vi kan tillade, at ødelæggelse sker i vort navn og under betegnelsen "befrielse", og vi aldrig så meget som kræver en beregning af omkostningerne, både personligt og offentligt, når det er forbi?

Vi kan godt lide at søge trøst i den opfattelse, at folk skelner mellem vor regering og os selv. Vi holder meget af at sige, at verdens folk elsker amerikanerne; de har ganske enkelt mistillid til vor regering. Men gennemhegling af en fjern og anonym "regering" for at lade sin vrede gå ud over en nation under foregivende af velgerning kræver ikke meget af hverken karakter eller intelligens.

Det er imidlertid vigtigere, at vi godt kan være dem Ordsprogenes Bog minder om: "Konger fryder sig over ærlige læber; de påskønner den, der taler sandhed". Pointen er tydelig: Hvis folket taler og kongen ikke lytter, er der noget galt med kongen. Hvis kongen handler hovedkulds og folket ikke siger noget, så er der noget galt med folket.

Det er måske på tide, at vi gør os klart, at i et land, der roser sig af at være demokratisk, er vi regeringen. Og at resten af verden meget snart finder ud af det. Ud fra mit synspunkt betyder det noget.

Søster Joan er fra Benediktinerordenen i Erie. Hun er forfatter, foredragsholder og grundlægger af et center for nutidsspiritualitet samt medlem i Det Internationale Fredsråd. Artiklen er skrevet maj 2003 og oversat af Geo Horn.

Menneskeskjold i Irak

Et medlem af den australske sektion af Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed opholdt sig i Baghdad som menneskeskjold under Irak-krigen.

Af Ruth Russel

Jeg besluttede at pakke min rygsæk og tage til Baghdad, fordi jeg mente, at det ville være det stærkeste udsagn om, at denne krig både var ulovlig og moralsk forkert.

Derfor var min første og vigtigste handling at protestere for at prøve at forhindre krigen. Lige til sidste øjeblik troede jeg, at den utrolige verdensopinion og mangelen på en ny FN-resolution ville virke. Verdens befolkning ønskede ikke krigen – kun ganske få ud af FNs 191 medlemsstater støttede USA.

Jeg valgte Taji Food Silo for at forhindre bombning af dette humanitære kompleks, der var udpeget af FN. Ved Taji Food Silo mødte jeg irakere, der havde været i Australien for at tale med vores hvede-farmere - vi har gode handelsforbindelser med Irak. De spurgte mig: "Vi troede Australien var vores ven – hvorfor gør de det her?". Jeg kunne ikke give dem noget svar.

Til min forfærdelse hørte jeg, at føde-, vand- og elektricitetsforsyningssteder var bombet i Basra, så jeg var bange for, at mit sted i Baghdad også ville blive bombet. Jeg oplevede bombninger dag og nat af nærliggende militære baser kun fem kilometer vest for mig.

Hver gang en bombe ramte sit mål, var der et æsel i nærheden, der skrød højt, og vores døre og vinduer rystede. Der var også en voldsom kamp mellem tanks på hovedvejen mod nord lige uden for indgangen til vores sted. Men ingen af de steder, der var beskyttet af menneskeskjolde, blev bombet, hvilket vi betragtede som en sejr.

Jeg følte, at jeg var nødt til at vidne om civile døde og sårede. Tro mig, uendelig mange civile døde. Jeg har film af brændte lig af børn på vejen uden for Siloen. Soldaterne skød på køretøjernes brændstoftanke for at få dem til at eksplodere, og folk blev

brændt til ukendelighed. Lokale folk begravede blot de døde langs vejen. Det var umuligt at identificere dem, da ingen skrev ned, hvor mange der blev begravet og hvor.

Australske menneskeskjolde ved "7. april Vandværket" fortalte mig om lignende situationer. De blev faktisk opfordret af lokale irakere til at gå ind og forhandle på deres vegne med amerikanerne om at få lov til at hente ligene af 17 civile, der var blevet dræbt på en bro i nærheden. De samlede og begravede disse mennesker. Der vil aldrig finde nogen registrering sted. På min sidste dag i Baghdad så jeg udbrændte biler spredt ud over vejen de sidste 20 km.

Ind mod Baghdad demonstrerede irakerne mod den amerikanske invasion. De ønsker ikke "vestlig påvirkning, da den vil ødelægge deres identitet, kultur, økonomi og infrastruktur. Indtil nu har de ikke betalt skat, der har været gratis uddannelse, gratis sundhedsvæsen og et effektivt sundhedssystem".

Hjemme igen

Jeg ønsker at blive ved med at rejse debatten om det moralske ved enhver krig i det 21. århundrede. Vi er nødt til at spørge, hvorfor vi (Australien) støtter et land (USA) der:

- handler uden om international lov. Tror vi på international lov, eller gør vi ikke?
- nægter at skulle stå til regnskab for nogen, især den internationale domstol.
- vedvarende tilsidesætter Genèvekonventionen.
- har det største antal masseødelæggelsesvåben herunder atombomber.

Vi må tale om de menneskelige omkostninger ved krig – både for vores egne tropper og for de irakiske tropper og civile. Det er aldrig generaler og politikere, der bliver sat i situationer, hvor de kan blive dræbt eller sårede. Det er ikke acceptabelt.

Før krigen protesterede RSL (Returned Servicemen's League fra Australien) og Vietnamveteranerne mod denne krig. De sagde: "Krigstraumerne for dem, der er involverede, varer livet ud".

Der er god grund til at diskutere Australiens rolle i krigen, og der er god grund til at problematisere og kritisere, at Australien gik med i krigen uden en afstemning i parlamentet.

Desuden har Australien nu gjort sig medskyldig i en ny tragedie ved at presse det vestlige demokratisystem ned over en befolkning, der ikke ønsker det. Som australiere er vi nødt til alvorligt at undersøge vores rolle som støtte for USA, et land der nægter at stå til regnskab for noget som helst og over for nogen som helst.

Vi må se nærmere på de værdinormer, som dette nye krigeriske USA er eksponent for. Vi bør alliere os med lande, der står fast på et anstændigt værdigrundlag, såsom New Zealand, Canada og nogle af landene i Europa, når en ny verdensorden toner frem. Jeg opfordrer jer til at tale åbent mod, at Australien fortsat allierer sig med USA.

Oversat og redigeret af Karen Rald.

Afvis missilskjoldet

Åbent brev til statsministeren.

Fra Danmarks Fredsråd

Danmarks Fredsråd anbefaler den danske regering og Folketinget at besvare USAs henvendelse om brug af Thule-basen til missilforsvar med et nej, samt undlade at bidrage til projektet. Danmarks Fredsråd mener, at et missilskjold er en sikkerhedspolitisk fejlinvestering, uanset om det også måtte komme til at omfatte Europa, herunder Rusland.

Danmarks Fredsråd ønsker, at FNs sikkerhedsråd tager skridt til at udvide nedrustningsaftaler og våbeninspektion, herunder øget overvågning af aggressive lande og grupper, som kan frygtes at besidde langtrækkende missiler, der kan fremføre masseødelæggelsesvåben.

Danmarks Fredsråd påpeger, at et missilskjold verden over vil blive set i sammenhæng med USAs nye strategi om at føre "præventive" krige. Missilskjoldet bidrager til opfattelsen af en ensidig vestlig strategi vendt mod andre dele af verden, og en etablering vil kunne få store negative konsekvenser for muligheden for at øge verdens fælles sikkerhed gennem brede multilaterale aftaler.

Danmarks Fredsråd er opmærksom på, at USA vil gennemføre projektet, uanset om Danmark støtter det eller ej. Alligevel finder Danmarks Fredsråd det vigtigt, at bl.a. europæiske lande tager afstand fra skjoldets etablering, da de ellers bidrager til en destabilisering af verdens sikkerhedspolitiske situation.

Danmarks Fredsråd er opmærksom på grønlændernes situation og ønske om ikke at blive påtvunget en aktiv medvirken i et projekt via anvendelse af Thule-basen. Men vi mener ikke, at et ja fra Grønland til brug af Thule-basen er et argument til opbakning. Projektets storpolitiske rækkevidde medfører, at hensyn til en fredelig verden må veje tungest.

Den bedste globale sikkerhedspolitik er en øget indsats for udvikling og demokratisering verden over. Disse initiativer vil efter Danmarks Fredsråd mening give langt mere global sikkerhed end etablering af et missilskjold.

Udsendt af Danmarks Fredsråd den 25. maj 2003. Danmarks Fredsråd blev stiftet den 28. februar 2003 af 28 organisationer. I styregruppen sidder repræsentanter for Esbjerg Fredsbevægelse, FN-Forbundet, Fredsakademiet, U-landsorganisationen Ibis, Kvinder for Fred, Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed, Mellemfolkeligt Samvirke, Pax Christi Danmark og Samarbejdskomiteen for Fred og Sikkerhed. Se www.danmarksfredsraad.dk.

Find alt om fred via FRED.DK!

Internettet har det sidste halvår fået en lang række nye danske sider om krig og fred.

Fredsbevægelserne fandt en plads på internettet, da FRED.DK blev startet i 1996. Her er opsamlet krigsmodstand fra alle årene siden - og selvfølgelig også om den nyeste krig mod Irak.

Siden da er mange andre fredelige websider kommet til, og også dem kan du nemt finde via FRED.DK. Her er der altid en opdateret liste over alle Danmarks fredelige websider, som du kan søge direkte i med søgemaskinen FindFred. Lige nu søger FindFred i:

Act Against War - Globale Rødder
Boykot Israel-kampagnen
Danmarks Fredsråd
Danske Læger Mod Kernevåben
Det Danske Freds@kademi
Digtere for Fred
Esbjerg Fredsbevægelse
Fagligt netværk mod krig
Fredelige forskere
FredsVagt mod krig
Fri for krig
International Human Rights March DK
International Teacher - Danmark
Mediefokus på Irak-krigen
Nej til krig
Pax Christi
RUC Mod Krig I Irak
Stop The War - SUF
Studerende Imod Krigen
Terror - Krig - Fred
Århus' ungdom for fred

Samt selvfølgelig FRED.DK selv med organisationerne:
Aldrig Mere Krig, Fredsskattefonden, Kvinder for Fred, Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed, Militærnægterforeningen og *Samarbejdskomiteen for Fred og Sikkerhed.*

Desuden søger FindFred på udvalgte fredelige dele af siderne fra:
Amnesty International, Dagbladet Arbejderen - DKP/ML, Faklen, Hjemmeside for flygtninge og positiv fred, Mellemfolkeligt Samvirke, Netavisen - APK og *Radio FMR.*

De enkelte internet-adresser er ikke vist her, da alle nemt kan findes direkte via FindFreds liste på FRED.DK, som justeres løbende.

En del nye sider dukkede op under Irak-krigen. Nogle få af dem er allerede lukket igen og fjernet fra listen. Andre bliver ikke opdateret mere, men er fortsat interessante at besøge.

Alle de "gamle" - som FRED.DK selv - fortsætter selvfølgelig uanset om der er en aktuel krig i gang eller ej.

.tom

Missilforsvar for global kontrol

Missilskjoldet skal ikke kun beskytte USA mod angreb med masseødelæggelsesvåben - det skal også beskytte USAs egne masseødelæggelsesvåben.

Af Arne Hansen

I øjeblikket er der åbenbart mange mennesker i den rige verden, der er blevet så bange og kyniske efter mediestuntet den 11. september 2001, at de åbenbart er parat til at overlade deres egen og dermed verdens sikkerhedsmæssige skæbne til Bush-klikens magtliderlige mænds imperialistiske stjernekrigsprojekt.

Det kaldes godt nok beskedent for et missilforsvar, men reelt skal det cementere USAs militære eneherredømme gennem at give USA den usårlighed, som er en forudsætning for at kunne angribe omkostningsfrit, når det anses nødvendigt for at kunne varetage egne nationale interesser - for eksempel i råderetten over verdens ressourcer og i indretningen af verden i den igangværende globaliserings-æra.

Missilskjoldet er en integreret del af stjernekrigsprojektet, som drejer sig om, at USA vil skaffe sig absolut kontrol over verden og dens ressourcer med brug af rumbaserede offensive våbensystemer - også evt. til forebyggende angreb.

Missilskjoldet skal ikke kun beskytte USA mod angreb med masseødelæggelsesvåben, det skal også beskytte USAs egne masseødelæggelsesvåben mod angreb. Vasalstaten Danmark er blevet bedt om reelt at sige betingelsesløst ja til dette stjernekrigsprojekt i løbet af meget kort tid - skal vi finde os i det?

Strukturel vold

Med starten af Irak-krigen føler jeg mig bekræftet i, at den nuværende Bush-administration opfatter sig som repræsentanten for Guds udvalgte folk med ret til at herske over hele verden, som de nu med deres konservative magttænkning mener det er bedst for alle, men i praksis kun for den amerikanske økonomiske og politiske elite.

Man bruger udbredelse af demokratiets og markedsøkonomiens velsignelser som legitimering, men USA og især de store koncerners økonomiske interesser er den reelle årsag på grund af deres indflydelse på det politiske liv blandt andet gennem valgstøtte.

Nu er Irak besat indtil der kan vælges en USA-venlig vasalregering, der vil acceptere amerikanernes privatisering af olien, så den kommer på amerikanske hænder og en amerikansk militærbase, som kan bruges som stok i Mellemøsten. Dog er det godt, at USA nu vil trække sine baser ud af Saudi Arabien. Specielt da USA ikke plejer at forlade sine baser igen - se bare Thule.

Krigen mod Irak kom, så nu må vi så holde Bush-regimet fast på dens begrundelser for krigen. Vi vil se de masseødelæggelsesvåben, vi vil have dokumentation for forbindelsen til 11. september-terroristerne. Vi vil kræve at irakerne får lov at udvikle et demokrati, og at de får støtte hertil, men ikke styret af USA olie-interesser.

Fredsbevægelsen må holde verdensopinionen i gang med at presse både amerikanske og europæiske og alverdens (valgte) politikere til at samarbejde ud fra indsigt i fælles interesser, så oprustning og våben - i det mindste masseødelæggelsesvåben - bliver opfattet som ressourcespild og uetisk.

Det lyder jo utopisk i dag, men det er fordi vi er blevet så vant til at se bort fra den strukturelle vold med dens 100.000 daglige ofre på grund af fattigdommens sult og sygdom som malaria og AIDS og de riges ligegyldighed - og på grund af konservative holdninger i de fleste lande til specielt kvindernes lidelser.

Den 11. september 2001 døde der 3.000 mennesker som følge af fanatiske terroristers afskyelige direkte vold mod personer. Men den indirekte strukturelle volds 100.000 dødsofre - også denne dag - blev ikke nævnt i medierne.

Det er tabu i den offentlige debat på trods af, at den stadig mere ulige fordeling af magt og ressourcer, som er årsag til den strukturelle volds dødsofre, også er den egentlige baggrund for at nogen kunne hitte på terrorangrebet mod symbolerne på dem, der har magten - og dermed ansvaret for omfanget af den strukturelle volds lidelser, frustrationer, had og overdrevne fjendebilleder og religiøst opium.

En global antikrigsopinion

Fredsbevægelsens modstand mod krig, den direkte personlige villede vold, må indarbejdes og samarbejdes med andre globale bevægelsers og hjælpeorganisationers mål om en mere globalt solidarisk fordelingsmæssigt retfærdig og mere mangfoldig og ligeværdig verden uden fjendebilleder.

Det er nemlig en forudsætning for en varig positiv fred uden den vold og tvang, som netop er kendetegnet ved det negative amerikanske fredsprojekt, som Bush-regimet er gået i gang med at realisere med støtte fra Blair og Fogh.

Til gengæld skabte Bush kluntede politik og Rumsfelds udfald en global antikrigsopinion, som er enestående og spørgsmålet må være hvordan alle de kræfter, der blev vakt til live nu, bliver brugt konstruktivt til at fremme et holdbar global fred og retfærdighed på en demokratisk måde, altså en positiv fred.

En ting er sikkert, det går ikke af sig selv og vi skulle ikke gerne have behov for hjælp fra Bush-administrationen endnu en gang med en uprovokeret angrebskrig for at provokere verdensborgerne til at handle. For vil vi undgå krig på længere sigt, så skal vi nemlig ikke blot være imod krig, men være for en positiv fred med fravær af både personlig vold som for eksempel krig, men også fravær af strukturel vold.

Det vil sige fravær af al den dybest set unødvendige nød og elendighed og død med dens 100.000 daglige ofre, som i sidste ende er forårsaget af et voldsomt ulighedsskabende og undertrykkende globalt samfundssystem - også kaldet globaliseringen. Men vi skal ikke blot være antiglobalister. Vi må tænke internationalt og i globale løsninger på globale problemer. Det er det eneste holdbare på længere sigt.

Absolut kontrol

Kina kræver et traktatfæstet FN-forbud mod militarisering af det ydre rum, men USA er imod. Det må om noget fortælle os, at Bush-kliken satser på at bruge rummet til at kontrollere verden.

Missilforsvaret er blot det første skridt og USA vil derfor forhindre andre i at forsøge sig med det samme. Som supermagt ønsker USA sig imperiets ret til absolut sikkerhed, og derfor må alle andre lande leve i absolut usikkerhed undergivet imperiets luner.

Vil vi acceptere tingenes tilstand med at underkaste os det amerikanske imperiums tvungne orden? Det er hverken sagligt eller etisk en holdbar løsning. Derfor må vi straks fortælle regeringen, at den må gå imod opgradering af Thule-radaren, da sagen er for dårligt oplyst.

Danmark må rådføre sig med resten af verden før vi tager et så skæbnesvangert skridt, der har konsekvenser for hele verden og som gør Grønland til bombemål. Vi kan få meget større sikkerhed for hele verden ved at bruge pengene på social udvikling.

I det mindste må regeringen stille nogle skrappe betingelser, som kan få Bush-administrationen ud af busken, og fortælle alverden hvad de pønser på, og støtte kravet om et afmilitariseret ydre rum.

I forlængelse heraf må vi samtidigt kræve afskaffelse af alle masseødelæggelsesvåben - USAs såvel som Nordkoreas, Israels, Kinas, Indiens, Pakistans mm. ligesom Iraks.

Og vi må samarbejde med de amerikanske fredsbevægelser som f.eks. "Global network against weapons and nuclear power in space" der har dokumenteret, at den amerikanske rumfartsorganisation nu altovervejende arbejder med militære problemstillinger.

Og vi må samarbejde med den engelske "Trident Ploughshares", hvor den danske fredsaktivist Ulla Røder har arbejdet i flere år. Det er fredsopinionen i disse lande, det drejer sig om at give vores bidrag til at styrke, ved at de også kan henvise til vores indsats.

Organisatorisk ved jeg ikke hvordan det vil gå nu, men det er vigtigt at der bliver en koordination med det nye ad hoc netværk "Ingen krig mod Irak" (nu "Nej til krig") og så den gamle fredsbevægelses grupper, bl.a. igennem det nyoprettede Danmarks Fredsråd, som tager udgangspunkt i Haag-appellen.

Aktivt mod stjernekrig

Et mål der ligger lige for en organiseret fredsbevægelse er at hindre genvalg af Bush gennem at sikre koordination med den amerikanske freds og miljøopposition.
Og vi må starte med det samme ved virkeligt at gå imod at Danmark siger ja til at lade Bush få lov til betingelsesløs opgradering af Thule-radaren til sit stjernekrigsprojekt.

Den danske fredsaktivist Ulla Røder har jo med sin stjernefredslejr ved den engelske pendant til Thule Fylingdales allerede vist vejen. Desværre sidder Ulla Røder i øjeblikket fængslet i Cornton Vale i Skotland, fordi hun gjorde sit til at nedruste den engelske krigsmaskine inden Irak-krigen ved meget konkret at smadre snuden på et Tornado jagerfly med en hammer. Hun risikerer nu op til 20 års fængsel eller udvisning. Ikke alle pacifistiske fredsgrupper kan acceptere Ulla Røders hærværk mod eller nedrustning af masseødelæggelsesvåben.

Selv argumenterer Ulla Røder med, at den internationale domstol i Haag i en kendelse fra 1996 har kendt masseødelæggelsesvåben som atomvåben ulovlige, fordi disse våben ikke skelner mellem civile mennesker og militære mål, og så længe der ikke er fare for en hel befolknings udslettelse.

Og desuden at Nürnbergs Krigsforbryderdomstol efter 2. Verdenskrig stadfæstede, at alle har ansvar og pligt til at sige fra, når myndighederne begår ulovligheder - og altså ret og pligt til at begå civil ulydighed. Ulla Røder mener selv, at hendes nedrustning af atomubåde og sidst Tornadojageren på vej til Irak var legitim civil ulydighed.

Aktuelt mener jeg, at det vigtigste lige nu at få fortalt alle om hvad stjernekrigsprojektet går ud på - USAs absolutte kontrol over verden med brug af rumbaserede våbensystemer. Det amerikanske missilforsvar er blot en ny indpakning af USAs imperialistiske stjernekrigsprojekt.

Vi må afsløre det bedrag, der ligger i den salamitaktik som USA og dens medløbere i den danske regering bruger, med kun at ville snakke om stjernekrigsprojektets aktuelle første trin - det jordbaserede missilskjold.

Teksten er fra et oplæg maj 2003.

Hent også Informations store tillæg "Fredens missiler" på www.information.dk/PDF/i2_2504.pdf.

Læs mere på "Trident Ploughshares" på www.tridentploughshares.org, "Global network against weapons and nuclear power in space" på www.space4peace.org og især på Arne Hansens egne sider på www.positiv.fred.dk.

Ingen retfærdighed for Østtimor

Hvis et land blæser på sine løfter og forpligtelser, så har det internationale samfund et barsk valg mellem at bruge magt eller acceptere, at der aldrig bliver retfærdighed.

Af Torben Retbøll

Østtimor står over for et alvorligt problem, der handler om retfærdighed. Igennem 24 år begik Indonesien en lang række grusomheder mod Østtimor. En af de første var drabet på fem udenlandske journalister ved Balibo 16. oktober 1975, næsten to måneder før den officielle og storstilede invasion 7. december 1975.

I løbet af de første fem år mistede mindst 200.000 mennesker deres liv - næsten en tredjedel af befolkningen før invasionen - som følge af krig, sult og sygdom. Det var en af de værste massakrer i hele verden siden 1945, både absolut og relativt, og mange iagttagere tøvede ikke med at bruge ordet folkedrab om Indonesiens politik. I de følgende år var der fortsat krænkelser af menneskerettigheder, men nu i mindre målestok.

I 1999 rekrutterede det indonesiske militær (TNI) en række pro-indonesiske militser på Østtimor for at skræmme folk til at stemme "korrekt" i den kommende folkeafstemning om områdets fremtid. Da indoneserne forstod, at de ville tabe afstemningen, arrangerede de en sidste eksplosion af terror og vold.

De dræbte og torturerede mange mennesker. De voldtog mange kvinder. Dertil kom, at de plyndrede, brændte eller ødelagde alt, hvad de kunne. Østtimor blev, som den amerikanske forsker Joseph Nevins har formuleret det, forvandlet til et "ground zero".[1]

Alle disse forbrydelser blev begået af virkelige mennesker, ikke af en anonym institution eller en abstrakt stat. Ordrer blev givet af den indonesiske regering, og de blev udført af det indonesiske militær. Det er svært at finde en familie på Østtimor, der ikke blev ramt af disse begivenheder.

Østtimoreserne kan ikke bare tilgive og glemme. De ønsker ikke hævn. De er klar over, at grusomhederne skal stoppe. Men de ønsker retfærdighed. I hvert fald nogle af dem, der var ansvarlige for de værste forbrydelser, skal drages til ansvar. Dette ønske er let at forstå. Men meget svært at opfylde.

En tosporet løsning

I januar 2000 anbefalede en international undersøgelses-kommission nedsat af FNs Sikkerhedsråd, at FN skulle oprette et internationalt tribunal for Østtimor i lighed med dem, man allerede havde etableret for Rwanda og det tidligere Jugoslavien. Men denne anbefaling blev ikke fulgt.

Sikkerhedsrådet foretrak en tosporet løsning, hvor man brugte nationale domstole. Derfor oprettede myndighederne i Jakarta en såkaldt Ad Hoc domstol til at retsforfølge personer i Indonesien, mens den midlertidige FN-administration (UNTAET) etablerede en særlig enhed for alvorlige forbrydelser (Serious Crimes Unit) til at retsforfølge personer på Østtimor.

Fra første færd blev denne løsning beklaget af mange observatører, der mente, at den aldrig ville sikre retfærdighed for Østtimor. Men måske var det heller ikke meningen. Måske ønskede Sikkerhedsrådets medlemmer blot at give omverdenen det indtryk, at de nu havde gjort noget ved problemet. Hvad de virkelig ønskede, var at blive fri for det. Østtimors særlige domstol blev oprettet i juni 2000, og den første retssag begyndte i januar 2001. I maj 2002 havde den sigtet 101 personer. Der var faldet dom over 24 anklagede, mens yderligere 22 sigtede var midt i eller ventede på en retssag. Tallene ser måske meget gode ud. Men systemet lider af alvorlige svagheder.

For det første er der mangel på penge og kvalificeret personale. For det andet kan denne domstol kun anklage folk, der opholder sig på Østtimor. Kun østtimoresere og "små fisk" er blevet sigtet. De fleste af de "store fisk" er uden for domstolens jurisdiktion.

Indonesiens Ad Hoc domstol var længe om at komme i gang. Den begyndte først sit arbejde i marts 2002, og den har et meget begrænset mandat. Den dækker nemlig kun tre af Østtimors 13 distrikter og kun to måneder, april og september 1999, ud af en militær besættelse på 24 år. I december 2002 havde domstolen frikendt ti indonesiske officerer. Kun én indonesisk officer var blevet kendt skyldig, ikke for noget, han havde gjort, men fordi han ikke havde forhindret andre i at gøre noget.

Domstolen havde ikke sigtet general Wiranto, tidligere øverstkommanderende for Indonesiens væbnede styrker, selv om han i en rapport fra Indonesiens egen menneskerets-kommission fra januar 2000 var blevet nævnt som den, der havde det overordnede ansvar for krænkelser af menneskerettigheder.

Mange menneskerets-organisationer på Østtimor og i resten af verden protesterede skarpt mod denne måde at behandle spørgsmålet om retfærdighed på. De opfordrede FN til at oprette et internationalt tribunal med et vidtrækkende mandat. Af pladshensyn anføres kun nogle få eksempler her.

Kvinder kræver retfærdighed

Rede Feto er de østtimoresiske kvinders netværk. Det er en paraply-organisation, der dækker 15 kvinde-organisationer. Den 25. august 2002 mødtes omkring 50 kvinder fra Rede Feto med Mary Robinson, der dengang var FNs Højkommissær for Menneskerettigheder. I et officielt brev, som de gav hende, og som senere blev offentliggjort, bad kvinderne hende om at støtte deres kamp for retfærdighed:

"*Vi er engageret i kampen for et internationalt tribunal for Østtimor, fordi vi ved, at det er den eneste måde, vi kan få retfærdighed på. Vi har brug*

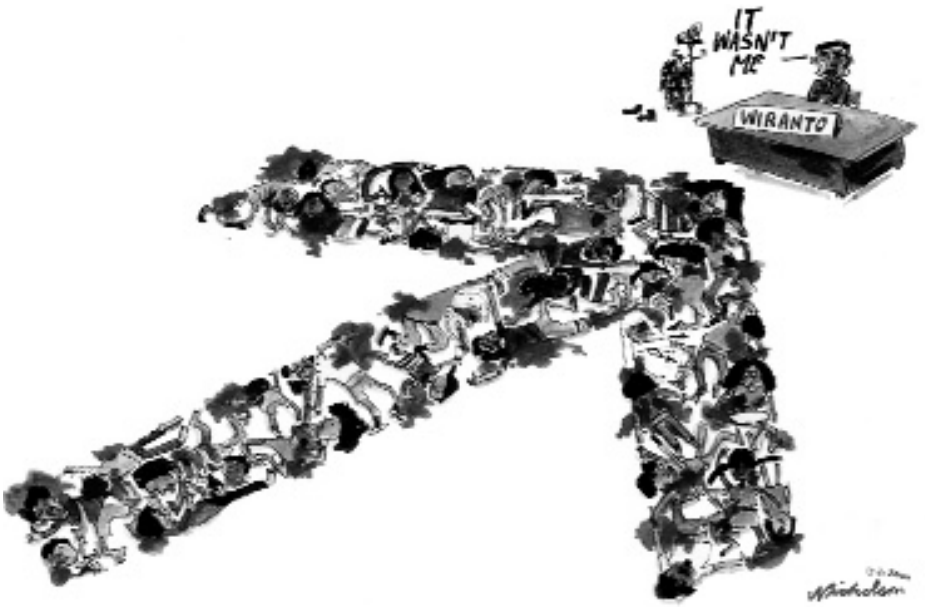

for din støtte til denne kampagne, der afhænger af det internationale engagement for retfærdighed for Østtimor.

Vi kræver, at der oprettes et internationalt tribunal for Østtimor, og vi presser det internationale samfund og FNs Sikkerhedsråd for at få dem til at opfylde deres forpligtelser angående de forbrydelser mod menneskeheden, der er begået på Østtimor. Kun ved at erkende sandheden om, hvad der er sket, og ved at sikre retfærdighed kan vi oplyse verdens folk og forhindre fremtidige forbrydelser mod menneskeheden.

Vi afviser Ad Hoc domstolen i Jakarta og hele den proces, der knytter sig til den, fordi den har ignoreret den virkelige sandhed om de forbrydelser, der skete på Østtimor før og efter folkeafstemningen i 1999. Vi ønsker også din hjælp til at presse vores regering til at afvise processen med Ad Hoc domstolen og til at føre en anden udenrigspolitik og gøre en indsats for at oprette et internationalt tribunal for Østtimor.

Vores regering har ikke prioriteret spørgsmålet om retfærdighed højt nok; i stedet diskuterer og planlægger lederne af vores regering amnesti og benådning som en vej til at løse sager om fortidens alvorlige forbrydelser. Vi beder Højkommissæren om at lægge pres på vores regering, så den respekterer og fremsætter krav om sandhed og retfærdighed for alle ofre.

Vi forstår, at vejen til retfærdighed er lang. Vores helbredelse, både på det personlige og det nationale plan, kræver tid og en stor indsats. Vi takker dig for din støtte og beder igen om din fortsatte hjælp til vores kamp for retfærdighed og sandhed."[2]

USAs ansvar

Den amerikanske solidaritets-bevægelse East Timor Action Network har afdelinger over hele USA. I december 2002, mens Østtimor markerede den tragiske årsdag for den indonesiske invasion, og mens den indonesiske Ad Hoc domstol frikendte yderligere fire indonesiske officerer, efterlyste ETAN et internationalt tribunal:

"*På Østtimor har både kirkelige og verdslige ledere, både enker og menneskerets-aktivister konsekvent krævet retfærdighed. For at komme videre forlanger de, at de folk, der har begået forbrydelser, bliver draget til ansvar. Vi anmoder indtrængende FN om at besvare denne bøn ved at etablere et internationalt tribunal for Østtimor.*

Vi opfordrer FNs Generalsekretær til at fortælle Sikkerhedsrådet, at Indonesien er ude af stand til at stille sine egne borgere til regnskab. Sikkerhedsrådet bør derfor tage de nødvendige skridt til at oprette et internationalt tribunal til at retsforfølge de krigsforbrydelser og forbrydelser mod menneskeheden, der er begået mod Østtimors folk siden invasionen i 1975. (...)

Det indonesiske militærs systematiske terrorisering af det østtimoresiske folk igennem 24 år må ikke forblive ustraffet, for det betyder, at de personer, der var med til at organisere Østtimors ødelæggelse, forbliver fri, så de kan fortsætte deres aktiviteter over hele Indonesien.

Det indonesiske militær indledte sin invasion i 1975 kun få timer efter, at den daværende præsident Ford og udenrigsminister Henry Kissinger gav deres udtrykkelige tilladelse til at gå i gang. Arven efter den illegale og destruktive handling lever videre i tårerne fra de familier, der stadig sørger over mere end 200.000 døde, i den dybe fattigdom og massive arbejdsløshed, der gælder for det store flertal af østtimoreserne, og i den bøn om retfærdighed, det internationale samfund aldrig har svaret på."[3]

Ingen retfærdighed i Jakarta

Ian Martin var chef for den FN særlige mission (UNAMET), der organiserede folkeafstemningen i 1999, og som måtte evakueres, da volden eskalerede. Nu er han vicepræsident for en organisation ved navn International Center for Transitional Justice. I en artikel i Washington Post fra august 2002 skriver han, at der ikke er nogen retfærdighed i Jakarta:

"*Retssagerne i Ad Hoc domstolen i Jakarta mod officerer, der er impliceret i de forbrydelser, der blev begået på Østtimor i 1999, har ikke alene undladt at skabe retfærdighed: De har gjort sandhed til løgn og har gnedet salt i såret. (...) Jakartas anklager mod nogle - men ikke alle - af dem, der blev nævnt af den indonesiske undersøgelses-kommission, har været fuldstændig uholdbar. Ad Hoc domstolens jurisdiktion var begrænset, så det samlede billede af den indonesiske hærs operationer på Østtimor, et nødvendigt element i forbindelse med forbrydelser mod menneskeheden, slet ikke kunne fremlægges for den, selv hvis anklagemyndigheden virkelig havde ønsket dette. (...)*

Hvad bør der ske nu? Den internationale kommissions anbefaling ligger stadig på Sikkerhedsrådets bord - en eventuel beslutning blev udsat for at give Indonesien en mulighed for at handle selv. I almindelighed er det rigtigt, at nationale domstole bør være det første valg, selv om det aldrig var særlig sandsynligt, at de ville være trovær-

dige i dette tilfælde. Lige nu har et internationalt tribunal de bedste mulighed for at skaffe de bedste beviser på den indonesiske militære kommandokæde, der fungerede under volds-perioden, og som findes i meddelelser, der blev opsnappet af Australiens efterretningstjeneste.

De folk, der ønsker et internationalt tribunal, har en god sag. Man kan ikke argumentere imod den. Måske ser det lige nu ud til at være politisk utænkeligt - men engang var det også utænkeligt, at Østtimor skulle få lov til at blive en selvstændig stat, og i næste måned bliver denne stat faktisk medlem af FN."[4]

Forbrydelser forbliver ustraffet

James Dunn var Australiens konsul på Østtimor fra 1962 til 1964. Han er forfatter til en vigtig bog og en række betydningsfulde rapporter om Østtimor. I en artikel i Canberra Times fra januar 2003 fordømmer han den indonesiske domstol, fordi den ikke har formået at drage de folk, der er skyldige i mord og ødelæggelse på Østtimor, til ansvar:

"*Dommen over den prangende milits-leder Eurico Guterres fik megen opmærksomhed, men han var kun et redskab. De store fisk, Kopassus-officererne, har stort set været beskyttet mod anklager. De eneste højtstående officerer, der blev stillet for retten, er de territoriale kommandanter, officerer som generalmajor Adam Damiri, brigadegeneralerne Mahidin Simbolon og Tono Suratnam, og de blev frikendt. (...)*

Det er nu klart, at det tribunal, Indonesien accepterede at oprette efter pres fra det internationale samfund, ser ud til at ville frikende det indonesiske militær for ansvaret for at have ødelagt Østtimor og for at have dræbt mere end 1.000 af dets indbyggere. (...)

Selv om der ser ud til at være begrænset begejstring for det i Canberra og Washington, så bør man nu alvorligt overveje et internationalt tribunal. At lade tingene forblive som de er, vil efterlade et blødende sår i forholdet mellem Indonesien og Australien, og det vil gøre en FN-mission, vi [Australien] valgte at støtte, mindre legitim.

Hvad angår de indonesiske officerer, der er ansvarlige for disse forbrydelser, så er kun én blevet dømt, nemlig [den tidligere militære kommandant for Dili, oberstløjtnant] Sudjarwo, en af de mindst ansvarlige. De mere højtstående officerer er blevet forfremmet. (...) I mellemtiden sidder mange menige militsfolk i fængsel på Østtimor, mens de officerer, der rekrutterede dem, fortsætter deres privilegerede tilværelse i Jakarta og andre steder."[5]

Lederne lægger en ny linie

Græsrødderne støtter et internationalt tribunal. Men stormagterne - især de fem permanente medlemmer af FNs Sikkerhedsråd - ser ikke ud til at bryde sig om denne tanke. I en artikel i CounterPunch fra maj 2002 bemærker Joseph Nevins, at selv Østtimors ledere er begyndt at lægge en ny linie:

"Selv om tidligere ledere af modstandsbevægelsen som Xanana Gusmão (nu landets præsident) og José Ramos-Horta (nu udenrigsminister) tidligere har talt meget klart om nødvendigheden af at drage de skyldige til ansvar, så nævner de det næsten aldrig mere. I stedet understreger de behovet for "forsoning" og for at koncentrere sig om fremtiden."

Joseph Nevins citerer også en erklæring fra fra Yayasan HAK, en vigtig menneskerets-organisation på Østtimor, der fordømmer denne udvikling:

"*Nogle af vores egne ledere (...) har droppet kravet om et internationalt tribunal af frygt for at fornærme de regeringer, der giver os bistand. (...) Selv vores egne ledere fodrer os ned nonsens om at 'lægge fortiden bag os og tænke på fremtiden'."*[6]

Retfærdighed for Østtimor?

Hvorfor vil stormagterne ikke have et internationalt tribunal? Der er flere grunde, som Sylvia de Bertodano konkluderer i en rapport skrevet for organisationen No Peace Without Justice i maj 2002:

"*De store udgifter i forbindelse med de nuværende tribunaler, de pinlige fiaskoer i forbindelse med det internationale tribunal for Rwanda og USAs ønske om ikke at fornærme verdens største muslimske land [Indonesien], mens det fører krig mod terrorismen, betyder, at der ikke er nogen realistisk mulighed for at oprette et ad hoc tribunal. Under alle omstændigheder ville eksistensen af et internationalt tribunal ikke garantere, at de folk, der befinder sig i Indonesien, nogensinde ville blive anklaget. Som det internationale tribunal for det tidligere Jugoslavien konstaterede, er det ikke nogen let sag at arrestere mistænkte, der beskyttes af deres egen stat, selv hvis der er tale om en relativt lille stat.*

Den virkelige lære er måske følgende: Hvis et land trodser det internationale samfund, blæser på sine løfter og forpligtelser og beskytter sine kriminelle, så har det internationale samfund et barsk valg mellem enten at bruge magt eller acceptere, at der aldrig bliver retfærdighed."[7]

Denne konklusion ser ud til at være sand, ikke bare for Indonesien, men også for adskillige vestlige lande, hvor mange politikere, forretningsfolk og militære officerer med stor iver støttede Indonesiens folkemord på Østtimor. Måske er det årsagen til, at de nu ønsker, at vi skal lægge fortiden bag os og tænke på fremtiden.

Noter

1. *Joseph Nevins, "The Making of 'Ground Zero' in East Timor in 1999: An Analysis of International Complicity in Indonesia's Crimes," Asian Survey, vol. 42, no. 4, juli-august 2002, side 623-641.*
2. *"Rede Feto: East Timor Women's Network demands justice," 25. august 2002, via internet.*
3. *ETAN, "Rights Group Calls for International Tribunal," December 2002, via internet.*
4. *Ian Martin, "No Justice in Jakarta," Washington Post, 27. august 2002, via internet.*
5. *James Dunn, "Crimes in East Timor unpunished," Canberra Times, 7. januar 2003, via internet.*
6. *Joseph Nevins, "First the Butchery, Then the Flowers: Clinton and Holbrooke in East Timor," CounterPunch, 16.-31. maj 2002, via internet.*
7. *Sylvia de Bertodano, "Justice for East Timor," No Peace Without Justice, 15. maj 2002, via internet.*

Den sidste artikel i denne serie sætter fokus på Østtimor og FNs kommissær for menneskerettigheder.

Spot på verden

Samlet af Tom Vilmer Paamand

Per Stig Møller grebet i løgne

34 gange før krigen forklarede udenrigsminister Per Stig Møller i Folketinget, at Irak uden tvivl havde masseødelæggelsesvåben. Nu insisterer udenrigsministeren på, at han hele tiden har sagt "eventuelle" og "formodede" våben. Arkiverne viser dog, at han kun en enkelt gang har taget en smule forbehold med udtrykket "må man gå ud fra".

Tatoveringer mod militæret

I Sydkorea er mænd med store tatoveringer uegnede til militærtjeneste på grund af "vederstyggelighed over for andre værnepligtige". Nu er 170 mænd med tatoveringer blevet anholdt for "bevidst at fuske med deres kroppe for at undgå militærtjeneste". Det giver op til op til tre års fængsel. Værnepligten varer 26 måneder.

Fortsat censur i Irak

Udbredelse af materiale, der har til hensigt at fremmane opposition, er fortsat forbudt i Irak. Nu er det den amerikanske ledelse, der særdeles håndfast kontrollerer de medier, der føler trang til at kritisere besættelsesmagten. USA har selv oprettet avis-, radio- og tv-netværket IMN, hvor ni ud af ti nyansatte er hentet fra Saddam Husseins informationsministerium.

Regler for soldater-sex

Der skal "formuleres nogle overordnede retningslinjer som supplement til gældende regler for udsendte danske soldater", når de er på orlov under tjeneste i udlandet, siger forsvarsminister Svend Aage Jensby. Ministeren havde ellers afvist at lave regler, selv om danske soldater tidligere har brugt prostituerede, der var blevet kidnappet og tvunget til prostitution i Makedonien. Soldaternes orlov er nu flyttet til Grækenland.

Millionordre til dansk våbenfabrik

750 millioner kroner for dele til det amerikanske kampfly Joint Strike Fighter. Der er våbenfabrikken Terma ved Grenaa, der skal bygge flyets gun-pods, beholdere til maskinkanoner. A.P. Møller-selskabet Maersk Sealand har opså fået en stor ordre og skal transportere flydele fra producenter over hele kloden til Lockheed Martins fabrik i Texas, hvor flyet samles.

USA fandt biologiske våben

100 små flasker med miltbrand og andre farlige bakterier er dukket op. De er formentlig rester fra nu opgivne bakteriologiske eksperimenter, og blev fundet i Maryland, USA. De farlige stoffer fra et amerikansk regeringslaboratorium var ikke registreret hverken af USA eller af de internationale organisationer, som USA har pligt til at underrette om sine våbenprogrammer. Fundet har kun vakt ringe opmærksomhed i USA.

Mere effektiv våbenindustri i EU

Fælles EU-regler for militærindustrien skal gøre EU mindre afhængig af den stærke amerikanske militærindustri. EU-kommissionen arbejder for fælles standarder og fælles indkøbsregler, der sammen med investeringer i forskning og udvikling skal hjælpe den trængte industri - på trods af at EU-traktaten udtrykkeligt undtager våbenindustrien fra konkurrencereglerne i EUs indre marked.

Særlovgivning mod krigsmodstand

"En person som i en situation med væbnet konflikt af international karakter, hvori Spanien er involveret, offentligt handler imod det med det formål at miskreditere Spaniens deltagelse … vil blive straffet med en dom på mellem ét og seks år i fængsel". Sådan lyder et lovforslag, som den spanske regering er ved at indføre med baggrund i terrorlovgivningen.

Der er flere fredsklip på internettet: www.fred.dk, hvor der også er angivet kilder og mulige links til historierne.

Glejpner-teorien - en idé om fred

Krigens og fredens koder er knækket: et bud på en ny strategi for fredsbevægelsen.

Af Frands Wisbech F.

Jeg blev i 70erne meget bevæget af at lære om Gandhis og Martin Luther Kings ikkevoldstanker og -sejre, og jeg var temmelig aktiv i AMK i nogle få år; men trods den lille flok trofaste AMK-aktivisters brændende indsats, indså jeg, at kampen for freden ikke kunne vindes med den tids teorier og midler.

Trods alle åbenlyst gode viljer rakte de forhåndenværende tanker jo knapt til at holde fred mellem fredsfolkene selv, borgerlige, socialistiske, anarkistiske, sekulære og religiøse som de var.

Det anede mig, at der måtte en teori til, som borede så dybt i menneskets biologiske natur, i samfundsteori og kulturhistorie, at disse forskelle var ligegyldig overflade i sammenligning.

Jeg havde ingen idé om, hvordan en sådan teori skulle skabes, så jeg søgte andre, mindre udfordringer og drev efter næsen i 25 år, gennem kunst, filosofi, terapi, musik, kærlighed, sindssyge og psykiatri mm.; men først i dette år 2003 faldt de sidste brikker på plads i mit store puslespil og det afslørede et sammenhængende bud på præcis den teori, vi har manglet.

Koden knækket?

Hvis Glejpner-teorien holder i praksis, er krigens og fredens koder knækket nu, og vi kan begynde at lægge en ny strategi for fredsbevægelsen i stedet for alle de spredte fægtninger, som trods heltenes tapperhed ikke har kunnet holde nogen skanse mod fremvæksten af et stort og adskillige små voldsimperier.

Jeg kan ikke gøre rede for alle Glejpner-teoriens detaljer i en enkelt artikel; men jeg vil skitsere et par hovedelementer og henvise til hjemmesiden www.glejpner.dk. Måske kan bladet bringe mere senere.

Glejpner-teorien er en anarkisme; men den har helt nye bud på de reguleringer, som i nære forhold og store samfund skal sikre freden mellem mennesker, det er nye teorier om latter, om sprog og om religion.

Teorien afviser civilisationens myte om, at mennesker var voldelige barbarer, før de fik lov og ret, og idéen om, at adfærdsregler skal være fastlagte, ens for alle og håndhæves med magt. Tværtimod svarer teorien til den nyere psykiatriske erkendelse, at individer er meget forskellige af natur og ikke kan tilpasse sig ret meget.

Samfundskulturen skal derfor stik i mod civilisationens tendens understøtte fællesskabernes smidighed. Mennesker er naturligt udstyret til at benytte sprog, latter og religion til at gøre disse rum smidige og rummelige nok til at holde fred.

Glejpnerkernen

Teoriens navn er taget fra den nordiske mytologi, hvori Fenris-ulven symboliserer det umælende og irrationelle i mennesket, som kan udløse den altødelæggende kamp, Ragnarok. Fenris-ulven bindes med et blødt og magisk reb ved navn Glejpner, efter at lænker har været prøvet uden held.

Symbolet Fenris er en ulv, fordi ulven er et flokdyr og dens mimik og gøen minder om menneskets smil og latter. Smil og latter opstår ved fællesskabets og sprogets grænser, både når man kommer i forlegenhed og når man opsøger grænserne for sjov.

Den nordiske hedenskab var en kultur, som ikke skelnede mellem godt og ondt. I stedet for at udstikke almene regler og iagttage fælles regler for adfærd, dyrkede man evnen til at se på og ikke mindst lytte til dem, man til enhver tid var sammen med, vel vidende at de mennesker, man var sammen med på forskellige tidspunkter var sammen med hinanden uden ens tilstedeværelse på andre, og at man stod sig bedst i længden ved at optræde som en hæderlig person.

Alle børn er født med at kunne bruge og tyde smil og latter, og de kan holde fred i små grupper. I større grupper og voksne aktiviteter, hvor man ikke kan se på hinanden hele tiden, skal det naturlige sociale system suppleres med en målrettet sprogkultur, som jeg identificerer som Glejpner.

Ansatsen til denne kultur opstår også naturligt: En persons grænsen mellem det talende, troværdige menneske og det umælende, uforudsigelige dyr er også grænsen mellem værdighed og sårbarhed, og man viser respekt for denne grænse ved diskretion: I enhver gruppe opstår der gruppe- eller situationsspecifikke diskretionshensyn, som kaldes tabuer.

Tabu er det, som man må tie om, for at undgå at en eller flere tilstedeværendes sårbarhed blottes, så gruppen risikerer konflikter. Morskab og latter belønner den adfærd, som får gruppen til at udvide sig præcis til tabuerne, og ved sin smitsomhed jævner latteren formen på kredsen og retter den enkeltes tabuer efter fællesskabet.

Latteren er det naturlige samfunds kerneregulering. Den er både pisk og gulerod, og den er sandt demokratisk derved, at ingen kan tage magten over den og tvinge den frem. Et samfund uden tabuer er et samfund uden latter. Man ler mindre i moderne samfund end i traditionelle.

Det modernes fejltagelse er, at tabuerne skal åbnes for tale og enten afskaffes eller gøres til faste forbud. Men denne "moderne" fejl går visse steder i den europæiske kulturhistorie mere end 3000 år tilbage: Der blev advaret imod det allerede i beretningen om Adam og Eva. De kastedes ud af Paradis, da mennesket brød stedets eneste forbud: Forbudet mod at søge kundskab om godt og ondt.

Men i Glejpners fletning indgår endnu et vigtigt bånd: De paradoksale banaliteter. De er særlige ord og sætninger, som tilsyneladende intet siger.

Deres indhold fornægter konflikt; men de modsiger sig selv. For eksempel ordet "Selvfølgelig". Ordet kommer altid med eftertryk, men egentlig hævder det, at den sætning, hvori det forekommer, slet ikke burde behøve at siges. Andre banaliteter er "Jo, da, naturligvis", eller sætninger, som "Jeg gjorde det for at overleve".

Disse ord er diskrete advarsler om, at nogen står ved sit sprogs grænse, og de skal besvares høfligt med samstemmende banaliteter - eller høflig tavshed. Der kan nemlig ikke tales meningsfuldt lige her og nu. Hvis man udtrykker en modsætning vil det udløse konflikt. Den moderne kultur insisterer på at tale om alt straks, og udløser mange håbløse skænderier på denne måde.

En fredskultur er en bevidst og metodisk understøttelse til den naturlige tilbøjelighed til at undvige konflikter gennem banaliteter og tabuer. Fredskulturen skal samtidig være åben for, at de problemer, som er afskåret fra behandling i én gruppe, må behandles i fortrolighed i en anden gruppe, hvor de tilstedeværende har sproglig kapacitet til det. Der skal sladres; men endelig ikke til magthavere.

Hver gruppe skal hele tiden forme og opfatte sin egen særlige tabu-struktur, og problemerne skal kunne søge frit efter deres løsninger gennem samfundets grupper, men personernes værdighed beskyttes af diskretion.

Respekten for tabuer og fortrolighed er den dobbelte respekt for den enes behov for tavshed og den andens behov for tale. Samfundet er både interesseret i at tabuerne overholdes, og i at de er så vide som muligt. Derfor søger både latter, kunst og poesi at udvide grænserne for sprog og adfærd maksimalt. Kunstens opgave er ikke at sprænge tabuer, men at lægge dem under pres, så de kan flyttes til fælles glæde, når alle er klar til det.

Drømme og åbenhjertighed

Det mest stabile i et menneskes natur er dets "vegetation" af drømme. Den består af personlige, medfødte "frø", som begynder at spire og vokse gennem de oplevelser, man får. Drømmene reagerer på det aktuelle liv med fantasier, som lægger sig farvende over de sansede indtryk som for eksempel ønsker, håb, forelskelse eller paranoia.

Kulturen skal udfolde sig i respekt for det stabile, det som ikke kan være anderledes, og det er, stik mod den moderne opfattelse, menneskers drømme. Samfundet må være smidigt nok til at hvert menneske kan finde et liv, hvori dets egne drømme ikke udarter til frygt, men stemmer overens med i det mindste visse af dets egne ønskedrømme, uden at skaber angstfantasier af andres. Mennesker er fra naturen for forskellige til, at et ét sæt faste regler kan rumme denne mangfoldighed, og med menneskers skiftende samvær er det heller ikke nødvendigt. Civilisationens idé om at skabe fred ved at retfærdiggøre magt og trusler til regelsættets håndhævelse skaber ny angst, uden reel udsigt til at befri mennesker for gammel, og det moderne menneske bliver da også mere og mere bekymret.

Stabile kærlighedsforhold forudsætter at parterne har indtryk af og respekt for hinandens drømme; men det kræver en særlig åbenhjertig samtalekultur. Ingen kan nemlig kontrollere endsige tilpasse sine drømme til andre, så ubehersket kritik eller latterliggørelse virker meget sårende og dermed provokerende. I samtalen om drømme skiftes man til at være den nøgne vært, der serverer drømme og den høflige gæst i sit pæneste tøj.

Man må lære et ordvalg, som respekterer drømmesprogets særlige grammatik: Der kan ikke laves fantasier af negative formuleringer. Kærlighedens billeder skal være konkrete. "Aldrig mere krig" er et udtryk uden egentlig substans, og dets eneste konkrete billede er den angstfantasi, som det vil undgå.

Religion

Den mentale model, et menneske udvikler om sin egen person længe før det siger sit første ord, er dets første fantasi om en sjæl. Sjælen er en kropslig, nonverbal erfaring, rummet og formet af andre menneskers (især moderens) opmuntrende eller afvisende reaktioner.

Barnet former sin sjæl mellem sin egen natur og den kultur, det spræller i. Men idet barnet skaber sin egen sjæl, lærer det noget, som det siden kan gøre igen, det lærer at "besjæle": Besjæling er en mental strategi, hvori vi tillægger noget sanset en egen mental model, en sjæl med vilje, hensigt etc. for at opnå kontakt og forståelse: Vi kan kun kontakte og forstå et andet menneske ved at fantasere om, at det har en sjæl som vor egen.

Selv om vi kan ikke sige i ord, hvad det betyder, kan vi alligevel "forstå" noget afgørende vigtigt ved det. Sym-

pati (og siden empati) er besjælingens nonverbale strategi anvendt på andre. Antipati opstår, når man bruger besjæling uden at have hverken verbale eller nonverbale forudsætninger for at forstå. Besjælingen aktiveres ofte spontant, når vi oplever noget, som opfører sig overraskende: Så taler vi pludselig til en defekt maskine, fordi den "driller". Så oplever vi, at et kunstværk taler til os. Så ser vi spøgelser.

Besjæling forvandler de komplekser og fantasier, som ligger nedenfor eller ovenfor vort sprogs grænse, til personer. Sproget ligger altså i en personlighed som et bælte mellem alt det, vi forstod, før vi fik ord, og alt det, vi kan kun kan forstå, når vi lægger ordene bag os.

Det religiøse sprog er de fortællinger, som tværs over bæltet forbinder den oprindelige, personlige sprogløshed med den overpersonlige sprogløshed. Hinsides vor fornuft er jo alle de hyperkomplicerede forhold, som behersker en gruppe, et samfund, en verden og et univers. Disse komplicerede forhold kan vi kun nærme os ved at fantasere om dem som en person. Vi taler da for eksempel om en korpsånd eller om en tidsånd.

Vort kendskab til vor egen krops fysiske og sociale kompleks er en så raffineret og realistisk repræsentation af menneskelivets bestanddele og vilkår, at en kultur kun skal bidrage med en "personbeskrivelse" med hensigt og vilje, magt, kærlighed og opmærksomhed, for at man på denne måde kan "forstå" verden, livet og universet. Et samfunds guder er derfor samfundets personificerende beskrivelse af sig selv.

Naturlig religion er en kulturform, som vokser frit af menneskers fælles ønskedrøm om at leve sammen i fred, og dens fortællinger om livets magter som fantasiværsener er så meningsfulde, at de former og formidler den fredelige kontakt mellem forskellige menneskers liv og drømme, og ikke mindst - de giver den enkelte adgang til selv at opleve livets kompleksitet som nærværende mening. Religionens fortællinger bruger et billedsprog, som kan tolkes mere eller mindre raffineret efter fortolkerens åndelige udvikling, og kan dermed danne en struktur, som knytter børns og voksnes verden sammen. Teknisk set er en polyteistisk religion efter naturreligiøst mønster bedst egnet til at strukturere den religiøse leg med virkeligheden, som kan samle børn og voksne, enfoldige og vise, nøgterne og fantasifulde i et spirituelt, fredeligt samfund.

Netop i disse år spirer de etniske religioner da også igen, således også den oldnordiske asetro. Den er kommet ud af bogskabet for at fortsætte, hvor den slap for kun 1000 år siden.

Asetroen blev overrumplet af, at kristendommen kom i selskab med kongemagten, og at dét blev gennemført med tvang, som ikke gik med tro. Kristendommen alene kunne være integreret i hedenskaben, Asen Balder opstod således under inspiration fra kristendommens tilgivende alternativ til blodhævnen; men asetroen blev kastet ud af sin rede som af en gøgeunge.

I dag kan vi se, at det var statsmagten mere end kristendommen, der var gøgeungen, for staten har nu også tømt folkekirken for indhold. Uden statsmagten kan både mennesker og guder mødes i en legende, polyteistisk kultur, når blot de respekterer, at alle kommer ubevæbnet.

Stater

Mennesket har levet på jorden i ca. 50.000 år, og altid i samfund. Antropologiske og arkæologiske fund tyder på, at der eksisteret fredelige, statsløse samfund overalt på jorden og mange har været ganske store.

Inden for de sidste ca. 5.000 år har der dog tilsyneladende været sammenstød, hvor krigeriske samfund har overfaldet fredelige samfund og efterladt en rædsel, som har bidt sig fast og forplantet sig gennem generationer, så det nu er normalt at opfatte at menneske som onde af natur og som nødvendigvis må tvinges til at være sociale.

Der er opstået særlige religioner, som har personificeret angstfantasien om det onde som dæmoner og retfærdiggjort magthavere og magtanvendelser som krige, tortur, frihedsberøvelser og henrettelser. Idéen om faste love har næppe været overbevisende før lovene kunne skrives ned og læses op, og herskerreligionerne er skriftreligioner med hellige krige på programmet.

Set i et 50.000 års perspektiv er disse hersker-kulturer dog både unge og vanartede, og der er ingen grund til at tro, at sådanne undertrykkende kulturer har eksisteret altid.

Humanismen forsøgte at bryde med den europæiske voldskombination af religion og statsmagt; men den udså sig desværre religionen som skurken i parret, mens den accepterede den paranoide forudsætning, at der skulle herskes.

Den flertalsstyrede stat ligger i forlængelse af denne tradition; men oplysningstidens leksikon-agtige fornuftsbegreb er siden blevet en tankegang, som flertallet af mennesker tror på, ikke af fornuftsgrunde, men fordi det er gængs. I mellemtiden er denne tankegang er forladt af både videnskab og filosofi. Den "oplyste, verdslige fornuft" er altså blevet religion igen, og det en af allerværste slags.

Demokratiet i flertalsstyrets form har ikke sikret stabil fred, tværtimod er USA, demokratiets globale bannerfører udartet til et hensynsløst voldsregime. USAs retorik er kun tilsyneladende kristen; kernen i denne ånd er en retfærdiggørelse af profitabel magt og primitiv vold, som intet har med kristen næstekærlighed at gøre.

Den upåfaldende, diskrete skurk er retfærdighedsbegrebet: Tilsyneladende er retfærdighed et værdibegreb blandt andre grundlæggende værdier; men ved nærmere eftersyn er retfærdighed enten et upræcist synonym for værdier, som har deres egne navne (for eksempel storsind, barmhjertighed eller mod), eller også er det en retfærdiggørelse af noget, som i sig selv er almindeligt uønsket og uretfærdigt: Overmagt, tvang og trusler om tilføjelse af død, tab eller smerte. Retfærdigheden bakker ifølge sin natur op om vold i mellem børn og voksne, elskende, naboer organisationer, nationer og stater.

Det siges ofte, at "krig er politik videreført med andre midler", og den logiske følge er, at politik ikke er mod-

sætningen til krig. Krig og politiks slægtskab ligger i at anvende retfærdig magt.

Fred er noget helt tredje og forudsætter fravær af tvingende menneskelig overmagt. Under en statsmagt er der ikke fred, blot en skiften mellem krig og en våbenstilstand, som kaldes politik, og det kan ikke blive anderledes, selv om staten skulle udvikle sig til en verdensomspændende international retsorden.

Vejen frem

Mennesker danner deres begreber om fredelig sameksistens i familiens samvær, og idéen om at bruge nedskreven lov og magt til at skabe fred i kærlighedsforhold og venskaber er endnu for absurd til at have fundet fodfæste i den almindelige tænkning om familien.

Civilisationens svindelnummer, retfærdigheden, har dog gode dage, selv om familievold ikke længere er lovlig. Vold følger logisk af retfærdighedsbegrebet, og intet tyder på at statens forbud mod vold i familien har nogen reel virkning.

WHO har fundet, at den moderne civilisation er langt den værste blandt alle verdens kulturer at være skizofren i. Civilisationens grundstrategi løser alle samfundsproblemer ved at fastlægge regler; og Glejpner-teorien forklarer, hvorfor så mange mennesker bliver sindssyge af netop det.

I dag er det normalt at være i det mindste frustreret, og nye sindssygdomme og variationer af gamle dukker op og breder sig. Selvmord, spiseforstyrrelser og asocial adfærd breder sig i civilisationens kølvand.

En ny fredsstrategi skal samle tilstrækkelig opbakning, og den have anderledes fat om ondets rod, end hidtil: Roden er forestillingen om, at mennesker skal have lov, ret og stat for at holde fred.

Fredsbevægelsen må have fodfæste i familierne først og der udvikle en kultur, som kan holde fred helt uden statens og retfærdighedens indblanding for at kunne sige: "Vi behøver ikke at finde os i flertalsstatens autoriserede tåbelighed og sindssyge. Vi bruger ikke lov og ret, men vi gør noget andet, og vi ved præcis, hvad vi gør. Alternativet er her, se selv!" Alternativet er en kultur, som sikrer omgangen med det usigelige med en raffineret brug af smidige tabuer og fortrolighed, samt et rigt fælles, billedsprog, som kan integrere leg, drama og alvor og således give menneskers drømme fælles ord og billeder over hele spektret fra barn til voksen, fra enfoldig til intellektuel, fra de solide personligheder og til de sårbare mennesker, som bliver sindslidende i civilisationen.

På denne måde kan der skabes fredelige lokalsamfund, som er iøjnefaldende og overbevisende, så de tiltrækker og integrerer det modernes utallige udstødte, hvorefter staten skal opløses indefra, efterhånden som den fri selvstyrende nation tager ansvaret tilbage fra de myndigheder, som nu kalder sig ansvarlige.

Denne nation kan teknisk set ikke erobres på normal vis, for der er ikke nogen centralmagt at gribe, og den kulturelle tradition anser på forhånd enhver centralmagt for ulovlig. Et sådant folk kan kun erobres og tvinges én person ad gangen, og hvis alle er bekendt med ikkevold og civil ulydighed er det i dag mere udsigtsløst end at erobre USA eller Kina.

Det ser måske så langsigtet ud, at mange vil vige tilbage, og verdens ufred tilsiger måske nok hastværk; men sådan har det jo været i mindst tusind år, og med al respekt for fredsbevægelsens trofaste ildsjæle: I de 25 år, jeg har kendt fredsbevægelsen personligt, har dens hastværk været et løb på stedet, som nøgternt set ikke har vundet én eneste afgørende sejr. I magtens korridorer er sporene af Gandhis og Luther Kings fredelige sejre for længst skyllet bort af blod.

Glejpner-teoriens strategi kan tages i brug privat og af private grunde, eller i socialt og socialpsykiatrisk arbejde af professionelle grunde. Den er en metodisk, fælles vej til fred med sig selv, sin gud og sin næste, og den bliver ikke ringere af, at dens langsigtede perspektiv er fred i hele verden, selv om man måske ikke tør håbe at nå se det i sit eget liv.

Læs mere på www.glejpner.dk.

Kringsat af fiender

Af Tom Vilmer Paamand

Nogle ynder at fortælle, at digteren Nordahl Grieg blev uddannet som kamppilot og som agterskytte på et bombefly blev skudt ned over Nazityskland.

Historien bliver brugt til at latterliggøre de fredsfolk, der med glæde synger Nordahl Griegs smukke digt "Kringsat af fiender".

Mere præcise kilder fortæller, at Nordahl Grieg ganske rigtigt blev skudt ned, da han fløj med et Lancaster bombefly over Berlin den 2. december 1943.

Flyet havde sin sædvanlige besætning med på syv personer, så Nordahl Grieg var altså hverken med som agterskytte eller i anden aktiv rolle.

Krigskorrespondent

Nordahl Grieg fik lov til at komme med som observatør i sin rolle som krigskorrespondent. Han arbejdede for den norske regering, der var gået i eksil i Storbritannien efter den tyske besættelse af Norge.

Nordahl Grieg var ikke pacifist og havde en stærk sympati for kommunismen og Sovjetunionen, der ikke just er kendt for ægte krigsmodstand. Men han var samtidig en fremragende forfatter.

Lige som med så mange andre forfattere, så fungerer digtene fint også uden digterens person - og ofte bedre. Og som det gælder for mange, var Nordahl Grieg nok større og smukkere i sin digtning, end som menneske.

Mennesket Nordahl Grieg endte ikke sine dage som agterskytte i et bombefly, men som krigskorrespondent.

Digteren Nordahl Grieg skrev engang et brændende smukt digt om freden. Det er der god grund til fortsat at synge.

USA - en sårbar nation?

Siden den 11. september 2001 er der udkommet en række bøger, der beskæftiger sig med udviklingen i USA; her skal tre af dem omtales.

Af Toni Liversage

Sidste år - ikke mindst omkring étårsdagen for angrebet på World Trade Center den 11. september 2001 - udkom der en række bøger, der på forskellig vis beskæftiger sig med USA.

En af dem er skrevet af lektor ved syddansk universitet Carl Pedersen og har titlen "Den sårbare nation". Denne titel kan måske forekomme noget overraskende, når det gang på gang slås fast, at efter den Kolde Krigs ophør og Sovjetunionens opløsning, er USA den eneste tilbageværende supermagt.

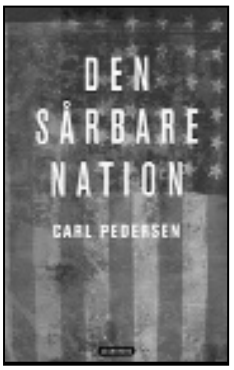

Carl Pedersen forklarer i forordet, hvorfor han har givet sin bog denne titel:

"Umiddelbart lyder det måske paradoksalt, når jeg gennem de følgende sider refererer til USA, som verdens eneste supermagt - ja, sågar en hypermagt - hvilket tilsyneladende står i direkte modsætning til bogens titel 'Den sårbare nation'.

Men jeg mener, at det netop er, når USA prøver at forvandle militær og økonomisk overlegenhed til global dominans og går enegang for at pleje snævert definerede interesser, at USA er med til at øge ustabiliteten i verden og dermed gøre sig sårbar over for trusler udefra."

Men sårbarheden kommer også indefra, understreger han.

Det skyldes blandt andet, at ærkekonservative kræfter på grund af USAs ufuldkomne valgsystem har opnået en politisk magt og indflydelse, der er helt ude af proportioner med deres faktiske antal; og deres blinde tro på det uregulerede frie markeds velsignelser har blandt andet medført en social ulighed, der svækker det amerikanske samfund, og således gør det sårbart.

En konservativ modrevolution

I bogen beskæftiger Carl Pedersen sig først og fremmest med ti-året fra 1991 til 2001, der indledtes med den første Golfkrig og afsluttede med terrorangrebet på USA den 11. september 2001.

Det, som han kalder for den konservative modrevolution, tog imidlertid allerede sin begyndelse med Reagans sejr i præsidentvalget i 1980, og det kontroversielle valg i år 2000 med Højesterets afgørelse til fordel for George W. Bush cementerede denne udvikling, eller med forfatterens ord:

"Præsidentvalget endte nemlig uafgjort, indtil USAs Højesteret 36 dage senere ved et juridisk statskup og med et yderst spinkelt flertal bestemte, at George W. Bush skulle tildeles sejren i staten Florida og dermed præsidentembedet."

En afgørelse der blev kommenteret af højesteretsdommer John Paul Stevens, der havde været imod den, med følgende ord - at "skønt vi måske aldrig får at vide med fuldstændig sikkerhed, hvem der vandt dette præsidentvalg, så er taberens identitet klokkeklar. Det er nationens tillid til dommeren som lovens uvildige vogter."

Efter den 11. september fulgte som bekendt erklæringen om den endeløse krig mod terror, der blev et bekvemt redskab til at presse Bush's reaktionære program gennem kongressen.

"Hvorfor hader de os?"

Kim Bildsøe Lassens bog "Frihed og retfærdighed for alle" har undertitlen "På sporet af et forandret USA"; Bildsøe Lassen har gennem de seneste år været DRs korrespondent i USA, og bogen består af en række samtaler med vidt forskellige mennesker, lige fra Noam Chomsky, sprogforsker og kritisk kommentator af amerikansk politik, til en amerikansk soldat på Guantanamo-basen.

Det sidste afsnit er en samtale med John Donnelly, journalist ved avisen "Boston Globe", og han forsøger her at besvare det spørgsmål, der efter den 11. september 2001 dukkede op igen og igen blandt amerikanere: "Hvorfor hader de os sådan?".

Man har her forsøgt at forklare angrebet på World Trade Center med had til frihed og den amerikanske livsstil; det mener John Donnely imidlertid ikke og siger:

"Jeg tror ikke, frihed har noget med det at gøre. Det handler om mangel på håb. Den mangel bliver udnyttet af folk, der vitterligt er sindssyge og har en helt anden dagsorden end dem, der 'blot' er desperate efter at skabe et liv for dem selv og deres familie.

Det er også i den sammenhæng, at regeringens forklaring om, at det jo ikke er fattige mennesker, der fløj ind i World Trade Center, ikke holder. De nitten, der sad i flyene, var måske ikke blandt de fattigste, fordi man skulle bruge nogle, der relativt anonymt kunne færdes i USA.

Men uden støtten fra tusinder og atter tusinder meget forarmede mennesker var der jo ikke grobund for at skabe et globalt netværk af terrorister."

Uvidenhed og magtarrogance

Den tredje bog om USA, der her skal omtales, er i modsætning til de to første skrevet af en amerikaner.

Det drejer sig om journalisten Mark Hertsgaard, og bogen har fået titlen "Forklaring på Amerika", med undertitlen:

"USA fascinerer, forvirrer og ophidser resten af verden, og amerikanerne forstår ikke hvorfor".

Amerikanerne kan blandt andet ikke forstå det, fordi de er så dårligt informerede om verdenen udenfor USA, skriver Hertsgaard, hvad der ikke mindst har med mediesituationen at gøre:

"Så længe Amerikas medier er fastlåst i deres indtjeningsorienterede stilling som magtens halehæng, så er den amerikanske offentlighed dømt til uvidenhed om den omgivende verden, og det er ikke godt for nogen af dem."

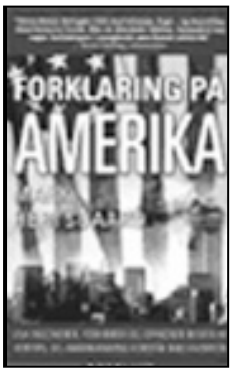

På sine rejser til en lang række lande har Mark Hertsgaard forsøgt at samle indtryk og meninger om USA fra mennesker med mange forskellige baggrunde, og han bliver her klar over, at amerikanerne ikke har monopol på provinsialisme og selvoptagethed, men fortsætter derefter:

"Forskellen er, at amerikanerne er provinsielle og selvoptagede, samtidig med at vi er den mægtigste magt i historien.

Alt, hvad vores politiske, militære, økonomiske, kulturelle og videnskabelige institutioner foretager sig, har en afgørende indflydelse på folks tilværelse overalt på jorden."

De seneste måneders udvikling har til fulde bekræftet dette...

Carl Pedersen: Den sårbare nation. Aschehoug, 2002.

Kim Bildsøe Lassen: Frihed og retfærdighed for alle. Rosinante, 2002.

Mark Hertsgaard: Forklaring på Amerika. Centrum, 2002.

Tysk grundlov under lup

Tyske menneskerettighedsorganisationer udgiver rapport over den tyske grundlovs faktiske tilstand.

Af Jann Sørensen

Den tyske grundlov er ikke direkte givet af folkets egen fri vilje, men er barn af Tysklands besættelse. Den må karakteriseres som en hensigtsgrundlov, der konstant trues af usalige tyske traditioner bundet ind i en retskontinuitet tilbage til kejsertiden.

Dette kom klart til udtryk ved Forbundsforfatningsdomstolens kendelse den 31/7 1973 (til "Grundlagenvertrag"), der stadig er gældende som princip i fortolkningen.

Grundloven er derved ikke udviklet kontinuerligt som følge af politiske kampe og forandringer i den forbindelse, men som brud, der er kittet sammen af ufolkeligt juristeri. Strukturer og traditioner forbliver i den døde vinkel.

Derfor har en række tyske menneskerettighedsorganisationer hvert år udgivet en nødvendig rapport over grundlovens faktiske tilstand. "Grundrechte-Report 2003" er bortset fra to indledende artikler af to fremragende jurister opbygget på den måde, at hvert kapitel indledes med den grundlovsartikel (svarende til paragraffer i den danske grundlov) i fuld ordlyd, der så stilles overfor en case-story, der konfronterer de smukke ord med virkeligheden.

Desuden er der

- en kronologisk liste over hændelser i Tyskland, der ignorerer eller bevidst tilsidesætter grundloven
- en omfattende liste over borger- og menneskerettighedsbevægelser - en kort præsentation af de syv organisationer, der udgiver Grundrechtereport
- en præsentation af forfatterne til bogens indlæg
- en grundig forkortelses-liste
- sidehenvisninger til emner omtalt i bogen.

For fredsbevægelsen er følgende indlæg af speciel interesse:

Hans-Ernst Böttcher, præsident for Landgericht Lübeck: "Karlsruhe (Forbundsforfatningsdomstolen) holder sig tilbage med en kendelse vedrørende værnepligten". (til art. 12a)

Dieter Deisenroth, dommer ved forbundsforvaltningsretten: "Præventivkrig mod Irak. Om den juridiske vurdering af en tysk deltagelse i en folkeretsstridig angrebskrig". (til art. 26)

Volker Böge, historiker og konfliktforsker: "Landsforsvar ved Hindukush". (til art. 25)

Desuden er der en grundig gennemgang af farlige tendenser i europæisk juridisk, politi- og efterretningssamarbejde.

Især indskrænkningen af de borgerlige frihedsrettigheder er der fokuseret på. Tyskland presser på med disse tiltag - og har som et af de største lande held med det.

Gennemgangen af det ulovlige samarbejde mellem politi og efterretningstjenester er chokerende læsning.

Læs bogen inden dit EU-parlamentsmedlem.

Se report.humanistische-union.de.

Nuclear Peace

En bog om retssagen der endte med, at tre modige kvinder der ødelagde en atomubådsbase, blev dømt fri for straf.

Af Helga Berg

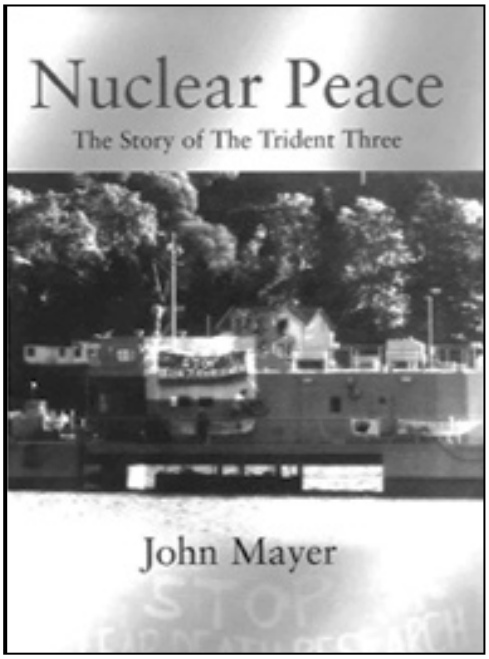

"Apati hos den almindelige befolkning er den virkelige fjende for levende demokrati."

Usynligt patruljerer Trident ubåde ude i verdenshavene uafbrudt med skudklare atombomber ombord.

Tre trænede 50-60 årige kvinder svømmer den 8. juni 1999 ud til ubådenes base, der er gemt i en skotsk fjord. Kommer om bord og smider alt måleudstyr, computere og andet elektronik overbord.

Sætter kæmpebannere op på fartøjet - "Constructive Deconstruction", "Stop Nuclear Death Research" og "Bringing Crime Into the Light" - rydder op efter sig, samt efterlader en omhyggelig skriftlig redegørelse for hvorfor de har handlet sådan.

Og sætter sig så til at spise madpakken mens de venter på, at der skal dukke noget sikkerhedspersonale eller politi op.

Er hærværk mod ulovlige og kriminelle massedestruktionsvåben lovligt og nødvendigt?

Retssagen endte med, at de tre modige kvinder der ødelagde en atomubådsbase, blev dømt fri for straf - Ellen Moxley, Angie Zelter og Ulla Røder.

En dejlig bog

Historien fortælles i en dejlig bog, skrevet af den skotske jurist, som af en af sine venner blev hevet ud i at skulle forsvare Ulla Røder i retten i Greenock i oktober 1999.

Blev engageret i sagen, betaget af de tre kvinder, fik kontaktet topjurister rundt om i verden med forstand på international ret.

Og i bogen viser sin glæde og stolthed over at være den første jurist, der vandt en retssag begrundet i Den Internationale Domstols kendelse om at brugen af og trusler med atomvåben er ulovlig - sammen med Nürnberg-principperne fra retssagerne mod nazisterne efter 2. Verdenskrig og den skotske retspraksis: at en forbrydelse der begås for at afværge en større forbrydelse er straffri.

Grundigt og engageret gøres rede for Nürnbergprincipperne fra retsopgøret efter Naziregimets fald, såvel som for alle de overvejelser og diskussioner, der førte frem til at Domstolen i Haag med flertal kunne udtale, at atomvåben folkeretsligt er ulovlige. Dette er folkeoplysning, som vi har brug for.

Engagement og humor

Ligeså gøres grundigt rede for det omfattende juridiske forarbejde og selve retssagens forløb bl.a. med indkaldelse af internationale eksperter i civil handlen, når foresatte eller regering handler ulovligt, i international lov, samt i atomvåben og risici forbundet med dem fra USA, Tyskland, UK, Svejts m.fl.

Bogens detaljerede juridiske redegørelser, omend søgt forklaret og udtrykt i ikke så juridisk sprog, gør at den ikke kan kaldes letlæst, men forfatterens personlige engagement og humor fanger en og gør at man med glæde slår op i den igen og igen - og fanges ind af fortællingen om forløbet, som juristen oplevede det.

Atomvåben er ulovlige

En episode i gruppen Trident Ploughshares og andre aktive fredsforkæmperes historie men en retssag, som er enestående ved at være første og hidtil eneste gang hvor afgørelsen i 1996 fra Den Internationale Domstol om atomvåbens lovlighed spillede en rolle.

Desværre, må man sige ud fra en folkelig forståelse, ser det ud til at stater og andre magthavere kan slippe udenom. Atomvåben og andre ukontrollable mængder af våben, landminer og militarisering af rummet, som ulven i Rødhætte, serveres for befolkningerne under etiketten "beskyttelse" i stedet for "ødelæggelse".

Ligesom en anden bog, redigeret og for størstedelen skrevet af Angie Zelter: "Trident on Trial, the case for people's disarmament", som bredere beskriver bevægelsens historie, argumentation og handlinger, drejer denne bog sig om det modsatte af apati: modigt og sejgt at holde fast i, at man som enkelt borger må sige fra overfor staten, når den overtræder folkeretten og forbryder sig mod internationale love.

John Mayer: Nuclear Peace - The Story of The Trident Three. 2002 Vision, London UK. £ 16.99.
Se www.tridentploughshares.org.

Ulla Røder sidder fortsat i fængsel efter sin nyeste aktion. Læs mere på http://free-ulla.org.

Svend Haugaard

Af Peter Henning

Ved Svend Haugaards død er nok den sidste at initiativtagerne til Fredsvennernes Hjælpearbejde gået bort. Fredsvennernes Hjælpearbejde er det der i dag hedder Mellemfolkeligt Samvirke - som vel er blevet vor største hjælpeorganisation med folkelig baggrund.

Svend Haugaard var nok en af de mest aktive, da Fredsvennernes Hjælpearbejde blev grundlagt - sammen med kvækerne i 1943-44. Midt under verdenskrigens ragnarok.

Min far kom til Danmark som flygtning fra Tyskland og blev lærer på Den Internationale Højskole i Helsingør. Min far fortalte stolt at han dengang var blevet kontaktet af Fredsvennernes Hjælpearbejde for at rådgive om en eventuel hjælp til fjendelandet Tyskland.

Fredsvennernes Hjælpearbejde fik - selvom der var krig - vind i sejlene, bl.a. fordi man solgte et meget fint mærkat med et pigeansigt. Svend Haugaard var radikal som mange pacifister var dengang. I de radikales gruppe sad der flere pacifister - men da Svend Haugaard blev valgt til folketinget var han til sidst ret ensom, og fik det derfor ret vanskeligt med partidisciplinen.

Unge aktive, der var påvirket af ungdomsoprøret, fik Svend Haugaard ekskluderet af AMK. Det var nok en menneskelig fejl - og Svend Haugaard blev senere igen medlem af AMK. Det Radikale Venstres politik har det jo været sørgeligt at følge i dag. For nylig er der udgivet en bog om historien bag Fredsvennernes Hjælpearbejde. Kjeld Juul: Mod nye grænser.

Skriv af, kopier eller klip ud, sæt frimærke på - og send ind.

Jeg ønsker at:

____ blive medlem af AMK
____ få flere oplysninger om AMK
____ få oplysninger om militærnægtelse
____ få gratis prøvenummer af IKKEVOLD
____ abonnere på tidsskriftet IKKEVOLD for 105,- kr årligt
____ give én jeg kender et gavekort på IKKEVOLD for 50,- kr
____ købe emblemet "det knækkede gevær" for 20,- kr
____ købe dinosauer-trøje (angiv størrelse) for 70,- kr + porto

Navn: _____
Adresse: _____
Postnr. og By: _____

Aldrig Mere Krig
Nørremarksvej 4
6880 Tarm

Postbesørget blad nr. 5113

Aldrig Mere Krig

Aldrig Mere Krig er en forening for pacifister, folk der søger fredelige/ikkevoldelige løsninger på konflikter.

At være pacifist er en livsholdning - derfor er Aldrig Mere Krig en gammel forening, der ikke kun kører på enkelte mærkesager, - det er livet, det drejer sig om og den "sag" forældes ikke.

Aldrig Mere Krig blev dannet i 1926 og er i dag en af landets ældste fredsorganisationer. Aldrig Mere Krig er ikke knyttet til noget parti eller nogen religiøs forening.

Aldrig Mere Krig er dansk af deling af Krigsmod standernes internationale Forbund, War Resisters' International (WRI), med hovedkvarter i London.

Der er brug for pacifistiske synspunkter mere end nogensinde. Vi har brug for at blive flere.

Giv freden en chance - bliv medlem af Aldrig Mere Krig. Medlemskab pr. år koster 200 kr. for enkeltpersoner, 250 kr. for par og 125 kr. for uddannelsessøgende, pensionister og civile værnepligtige.

Hovedbestyrelsen består af:
Arne Hansen, Geert Grønnegaard, Hermod Folke Hansen, Majken Jul Sørensen, Peter Henning, Tom Vilmer Paamand og Uwe Riggelsen.
Frands Wisbech og Ulla Røder er suppleanter.

Hovedbestyrelsen er konstitueret med Geert Grønnegaard som ordfører og Hanna Lindstrøm som kasserer.

Forretningsudvalg: Geert Grønnegaard, Majken Jul Sørensen og Tom Vilmer Paamand.

Internationalt udvalg: Majken Jul Sørensen (koo.).

Landskontor: Hermod Folke Hansen.

Medieudvalg: Geert Grønnegaard (koordinator).

Redaktionsudvalg: Tom Paamand (koordinator).

Sessionsudvalg: Peter Henning (koordinator).

Våbenproduktionsudvalg: Geert Grønnegaard (koo.).

Landskontor

Aldrig Mere Krig
Nørremarksvej 4
6880 Tarm
Tlf. 9737 3163
Giro: 9 00 48 82
E-mail: amk@fred.dk

Besøg Aldrig Mere Krig på internettet: www.fred.dk

Kontaktpersoner

Majken Jul Sørensen, Vigerslevvej 281A 1.tv.
2500 Valby, tlf. 3617 7087

Holger Terp, Strandbyparken 4.1.tv.
2650 Hvidovre, tlf. 3678 4028

Finn Held, Aprilvej 24
2730 Herlev, tlf./fax 4491 6967

Hanna Lindstrøm, Christoffers Allé 132
2800 Lyngby, tlf. 4444 3965

Peter Henning, Unnasvej 3
3000 Helsingør, tlf. 4921 6563

Haakon Larsen, Skovbrynet 5
3450 Allerød, tlf. 4817 2735

Birte Wagner, Bavnebjærgspark 71
3520 Farum, tlf. 4495 3688

Erik Jeppesen, Paltholmterrasserne 77A
3520 Farum, tlf. 4495 9141

Else Dam, Smallesund 2
3700 Rønne, tlf. 5695 5404

Geert Grønnegaard, Leragervej 8
4174 Jystrup, tlf. 5752 8250

Uwe Riggelsen, Kåstrupvej 4, Spangsbro
4400 Kalundborg, tlf. 5950 7429

Hanne Nielsen, J. A. Larsensvej 5
5300 Kerteminde, tlf. 6532 4474

Peter Kragh Hansen, Gl. Banegårdsvej 50
5500 Middelfart, tlf. 6441 8389

Jørgen Burchardt, Nyborgvej 13
5750 Ringe, tlf. 6262 3617

Lars Bang Jeppesen, Kongeåvej 63
6600 Vejen, tlf. 7536 2201

Hermod Folke Hansen, Nørremarksvej 4
6880 Tarm, tlf. 9737 3163

Ulrik Hansen, Rønnen 8
7120 Vejle Ø, tlf. 7571 1620

Frands Wisbech, Ginnerupvej 5B
7860 Spøttrup, tlf. 9756 3040

Jens Thoft, Stadion Allé 43 A
8000 Århus C, tlf. 8611 2177

Tom Vilmer Paamand, Ølstedvej 4, Lisbjerg
8200 Århus N, tlf. 8623 0328

Poul Gunder Nielsen, Hørslevvej 107, Hørslevbol
8462 Harlev J, tlf. 8694 1699

Henning Sørensen, Irisvej 17, Postbok 87
8500 Grenaa, tlf. 8632 1679

Tine Forchhammer, Gadebakken 15
8600 Skanderborg, tlf. 8692 6205

Bitten og Troels Forchhammer, Gyvelvej 7, Rebild
9520 Skørping, tlf. 9839 1663

Arne Hansen, Sønderjyllands Allé 35
9900 Frederikshavn, tlf. 9842 5542

oktober 2003

ikkevold

Fredsdemonstrationen 28. september 2003.

Foto: StopTerrorkrigen.dk.

Tidsskrift for antimilitarisme og pacifisme Nr. 3 2003 78. årg.

IKKEVOLD udgives af Aldrig Mere Krig (AMK), dansk afdeling af War Resisters' International (WRI).

Fred er en menneskeret, og krig er en forbrydelse mod menneskeheden. Derfor er det AMKs formål at arbejde for at fjerne krigens årsager og at modarbejde enhver form for krig og krigsforberedelse.

Ved medlemsskab af Aldrig Mere Krig kræves frigørelse fra eventuel tilknytning til militæret, herunder beredskabstjeneste.

IKKEVOLD dækker ikke nødvendigvis AmKs hovedbestyrelses holdninger.

Abonnement:

IKKEVOLD udkommer med fire numre årligt. Abonnementet indgår i medlemsskabet. For ikke-medlemmer koster et abonnement årligt 105,-. Løssalg: 30,-.

Abonnementsbestilling til:

Aldrig Mere Krig
Nørremarksvej 4
6880 Tarm
Tlf. 9737 3163
Giro 9004882

Adresseændring skal ske på posthuset i det distrikt, hvorfra der flyttes. Navneskift skal også meddeles til distriktets posthus.

Kopiering og eftertryk og anden gengivelse med angivelse af kilde anbefales.

Oplag 600. Eget tryk.

Redaktion:

Tom Paamand Tlf. 5051 0328

Stof til IKKEVOLD sendes til:

Tom Vilmer Paamand
Resendalvej 16
Resenbro
8600 Silkeborg

E-mail: ikkevold@fred.dk

ISSN 0107-5276

Historieløshed?

Oberst Lund har problemer med at huske fortiden.

Jyllands-Posten og andre aviser har forsøgt at skabe en debat om hvad de kalder for "68-generationens magtovertagelse". Det er blandt andet et opgør med fredsaktivisterne. En artikel fortæller om oberst Jens Christian Lund:

... I sine foredrag gør han meget ud af at beskrive 68-generationens magtovertagelse i det danske samfund, og han forbløffes stedse over, at han aldrig møder nogle, som dengang demonstrerede mod atomvåben, var aktive foran Verdensbankens møde i København eller havde Maos lille røde som lommebibel.

"En møgbog," kommer det prompte fra obersten: "Ingen vil i dag erkende deres engagement. Det er grundigt fortrængt. Hvorfor tier de stille med det?

Det var en generation, som var påvirket af en totalitær tankegang, og mange af dem tilhørte så absolut de bedst begavede herhjemme.

Jeg hilser med tilfredshed den kommende videnskabelige undersøgelse af koldkrigsperioden i Danmark." ...

Jyllands-Posten 11/4

Artiklen blev omgående imødegået af Aldrig Mere Krig, da vi kender obersten og ved, at hans udtalelser ikke helt svarer til virkeligheden. Jyllands-Posten ønskede ikke at korrigere, så i stedet blev nedenstående venlige opfordring sendt direkte til obersten, der desværre ikke har svaret:

Kære oberst Jens Christian Lund

Det gør mig ondt at se, at din hukommelse er begyndt at svigte. Jeg lagde faktisk mærke til det allerede da vi mødtes i 1999, hvor jeg mener at huske, at du havde problemer med fx størrelsen af de danske forsvarsudgifter og de danske lagre af klyngebomber - men min hukommelse er heller ikke altid for god.

Når jeg skriver, er det på grund af interviewet i Jyllands-Posten lørdag, hvor du er citeret for at slå fast, at ingen i dag vil erkende deres engagement. Du kan kategorisk ikke huske nogensinde at have mødt nogen, der vil erkende, at de en gang i fortiden protesterede mod atomvåben. Samtidig praler du interviewet igennem med din gode hukommelse.

Her er det, at jeg bliver nervøs på dine vegne. For ovennævnte møde i 1999 var arrangeret af foreningen Aldrig Mere Krig, hvor du blev præsenteret for en gruppe mennesker, der nøje svarer til dem du nu fortæller, at du aldrig har mødt. Deltagerne i vores lille debatmøde er ikke historieløse, og vi skammer os ikke over en aktiv fortid, hvor vi blandt meget andet protesterede mod atomvåben. Her er intet fortrængt, men der er meget at lære af. Og det eneste vi fortryder, er at vi ikke har gjort mere. Dette møde har du åbenbart fuldstændig glemt igen.

Når mennesker får problemer med at huske, er der en række metoder, der kan hjælpe. Det kan fx være at høre stemmer fra fortiden igen og røre ved autentiske ting. Jeg har heldigvis vores møde med dig på bånd, og har også lidt plakater og andet om det. Du er velkommen til at kontakte mig, så vi sammen kan forsøge at få din hukommelse i gang igen.

Interviewet var meget passende markeret med "Historieløshed?". Jeg kan nu meget bedre forstå dit behov for en kommende videnskabelig undersøgelse af koldkrigsperioden, hvor historikere kan hjælpe dig med at genvinde andre dele af din glemte fortid. Jeg håber, at du enten vil kontakte mig eller finde hjælp andet steds. Det vil være synd, hvis din faktiske viden om en spændende periode i Danmarkshistorien skal gå tabt.

Med venlig hilsen
Tom Vilmer Paamand

Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed og **Landsforbundet Aldrig mere Krig** har indgået et bladsamarbejde.

Vi redigerer og udgiver bladene **fred og frihed** og **ikkevold** i fællesskab.

For- og bagsiden samt side 2 og næstsidste side er forbeholdt de to foreninger. Resten af bladet redigeres af en redaktion sammensat af begge foreninger.

Trådene samles af Annelise Ebbe (fred og frihed) og Tom Vilmer Paamand (ikkevold).

Stof til **fred og frihed** og **ikkevold** sendes til:

Tom Vilmer Paamand
Resendalvej 16, Resenbro
8600 Silkeborg
Tlf: 5051 0328
E-mail: ikkevold@fred.dk

Gamle numre af bladet kan læses på internet-adressen *www.fred.dk/amk/ikkevold*

Indhold

Nej til krig og besættelse **4**
Af Annelise Ebbe
En mosaik fra demonstrationen den 27. september.

Ikkevold på serbisk **6**
Af Majken Jul Sørensen
OTPOR! var ustoppelig i kampen mod Milosevic.

Et netværk med vokseværk **9**
Af Annelise Ebbe
Kvinder i Sort holdt internationalt møde i Italien.

Sanktionerne mod Irak **10**
Af Hans-C. von Sponeck og Coilín Oscar ÓhAiseadha
Sanktioner kan medføre lidelse i samme omfang som krig.

Gandhi - en tænker for vores tid **14**
Af Erling Salomonsen
Ikkevolds-filosofi burde have været brugt over for Irak.

Våben begravet i ubrugelige tal **17**
Af Tom Vilmer Paamand
Rapport om dansk våbenhandel fortæller for lidt.

Privatisering af krigen **18**
Af Frida Berrigan
Der er mindre ballade, når andre end soldater bliver dræbt.

Stjernekrigsplaner i medvind **20**
Af Bruce Gagnon
Bruce Gagnon ser på udviklingen af rumvåben.

Østtimor og menneskeret **22**
Af Torben Retbøll
Man kan ikke gøre alle tilfredse - og da slet ikke i Østtimor.

Den tapre landsoldat **25**
Af Poul Sørensen
Osvald Helmuths revyvise er sørgeligt aktuel i dag.

Terrorens væsen **26**
Af Tom Vilmer Paamand
Ny bog kalder terror for terror, uanset om den sker i krig.

Og meget mere...

Nej til krig og besættelse af Irak og Palæstina

En mosaik fra demonstrationen den 27. september. i København.

Af Annelise Ebbe

Det var dejligt at vide, at der blev demonstreret i 41 lande verden over. Det giver en god fornemmelse at stå i København og vide, at vi er mange - tryghed og styrke.

Jeg hørte dog en ordveksling mellem to demonstranter. Den ene spurgte den anden, hvorfor det egentlig "var i dag". "Fordi det er en international demonstrationsdag," svarede den anden. "Jamen, hvorfor lige den 27ende?" "Øh, det er vel vedtaget."

Det er ikke let, når der ikke længere er en egentlig anledning. Besættelsen, ja. Eller besættelserne, skulle man måske snarere sige. Både koalitionens af Irak og Israels af Palæstina, men det bliver lidt luftigt, når tingene skal kædes sammen, uanset hvor meget de faktisk hænger sammen i virkeligheden.

Ved en demonstration har man brug for at samles om et klart og konkret budskab. På den baggrund var fremmødet ganske godt. 700 sagde Politiken. Så var der nok mindst 800. Og på trods af den vage fornemmelse af, hvad demonstrationen handlede om, var der engagement og entusiasme, og at dømme efter bannerne bred opbakning.

Bjørn Elmquist var første taler. Han er god, virker bundhæderlig og borger for en vis bredde til den modsatte side af, hvad vi er vant til. Han startede med "en sørgelig konstatering: Danmark er en besættelsesmagt".

Det var godt at få det sagt med så enkle ord. Han påpegede også, at besættelsen blot er en forlængelse af irakernes nød og undertrykkelse.

Det var Nej til Krig, der arrangerede og derfor også koordinationsgruppen, der leverede konferencierer. Det giver nu og da en fornemmelse af, at der er virkelig mange talere. Nanna Carlsen var ikke begejstret: "Når konferencieren holder taler, før det starter og ind imellem talerne virker det forstyrrende. Det ødelægger koncentrationen."

Selv måtte jeg - for sent - konstatere, at hun havde ret: Jeg hørte ikke ret meget af taler nummer to foran den amerikanske ambassade. Det var en ung palæstinensisk kvinde fra Palæstina-Initiativet i Odense. Asmaa Abdol hed hun, og andre kunne fortælle, hun var god.

Da Kristine Holten-Andersen fra koordinationsgruppen kom på, var jeg begyndt at sortere konferencierens tale fra som lydtapet, og var derfor i stand til at lytte igen. Kristine var led og ked af løgnene.

Hun var led og ked af, at samfundet accepterer kynisme. Hun var led og ked af politikernes arrogance. Hun var led og ked af usagligheden. Hun var led og ked af mangelen på troværdighed. Hun var led og ked af, at Socialdemokraterne er med nu. Hun var led og ked af, at der ikke har været uvildige undersøgelser.

Jeg var enig med Kristine. Jeg er led og ked af nogle af de samme ting, men ved siden af mig stod en mand, som blev led og ked af at høre hende sige 'jeg' hele tiden.

Han var "s'gu ligeglad" med hendes følelser. Han ville hellere have haft nogle af de facts på bordet, som hun direkte sagde, at hun ikke ville tale om.

Da vi havde hørt nok en konferencier-tale, kom Coolsville på scenen. Jeg må indrømme, jeg er led og ked af demonstrationsbands/-sangere, der ikke kan synge rent. Men jeg er nok for gammel og for fintfølende.

Det er vist ikke et krav på vore dages demonstrationer, at man skal kunne synge rent for at optræde. Vi tog en tur hen forbi A.P. Møller på Esplanaden. Han er en af "krigens købmænd". Det er ikke et udtryk, der begejstrer mig.

Jakob Nerup fra Internationale Socialister har retorikken på plads og i orden. Det er synd, når et godt budskab drukner i retorik. Med al den retorik og efter endnu en konferencier-tale kneb det atter med at høre efter.

Den næste var Joanna Ramos. Hun skitserede en del af USAs historie. Det blev lidt rigeligt, men det hun sagde havde retning, og så begyndte man igen at høre man efter. Hun sagde, at terroren er en konsekvens af den ulige fordeling. Det er ikke hele sandheden, men det skader ikke at få repeteret, at fordelingen er ekstremt ulige. Og så havde hun en morsom pointe: Hun tog Anders Fogh Rasmussen på ordet. "Det er tid til forandring!" sagde hun som afslutningsreplik, og det kan man jo kun give hende ret i.

På vejen hen over broen til Udenrigsministeriet - dvs. på den allersidste etape, faldt jeg i snak med Jørgen Jensen fra Odense. Vi snakkede frem og tilbage om, hvor mange vi var. Han sagde, at han ikke "ville have kunnet bære ikke at være til stede." Da jeg lidt tøvende sagde, at der nok var en hel del, der havde det anderledes, sagde han med et glimt i øjet: "Det er de bedste, der er her!"

Foran Udenrigsministeriet gjorde Anders Olesen fra Byggefagenes Samvirke det svære: Han kædede to af demonstrationstemaerne sammen. Han gjorde det godt, men han var oppe imod en ret massiv træthed, fysisk og mentalt. Så mange talere og så mange konferencier-taler. Det kan godt blive for meget, og mens Jan Helbek fra Socialdemokraterne på Fyn blev annonceret og ikke kom, åndede man lettet op. Rune Lund fra Enhedslisten blev den sidste.

Han råbte til Per Stig Møller, at han er fuld af løgn. Og det er han jo, men det er ikke sikkert, han hørte efter derinde bag de tykke mure. Rune var vred. USA bruger én milliard kroner om dagen på at skaffe sig fjender med besættelsen af Irak. Et andet af de tal, han opgav, gjorde indtryk på mig som fler-børns-mor: Hver dag dør 30.000 børn af sult og underernæring. Det var ikke et tal, man havde lyst til at fejre lørdag aften sammen med. Måske var det derfor, Rune sluttede med at sige, at vi tror på, man kan være venner.

Bandet No Privacy afsluttede demonstrationen, og det skal jeg love for: Det var rigtignok bogstaveligt talt: Der var absolut no privacy, da de begyndte at spille.

Jeg listede hjem.

Ikkevold på serbisk

Bevægelsen OTPOR! spruttede af kreativitet og spontanitet, og var ustoppelig i sin ikkevoldelige kamp mod Milosevics regime.

Af Majken Jul Sørensen

Mange faktorer spillede ind i regimeskiftet i Jugoslavien (Serbien og Montenegro) den 5. oktober 2000, hvor Slobodan Milosevic blev erstattet af oppositionens kandidat Kostunica, der havde fået flest stemmer ved præsidentvalget den 24. september 2000.

Uden minearbejdernes strejke, oppositionens samarbejde i koalitionen DOS og mindst en halv million demonstranter foran parlamentet den 5. oktober 2000 var det næppe blevet til noget.

Men forud for dette havde OTPOR! i 2 år udfordret regimet med sine ikkevoldelige aktioner. "OTPOR!" betyder modstand på serbisk. OTPOR! opnåede noget der lignede verdensberømmelse i dagene omkring den 5. oktober 2000, men er siden forsvundet fra de flestes bevidsthed. Men bevægelsen OTPOR! findes fortsat, om end i stærkt splittet og reduceret udgave.

I april 2003 var jeg på studietur i Beograd i forbindelse med et kursus i fredsarbejde ved Göteborg Universitet. Jeg og mine medstuderende havde lejlighed til at tale med 3 OTPOR!-aktivister og repræsentanter fra forskellige NGOer og politiske partier om hvad der skete forud for den 5. oktober 2000.

Vi rejste af sted med en masse spørgsmål, og flere opstod undervejs: Hvorfor valgte studenterbevægelsen ikkevold som en bevist strategi i stedet for vold? Hvorfor forløb den 5. oktober så forholdsvis fredeligt, selvom der var masser af våben og kamphaner på begge sider?

Kan nogle af de metoder som serberne brugte bruges af andre folk i kampen mod diktatorer? Var det sandt at humor gjorde en vigtig forskel? Hvad blev der af folks frygt for Milosevic?

På disse spørgsmål er der ingen enkle svar, og hvilket svar man får afhænger naturligvis af hvem man spørger. Men jeg skal forsøge at skitsere nogle af de mulige forklaringer ved hjælp af de oplysninger jeg fik under studierejsen, og ud fra nogle af de mange skriftlige kilder, der er tilgængelige på internettet og i form af bøger.

Humor, hån og satire

Episoden med kontorudstyret og de tomme papkasser, som står sidst i denne tekst, blev fortalt af Rade Milic fra OTPOR!, og er en blandt de mange humoristiske indslag, som OTPOR! benyttede sig af. Humor, satire, latterliggørelse og hån var et vigtigt led i den kamp, der skulle vende folk væk fra Milosevic og hans styre, og fratage ham enhver legitimitet.

Ved en anden lejlighed arrangerede OTPOR! en uddeling af medaljer til kalkuner, som en hån mod alle de medaljer, som Milosevics uddelte i tide og utide til militær og politi. Tegneserier og videofilm, der gjorde tykt nar af Milosevic og hans kone, blev skabt.

Ellers gik strategien på små aktioner spredt over hele landet. Faren for voldelige konfrontationer i forbindelse med massedemonstrationer var for stor, og denne metode blev derfor bevidst fravalgt.

Chikane fra regimet

Men det hele var naturligvis ikke bare sjov. Tusindvis af OTPOR! aktivister blev anholdt, taget på politistationen til forhør og tilbageholdt nogle timer eller natten over, ofte i strid med serbisk lovgivning.

300 aktivister blev tilbageholdt fem gange eller mere, og de gentagne spørgsmål handlede om hvem der var OTPOR!s leder, hvem der finansierede organisationen, hvilke andre aktivister de kendte, og de tilbageholdte måtte ofte høre på kommentarer om at de var udenlandske agenter, der arbejdede for NATO, at de var terrorister og landsforrædere. Mange, også mindreårige, blev alvorligt gennembanket og udsat for

ydmygende behandling, dødstrusler og tortur. OTPOR! blev nægtet godkendelse som en politisk organisation, og regimet førte en intensiv kampagne med terroristbeskyldninger i medierne. Alle disse overgreb er dokumenteret af "Humanitarian Law Center" i bogen "Policecrackdown on Otpor"

En bevægelse i udvikling

OTPOR! begyndte som en studenterbevægelse i Beograd i oktober 1998, men fandt sin styrke i at brede sig til hele landet og alle dele af befolkningen, og i at samarbejde med de uafhængige fagforeninger og oppositionspartierne samlet i DOS koalitionen.

Antallet af medlemmer i tidens løb er ukendt, tallene svinger mellem 20.000 og 100.000. Forklaringen på den store usikkerhed kan sikkert findes i, at mange følte et tilhørsforhold og arbejdede i OTPOR!s navn, men uden at have et formelt medlemskab.

OTPOR! havde ingen ledere og en meget flad struktur. Manglen på lederskab var et bevidst valg fra begyndelsen for alle vidste, at regimet straks ville fjerne en leder. Filosofien var, at kap-

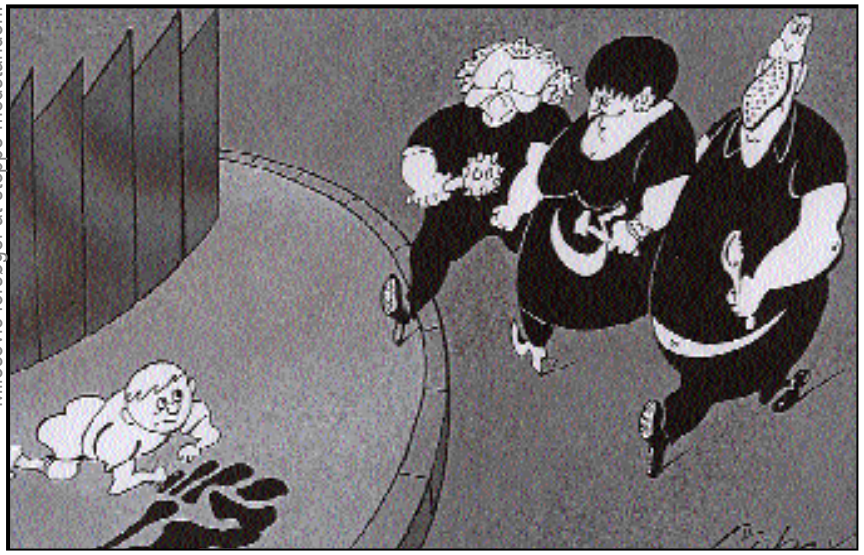

Milosevic forsøger at stoppe modstanden.

pede man et hoved af OTPOR! skulle 15 nye vokse frem. De, der deltog på et møde, var dem der bestemte næste dags eller nats aktioner, og hvis en ide blev glemt i løbet af et møde, var det sikkert fordi den ikke var god nok.

For mig fremstår OTPOR! som en bevægelse der hele tiden var på vej, hele tiden udviklede sig og sprudtede af "her og nu"-ideer, kreativitet og spontanitet som ikke lod sig stoppe, da den først var sat i gang. Målet var at styrte Milosevic, og op til valget den 24. september blev stort set ethvert trafiklys, ethvert fortov og enhver gade i Serbien klistret til med graffiti og klistermærker hvor der stod: "Gotov je" (Han er færdigt) og "Vreme je" (Det er tid) - noget navn var ikke nødvendigt, alle vidste hvem denne kampagne var rettet imod.

Alligevel havde OTPOR! en klar ikkevoldelig linje, ikke fordi de var eller er pacifister, men fordi at bruge vold ville have svaret til at møde Milosevic på hjemmebane.

Et regime, der foretrækker at undertrykke sine modstandere gennem vold, klarer sig dårligt når det bliver mødt med ikkevold. Det var filosofien, som skulle vise sig at holde. Hvor denne viden kom fra, er fortsat en gåde.

De aktivister jeg talte med, og de interviews jeg har haft adgang til, tyder ikke på at der var noget udbredt kendskab til f.eks. Gandhi eller ikkevoldsrevolutionerne i det øvrige Østeuropa i 1989. Gene Sharps bog "From dictatorship to Democracy" fandtes tilgængelig på engelsk, og dele af den blev oversat til serbisk i de sidste måneder før Milosevics fald, men på det tidspunkt havde ikkevold været OTPOR!s strategi i årevis. En vis form for inspiration kan de have fundet i demonstrationerne i vinteren 1996/1997, hvor studenterne gik på gaden hver dag i månedsvis, og demonstrerede for politiske forandringer. Dengang kom der ikke noget ud af det, men der blev lært fra disse tidligere erfaringer.

F.eks. var det dengang næsten udelukkende studenter, der var engageret i protesterne, hvorimod man nogle år senere gjorde en indsats for at involvere en langt større del af befolkningen. Men altså ikke nogle vellykkede eksempler at hente inspiration fra. Tværtimod var de unge der startede OTPOR! vokset op i 10 års krig med nabolandene, og NATOs bombninger i 1999 havde gjort Serbien til en paria i det internationale selskab.

Fra frygt til håb...

OTPOR! var et håb for de unge der vidste, at de ikke kunne rejse ud i verden, og som havde udsigt til arbejdsløshed og en forholdsvis lav levestandard. De små aktioner her og der og alle vegne påviste, at noget kunne gøres anderledes, og dermed spirede håbet frem.

Et af OTPOR!s mottoer var, at "som undertrykkelsen stiger, så gør OTPOR!" (OTPOR! betyder modstand). Som tidligere nævnt havde OTPOR! en klar ikkevoldelig linje, men samtidig var kendetegnet også den knyttede næve, der signalerer kamp og styrke. På den måde fik man også dem med, der ellers ville have ligestillet ikkevold med passivitet. De første, der stod frem i OTPOR!s navn vidste, at de risikerede anholdelser og gennembankninger. Deres individuelle eksempler på mod blev en inspiration for mange andre, og dermed fik regimets repressalier ikke den tilsigtede effekt. I stedet for frygt og underkastelse var der bare endnu flere, der blev aktive.

En radikaliseringseffekt trådte i kraft: For hver arrestation kom der flere at arrestere, det var i sandhed de næste 15 hoveder der voksede frem. Og de der tidligere havde støttet Milosevic ændrede mening, efterhånden som der kom et udbredt kendskab til den behandling aktivisterne fik.

Rygterne spreder sig hurtigt, og når man kender naboens søn på 16 år, og ved han ikke er terrorist, begyndte almindelige mennesker at se regimets brutalitet som et udtryk for magtesløshed. Et styre der bryder sine egne love, gennembanker mindreårige og beskylder dem for at være terrorister, er i færd med at grave sin egen grav og mister opbakning.

Dette fænomen kalder ikkevoldsteoretikeren Gene Sharp *politisk jiu-jitsu*, hvor regimets egen styrke bliver vendt imod det. Hvornår dette sker og hvad der skal til er et spændende emne, for det er jo langt fra alle repressalier, der fører til øget modstand.

Der er forskellige omstændigheder, der skal stå i et vist forhold til hinanden, nemlig styrken af undertrykkelsen og håbet om forandring. Hvis studenterne havde risikeret deres liv, er det ikke sikkert de havde handlet som de gjorde, eller hvis de ikke havde troet på, at det de gjorde rent faktisk ville føre til forandring.

5. oktober

5. oktober 2000 løb tiden ud for Milosevic, og opposionspartierne i koalitionen DOS kunne høste frugten af det ændrede politiske klima, som specielt OTPOR! havde været med til at skabe. På selve dagen for revolutionen træder OTPOR! i baggrunden og den dramatiske storm af parlamentsbygningen og det statslige radio- og tv-selskab fylder mest. Læser man om den 5. oktober

2000 bliver der lagt stor vægt på de strejkende minearbejdere fra Kolubara kulminen og folkene fra Cacak, der kørte til Beograd og ryddede vejrspærringer væk med en medbragt bulldozer.

Men for mig hersker der ikke nogen tvivl om, at uden OTPOR! var den 5. oktober 2000 aldrig blevet det den blev. Der er mange spørgsmål om denne dag, som der sandsynligvis aldrig kommer svar på. F.eks. var der helt klart indgået aftaler mellem nogle politistyrker og DOS, og mellem dele af militæret og DOS, om ikke at skyde på demonstranterne, og der var i det hele taget forbavsende lidt politi i Beograd denne dag.

Det er en skam, at vi ved så lidt om hvem der indgik aftalerne, og hvad deres bevæggrunde var, for den slags aftaler er vigtige i gennemførelsen af en succesfuld revolution uden vold.

Havde politiet pareret ordre og skudt demonstranter, eller var bare en enkelt politimand blevet skudt af en ophidset demonstrant kunne det hele være endt med et blodbad, og det gamle regime ville fortsat have siddet sikkert i sadlen.

Penge og træning fra USA

Den anerkendte amerikanske avis "New York Times" bragte 26. november 2000 en længere artikel om OTPOR! som bl.a. beskriver hvordan højreorienterede amerikanske institutter og organisationer fra august 1999 sendte op mod tre millioner amerikanske dollars til OTPOR!.

Pengene blev brugt til bl.a. t-shirts, klistermærker og til træning i ikkevold. På et luksushotel i Budapest trænede Robert Helvey, en tidligere oberst i den amerikanske hær, aktivisterne i ikkevoldelig modstand.

Ifølge artiklen i "New York Times" havde træning af disse 20 aktivister en "signifikant" betydning. De aktivister, som jeg har talt med (herunder en som selv deltog) mente, at denne trænings betydning var noget overdrevet.

På det tidspunkt rullede snebolden allerede, OTPOR! havde for længst lagt sin ikkevoldelige strategi, og opholdet i Budapest blev mere betragtet som en ferie.

En sådan udenlandsk finansiering i den målestok rejser nogle praktiske og etiske problemstillinger: Er det forsvarligt at yde en støtte, der kan skade aktivisterne? Det var jo ikke taget ud af den blå luft, at politiet kunne beskylde de unge aktivister for at være finansieret af NATO.

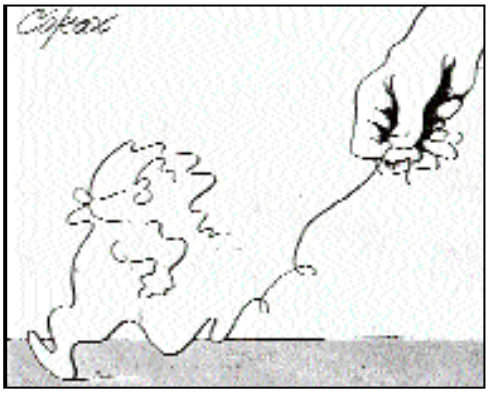

Man kan jo spørge sig om repressalierne var blevet mindre hårde uden denne finansiering? Hvordan havde OTPOR! klaret sig uden økonomisk støtte? Havde det været mere acceptabelt, hvis det havde været et andet land end USA, der havde ydet denne støtte - og hvis årsagen havde været et oprigtigt ønske om at støtte demokrati og ikke had til Milosevic?

På den anden side kan man også være pragmatisk: Er det ikke bedre at USA finansiere et ikkevoldeligt oprør mod et regime, de ikke kan lide, end en militær intervention?

... og skuffelse

Det ville have været rart, hvis dette kunne ende som en lykkelig historie, men for almindelige serbere og de fleste OTPOR! aktivister er euforien fra dagene efter den 5. oktober 2000 for længst forsvundet. Stemningen i dag er nedtrykt og skuffet. Skuffelsen skyldes især at levestandarden ikke er forbedret, og at arbejdsløsheden er rekordhøj - omkring 40% i april 2003.

Stadigvæk kan man spore en smule håb for fremtiden, specielt over de politiske forandringer.

OTPOR! eksisterer stadigvæk, men med en brøkdel af de aktivister de havde for 3-4 år siden, og med intern splittelse. Nogle ønsker at OTPOR! skal fortsætte som en folkelig bevægelse, andre ser gerne organisationen udvikle sig til et politisk parti. Den spontanitet og fokus på nuet, der var OTPOR!s styrke tidligere, er i dag dens svaghed. Der var aldrig tid til at udvikle en fælles strategi for hvilket samfund de ønskede EFTER Milosevic.

OTPOR! var i år 2000 en del af en større sammenhæng, der efterhånden gav mere magt og opmærksomhed til DOS, og i dag har efterladt mange aktivister med en bitter smag i munden, og en følelse af at være blevet brugt som brikker i et spil.

Men trods den dystre stemning her og nu, bør man være optimistisk i et lidt større perspektiv: Civile serbere klarede at slippe af med en forhadt leder, noget som ikke lykkedes for NATO trods tre måneders intensive bombninger, hvilket giver mig håb om, at også andre regimer rundt om i verden kan afsættes på ikkevoldelig vis.

Humor er det bedste våben

Politiet havde ved en razzia fjernet alle computere, kopi- og faxmaskiner fra OTPOR!s kontor i Beograd, som et led i den chikane bevægelsen løbende blev udsat for. Aktivisterne besluttede at bruge et humoristisk modtræk, der var karakteristisk for OTPOR!s måde at arbejde på.

De lod det blive alment kendt hvornår det "nye" udstyr skulle komme til kontoret på Beograds hovedgade, for at være sikker på at også politiet fik nys om det. På det planlagte tidspunkt kom en række aktivister gående pustende og stønnende, mens de bar på de tilsyneladende tunge papkasser. Naturligvis mødte politiet op for at konfiskere det nye udstyr midt på hovedgaden, så Beograds indbyggere kunne se hvor effektivt de arbejdede. Men det der fik folk til at trække på smilebåndet var ikke politiets dygtighed, men at samtlige papkasser var tomme! OTPOR! havde endnu engang ydmyget Milosevics regime og vundet en moralsk sejr.

Et netværk med vokseværk

Repræsentanter fra mange landes Kvinder i Sort-netværk var samlet i Marina di Massa i Italien i dagene fra den 27. til den 31. august.

Af Annelise Ebbe

Et kort rids over Kvinder i Sorts historie: I januar 1988 begyndte israelske kvinder at demonstrere. De stod sortklædte og i tavshed for at protestere mod den israelske regerings aggressive politik. Palæstinensiske kvinder kom hurtigt til. Der blev dannet støttegrupper for disse kvinder i flere lande, deriblandt Italien, hvor netværket fra starten var relativt stort og udfarende. I 1991 dannede kvinderne i Serbien en Kvinder i Sort-gruppe.

I februar 1992 arrangerede Kvinder i Sort i Venedig en konference med titlen "Kvinder mod krig i det tidligere Jugoslavien". På konferencen diskuterede omkring tyve kvindeaktivister fra alle dele af det tidligere Jugoslavien og tredive italienske kvinder - overvejende fra Kvinder i Sort - hvilke modsætninger krigen i det tidligere Jugoslavien havde skabt mellem kvinderne.

Straks efter denne konference besluttede kvinderne i Beograd at arrangere deres egen konference og at holde den i det land, som de mente i højeste grad var ansvarlig for krigene i regionen. Det blev den første af i alt elleve konferencer, hvoraf kun to har været holdt uden for Jugoslavien. Det drejer sig om den niende, der blev holdt i Europaparlamentet i Bruxelles, og den ellevte, som blev holdt i år i Marina di Massa i Italien.

I Danmark besluttede Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed på fredsdagen i 1998 at holde en tavs, sortklædt demonstration. Vores lille tale i radioen om morgenen fokuserede på solidaritet med serbiske oppositionsgrupper, især Kvinder i Sort, der såvel som alle andre serbere var truet af NATO, men som samtidig blev truet af det ultranationalistiske højre i Serbien. Flere medlemmer af Ligaen havde deltaget i Kvinder i Sorts møder i Jugoslavien, men vi havde ikke demonstreret, og vi havde ikke noget netværk. Under

Japanske Kvinder i Sort.

bombardementerne i 1999 holdt Ligaen demonstrationer sammen med kvinder fra Aldrig Mere Krig, Militærnægterforeningen og Kvinder for Fred. Siden er det gået derudad. Netværket i Danmark tæller nu både kvinder, der er organiseret i Ligaen, i andre organisationer og kvinder, der ikke er organiseret.

Til mødet i Italien i år var vi fire hundrede kvinder og fire mænd. Fra Danmark var vi fire kvinder og én mand. I Kvinder i Sort er der tradition for at arbejde sammen med mænd, bl.a. fordi Kvinder i Sort i Beograd har haft et udstrakt samarbejde med militærnægtere. De har også periodevis holdt militærnægtere skjult i deres lokaler eller rundt omkring i private hjem. Ved konferencens start blev vi præsenteret landevis, og alene den præsentation viste, hvor megen grøde der er i netværket, som da også er blevet krediteret for sit arbejde såvel i 2000, da netværket fik Millenium Peace Prize for Women, som i 2001 og 2002 da netværket var nomineret til Nobels Fredspris.

Der er nu dele af netværket - *undernetværk* - over hele kloden. I år var der for første gang japanske Kvinder i Sort med til mødet og en ret stærk australsk gruppe, som i lighed med den danske (og nogle af de amerikanske) har ret tæt tilknytning til Ligaen. En vigtig diskussion blev rejst i Italien: Hvor stort kan et netværk blive, før den flade, basisdemokratiske struktur kammer over og bliver elitær og udemokratisk? Fire hundrede er mange, og hvis man forestiller sig, hvor mange disse fire hundrede kvinder, som var samlet i Marina di Massa, hver især har i deres bagland, bliver det noget nær uoverskueligt. Og hvordan pokker skal man bære sig ad med at træffe beslutninger i så talrigt og geografisk spredt et netværk?

Et interessant eksempel kom frem. Kvinder i Sort har en international hjemmeside, der er blevet til på foranledning af en lille gruppe frivillige, nedsat på et tidligere sommermøde. De blev klar over, at hjemmesiden skal indeholde en sektion om Kvinder i Sorts grundlag, politiske fundament, eller hvad man måtte vælge at kalde det. Et sådant fandtes ikke.

Kvinder i Sort i Beograd har formuleret sig ret tydeligt ideologisk og politikudviklende, men netværket som sådan har ikke. Disse fire-fem kvinder har nu formuleret et politisk grundlag, fordi det hører med til en hjemmeside. De har ikke på nogen måde forsøgt at kuppe, og det var da også én fra gruppen, der rejste diskussionen, men det er klart, at muligheden for at præge hele netværket eksisterer for en driftig sjæl med en anden politisk dagsorden.

Mange af os har rod i kvindebevægelsens basisdemokratiske strukturer. Mange af os har i kølvandet på disse strukturer lidt modvilligt valgt at organisere os i traditionelle organisationer med vedtægter, bestyrelse, forkvinde osv. Nogle af os har også anfægtelser over disse hierarkiske strukturer og søger at flade dem ud og demokratisere dem. Det forekommer fornuftigt og rigtigt, men ansigt til ansigt med tre hundrede og nioghalvfems andre kvinder fra et basisorganiseret netværk, der har fået vokseværk, har vi fået noget at tænke på.

Se også www.womeninblack.net.

Sanktionerne mod Irak

Erfaringerne fra Iraks 13 år med sanktioner viser, at økonomiske sanktioner er et ødelæggende våben, som kan medføre menneskelig lidelse i et omfang, der svarer til krig.

Af Hans-C. von Sponeck og Coilín Oscar ÓhAiseadha

Paul Bremer, der er USAs administrator i Irak, blev i slutningen af juli 2003 spurgt af CNBC-TV, om hvad det ville koste at genopbygge landet. Han lagde særlig vægt på, at det ville være kostbart at reparere vand- og el-forsyningen.

Hans bud på de totale omkostninger var uklart: "Det vil sikkert være mere end 50 mia $, 60 mia $, måske 100 mia $. Det er mange penge". Det er ganske rigtig mange penge, især da man har en fornemmelse af, at fremtidige revisioner af det budgetterede beløb vil stige uophørligt: 100 mia $, 200 mia $, måske 500 mia $? El og vand er jo kun to af et moderne samfunds mest basale behov. Hvad med kloakering, sundhed, kommunikation, transport, uddannelse, landbrug, administration?

Hvad med omkostningerne ved genopbygningen af den olieindustri, der efter planen skulle finansiere alle de andre aktiviteter? Opgaven er uden historisk fortilfælde, og det er derfor ikke overraskende, at den amerikanske statholder er ude af stand til at præsentere et troværdigt budget.

En gennemgang af tilgængelige ressourcer for hele perioden med FNs Oil-for-Food program afslører at de midler, der kom fra olieindtægterne simpelthen var utilstrækkelige til at imødekomme befolkningens behov. Olieindtægterne i hele programperioden fra 1996 til 2003 var ca. 65 mia $. Heraf blev knap 49 mia $ stillet til rådighed for humanitære formål, men den totale værdi af de varer, der rent faktisk nåede frem til Irak som led i programmet, kun var på 28 mia $.

At forsyninger ikke nåede frem skyldes primært, at programmets behandlingsprocesser var meget komplekse, og at USA og Storbritannien tilbageholdte eller blokerede for mange kontrakter. At Irak politiserede handelsforholdene spillede også en rolle. Fordel ovenstående sum over 6 år og 4 måneder (fra 16. december 1996 til 20. marts 2003) og en gennemsnitlig befolkning på 23 mio, så udgør den til rådighed stående sum 195 $ pr. person pr. år. Følgende mængder var til rådighed til specifikke sektorer: fødevarer og håndtering: 106 $; medicin: 15 $; vand og sanitet: 8 $; el: 14 $; landbrug og overrisling: 16 $; bolig: 11 $; uddannelse: 4 $ pr. person pr. år.

Iboende utilstrækkelighed

Da Dennis Halliday fik jobbet som humanitær koordinator i Irak i september 1997 indså han meget hurtigt, at programmet var utilstrækkeligt til at afhjælpe den krise, som sanktionerne havde skabt i landet. Statistikkerne fra UNICEF viste tegn på stor sult, med meget høje nøgletal for børnedødelighed o.l. I Bagdad gik Halliday sammen med den franske, den russiske og den kinesiske ambassadør om et lobbyarbejde, der fik fordoblet programmets økonomiske overgrænse fra 1,3 mia $ pr. halvårlig fase til 2,6 mia $, dvs. 5,2 mia $ pr. år. Uheldigvis var selv denne øgning ikke nok til at løse problemet.

I et interview med David Barsamian i 2000 forklarede Halliday: "*Iraks manglende mulighed for at udvinde olie nok til at nå op på den eksisterende grænse for Oil-for-Food programmet betyder, at landet er ude af stand til at nå blot i nærheden af de midler, der er nødvendige til blot den basale mad og medicin, for slet ikke at tale om en løsning på underernæringen, som forudsætter en reparation af vandrensningsanlæggene og kloaknettet.*"

Det forekommer usandsynligt, at USA, Storbritannien eller noget andet vestligt land har troet, at det centraliserede indkøbs- og fordelingssystem, som var en del af Oil-for-Food programmet ville blive effektivt; selv Rusland og Kina har for længe siden erkendt de store vanskeligheder ved et centralt, nationalt fordelingssystem. Og alligevel var det fødevarefordelingssystem, som den irakiske regering oprettede meget effektivt. Dette er ofte bekræftet af Tun Myat, som afløste von Sponeck som humanitær koordinator i Bagdad. Kritikere af diktatoren vil hævde, at alt dette blot var et led i en propagandakampagne, hvor diktatoren fremhævede sig selv som den faderlige beskytter imod de truende kræfter, anført af de vantro amerikanere og briter.

Effektive angreb

Dokumenter fra USAs militære efterretningsvæsen Defense Intelligence Agency viser, at sanktionerne fra starten blev anset for at være en del af USAs militære strategi i Irak. Det tidligste og mest chokerende i rækken af dokumenter har titlen "Iraq Water Treatmment Vulnerabilities" (Sårbarheder i den irakiske vandrensning). Rapporten, der er dateret den 18. januar 1991, beskriver risikoen for epidemier, der kan opstå som resultat af sanktioner over for importen af forsyninger til vandrensning:

"*Medmindre forsyninger til vandrensning undtages fra FNs sanktioner af humanitære grunde, er der ingen ordentlig løsning på Iraks vandrensningsproblem ...*" *"Hvis vandet ikke renses med klor, kan der opstå epidemier af sådanne sygdomme som kolera, leverbetændelse og tyfus.*"

Kritikere har foreslået, at den ovenfor nævnte rapport kunne have haft til formål at forhindre ødelæggelsen af vandforsyningen, men de faktiske hændelser viser, at hensigten var den stik modsatte: de allieredes bombninger under Golfkrigen ramte med overlæg den civile infrastruktur. Elsystemet blev slået ud af drift, og da det gik ud over vandrensningsanlæggene, så opstod der koleraepidemier. Denne strategi er utvetydigt dokumenteret i et doktrindokument for USAs

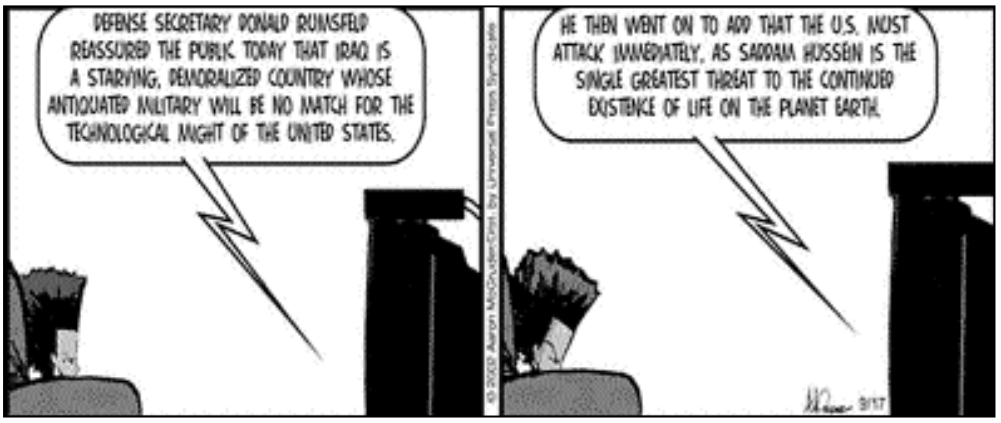

luftvåben, der har titlen "Strategic Attack" (Det Strategiske Angreb), hvor de følgende kommentarer er citeret i forhold til Golfkrigen:

"Angrebene på el-systemerne viste sig at være yderst effektive. Kl. 03:10 rapporterede CNN, at Bagdad var helt uden elektricitet ... El-manglen standsede hovedstadens vandbehandlingsanlæg og førte til en almen sundhedskrise, fordi urenset kloakvand flød ud i floden Tigris." Her afslører ordet *effektive* den overlagte hensigt med dette og senere angreb.

Manglende hensyn

Et andet vanskeligt emne var spørgsmålet om erstatninger til ofrene for invasionen af Kuwait. Resolution 687 bestemte, at den irakiske befolknings behov skulle tages med i betragtning, når det skulle fastsættes hvilken procentdel af den irakiske olieeksport, der skulle bruges til erstatning for krigsskader, men det står klart, at disse krigsskadeserstatninger forværrede situationen for det desperate irakiske folk.

En sammenstilling af de midler, der blev overført til kontoen for krigsskadeserstatninger til ofrene for invasionen i Kuwait, med værdien af de varer, der kom til Irak via Oil-for-Food programmet er tankevækkende.

Krigsskadeserstatninger: 18 mia $.

Varer til Irak: 28 mia $.

At så stor en andel af de tilgængelige indtægter blev udbetalt i krigsskadeerstatninger, afspejler en mangel på et humanitært hensyn til den irakiske befolknings enorme lidelser under programmet. Vi skal derfor ikke lede andre steder for at finde forklaringer på det faktum, at mange hundrede tusinde civile - måske så mange som 2 mio - er døde som en konsekvens af kombinationen af konventionelle militære angreb og så handelssanktioner. Vi må alligevel stille spørgsmålstegn ved en militær strategi, hvor bombardementer og sanktioner bliver ligestillede dele i en kampagne, som er udarbejdet for at fremkalde civile lidelser gennem ødelæggelse af vandforsyningen.

Tilbageholdelser og blokeringer

Det står klart, at efter igangsættelsen af Oil-for-Food programmet i 1996 obstruerede USA og i mindre grad Storbritannien især irakisk import af varer, der var beregnet til reparation og vedligeholdelse af el-systemet og vandrensningssystemet. I en rapport til FNs Sanktionskomité i november 2001 rapporterede en el-arbejdsgruppe, at værdien af varer til el-sektoren, som komiteen havde tilbageholdt indtil dette tidspunkt var lidt større (1,06 mia $) end værdien af de varer til el-sektoren, der var kommet ind i Irak i hele perioden fra 1996 (1,05 mia $).

I mange tilfælde var de varer, som var ankommet til Irak, uanvendelige, fordi andre varer - som var nødvendige for at få et system til at fungere - var blevet tilbageholdt. El-gruppen pegede på følgende virkninger af tilbageholdelsen af varer:

"*Afbrydelse af el-forsyningen berører humanitære faciliteter som hospitaler, vandrensningsanlæg og uddannelsesinstitutioner. Strømafbrydelser påvirker husholdningerne, landbrug og industri.*"

Det forekommer tvivlsomt, om disse varer kunne have haft nogen særlig betydning for produktionen af masseødelæggelsesvåben, og under alle omstændigheder kunne de omhandlede varer have været holdt under opsyn af det store hold af FN-observatører, som netop var sendt til Irak med dette formål.

Ulovlige indtægter

Kritikere nævner, at den irakiske regering smuglede olie side om side med Oil-for-Food programmet for at Saddam Hussein og hans familie og venner kunne leve i luksus. Det er utvivlsomt rigtigt, at nogle af de ulovlige indtægter blev brugt til at opføre paladser o.l., men størstedelen må nødvendigvis have været anvendt til at dække nationens drift.

Man må huske, at sanktionerne intet hensyn tog til statens faste udgifter. Hvor skulle pengene komme fra til at betale embedsmænds og læreres lønninger, og til vedligeholdelse af skoler og hospitaler? Fra skatten? Ingen betalte skat. Fra eksporthandel? Udover den olieeksport, der fandt sted under Food-for-Oil programmet, var ingen eksporthandel tilladt.

En anden måde, som den irakiske regering kunne tjene ekstraindtægter på, var at tage returkommission på oliesalg. Priserne for olieeksporten blev oprindeligt fastsat af Sikkerhedsrådet på basis af tal fra den irakiske regering til Sanktionskomitéen. Denne praksis blev udnyttet af de irakiske myndigheder, som hemmeligt pålagde en returkommission på op til 30 cent pr. tønde.

Nyhedsbureauet Reuters rapporterede den 16. juli 2002, at Irak havde tjent så meget som måske 200 mio $ herpå i den forløbne 18 måneder, udover de indtægter fra ulovlige oliesalg, som man mener havde en årlig værdi på mellem $2 og 3 mia.

Men fra september 2001 skiftede Sanktionskomitéen praksis og insisterede nu på at sætte priser med tilbagevirkende kraft, dvs. baseret på gennemsnitlige markedspriser for forrige måneds salg. Man forventede, at kø-

►►

bere skulle aftale at købe til en pris, som først blev bestemt senere! Den heraf følgende usikkerhed omkring priserne sammen med den mindre fortjeneste og frygt for et amerikansk angreb førte til en dramatisk nedgang i indtægterne - igen på bekostning af det irakiske folk.

Bureaukratiske forhindringer

Det var en langsommelig proces for en udenlandsk virksomhed at få tilladelse fra FNs Sanktionskomité til at eksportere varer til Irak under Oil-for-Food programmet. Det tog typisk 11 til 12 måneder fra det tidspunkt, hvor en vestlig eksportør tegnede en kontrakt med Irak, og til varerne ankom til Bagdad.

En kilde inden for eksportindustrien oplyser, at processen i Danmarks tilfælde var endnu mere besværlig, fordi Udenrigsministeriet krævede at alle kontrakter først skulle godkendes af Erhvervsfremmestyrelsen. Dette filter forlængede typisk processen med 5 måneder.

Danske kontrakter, der er holdt tilbage eller blokeret af de amerikanske eller britiske repræsentanter i Sikkerhedsrådet, omfatter: reservedele fra Pedershaab A/S, gasfyldeanlæg fra Crisplant A/S, en kompressor og tilbehør fra York Refrigeration Global Contracting, siloreservedele fra Cimbria Unigrain A/S, metalrør fra Sbs Repair og medicinsk udstyr fra Polystan A/S.

Kun store virksomheder kan forventes at give sig i kast med disse forhindringer, og der har kun været få danske ansøgere til kontrakter med Irak under Oil-for-Food programmet. Disse besværligheder var kendt af alle parter, herunder af den danske regering, og man må undre sig over at ingen greb ind og sørgede for, at programmet fungerede uden hindringer.

Det må erkendes, at disse problemer blev forværret af, at den irakiske regering foretrak at handle med lande, som støttede Irak på det politiske plan. Ikke desto mindre kunne Danmark, som jo historisk set har en stor tradition for at gå ad snævre udenrigspolitiske stier, have gjort meget for at støtte det humanitære program, mens man holdt sig til en passende afstand fra diktatoren.

Dansk misinformation

Debatten om Irak-konflikten har i Folketinget og i medierne vist sig at have problemer med misinformationer, som har præget holdningen hos flere danske regeringer på forskellige områder af konflikten. Misinformationer om sanktionerne er blot ét eksempel på et mere generelt problem.

For eksempel sagde den daværende udenrigsminister Niels Helveg Petersen i folketinget den 22. marts 2000:

"*Efter den seneste forbedring af [Oil-for-Food programmet] har Irak nu ubegrænsede muligheder for at eksportere olie og for at bruge indtægterne herfra til mad, medicin og reservedele til olieindustrien og til at betale krigsskadeserstatninger. Desværre udnytter den irakiske regering ikke denne mulighed fuldt ud, og den har ikke en effektiv fordeling af de varer, der kommer til Irak under programmet*".

Dette udsagn er ukorrekt på flere punkter: Selvom der er sandt, at grænserne for den irakiske olieeksport blev ophævet i december 1999, er der blot tale om et politisk kneb, da det var kendt, at det var umuligt at forøge kapaciteten i den nedslidte irakiske olieindustri.

Den efterfølgende mindre stigning i olieindtægter skete ikke fordi større mængder af olie blev udvundet, men skyldtes udelukkende højere priser på verdensmarkedet; Irak fortsatte med at udvinde de 3,1 mio tønder pr. dag, som man havde udvundet inden grænsen blev fjernet.

Endvidere viser en undersøgelse af tallene, at den irakiske regering tit indgik kontrakter for et beløb, der oversteg de indtægter, der var til rådighed under programmet:

Samlede olieindtægter: ca. $65 mia.
Midler budgetteret under fordelingsplaner: $48.63 mia.
Midler, som faktisk blev stillet til rådighed til aftaler med den irakiske regering: $39 billion.
Værdi af aftaler underskrevet af den irakiske regering: $52.36 mia.
Aftaler anmeldt til / godkendt af Sanktionskomitéen: $44.14 mia.
Samlet værdi af alle varer, der blev leveret til Irak: ca. $28 mia.

Fra disse tal, som stammer fra Generalsekretærens rapport til Sikkerhedsrådet, fremgår det tydeligt, at den irakiske regering gjorde en ægte indsats for at bruge alle de knappe ressourcer, der blev stillet til rådighed. Hvis alle aftaler, som irakerne havde underskrevet, var blevet godkendt, så var programmets konto blevet overtrukket. Dette var tilfældet i flere faser af Oil-for-Food programmet.

Von Sponeck redegjorde for de væsentligste af ovenfor nævnte emner allerede ved et møde i det danske Udenrigspolitiske Nævn den 8. oktober 2002. Ligeledes fremlagde von Sponeck sit syn på disse emner ved en offentlig høring og debat i Fællessalen på Christiansborg samme dag.

Det er beklageligt, at regeringen har taget meget lidt hensyn til hans advarsler om, at Danmark igennem en blind tilknytning til USAs egennyttige håndtering af Irak-krisen, var medvirkende til en humanitær tragedie i Irak.

Ting vi skal lære

Vi vil her anbefale nogle erfaringer:

- Omfattende økonomiske sanktioner er et ødelæggende våben, som kan medføre ekstrem menneskelig lidelse i et omfang, der er lige så stort som eller større end ved konventionel krigsførelse.
- Det må drages omsorg for, at sanktioner ikke i fremtiden misbruges som en udvidelse af konventionel krigsførelse frem for som et målrettet redskab til at tvinge en regering til at vende tilbage til internationalt accepteret adfærdsnormer.
- Der kan ikke føres en fornuftig og ærlig udenrigspolitik, når valget udelukkende er mellem grov uvidenhed og vedvarende misinformation.

Hans-C. von Sponeck er tidligere humanitær koordinator for Irak og var FNs Assisterende Generalsekretær 1998-2000.
Coilín Oscar ÓhAiseadha er uddannet læge og medlem af Den danske Komité for Fred og Udvikling i Irak.

Se en længere udgave af samme artikel med kildeliste på www.udenrigs.dk.
Læs om Den danske Komité for Fred og Udvikling i Irak på www.danirak.dk.

Krydsede fingre på ryggen

Både regering og opposition løj om krigen - men pressen bragte ukritisk løgnene videre. Det er på tide, at alle parter forsøger at lære af fortiden.

Af Tom Vilmer Paamand

Sejrherrer har altid haft monopol på at definere sandheden. Den aktuelle debat om grundlaget for Irak-krigen er en ret enestående undtagelse for denne regel. Måske fordi løgnene har været så gennemskuelige denne gang - selv USAs regering har nu mistet troen på, at de finder masseødelæggelsesvåben i Irak.

Men debatten burde have raset alligevel, om der så blev fundet masser af grimme våben i ørkensandet. I en amerikansk tv-retssag ville et sådant fund være kendt ugyldigt, fordi ransagningen var foretaget ud fra forfalskede beviser - og skurken havde fået lov til at gå fri.

Af en eller anden grund stilles der markant ringere krav til bevisbyrden, når USA rykker ud militært for at påføre andre lande lov og orden. Saddam Hussein er ind til videre sluppet for den ubetingede dødsstraf, som USA uden forudgående rettergang udfører mod fjender verden over, og fx har eksekveret over Saddams sønner. En 14-årig sønnesøn røg med i henrettelsen - det skal nok lære irakerne noget om retfærdighed.

Også danskerne lærer nyt om retfærdighed. I sommerens løb blev det diskuteret hvorvidt vi kan fratage en dødsdømt dansker statsborgerskabet, når det kan betyde, at han så bliver henrettet i Marokko. Samtidig dræber den danske besættelsesmagt i Irak ubevæbnede fiskere, men det er jo en helt anden sag. Og de hundreder af døde, der ligger tilbage, når danske F16-fly i Afghanistan rutinemæssigt har deltaget i "krigen mod terror", bliver stort set ikke nævnt.

Regeringen har med løgne og manipulationer kastet Danmark ud i dette rod, som det vil tage årtier at rydde op i. Løgnene er intet problem for regeringen, for i Danmark får ministres løgne ingen konsekvenser, så længe regeringen har et flertal bag sig. Flertallet er dog ikke solidere end nogle få stemmer. Oven i købet talte Venstre en færøsk stemme med, da de besluttede krigen, selv om færingen Lisbeth L. Petersen udtrykkeligt havde meddelt, at hun ikke ville være en del af dette flertal for krig.

Intet nyt på bordet!

Der er dog også godt nyt. Efter at USAs korthus af løgne er væltet, har oppositionen i Danmark stillet krav om en høring for at belyse baggrunden for den danske deltagelse i Irakkrigen.

Regeringen vil ikke modsætte sig en høring men er imod, da den "ikke vil bringe noget nyt frem". Det bizarre er, at regeringen har ret i dette. Stort set alle regeringens fantasifulde omskrivninger af virkeligheden var påvist som løgne eller forfalskninger lang tid før krigen. Regeringen var da ligeglad, på trods af at mange gjorde et stort stykke arbejde for at få dette forklaret i tide.

Nu påstår udenrigsminister Per Stig Møller dog, at han hele tiden har markeret, at mange af beskyldninger mod Irak var usikre. Ingen andre har hørt hans forbehold, så de må mest have bestået i krydsede fingre omme på ryggen.

Når vores regering bygger anklager op, der fører frem til noget så drastisk som krig, er der ingen plads til krydsede fingre - alle anklager skal naturligvis være helt præcise. Og når målet er en grum diktator som Saddam, burde tendentiøs tilsværtning være unødvendig - hans reelle gerninger dømmer ham så rigeligt.

En statsministers udtalelser må vi som hovedregel gå ud fra er fuldt korrekte. Dette har nok fået mange til blot at gentage dem uden at tænke nærmere over sandhedsværdien. Når oppositionen er færdig med at åle regeringen, burde den fortsætte med lidt selvkritik.

For også disse ledende politikere har uden forbehold brugt mange af de samme påstande, som de nu hænger regeringen ud for. Regeringen har korrekt nok skudt igen med citater fra forrige regeringers militære eventyr, for også disse er blevet ført på meget løst grundlag. Og store dele af grundlaget har vist sig at være lige så forkert og forvredet, som i den nuværende situation - men efterkritikken har været minimal.

Det vil være fint at kunne grine med, hvis regeringens løgne bliver blottet under en høring. Men der ville være mere perspektiv i det, hvis undersøgelsen sker med blikket rettet fremad. Det er på tide, at vore politikere gør en indsats for at lære af deres egne dårlige erfaringer, i stedet for hovedløst at planlægge nye militære eventyr.

Når medierne er færdige med at hovere og give hinanden Cavling-priser over denne regerings-storm, kunne de passende fortsætte med at rode i tidligere historiske misfortolkninger. Kik på de besynderlige historier, som medierne selv har bragt.

Opinionen, der sendte Danmark i krig, er kun i begrænset grad skabt af vore politikere. Den store påvirkning er kommet fra vore mediers hovedløse aftrykning af historier, der var nøjagtigt lige så grundløse, som vores politikeres løgne.

Gandhi - en tænker for vores tid

Pacifisme er et skældsord i dagens debat, men Gandhis ikkevolds-filosofi kunne med fordel have været brugt over for Irak.

Af Erling Salomonsen

Debatten om Irak krigen i de forskellige danske aviser har i høj grad været koncentreret om, at krigen blev startet på falske forudsætninger, og om den kunne have været udsat indtil våbeninspektørerne var blevet færdige med deres søgen efter forbudte våbenlagre.

Der har været mindre fokus på andre løsningsmuligheder end de militære, og ikkevoldelige aktioner er blevet affejet som naive og urealistiske.

Pacifister er generelt blevet en negativ betegnelse i dansk politisk debat. "Det er bare pacifister", blev det overbærende sagt om dem, som demonstrerede mod en krig mod Irak, og så har man placeret dem lidt uden for de realistiske og fornuftige alternativer.

"Lalleglade" var en af de betegnelser, som blev brugt af en dansk forfatter for nylig. En anden mente, at pacifister kun var optaget af deres moralske renhed, i modsætning til ham og andre potente handlingsmennesker, og helt uden for fornuftsmæssig debat har vi så venstreborgmesteren i København Søren Pind for hvem pacifismen er en pest, og der som sådan ligger på linje med de to krigstolerante præster i Dansk Folkeparti.

Der bliver ofte sat lighedstegn mellem pacifisme og passivitet, og det kan der være noget om, hvis vedkommende nøjes med at se passivt til fra sidelinjen. Men mange af de unge, som vælger militærnægtelse, er langt fra passive, de er aktive i det sociale og politiske liv, og nogle vælger at rejse ud som fredsvagter i internationale brændpunkter såsom Palæstina og Irak.

Der er ikke noget originalt ved at fordømme vold. Det kendes fra gammel østlig filosofi, og det kristne budskab om at vende den anden kind til er et radikalt krav, som forudsætter den højeste etiske standard - måske for højt, men er, som pacifismen, en passiv måde at møde volden på.

Mens de ovennævnte måder at forholde sig på er individuelle løsningsmodeller, så møder vi hos Gandhi noget nyt - nemlig en aktiv indsats mod vold og undertrykkelse sat ind i en samfundsmæssig ramme. Det specifikt gandhistiske er ikke kun fravær af vold, som er en side af problematikken, men en bevidst indsats for at ændre den uret, man bekæmper.

Mødet med modparten

Den mentale eller psykiske del, det vi kan kalde vores sindelag, var for Gandhi væsentligt i mødet med modparten. Vi skal ikke have negative følelser over for modstanderen som person, men mod hans handlinger. Dem kan vi angribe og fordømme, men ikke hans menneskelige integritet, uanset hvordan hans moralske habitus er.

Mens stadig flere mennesker kan indse, at krig og voldsanvendelse ikke giver løsninger på problemer, som ofte er af socioøkonomisk karakter og således kan følge Gandhis tankegang et langt stykke, så kniber det mere med at kunne godtage hans sindelagsetik.

Det lyder måske overraskende, at kernen i en bestemt handlepraksis er af psykologisk natur, men det er denne etiske holdning, som var baggrunden for hans ikkevoldspraksis. Gandhi var overbevidst om, at vold avler ny vold og producerer mere had. Derfor bør vi afstå fra handlinger, som skærper modsætningerne og medfører mere uvilje, flere misforståelser og problemer.

Hvor ædelt formålet end er, så kan det ikke forsvare brugen af vold. Under sit ophold i Sydafrika indså Gandhi, at begrebet "passiv modstand" ikke var dækkende for den praksis, som han udviklede i kampen mod racediskriminering og undertrykkelse.

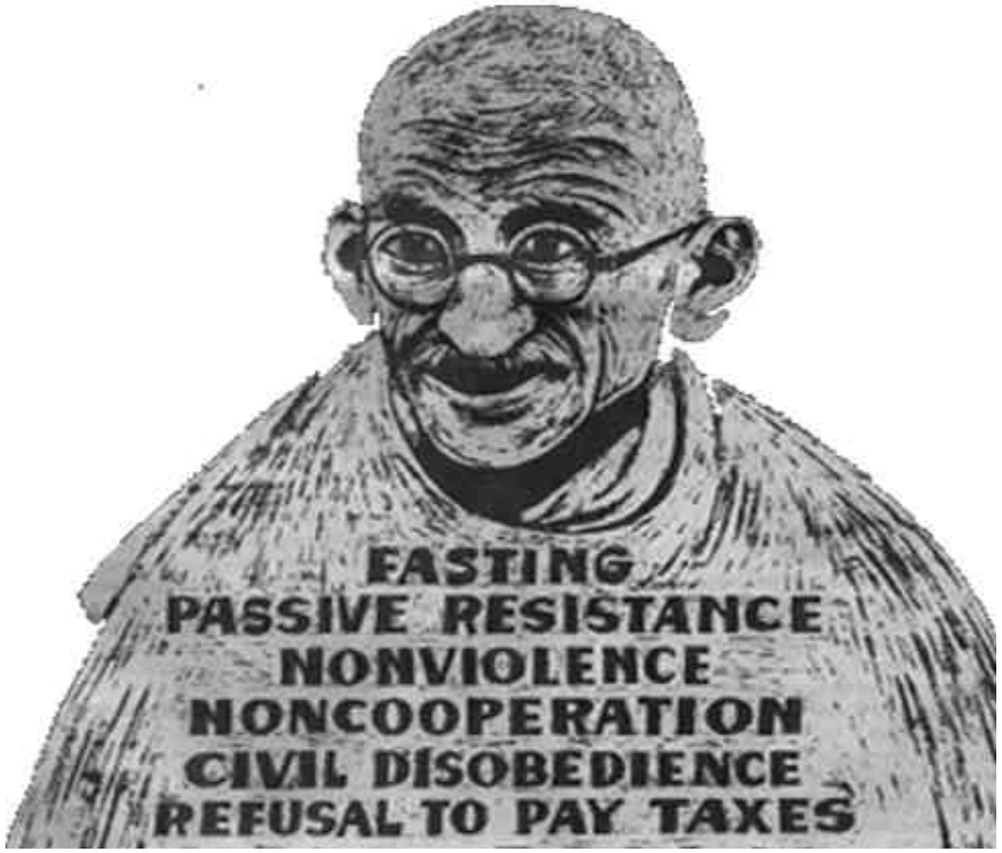

Gandhis ikkevold havde ikke noget med "føleri" at gøre og var heller ikke passivt at vende den anden kind til, men at organisere brede protestaktioner, rettet præcist mod den uret, som skulle bekæmpes.

Der skulle ikke stikkes noget under stolen, der skulle ikke være en skjult dagsorden, men en åben aktion, hvor modparten skulle vide, at dette er, hvad vi ønsker, og sådan har vi tænkt os at handle.

Søg mest mulig kontakt

Vi kan bruge den aktuelle konflikt med Irak som et eksempel: Den eneste officielle løsningsmodel har været sanktioner, et voksende militært tryk, trusler om krig og til slut åben krig. I mange år har "vi" praktiseret inddæmning og isolation af Irak, hvilket er helt imod et gandhistisk program, hvor man netop går ind for maksimal kontakt og kommunikation med den anden part.

I praksis ville det have indebåret, at vi skulle have åbnet så mange kanaler som muligt for at kontakte irakerne. Ud over våbenembargo er sanktioner næppe en frugtbar vej, de bidrager til at isolere befolkningen, og i stedet for skulle vi netop have prøvet at besøge dem og kommunikere med dem for i praksis at vise, at vi var positivt interesserede i deres ve og vel.

Sådan set har de mange fredsaktivister i Bagdad handlet i overensstemmelse med Gandhis strategi - søg mest mulig kontakt, og lad jeres aktioner være gennemsigtige i den betydning, at I spiller med åbne kort.

Sanktionspolitikken har haft første prioritet og er i forfærdende grad gået ud over civilbefolkningen. Ved at isolere Irak - og dermed det irakiske folk - har vi faktisk indirekte støttet Saddam.

Vi har været fraværende og overladt meningsdannelsen til ham og hans propaganda. Og den aktuelle krig med tusinder af civile ofre har næppe overbevist alle irakere om vores ædle hensigter.

Fredelig sameksistens

Det kan virke som halsløs gerning at trække Gandhi frem i den aktuelle politiske situation, hvor voldsanvendelse i større eller mindre grad er dagligdag, og hvor verden bruger flere penge på oprustning og krig end nogen sinde før.

Derfor er det nærliggende at spørge: Kan vi overhovedet bruge ham til noget i dag? Både NATO, EU og andre regionale pagter bygger officielt på, at vi gennem samtaler og samarbejde skal forebygge og helst forhindre krig og nød.

At disse sammenslutninger i praksis ofte afviser og diskriminerer "de andre", bidrager ikke altid til at skabe det ønskede klima, hvor vi kan mødes i øjenhøjde for at løse uoverensstemmelser fredeligt, men alligevel er konceptet at undgå voldelige løsninger. Hvorfor ikke gå skridtet videre og sige som Gandhi, at vores modpart måske har de samme intentioner?

Forudsætningen er, at vi tilkender modparten den tolerance, som vi siger, at vi gerne vil vise. Det har været meget svært i tilfældet Saddam, hvad jeg gerne indrømmer, men vi burde have skelnet mellem ham og de civile irakere og i praksis vist, at vi gerne vil i forbindelse med og samarbejde med dem.

Når Saddam og Bush ikke har kunnet forstå dette, så skulle vi have handlet uden om dem. Hvis vores intention er fredelig sameksistens og en overbevisning om, at vold ikke løser konflikter, men får dem til at vokse, så er vi nødt til på tusind måder at forfølge målet.

En ny løsningsmodel

Vi må begynde at tænke i andre baner end militære løsninger, og det er måske alligevel ikke så fremmed for os. At kunne kommunikere med vores medmennesker er en forudsætning for at kunne løse konflikter.

Det er noget, som heldigvis sker i de fleste forhold, både privat og på det nationale plan, både med hensyn til arbejdskonflikter og andre modsætninger.

Denne satsning på, at vi gennem samtaler og ikkevoldelig praksis kan nå længere end gennem konfrontationer og voldsløsninger, er den vej, vi må følge for at kunne leve sammen.

I de fleste tilfælde praktiserer vi det også i internationale forhold. Det er det, vi med et fint ord kalder diplomati, og det er nødvendigt for ikke at gøre konflikterne større, uddybe kløfterne og opleve flere uhensigtsmæssige voldsløsninger.

I denne situation fremstår Gandhi som en aktuel tænker og den praktiske vejleder, som vi nu har brug for.

De løsningsmodeller, som Bush-regeringen og deres medløbere er kommet med, vil medføre stadig nye blodige voldskonfrontationer og kan i næste omgang måske omfatte Syrien og Iran.

Gandhis ikkevolds-program er ikke en nem og ligetil vej. Det forudsætter en ny måde at tænke på, både på kortere og længere sigt.

Det kræver lige så nøje planlægning og gennemtænkning som krigsløsninger, men det udpeger en vej, som kan føre os videre i human udvikling væk fra blodig og meningsløs vold.

Erling Salomonsen er psykolog.

Fredsklip

Samlet af Tom Vilmer Paamand

Bush frikender Saddam for terror-angreb
Næsten 70 procent af amerikanerne tror, at Saddam Hussein stod bag terror-angrebet i USA den 11. september 2001. Nu har præsident George W. Bush erklæret, at Saddam intet havde med angrebet at gøre. Dagen før sagde vicepræsident Dick Cheney, at man ikke kan afvise en sådan forbindelse.

Danske kampvogne aldrig brugt
Danmark købte 51 brugte tyske Leopard-kampvogne i 1997 for over 600 millioner kroner, men de fleste af kampvognene står stadig i Tyskland. Her skal de moderniseres for yderligere 1,2 milliarder kroner, hvilket er lige så dyrt som at købe nye. Daværende forsvarsminister Hans Hækkerup stod for købet, som han stadig synes er en god forretning.

Kvinder slår lige så tit som mænd
Flere mænd bliver tævet af deres kærester, end omvendt. Det er det overraskende resultat af en norsk undersøgelse af vold i hjemmet. Kvinder bruger lussinger, slag og spark, når følelserne kommer i kog. Lige som ved mænds hustruvold er der ofte alkohol indblandet. Amerikanske studier har vist det samme.

USA brugte napalm-våben i Irak
Amerikanske piloter kastede napalm-lignende bomber over Irak. Napalm er forbudt ifølge en FN-resolution, som USA aldrig har underskrevet. Bomberne eksploderer i gigantiske ildkugler og klæber sig fast til huden, mens den brænder. USA benægtede brugen af napalm, da de nye bomber er lavet efter en ny opskrift, men effekten er den samme.

Island overvejer egen hær
Den amerikanske base på Island skal ikke længere rumme de kampfly, som ind til nu har stået for Islands militære beskyttelse. Island overvejer derfor at oprette sit eget militær, måske med professionelle soldater. Øen har mistet sin store betydning for USA efter Den Kolde Krigs ophør, men er medlem af NATO.

USA glemte krigsbonus til Danmark
Seks lande får nu nemmere ved at sælge våben til USA, men Danmark er ikke med på listen. Det fik danske politikere og erhvervsliv til at frygte, at Danmark alligevel ikke får krigsbonus for opbakningen til Irak-krigen. Formanden for Repræsentanternes Hus i USA kalder det en misforståelse, og lover at gøre sit bedste for at få Danmark med.

Russisk oberst dømt for mord
En russisk oberst blev dømt for mord i Tjetjenien, trods langvarige forsøg på at blive erklæret sindssyg. Sagen har haft stor international interesse, da den er blevet set som en test af om Rusland reelt ville retsforfølge egne krigsforbrydelser. Obersten er den eneste højtstående officer, der er blevet tiltalt for forbrydelser mod tjetjenske civile.

Bjarne Riis cykler for krigsindustrien
Cykelrytterne i Team CSC reklamerer for våben og krig. Det verdensomspændende firma CSC står for dele af den danske stats edb, men tjener også store penge hos militæret. Det drejer sig om *military outsourcing*, hvor CSC overtager konkrete militære opgaver fx i Irak og i Afrika, hvor CSC-firmaet DynCorp skal stå for politi og fængsler.

Danske F16-fly dræber i hundreder
Op mod 200 formodede medlemmer af Taleban og Al-Qaeda er blevet dræbt i Afghanistan under fire danske F16-angreb. En militærhistoriker vurderer, at det lyder som tabstal fra en åben krig. Danmark har deltaget i tre andre angreb, hvor antallet af døde er ukendt. Flyvevåbnet meddeler, at det helt har undgået at ramme civile og hele tiden har sørget for at holde sig på den rigtige side af folkeretten.

Der er flere fredsklip på internettet: www.fred.dk, hvor der også er angivet kilder og mulige links til historierne.

Våben begravet i ubrugelige tal

Den officielle rapport om dansk våbenhandel fortæller fortsat kun om en beskeden del af eksporten.

Af Tom Vilmer Paamand

"*Den danske våbeneksport steg sidste år med 48 procent i forhold til året før*". Tallet kan læses i regeringens nu årlige rapport om dansk våbenhandel, men den voldsomme stigning bragte hverken glade våbenproducenter eller bedrøvede fredsaktivister frem i aviserne.

Den omtalte stigning har nemlig ikke har meget med virkeligheden at gøre. I 1999 vurderede Dansk Industri, at den samlede værdi af hele våbeneksporten var på 20 milliarder kroner - regeringens nye rapport handler kun om en enkelt milliard af denne mængde. For år 2001 blev der ifølge rapporten kun eksporteret våben for 568 millioner kroner og i 2002 for 843 millioner.

Eksporten er fortsat på uoplyste milliarder, men regeringens definition er så snæver, at hovedparten af våbeneksporten slet ikke kan ses. Rapporten nævner selv, at data til statistikken over udenrigshandel indsamles ud fra helt andre definitioner, end dem der bruges i våbenlovene. Så længe disse tal indsamles så usystematisk, er de fortsat ret ubrugelige at vurdere dansk våbenhandel ud fra.

Verdens samlede udgifter til våben var ifølge fredsforskningsinstituttet Sipri på fem billioner kroner sidste år. Rusland og USA skiftes til at være de største eksportører, mens Kina og Indien står for de største indkøb. Sådanne detaljer kunne have givet lidt perspektiv i rapporten.

Antallet af tilladelser til produktion og eksport er omhyggeligt angivet, sammenlignet og ført i tabel. For eksporten var det 244 i 2001 og 285 i 2002, men da disse tilladelser i princippet kan dækket alt fra hangarskibe til haglpatroner, er tallene lige så uoplysende som de samlede værdiangivelser.

Helt anderledes er det dog, når disse tilladelser i rapporten pænt står opdelt på type og værdi. Selv om de officielle EU-kategorier er så vidtfavnende og intetsigende som "Udstyr og teknologi til fremstilling af diverse produkter" giver dette dog et fingerpeg om indhold og mængde.

Fortsat er der ingen sammenhæng vist mellem firmaer og produkter, på trods af at disse oplysninger for længst er offentliggjort af Aldrig Mere Krig. Eksport-tilladelserne er fortsat hemmelige, så her skal også gættes og søges i andre kilder efter firmanavne. Rapporten fortæller landenavne, men kombinerer ikke oplysningerne.

Danmark førte tidligere officielt en tilbageholdende politik med hensyn til våbeneksport, men siden år 2000 bliver der som hovedregel givet tilladelse til udførsel af dele til ikke-dødbringende materiel til EU- og NATO-lande uden krav om oplysning om eventuel reeksport. Den ændrede praksis, der vedrører alle samarbejdsprojekter mellem militære myndigheder, er sket helt uden åben debat og har givet meget frie rammer for dansk eksport. "Ikke-dødbringende materiel" er overraskende nok for eksempel F-16 fly.

Det forklarer for eksempel hvorfor Israel ikke optræder i rapporten som importør af danske våben, selv om de er det. Våbenfirmaet Terma har solgt en masse til Israel, men salget kanaliseres via USA - og der fra kan alting ske, helt lovligt.

Danmark er dog fortsat forpligtet til at følge de restriktioner, der følger af diverse traktater med EU og FN - og der bliver pænt givet nogle få afslag. I 2002 blev nogle ansøgninger om eksport til Georgien, Indien og Zimbabwe stoppet. Disse lande har USA et militært samarbejde med. Det betyder for eksempel at de dele til kampfly, som Danmark sælger for 175 millioner kroner af til USA, alligevel helt lovligt vil kunne sælges videre af USA til Georgien, Indien og Zimbabwe, uden at Danmark får det at vide.

Indonesien har købt panser, nu det ikke længere holder Østtimor besat og så åbenbart kan betragtes som et stabilt land. Egypten er også stabilt og kan få ammunition fra Danmark, og lande som Korea, Singapore og Sydafrika har købt militært brandbekæmpelsesudstyr.

Og Danmark er med til at bevæbne vore nyfundne venner fra den tidligere Østblok med ammunition til Estland, diverse våben til Litauen, militær software til Slovakiet og panser til Slovenien.

Tyrkiet har modtaget uspecificerede våben. Danmark stoppede sine våbensalg til Tyrkiet i 1995 efter kraftigt pres fra gode græsrødder, men startede det hurtigt igen i al stilhed. Problemet den gang var kurderne, og det er det vel fortsat - men Danmark sælger alligevel.

De største modtagere af danske våben er i rækkefølge USA, Norge og Storbritannien - og derpå overraskende nok Litauen, der købte for 64 millioner kroner.

I alt står der 34 lande spredt over hele kloden på eksportlisten, og heri indgår som nævnt ikke den skjulte reeksport, som USA som trofast samarbejdspartner har gang i.

Rapporten giver kun få brugbare oplysninger fra sig til mere almindelige læsere. Den viser navnene på de danske våbenfabrikanter - men meget lidt om hvad de egentlig laver. Den opremser de lande, som vi sælger til, men i alt for generelle vendinger.

Justitsministeriet burde ansætte en god journalist til at popularisere indholdet med nogle gode eksempler. Jeg tager gerne mod opgaven!

Se også FRED.dk/artikler/vaabprod.

Privatisering af krigen

Soldater udskiftes med firmaer. Det giver mindre ballade, når personale bliver dræbt.

Af Frida Berrigan

Der er amerikanske tropper overalt på kloden: omkring 147.000 i regionen ved den Persiske Golf, omkring 10.000 i Afghanistan og mindre enheder i resten af verden. USAs regering truer dagligt mindst et land, p.t. på skift Iran, Syrien, Nordkorea, og ind i mellem Cuba.

Samtidigt udviser de amerikanske tropper i Irak stigende hjemve, angst, kedsomhed og højrøstethed i deres frustration over strømmen af brudte løfter fra deres overordnede om hvornår de kan komme hjem.

Den almindelige værnepligt i USA blev afskaffet i 1973, og absolut ingen drømmer om at genindføre den. Januar 2003, da krigen mod Irak endnu var i planlægningsfasen, udtalte USAs udenrigsminister Donald Rumsfeld om værnepligten: "*Der er overhovedet ikke brug for den. Den måde vi i dag kører operationerne på er langt at foretrække. De folk der nu tjener os, må Gud velsigne, for de er frivillige.*"

Mens den almindelige værnepligt ikke længere findes, fungerer *fattigdomsværnepligten* fint: Fattige mænd og kvinder lokkes ind i militæret med løfter om at blive løftet op af fattigdommen til collegeuddannelse og karriere. Løfter der sjældent bliver indfriet.

Dette forhold er velkendt. Men et andet aspekt af regeringens håndtering af militærtjenesten har ikke vakt så megen opmærksomhed. Det drejer sig om den voksende tendens til privatisering af militæroperationer.

Èn privatansat pr. 10 soldater

Det kan ikke overraske, at en administration der ledes af én, der er uddannet fra et af USAs fornemste business colleges, vil fremkomme med privatisering som løsning på Pentagons stigende behov for tropper til frontlinierne - samtidig med den tiltagende kritik af at amerikanske kvinder og mænd dræbes og såres der. Private militser er ikke nogen ny opfindelse. Men i denne post-kold-krigstid, hvor massive stående hære ikke længere kan retfærdiggøres, og post-11. september-tiden, hvor Bush-administrationen ser nye trusler rundt om hvert gadehjørne, er de pludseligt opståede private krigskorporationer blevet en voksende industri.

P.W. Singer fra Brooking Institute[1] har i sin nyligt udkomne bog: "Corporate Warriors: The Rise of the Privatised Military Industri" fortalt, at der er ca. 20.000 ansatte i de private militære foretagender, der arbejder som en del af den amerikansk-britiske besættelsesmagt i Irak. Det vil sige at der er en privat ansat militær for hver 10 soldater.

I det sidste årti er disse konsortier vokset fra marginaliserede, afskyvækkende kræmmerforetagender til en blomstrende industri med egen handelsorganisation der hedder "International Peace Operations Association" og med mere end 100 billioner dollars i årlige indtægter. Fra 1994 til 2002 indgik Pentagon 3000 kontrakter med private militære firmaer til en samlet værdi af 300 billioner dollars. Og USA er ikke det eneste land med "Private Military Corporations". I følge "International Consortium of Investigative Journalists" er der mere end 90 private militærkonsortier, der operer i over 110 lande.

Vedligeholdelse af våben

Privatansatte udfylder nu mange kritiske roller i USAs militær. De står for service og rådgivning vedrørende alt lige fra højteknologisk krigsførelse til kommunikation, luftovervågning, logistik, planlægning af slagmarker og træning.

Civile på kontrakter fra "Private Military Corporations" flyver kampfly og udfører rutinemæssig vedligeholdelse inden for en meget stor del af de militære våbensystemer. De afleverer også post og bortskaffer affald.

Forfatteren Bary Yeoman opgjorde juli 2003, at militæret bygger 28% af vedligeholdelsen af alle våbensystemer på "Private Military Corporations". Bush-regeringen ser gerne, at det vokser til 50%. Washington har helhjertet godtaget privatiseringen som billigere, hurtigere og mere effektiv, og har forsøgt at overflytte en armada af regeringsoperationer til private firmaer. Præsident Bush's "Competitive Sourcing Initiative" har peget på 850.000 jobs, der burde overflyttes til den private sektor.

En fantastisk opfindelse?

Men de fordele, der skulle være resultat af privatiseringen, har det været vanskeligt at få øje på f. eks. for soldaterne fra Calvary-regimentet i Bagdad. Måneder efter, at deres ledere underskrev otte millioner dollars kontrakter med "Kellogg, Brown and Root" om at huse tropperne, bor de stadig i hede, snævre, midlertidige rum.

Firmaet kan ikke betale de høje forsikringspræmier der kræves, når civile entreprenører skal sendes ind i en krigszone. "Kellogg, Brown and Root" er økonomiske støtter for vicepræsident Dick Cheneys tidligere kompagni: Halliburton. Et andet eksempel på Bushregeringens fremgangsmåde ved udliciteringerne er det store San Francisco firma Bechtels Irak-kontrakter: Midt i april gav USAID[2] firmaet en foreløbig kontrakt til en værdi af 680 millioner dollars på reparation af strømforsyning, ledningsnet, vand- og kloaksystem og lufthavnsfaciliteter, som en del af genopbygningen i Irak.

Der var kritiske røster om licitationsprocessen, men svaret fra de officielle repræsentanter for USAID var: Bechtel var det bedste firma til det job. Det krævede dog kun et hurtigt blik på firmaets fortid at modsige denne påstand: F.eks. var Bechtel hovedentreprenøren på Bostons "Big Dig" hovedvejsprojekt, der var plaget af budgetoverskridelser, skandaler og fejlinformering.

USAIDs administrator Andrew Natsios, der fører opsyn med kontrakterne i Irak, stod i spidsen for tilblivelsen af "Big Dig" konstruktionen i Boston. Han burde således være særdeles velinformeret om den mildt sagt ineffektive entre-

Plakat fra 2. Verdenskrig.

prise. Der er mange flere eksempler på, at Bechtel ikke vandt entreprenørkontrakterne i Irak på grund af firmaets gode ry og tidligere fremragende arbejde, men på grund af dets politiske stjerneforbindelser:

Jack Sheehan, en af firmaets senior vicepræsidenter, er medlem af "Defency Policy Board", et rådgivningspanel der plejer tætte relationer til Pentagon og det hvide hus. En anden seniorvicepræsident, Daniel Chao, arbejder i US Export-Import Banks rådgivningspanel.

Og kun to måneder før krigen udnævnte præsident Bush Riley Bechtel, den 104de rigeste mand i USA og overhoved for Bechtelklanen, til sin personlige eksportrådgiver. Han rådgiver nu om hvordan man kan øge USAs oversøiske markedsandele.

Det tjener et formål

Den øgede anvendelse af "Private Military Corporations" har altså hverken ført til billiggørelse eller større effektivitet, men den har tjent et andet formål:

I en tid hvor amerikanerne bliver mere og mere kritisk bevidste om hvad krigen koster i blod og liv, synes det at bringe privat militærpersonale ind i krigen at være en af måderne hvormed man dæmper kritik fra landets opposition.

Døde amerikanske militærpersoner er topnyheder på alle fjernsynskanaler, der er voksende opposition mod krigen også fra militæret selv og deres familier. Den måde Bush-administrationen prøver at imødegå det på, er at slippe for mediernes bevågenhed. Civile, der arbejder for private militære selskaber, dræbes i Irak og alle andre steder, men det skaber ikke mediestorm og demonstrationer i gaderne: Den 5. august dræbtes i Irak en amerikansk civil der arbejdede for "Kellogg, Brown and Root" mens han gik med post i nærheden af Tikrit. Der var næsten intet avisskriveri.

I maj i år blev Vinnell bygningen i Saudi Arabien sprængt i luften. Ni omkom og adskilligt flere blev såret. Der var heller ingen pressedækning. Vinnell arbejder for det militære entreprenørfirma "Northrop Grumman".

Plausibel bortforklaring

Pentagons strategi virker. Som eksempel kan nævnes at otte DynCorp[3] ansatte er dræbt i Colombia, og mange flere taget til fange inden for de sidste ti år. Det har sjældent været nyheder i medierne. En tidligere US officer sagde under et uofficielt interview til "Dallas Morning News":

"Onkel Sams risiko for at komme til at blotte sig, er stærkt reduceret når private firmaer bruges i stedet for amerikanske tropper. Et liv er lige betydningsfuldt hvad enten det drejer sig om en civilt ansat eller en soldat. Men når det skal offentliggøres, uha! ... Hvis noget går forkert, er det meget vigtigt for Washington at de kan sige at der ingen soldater blev dræbt."

Daniel Nelson, tidligere professor ved Marshall European Centre for Security Studies siger, at de private militærvirksomheder hjælper regeringen med at skabe hvad han betegner som plausible bortforklaringer på kontroversielle missioner.

Ikke engang Kongressen ved hvor mange "Private Military Corporations" der opererer hvor og hvad de laver, så det er nemt at benægte deres eksistens. Pentagon har autorisation til at underskrive kontrakter med firmaerne på op til 50 millioner dollars uden at søge Kongressens godkendelse, ja uden overhovedet at orientere Kongressen.

"The Times Picayune" skrev i begyndelsen af august at på grund af de mange forskellige kontraktkontorer og overlappende kontrakter, kan Pentagon ikke bevare overblikket over hvor mange penge der bruges på private militærkontrakter.

Det Hvide Hus' budgetdirektør Joshua Bolten har indrømmet, at han ikke kunne angive omkostningerne ved at holde tropper i Irak for finansåret 2004, der begynder 1. oktober. Det demokratiske medlem af Repræsentanternes hus for Illinois har for nyligt spurgt:

"*Udliciterer vi de militære operationer for at undgå offentlig interesse, polemik og vanskeligheder? Er det for at skjule ligposerne for medierne og således skærme dem fra den offentlige mening? Eller er det for at tilvejebringe muligheder for dementier, fordi ansatte hos de private entreprenører ikke kommer ind under de samme regler som folk i aktiv tjeneste i USAs hær?*" Det synes som om alle tre muligheder er lige gode.

[1] The Brookings Institute er en privat uafhængig institution med aktiviteter, der har til formål at højne kvaliteten af samfundets politik ved at bruge sociologien til at analysere problemerne.

[2] USAID med hovedkvarter i Washington, er ejet af den føderale regering og har til formål at støtte langsigtet og retfærdig økonomisk vækst i verden, samt at støtte amerikansk udenrigspolitik.

[3] DynCorp er et 50 år gammelt rådgivningsfirma ejet af CSC. Firmaets formål er at hjælpe regeringer og forretningskunder med at gennemføre deres farlige og/eller kontroversielle missioner..

Oversat af Bodil Kofoed Nielsen fra "A growth industry" i Peace News Sept-Nov 2003.

Stjernekrigsplaner i medvind

Bruce Gagnon fra "Global Network Against Weapons and Nuclear Power in Space" ser på udviklingen af rumvåben.

Af Bruce Gagnon

Ikke mindst på grund af Irakkrigen er der er for tiden stor lydhørhed hos USAs føderale politikere for Pentagons budskab om at det er rumteknologien, der skal give USA det ultimative forspring i tilfælde af krig. Det har ført til at det civile rumforskningsprogram, der sorterer under NASA, nu er ved at blive overtaget af militæret og våbenkonsortierne.

NASA, USAs strategiske kommando, luftvåbnets rumkommando og NRO[1] (centret for forsvarets rumbaserede efterretningsarbejde) har underskrevet en aftale om fuld harmonisering af forskning og produktudvikling.

Det indebærer ifølge NASAs leder Sean O'Keefe, at alt hvad NASA foretager sig, nu vil være for dobbelt anvendelse (det vil sige: det skal tjene både militære og civile formål) og, tilføjer han, "*den kernekraftteknologi der er så kontroversiel, når det drejer sig om civile formål, vil nu blive brugt til at forbedre nationens sikkerhed.*"

Pentagons krav om atomreaktorer som udstyr i rumbaserede våben har været kendt længe. "Project Prometheus" er et godt eksempel på hvordan den nye aftale fungerer.

Projektet er en omskabelse af et af NASAs relativt beskedne, civile projekter til et mange billioner dollars program, der skal udvikle en atomdrevet rumraket, som ifølge Bush-administrationens annoncering på længere sigt vil muliggøre en landgang på Mars.

Det udviklingsprogram, der skal designe rumfartøjer til at angribe og ødelægge fjenders eller rivalers fremtidige satellitter, er et andet eksempel. En prototype forventes allerede i 2005 og det færdige produkt skal være klar til anvendelse i 2014. Programmet er budgetteret til 4,8 billioner dollars.

USAs allierede får ikke vetoret over projekter, der har til formål at øge USAs militære kontrol over verdensrummet. NRO[1], der er ansvarlig for USAs spionsatellitter, er efter sigende i gang med at udvikle en strategi, der sikrer at hverken USAs venner eller fjender kan få adgang til rummet uden USAs tilladelse.

Det kostbare "Galileo" projekt, der skal opbygge et europæisk satellit navigeringssystem, ses som en direkte trussel mod USAs planer for dominans af rummet.

Schriver luftbasen i Colorado anvendte i foråret 2003 et computersimuleret krigsspil med rum-eliminering af fjenden. Spillet foregår i 2017, hvor ABM[2] aftalen med Rusland er for længst ophævet og USA er i krig med Kina. Scenariet er meget indviklet med mange muligheder for konflikt i det sydvestlige og sydlige Asien.

I modsætning til en tidligere udgave af spillet fra 2001 lærer denne version deltagerne ikke at afbryde de militære operationer ved at lade sig køre fast i diskussioner om politik og international lovgivning om verdensrummet.

Rusland og Kina er igen på banen med krav om globalt forbud mod rumbaserede våben. Den 31. juli 2003 afleverede de et indlæg om emnet på et møde i FNs nedrustningskonference i Geneve.

Nyt våbenkapløb

Begge lande frygter at Bush's udmeldinger om det nationale missil forsvar (NMD[3]), skal starte et kostbart kapløb på rumbaserede våben som det vil være meget vanskeligt at stoppe igen.

NMD vil ifølge Bush-regeringen inden den 30. september 2004 bestå af seks såkaldte missilskjolde i Alaska og fire i Californien.

Yderligere ti skal være klar i Alaska i løbet af 2005. Realiseringen af hele projektet er overdraget til firmaerne Boeing og Bechtel. Bush forestiller sig, at missilskjoldene skal begynde at fungere inden valget 2004, men testningen har ikke været vellykket.

Hit-to-kill teknikken (forsøget på at få en kugle til at ramme en anden kugle ude i rummet) har vist sig ikke at virke, og udviklingen af de raketter, der skal bruges ved afskydning af angrebsenheden, er måneder bagud for tidsplanen. Bush har søgt at løse disse problemer

ved at fastslå at fremtidig testning vil foregå i hemmelighed.

Boeing, Bechtel, Lockheed...

Hver test af missilskjoldene koster over 100 millioner dollars. Boeing blev for nylig lovet en 45 millioner dollars bonus, hvis de kunne gennemføre en succesfuld test, men det er ikke lykkedes, og ikke nok med det. I januar blev to af konsortiets chefer, der var stationeret på Cape Canaveral i Florida, beskyldt for at forsøge at stjæle fabrikshemmeligheder fra Lockheed Martin, der var involveret i et andet raketprogram.

På trods af forsinkelser, budgetoverskridelser, teknologiske problemer og påstande om industrispionage godkender både Senatet og Repræsentanternes Hus stadigvæk alt, hvad regeringen søger om vedrørende "Stjernekrigsprojektet". 9,1 billioner dollars vil der blive bevilget til MDA[4] i løbet af 2004 til forskning og udvikling af rumbaserede våben.

Bush har i sine tre første år ved magten skabt det største budgetunderskud i USAs historie. Da midlerne til undervisning, sundhedsvæsen, socialforsorg, miljøforbedringer og lignende samtidig er blevet kraftigt beskåret, tegner militæret sig nu for størstedelen af de føderale udgifter, og USA står for 43% af verdens militære udgifter.

Til fordel for industrien

USA er ivrig efter at få Australien, Storbritannien, Indien, Israel, Rusland og andre lande som partnere i "Stjernekrigsprojektet" der vil blive så kostbart, at USA ikke kan betale for det alene.

Bush ved også, at han ved at trække andre landes rum-sektorer med ind kan dæmpe den internationale opposition mod et nyt og meget kostbart våbenkapløb, fordi det vil være til fordel for sektorernes industri og dermed for mange politikere.

USA udvider sin militære tilstedeværelse overalt i verden for at sikre amerikansk kontrol med knappe ressourcer som olie og vand. "Øget global slagkraft" betyder at mindre, men mere manøvredygtige troppeenheder hurtigt kan undertrykke enhver opposition mod USAs dominans. Rumteknologien skal binde det militære netværk sammen og sikre at ingen militær konkurrent kan dukke op.

Den globale fredsbevægelse, som vi oplevede den forud for den amerikanske okkupation af Irak, udgør i dag verdens anden supermagt. USA vil aldrig få opfyldt sine ambitioner om global kontrol og dominans simpelthen fordi verdens folk ikke vil tillade en enkelt nation at blive planetens enehersker.

International protest

Den 4. til den 11. oktober 2003 afholdt "The Global Network Against Weapons and Nuclear Power in Space" sin årlige "Bevar verdensrummet for freden"-uge (International Days of protest to Stop Militarisation of Space).

"The Global Network Against Weapons and Nuclear Power in Space" er dannet i 1992 i protest mod den amerikanske rumpolitik og mod anvendelsen af atomdrevne rumfartøjer.

Der var planlagt protestaktioner i næsten alle lande mod USAs forsøg på at opnå global kontrol med verdensrummet. Tjek www.space4peace.org for detaljer om lokale arrangementer.

[1] NRO (National Reconnaissance Office) er militærets center for al rumbaseret efterretningsvirksomhed, herunder spionsatellitterne. Viceministeren for luftforsvaret er chef for NRO.
[2] ABM (Anti-Ballistic Missile) traktaten blev undertegnet af USA og USSR i 1972. Ifølge traktaten må de hver højest have to ABM-områder, der er begrænsede og lokaliserede på en sådan måde, at de ikke kan danne basis for et udstrakt nationalt antimissil forsvar. Traktaten er i princippet stadig gældende.
[3] NMD (National Missile Defense) kaldes på dansk "Raketskjoldet" - programmet blev oprindeligt lanceret af Reagan og kendes også under navnet "Stjernekrigsprogrammet".
[4] MDA (Missile Defense Agency) hører under det amerikanske forsvarsministerium. MDA er ansvarlig for al forskning, udvikling, testning og evaluering af NMD.

Oversat af Bodil Kofoed Nielsen fra "Iraq war emboldens Bush space plans" i Peace News Sept-Nov 2003.

Smidt ud?

Af Tom Vilmer Paamand

Optakten til Irakkrigen bestod af et væv af manipulationer, hvor krigsmagerne overraskende fandt det nødvendigt at sværte en oplagt skurk som Saddam Hussein ind i et væld af falske anklager.

FN trak sine våbeninspektører ud af Irak den 16. december 1998, dagen før USA og Storbritannien indledte et bombardement af landet. Dette er nu omskrevet til at Saddam smed dem ud, som jeg viste i sidste nummer af bladet.

Jeg har nu fået svar om denne kreative omskrivning fra statsminister Anders Fogh Rasmussen og Ulrik Kragh, forsvarspolitisk ordfører for Venstre.

Begge blev spurgt om hvilke kilder de havde til, at Saddam smed våbeninspektørerne ud i 1998 - og begge kunne ikke svare på spørgsmålet.

Ulrik Kragh gjorde pænt hele tre forsøg uden at kunne angive kilder, men skiftede undervejs fra sit oprindelige udsagn om, at *Saddam Hussein smed våbeninspektørerne ud*, videre til *våbeninspektørernes stop*, for til sidst at lande korrekt på, at *FN trak våbeninspektørerne ud*.

Uheldigvis blev han dermed uenig med sin partileder. Statsminister Anders Fogh Rasmussen, der som bekendt aldrig har indrømmet en fejltagelse, holder nemlig uhæmmet fast i udsmidningen:

"*Ved at umuliggøre våbeninspektørernes arbejde, den eneste grund til deres tilstedeværelse i Irak, havde de irakiske myndigheder i realiteten smidt dem ud.*", svarede statsminister Anders Fogh Rasmussen med endnu en krativ fortolkning.

Læs hele brevvekslingen på FRED.dk/artikler/krigrisk/irak/20030717.htm.

Østtimor og menneskeret

Embedet som FNs højkommissær for menneskerettigheder kræver en vis balancegang, for man kan ikke gøre alle tilfredse på én gang - og da slet ikke i Østtimor.

Af Torben Retbøll

Den 25. august 2002 mødtes omkring 50 kvinder fra Rede Feto - de østtimoresiske kvinders netværk - med Mary Robinson, dengang FNs højkommissær for menneskerettigheder, i Østtimors hovedstad Dili. Kvinderne bad om hendes hjælp til at etablere et internationalt tribunal for Østtimor, og Mary Robinson lovede, at hun fortsat ville tale deres sag.

Da hun sagde det, vidste hun godt, at hendes tid som kommissær snart var forbi, og det gjorde offentligheden faktisk også. En måned tidligere (23. juli) blev hendes efterfølger nemlig udnævnt af FNs generalsekretær Kofi Annan, og kun tre uger senere (12. september) tiltrådte han sit nye embede.

Når Mary Robinson ikke længere er kommissær, er hendes muligheder for at påvirke den internationale opinion (og specielt de fem faste medlemmer af FNs Sikkerhedsråd) nok temmelig begrænsede, men derfor kan hendes løfte godt være oprigtigt, og hun kan naturligvis stadig tale kvindernes sag, uanset om hun har et embede eller ej.

Den nye kommissær var Sergio Vieira de Mello, og ham kommer jeg tilbage til om lidt. Men først et par ord om Mary Robinson og hendes embede.

De to første kommissærer

Dette embede kræver en vis balancegang. Hvis man taler de svages sag, risikerer man at fornærme de regeringer, der krænker menneskerettigheder - enten hjemme eller ude eller måske begge steder - og hvis man tier når grusomheder finder sted, risikerer man at blive anklaget for ikke at tage sit embede alvorligt. Man kan ikke gøre alle tilfredse på én gang. Men hvis man siger ja til jobbet, ved man forhåbentlig, hvad man går ind til.

Den første kommissær var José Ayala-Lasso fra Ecuador, der blev indsat i 1994, og som ikke blev særlig kendt i offentligheden. I 1997 blev han afløst af Mary Robinson, der tidligere havde været Irlands præsident. Hun førte en mere udadvendt linie, og resultatet var klart. Hun kom hurtigt på kant med mange store landes regeringer.

Mary Robinson ville gerne være blevet i sit embede indtil 2005, men det var der ikke dækning for i FNs Sikkerhedsråd. I juli 2002 meddelte hun selv, at hun snart ville træde tilbage, men hun lagde ikke skjul på, at hun ikke gik frivilligt:

"*Jeg følte, at hvis jeg virkelig blev bedt om det, så ville det være vanskeligt ikke at fortsætte*," sagde hun. "*Men jeg var også klar over, at der var en vis modstand*." Sådan taler en diplomat, der får sparket.

Den tredje kommissær

Hendes efterfølger var som allerede nævnt Sergio Vieira de Mello, en brasiliansk diplomat, der havde arbejdet for FN i 32 år og havde været udstationeret i en række internationale brændpunkter - bl.a. Cambodia, Libanon og Kosovo - og altid på vigtige poster.

I knap tre år, fra oktober 1999 til maj 2002, var han chef for FNs midlertidige administration på Østtimor (UNTAET), der styrede området i den vanskelige overgang fra indonesisk besættelse til selvstændighed.

Det var første gang, FN påtog sig det fulde ansvar for et territorium, mens man ventede på, at det kunne blive selvstændigt. UNTAET var faktisk leder af en suveræn stat, hvor alle overordnede beslutninger blev truffet af én mand - Sergio de Mello - der udelukkende stod til ansvar over for FNs generalsekretær og Sikkerhedsråd, og ikke over for nogen på Østtimor.

Der er delte meninger om hans indsats i denne periode, både på Østtimor og blandt observatører i resten af verden. Nogle mener, han gjorde det rigtig godt, mens andre kritiserer ham, fordi han ikke gjorde det godt nok.

Straks efter sin ankomst tog han kontakt til modstandsbevægelsens leder Xanana Gusmão og den hjemvendte diplomat José Ramos-Horta. Som brasilianer talte han naturligvis portugisisk, så han talte samme sprog som de, i mere end én forstand.

Senere holdt han en pressekonference for at tage afsked med den særlige FN-mission (UNAMET), der havde arrangeret folkeafstemningen, og som måtte evakueres, da volden eskalerede. UNAMETs chef Ian Martin vendte tilbage til Østtimor og opfordrede verden til ikke at glemme grusomhederne og til at sørge for, at de skyldige blev anklaget og dømt:

"*Jeg ved, at Sergio agter at afsløre hele sandheden om volden før og efter folkeafstemningen*," sagde han, "*og at anklage dem, der bærer det store ansvar - ikke bare for udførelsen men også for planlægningen af volden.*"

Positive og negative resultater

I en artikel i den australske avis *The Age* fra juli 2002 tegnede journalist Jill Jolliffe et portræt af den brasilianske diplomat, der omfatter både positive og negative resultater:

"*De Mellos resultater i de følgende to år var formidable. Han byggede en nation helt fra bunden af, samtidig med at han genoprettede Østtimors økonomi og arrangerede to valg. Da man kom til selvstændigheden 20. maj 2002, stod han med en succes-historie i hånden - i hvert fald for en overfladisk betragtning. Men det var ikke lykkedes ham at få de vigtigste forbrydere fra 1999 stillet for en domstol, og nu ser det ud til, at de aldrig bliver dømt.*"[1]

I juni 2000 oprettede UNTAET en særlig domstol (*Serious Crimes Unit*) til at retsforfølge dem, der begik alvor-

Offentligt møde om menneskerettigheder i Østtimor.

lige forbrydelser i 1999. To måneder forinden havde UNTAET og Indonesien indgået en aftale, hvor Indonesien lovede at arbejde sammen med myndighederne på Østtimor ved at levere vidner og udlevere sigtede til retsforfølgelse i Dili.

Men Indonesien overholdt aldrig denne aftale, og FN gjorde intet for at tvinge Indonesien til det. Ifølge FNs regler kan folk ikke anklages og dømmes *in absentia*, og derfor kunne den særlige domstol ikke røre de mistænkte, der befandt sig i Indonesien.

Den første retssag i Dili

Charles Scheiner, der arbejder for den amerikanske solidaritets-organisation East Timor Action Network (ETAN), var på Østtimor i januar 2001, da den særlige domstol begyndte sin første retssag. I en artikel i ETANs nyhedsbrev *Estafeta* fortæller han om sit indtryk af domstolens arbejde:

"*Jeg overværede det første retsmøde i den særlige domstol for alvorlige forbrydelser 10. januar 2001 i Dili-distriktets domstol. Den anklagede, det 22-årige militsmedlem João Fernandes, erklærede sig skyldig i et overlagt og bevidst mord på landsbyhøvdingen Domingos Gonçalves Pereira i Maliana 8. september 1999. Mordet var en del af et organiseret angreb af Dadarus Merah Putih militsen, der kostede snesevis af liv.*

Retssagen indeholdt mange eksempler på utilstrækkelig tolkning, uerfarne forsvarsadvokater, arrogante udenlandske anklagere og en sørgelig procedure. Den ledende dommer fra Italien syntes ikke at være interesseret i forbrydelsens organiserede karakter; dommeren fra Burundi sagde ikke noget. Den østtimoresiske dommer Natércia Gusmão ønskede, at den anklagede skulle sigtes for forbrydelser mod menneskeheden, men hendes kolleger stemte hende ned, hvilket medførte en sigtelse for simpelt mord. Under det tredje retsmøde (det andet blev aflyst, da der ikke var nogen tolk) bad anklagemyndigheden om ti års fængsel, fordi den anklagede var parat til at samarbejde. Den 25. januar 2001 afsagde dommerne en kendelse på 12 år.

Den 1. marts 2001 savede João Fernandes et hul i sin celles tag og flygtede. Han er sikkert i Indonesien nu, og anklagerne frygter, at han kan lade vigtige informationer gå videre til de øvrige medlemmer af militsen."[2]

Sergio de Mello var naturligvis ikke ansvarlig for Indonesiens obstruktion, men til gengæld var han ansvarlig for domstolens arbejdsvilkår, og de var ikke særlig gode. I maj 2001, elleve måneder efter oprettelsen, erklærede en række NGOer, at FN enten skulle give domstolen ordentlige vilkår eller opløse den og i stedet oprette et internationalt tribunal. Mark Dodd, Østtimor-korrespondent for *Sydney Morning Herald*, skrev dengang:

"*Kritikere af domstolen, inklusive en del af de ansatte, klager over dårlig ledelse, underbemanding, mangel på udstyr og halvhjertet støtte fra FNs midlertidige administration for Østtimor (UNTAET).*"[3]

Sagde op i protest

En af UNTAETs skarpeste kritikere er den amerikanske forsker Jarat Chopra, der er professor i international lov ved Brown University i delstaten Rhode Island. Choprat ved hvad han taler om. Han var ansat af UNTAET, hans officelle titel var *Head of the UN Office of District Administration*. Han var således chef for det kontor, der skulle administrere Østtimors 13 distrikter. Men 6. marts 2000 sagde han sin stilling op i protest mod UNTAETs bureaukratiske og centralistiske linie.

Chopra formulerede kort efter sin kritik i en artikel med overskriften "FNs kongedømme på Østtimor" trykt i tidsskriftet *Survival*. Overskriften sammenfatter kritikken: FN er kommet til Østtimor for at lære folket om demokrati, men FNs egen administration er fuldstændig udemokratisk. FN har indsat et enevældigt styre. Det er ganske vist kun midlertidigt, og af og til tager det nogle østtimoresere med på råd, men kun for at være høflig. Alle afgørende beslutninger træffes af én mand: Sergio de Mello.[4]

Denne kritik bekræftes af den amerikanske forsker Joel C. Beauvais, der har skrevet en meget grundig analyse af UNTAETs indsats og resultater. Hans artikel blev trykt i tidsskriftet *New York University Journal of International Law and Politics* i 2001.[5]

Chopra har senere uddybet sin kritik i en artikel, der blev trykt i tidsskriftet *Development and Change* i 2002. Her understreger han, at erfaringerne fra Østtimor skal bruges på andre konflikter, således at man ikke gentager de fejl, man begik på Østtimor.[6]

Det næste trin i karrieren

Sergio de Mello gik videre til det næste trin i sin karriere. Da han blev udnævnt i juli 2002, kom der mange positive reaktioner: Portugals udenrigsminister

Antonio Martins da Cruz roste ham for hans indsats både på Østtimor og i tidligere FN-embeder og lovede, at han selv og Portugal ville samarbejde med den nye kommissær med henblik på at "fremme og forsvare" menneskerettigheder overalt i verden.

En talsmand for Indonesiens udenrigsministerium udtalte, at Jakarta havde "fuld tillid" til Kofi Annans valg, og han tilføjede, at Indonesien havde haft et "godt samarbejde" med Sergio de Mello, mens han var chef for FNs administration på Østtimor.

Østtimors udenrigsminister José Ramos-Horta sagde, at den brasilianske diplomat var "den bedste person" til at lede FNs Kommission for Menneskerettigheder i Genève, fordi han havde demonstreret sin evne til at være både "forsvarer" og "mægler."[7]

Karriere eller retfærdighed?

Da Sergio de Mello forlod Østtimor i maj 2002, var ikke en eneste indoneser blev dømt hverken i Jakarta eller i Dili. En række østtimoresere var blevet dømt af den særlige domstol i Dili, men domstolen havde ikke tilstrækkelige ressourcer til at løse sin opgave.

Som leder af UNTAET opnåede Sergio de Mello mange positive resultater. Det er klart nok. Men der var et stort minus. Han sørgede ikke for at skaffe retfærdighed. Uanset om det var fordi han ikke ville eller ikke kunne. Og mange græsrødder kritiserede ham for det.

Men hans arbejdsgivere, FNs generalsekretær og Sikkerhedsråd, var åbenbart godt tilfredse. De gav ham et nyt embede, der rykkede ham et trin op ad stigen. Samtidig blev han nævnt som en mulig kandidat til posten som FNs generalsekretær, når Kofi Annan træder tilbage efter to perioder i stolen.[8]

Hvis man ønsker at gøre karriere i FN-systemet, gælder det om at vinde stormagternes gunst. Det er farligt at fornærme dem. Mary Robinson er et godt eksempel. De fem faste medlemmer af Sikkerhedsrådet kan ikke altid få deres egne kandidater placeret på de øverste poster, men de kan altid blokere ansættelsen af én, de ikke vil have.

Derfor gælder det om at sige, hvad stormagterne gerne vil høre. I hvert fald hvis man ønsker at gøre karriere. Enhver FN-diplomat må hele tiden spørge sig selv: "Hvorfor skal jeg ødelægge min karriere ved at kæmpe for noget, jeg alligevel ikke kan opnå?"

Sergio de Mello gjorde karriere på Østtimor. Men han sørgede ikke for at skaffe retfærdighed i den nye stat. Østtimor gavnede hans karriere. Men spørgsmålet er, om det er gensidigt: Var hans karriere også til gavn for Østtimor?

Efterskrift

Sergio de Mello nåede ikke at sidde ret længe i sit nye embede som kommissær. Efter USAs invasion og besættelse af Irak i foråret 2003 blev han ansat som FNs særlige udsending i Irak. Den 19. august 2003 blev han dræbt ved et bombeattentat mod FNs hovedkvarter i Bagdad, der kostede mere end 20 mennesker livet.

Noter

1. *Jill Jolliffe, "In the Shoes of Mary Robinson: The New Guardian of the World," The Age, 27. juli 2002, via internet.*
2. *Charles Scheiner, "Will East Timor See Justice?" Estafeta, vol. 7, no. 2, forår 2001, via internet.*
3. *Mark Dodd, "Call to support or scrap crimes unit," Sydney Morning Herald, 25. maj 2002, via internet.*
4. *Jarat Chopra, "The UN's Kingdom of East Timor," Survival, vol. 42, no. 3, efterå r 2000, side 27-39.*
5. *Joel C. Beauvais, "Benevolent Despotism: A Critique of UN State-Building in East Timor," New York University Journal of International Law and Politics, vol 33, no. 4, 2001, side 1101-1178.*
6. *Jarat Chopra, "Building State Failure in East Timor," Development and Change, vol. 33., no. 5, 2002, side 797-1000.*
7. *Lusa, "United Nations: Lisbon, Dili welcome Vieira de Mello as new UN Rights chief," 24. juli 2002, via internet.*
8. *William Orme, "Timor UN chief wins human rights job," The Age, 24. juli 2002, via internet.*

Soldatersange

Af Tom Vilmer Paamand

Sange om glæde, håb, kærlighed og længsel mod en bedre verden - fra soldaternes verden. De er samlet på en ny cd med tanke på de menige, som ufrivilligt er tildelt en skæbne som kanonføde for krigens købmænd. Musiker og visesanger Fin Alfred har i mange år samlet, spillet og indsunget en mangfoldighed af folkets viser. Nu er turen så kommet til disse sange om krig og kærlighed.

CDen har fået titlen "Den Tapre Landsoldat", men den fokuserer bestemt ikke på patriotisme og kampgejst. Titlen referer i stedet til Osvald Helmuths fine revyvise om den sagtmodige landsoldat, der samler mod til at sige nej til krigen.

Fin Alfreds genindspilning af denne gamle sang er en gave til fredelige folk. Sangeren mener selv, at den burde skrives på alle vægge i byen - nu har vi i hvert fald muligheden for at spille den højt i en aktuel udgave. Andre fredelige sange er *Desertøren* og *Jeg drømte noget*, som alle læsere af dette blad umiddelbart vil kunne nynne med på.

Udover de fredelige tekster byder cden på alt fra skæmteviser som *De tre gardere*, folkelige viser som *Åh Marie jeg vil hjem*, småbrutale børnesange som *Mallebrok* og romantiske perler som *To hvide liljer*.

Musikken er traditionel og veloplagt i bedste gårdsangerstil med klimprende banjo og tung gulvbas. Niveauet er højt, som man kan forvente af en musiker, hvis forrige cd blev Årets Danske Vise Album.

Grundtonen på cden er en forståelse for de urimelige vilkår, som skiftende magthavere har budt de værnepligtige soldater gennem tiden. Og en stor glæde over den sangskat, som soldaterne har brugt til at holde humøret oppe med.

Fin Alfred: "Den Tapre Landsoldat". DEC 1703. 2003.

Den tapre landsoldat

Osvald Helmuth sang Poul Sørensens alvorstunge og stadigt aktuelle revytekst i 1936 til en melodi af Aage Stentoft. Visesangeren Fin Alfred har genindspillet den som titelsang for sin nye CD.

1. Altså sikke forhold, sikke ting man læser om.
Spanien, de er vel nok i klemme.
Rustningerne stiger i Moskva, Berlin og Rom,
nåh, vi har det meget godt herhjemme.
Hvad der sker i Middelhavet, det rager ikke mig.
Jeg kan da være ligeglad, gu kan jeg ikke nej.
For hvis krigen rent tilfældigt kommer denne vej,
så er der nemlig en ting, vi ikke må glemme.
Så er det mig, der er den tapre landsoldat,
når vi vågner ved et drøn af en granat.
Så er det mig, der er på pletten,
og skal krydse bajonetten
med min tyske eller franske kammerat.
Der er ikke nogen, der spørger mig, om jeg vil.
Jeg skal bare møde, når der blir sagt til.
Ud til kuglerne og gassen,
som et svin til slagtepladsen.
Ja, med trommer og med piber og med spil.
Verdens store herrer viser tænder og vil slås.
Ja, men hvem er det der lægger krop til, det er sgu os.
Det er mig, der er den tapre landsoldat.
Jeg skal bare holde mund og stå parat.
Jeg er et tandhjul i maskinen, jeg er ikke mere mig selv,
ikke menneske, kun menneskemateriel.

2. Ja, det lyder tosset, når man ser mig for mig selv.
Ganske vist, jeg har solide næver,
men jeg nænner såmænd ikke at slå julefluen ihjel
eller give min kontordreng øretæver.
Næh, jeg går rundt og passer mit ved helligdag og søgn,
fodrer min kanariefugl og pusler om levkøjen.
Ja, og så alligevel. Man skulle tro at det var løgn,
tænk mig her i slåbrok og i slæver.
Det er mig, der er den tapre landsoldat.
Det er lige meget, hvad jeg er privat.
Men når trommehvirvlen gjalder
og en krigsminister kalder,
så er det mig, der skal have bomberne parat.
Jeg skal roligt stå og passe min kanon.
Der er døgndrift, der er nok ammunition.
Jeg skal brænde løs på klunset,
hvis jeg ikke selv bliver flunset,
slagtersvend og slagtekvæg i en person.
Jeg vil ikke roses for mit mod i sang og digt.
Jeg er egentlig bange, men de siger at det er min pligt.
Det er mig, der er den tapre landsoldat.
Det er mit arbejde, jeg bliver lønnet af min stat.
Jeg får 19 øre om dagen for at lade mig slå ihjel,
ikke menneske, kun menneskemateriel.

3. Hvis en mand har skadet mig i handling og i ord,
og jeg giver ham en ordentlig en på goddagen,
så er det til forbedringshus, ja for så er det oplagt mord
dersom svinet han kreperer af den.
Men hvis det er en fremmed mand, der aldrig specielt
har gjort mig og mine spor fortræd på noget felt,
så er jeg ingen morder, så er jeg tværtimod en helt.
I kan vel se forskel, da for fanden.
Det er mig, der er den tapre landsoldat.
Jeg kan myrde hvem jeg vil og slippe fra det.
Der er intet, der er helligt,
bare sproget er forskelligt,
og mit offer er altså fra en anden stat.
Værsgo, bare slå og hug og stik og knald.
Og du ikke alene gerne må, du skal.
Samme præst, som gav mig dåben,
har velsignet mine våben,
så jeg følger altså kun et helligt kald.
Løsner jeg kanonen, så granaten går mod sky,
splintres børn og kvinder i en fjern og fremmed by.
Ikke sandt, jeg er den tapre landsoldat.
Slår ihjel på afstand som en automat.
Pyt med dem, der går i løbet, de er jo ligesom jeg selv
ikke mennesker, kun menneskemateriel.

4. Folk som I og jeg, vi bruger aldrig store ord.
Det gør diktatorer desto mere.
Værne statens ære med sit blod på fjendens jord,
oversat på simpelt dansk - krepere.
Den slags store herrer fører altid samme sprog,
bare på med vanten og få blodet sat i kog.
Men skal de så selv til fronten, er du rigtig klog.
Næh, det skal de sgu ikke risikere.
Næh, du og jeg vi er den tapre landsoldat.
Falder slaget, så må vi alene tage det.
Så kan ungerne og konen
siden sulte på pensionen,
hvis de da ikke også møder en granat.
Vi får mindetaler, godt med hulk og snøft
af en embedsmand, der aldrig selv har prøvet,
at få sjælen slidt i totter,
mellem lus og skidt og rotter,
for til sidst at ligge smadret i en grøft.
Vi er kun styrvolter i det store lumpne spil.
Vi er ikke andet end den kødrand, der skal til.
Ikke mennesker, kun menneskemateriel.
En kanon skal jo have noget at slå ihjel.
Vi ved godt at inden længe er den næste krig parat,
men så strejker nok den tapre landsoldat.

Terrorens væsen

Krimi-forfatteren Caleb Carr har skrevet en flabet og velskreven analyse, hvor terror bliver kaldt for terror, uanset om den indgår i såkaldt officielle krigshandlinger.

Af Tom Vilmer Paamand

Terror mod civile er en kendt teknik for terrorister, men bruges også i diverse forklædninger som en del af staternes krigsførelse. Forfatteren Caleb Carr sætter i sin bog om "Terrorens væsen" ikke noget kunstigt skel mellem dens forskellige former

Det er velgørende at læse et relativt objektivt syn på terror, hvor staternes normale omskrivninger ikke blot bliver taget for gode varer. Han beskriver brugen af terror igennem tusind års historie frem til nyere dele som Storbritanniens terror-bombardementet af Dresden og Osama bin Ladens terror-angreb. Hans hovedkonklusion er, at terror som del af en politisk kamp aldrig nogen sinde har ført til det ønskede resultat.

Min glæde over at genkende en pæn del af mine egne småkyniske holdninger kunne hurtigt have farvet denne anmeldelse lidt for rosenrød. Heldigvis punkterer Caleb Carr selv min sympati for hans skriverier, da de desværre udviser en tendens til det overfladiske.

I et af afsnit om anarkisme videregiver forfatteren uhæmmet alle de påstande, der i tidens løb fejlagtigt er blevet tillagt denne filosofi. Caleb Carr skriver: *"Trods alle lader og fagter var anarkisterne i bund og grund kriminelle"* og *"anarkismens centrale mål ... var at skabe en atmosfære af frygt og ustabilitet*". Han mener tydeligvis, at der kun er en eneste måde at opfatte en så bred bevægelse som anarkismen på, men henviser til så forskellige ideologer som Bakunin og Kropotkin - som han tydeligvis dårligt nok kender.

Kropotkin er mest kendt for begrebet *gensidig hjælp*, hvor han på et naturvidenskabeligt grundlag uddybede Darwins tanker om *survival of the fittest*. Darwin bruges folkeligt som et argument for alles kamp mod alle, men skrev om hele arters overlevelse og udvikling. Dette uddybede anarkisten Kropotkin ved at beskrive hvorledes de arter, der havde det bedste indbyrdes samarbejde, også klarede sig bedst i udviklingen.

Hvorfor en rar nisse som Kropotkin skal inddrages som argument for, at alle anarkister udelukkende er terrorister, kan kun forklares med manglende indsigt og dårlig brug af kilderne. Når jeg tager denne svingtur omkring anarkismen er det dels for at pirke til en udbredt misforståelse, men også fordi det peger på et generelt problem ved Caleb Carrs metode.

Han trækker så ubesværet tusind års historie ind i sin argumentation, at det umiddelbart virker troværdigt. Men ved nærmere eftertanke er det tydeligt hvor nøje han har udvalgt og sminket sine eksempler, så de støtter hans tanker. Det er helt i orden i et debatindlæg, men i en bog der ellers fremstår som en historisk undersøgelse, skal modstridende tanker behandles højfligere.

Jeg ville naturligvis have været glad, hvis Caleb Carr havde studeret Kropotkin så længe, at han havde forsøgt at indpasse filosofien om samarbejde og gensidig støtte i en plan til at stoppe terrorens opblomstring. Et sådant bredere udsyn havde nok også distraheret Caleb Carrs grimme konklusion, hvor han fører sin egen kynisme ud i dens mest beskidte konsekvens.

Han omfavner den statslige terror, og vurderer helt ned i detaljer hvorledes USA bør handle militært fremover - med snigmord på oprørsledere i stedet for større militære angreb. At dræbe andre landes generaler og præsidenter er legitimt selvforsvar! En noget bizar konklusion i lyset af Israels bedrøvelige erfaringer med netop denne taktik.

Som eksempel nævner Caleb Carr det amerikanske luftangreb på Libyen i 1986, som han mener stoppede Gadaffis brug af terror. Som Caleb Carr selv nævner, er der aldrig fundet beviser på at hverken diktatoren eller Libyen som sådan var indblandet, men enkeltpersoner tilknyttet landets sikkerhedstjeneste er blevet dømt. Problemet med at have sikre beviser før et angreb som dette skøjter Caleb Carr ubesværet forbi.

Caleb Carr er afgjort patriot, men også kritisk mod mange elementer i USA. Han advarer fx mod amerikanske virksomheder, der opfører sig særligt aggressivt i udlandet, når de kan regne med at kunne kalde militæret til hjælp.

Caleb Carr er imod brede militære angreb, der giver mange civile ofre. Det er helt i tråd med USAs test af *ikke-dødelige våben*, hvor folkemængder spules ukampdygtige med sæbe eller lim. Undertrykkelse uden for mange dødsfald fungerer bedre i medierne, og er sværere at mobilisere en folkelig modstand mod.

Han skælder grundigt ud på CIAs hang til at ville *"bekæmpe en beskidt fjende med beskidte metoder*". Han nævner CIAs støtte til folk som Osama bin Laden som et grimt eksempel på hvorledes dette har givet bagslag - og opfordrer til at sådanne projekter helst skal afvikles for at højne USAs moralske anseelse hos andre lande.

Caleb Carrs endelige konklusion indeholder tanker om næstekærlighed og respekt for andre kulturer. Samt om USAs moralske ret til på egen hånd at myrde ubehagelige statsledere uden forudgående debat.

Bogen er absolut værd at læse. Man bliver klogere på terrorens væsen - og på kynismen i amerikansk politik - selv om der altså ikke er grund til at tage alle Caleb Carrs analyser lige seriøst.

Caleb Carr: "Terrorens væsen". Klim 2003.

En sag om principper

Kommentar til Henning Sørensen om bogen "Krudt uden kugler".

Af Geert Mikkelsen

Jeg har lige læst din bog med noget blandede følelser, og synes du er med til at grave generationskløften dybere, end den behøver at være.

Fra min tid i AMK (1962-77) erindrer jeg ingen "*hashrygende maoistiske balladem agere*", ej heller *"folk, for hvem frisindet ikke var en selvfølge*". Tværtimod nogle engagerede og seriøse personer, som arbejdede i Thorsgade [Landskontorets daværende adresse] for at få foreningen og bladet til at overleve, og som ikke fik megen støtte fra størsteparten af medlemmerne.

Og i lokaler og under forhold, dér var under al kritik. Det kunne vi leve med, men den manglende støtte gjorde at nogen af os til sidst tabte lysten til at fortsætte.

Du giver udtryk for, at du (og andre) frygtede et generationsskifte i AMK i 1967. Ja, meget ændrede sig på det tidspunkt, men at komme med usaglige angreb på daværende aktive AMKere er for langt ude.

Du undrer dig over Svend Haugaards holdninger i Pacifisten 1968 [som bladet Ikkevold hed dengang] - det var vi flere, der gjorde - og med Svend Haugaards positive holdning i Folketinget til militærbevillinger blev det for meget for Årsmødet 1971.

Jeg var selv med til at stemme for eksklusionen af Svend Haugaard, og hvis det ikke var sket, havde AMK mistet den sidste rest af troværdighed.

Du er selv en mand der hylder principper, og vi ville såmænd bare fastholde princippet om at tage indmeldelseserklæringen alvorligt.

Hovedbestyrelsen har så senere, så vidt jeg kan forstå, opfordret Svend Haugaard til at melde sig ind igen i 1986. Man undres - og dog.

Her skal der til slut lyde anerkendelse til Jens Thoft, som igennem 10 år viste, at det kan lade sig gøre at være konsekvent AMKer i Folketinget.

Geert Mikkelsen var tidligere AMKs forretningsfører samt medlem af Ikkevolds redaktion.

Fra indmeldelseserklæringen:

... Fred er en menneskeret og krig er en forbrydelse mod menneskeheden.

Derfor er det Aldrig Mere Krigs formål at arbejde for at fjerne krigens årsager og at modarbejde enhver form for krig og krigsforberedelse.

Ved medlemskab af Aldrig Mere Krig kræves frigørelse fra eventuel tilknytning til militæret, herunder beredskabstjenesten. Medlemskab forudsætter tilslutning til formålet ...

Skriv af, kopier eller klip ud, sæt frimærke på - og send ind.

Jeg ønsker at:

- ☐ blive medlem af AMK
- ☐ få flere oplysninger om AMK
- ☐ få oplysninger om militærnægtelse
- ☐ få gratis prøvenummer af IKKEVOLD
- ☐ abonnere på tidsskriftet IKKEVOLD for 105,- kr årligt
- ☐ give én jeg kender et gavekort på IKKEVOLD for 50,- kr
- ☐ købe emblemet "det knækkede gevær" for 20,- kr
- ☐ købe dinosauer-trøje (angiv størrelse) for 70,- kr + porto

Navn: _____

Adresse: _____

Postnr. og By: _____

Aldrig Mere Krig
Nørremarksvej 4
6880 Tarm

Postbesørget blad nr. 5113

Aldrig Mere Krig

Aldrig Mere Krig er en forening for pacifister, folk der søger fredelige/ikkevoldelige løsninger på konflikter.

At være pacifist er en livsholdning - derfor er Aldrig Mere Krig en gammel forening, der ikke kun kører på enkelte mærkesager, - det er livet, det drejer sig om og den "sag" forældes ikke.

Aldrig Mere Krig blev dannet i 1926 og er i dag en af landets ældste fredsorganisationer. Aldrig Mere Krig er ikke knyttet til noget parti eller nogen religiøs forening.

Aldrig Mere Krig er dansk af deling af Krigsmod standernes internationale Forbund, War Resisters' International (WRI), med hovedkvarter i London.

Der er brug for pacifistiske synspunkter mere end nogensinde. Vi har brug for at blive flere.

Giv freden en chance - bliv medlem af Aldrig Mere Krig. Medlemskab pr. år koster 200 kr. for enkeltpersoner, 250 kr. for par og 125 kr. for uddannelsessøgende, pensionister og civile værnepligtige.

Hovedbestyrelsen består af:
Arne Hansen, Geert Grønnegaard, Hermod Folke Hansen, Majken Jul Sørensen, Peter Henning, Tom Vilmer Paamand og Uwe Riggelsen.
Frands Wisbech og Ulla Røder er suppleanter.

Hovedbestyrelsen er konstitueret med Geert Grønnegaard som ordfører og Hanna Lindstrøm som kasserer.

Forretningsudvalg: Geert Grønnegaard, Majken Jul Sørensen og Tom Vilmer Paamand.

Internationalt udvalg: Majken Jul Sørensen (koo.).

Landskontor: Hermod Folke Hansen.

Medieudvalg: Geert Grønnegaard (koordinator).

Redaktionsudvalg: Tom Paamand (koordinator).

Sessionsudvalg: Peter Henning (koordinator).

Våbenproduktionsudvalg: Geert Grønnegaard (koo.).

Landskontor

Aldrig Mere Krig
Nørremarksvej 4
6880 Tarm
Tlf. 9737 3163
Giro: 9 00 48 82
E-mail: amk@fred.dk

Besøg Aldrig Mere Krig på internettet: www.fred.dk

Kontaktpersoner

Holger Terp, Strandbyparken 4.1.tv.
2650 Hvidovre, tlf. 3678 4028

Finn Held, Aprilvej 24
2730 Herlev, tlf./fax 4491 6967

Hanna Lindstrøm, Christoffers Allé 132
2800 Lyngby, tlf. 4444 3965

Peter Henning, Unnasvej 3
3000 Helsingør, tlf. 4921 6563

Haakon Larsen, Skovbrynet 5
3450 Allerød, tlf. 4817 2735

Birte Wagner, Bavnebjærgspark 71
3520 Farum, tlf. 4495 3688

Erik Jeppesen, Paltholmterrasserne 77A
3520 Farum, tlf. 4495 9141

Else Dam, Smallesund 2
3700 Rønne, tlf. 5695 5404

Geert Grønnegaard, Leragervej 8
4174 Jystrup, tlf. 5752 8250

Uwe Riggelsen, Kåstrupvej 4, Spangsbro
4400 Kalundborg, tlf. 5950 7429

Hanne Nielsen, J. A. Larsensvej 5
5300 Kerteminde, tlf. 6532 4474

Peter Kragh Hansen, Gl. Banegårdsvej 50
5500 Middelfart, tlf. 6441 8389

Jørgen Burchardt, Nyborgvej 13
5750 Ringe, tlf. 6262 3617

Lars Bang Jeppesen, Kongeåvej 63
6600 Vejen, tlf. 7536 2201

Hermod Folke Hansen, Nørremarksvej 4
6880 Tarm, tlf. 9737 3163

Ulrik Hansen, Rønnen 8
7120 Vejle Ø, tlf. 7571 1020

Frands Wisbech, Ginnerupvej 5B
7860 Spøttrup, tlf. 9756 3040

Jens Thoft, Stadion Allé 43 A
8000 Århus C, tlf. 8611 2177

Poul Gunder Nielsen, Hørslevvej 107, Hørslevbol
8462 Harlev J, tlf. 8694 1699

Henning Sørensen, Irisvej 17, Postbok 87
8500 Grenaa, tlf. 8632 1679

Tom Vilmer Paamand, Resendalvej 16, Resenbro
8600 Silkeborg, tlf. 5051 0328

Tine Forchhammer, Gadebakken 15
8660 Skanderborg, tlf. 8692 6205

Bitten og Troels Forchhammer, Gyvelvej 7, Rebild
9520 Skørping, tlf. 9839 1663

Arne Hansen, Sønderjyllands Allé 35
9900 Frederikshavn, tlf. 9842 5542

december 2003

Ikkevold

Officiel amerikansk plakat fra 2. Verdenskrig udgivet af US Army.

Tidsskrift for antimilitarisme og pacifisme Nr. 4 2003 78. årg.

IKKEVOLD udgives af Aldrig Mere Krig (AMK), dansk afdeling af War Resisters' International (WRI).

Fred er en menneskeret, og krig er en forbrydelse mod menneskeheden. Derfor er det AMKs formål at arbejde for at fjerne krigens årsager og at modarbejde enhver form for krig og krigsforberedelse.

Ved medlemsskab af Aldrig Mere Krig kræves frigørelse fra eventuel tilknytning til militæret, herunder beredskabstjeneste.

IKKEVOLD dækker ikke nødvendigvis AmKs hovedbestyrelses holdninger.

Abonnement:

IKKEVOLD udkommer med fire numre årligt. Abonnementet indgår i medlemsskabet. For ikkemedlemmer koster et abonnement årligt 105,-. Løssalg: 30,-.

Abonnementsbestilling til:

Aldrig Mere Krig
Nørremarksvej 4
6880 Tarm
Tlf. 9737 3163
Giro 9004882

Adresseændring skal ske på posthuset i det distrikt, hvorfra der flyttes. Navneskift skal også meddeles til distriktets posthus.

Kopiering og eftertryk og anden gengivelse med angivelse af kilde anbefales.

Oplag 600. Eget tryk.

Redaktion:

Tom Paamand 5051 0328

Stof til IKKEVOLD sendes til:

Tom Vilmer Paamand
Resendalvej 16
Resenbro
8600 Silkeborg

E-mail: ikkevold@fred.dk

ISSN 0107-5276

Fortolkning af principper

Flere bidrag til den gamle debat om Svend Haugaard.

Jens Thoft, HB-medlem i AMK i 1971 og medlem af Folketinget for SF fra 1984-94, skriver:

Tak for til Gert Mikkelsen for rosen til mig i sidste nummer. Men efter selv at have været medlem af Folketinget, har jeg i dag et mere nuanceret syn, end jeg havde i 71, hvor jeg var med til at føre kniven mod Svend Haugaard.

Han var formand for den radikale gruppe, og en af gruppeformandens vigtigste opgaver er at holde gruppen samlet. Han kunne derfor ikke både være formand og kridte skoene i forhold til militærnægtersagen.

Han måtte vælge. Gert og jeg vil mene, at han valgte forkert. Steen Gade i SF afgik som gruppeformand, fordi han var uenig med folketingsgruppen på et vigtigt område (EU). Så den valgmulighed havde Haugaard også haft.

Haugaard blev voldsomst kritiseret for, at han var med til at ophæve muligheden for at man kunne fortryde indkaldelsen som soldat, for derefter at blive militærnægter. Det lykkedes mig at få vedtaget regler, så man vendte tilbage til „tiden før Haugaard" – og det var jeg glad over og stolt af.

Men eksklusionen var nu ikke en af de kønneste politiske ting, jeg har foretaget mig. Den var – synes jeg i dag – udtryk for manglende forståelse for de betingelser som medlemmer af Folketinget normalt arbejder under. Så da jeg hørte, at Haugaard atter var blevet medlem af AMK, blev jeg faktisk glad.

Henning Sørensen, medlem af AMK siden 1951, skriver bl.a.:

Det generationsskifte, der foregik i AMK i 1967 og årene deromkring var nødvendigt, eftersom ingen af os lever evigt. Et historisk forløb vil altid blive vurderet forskelligt af forskellige, og nye folk vil selvsagt gribe tingene noget anderledes an, end forgængerne.

Men på nogle måder følte i det mindste undertegnede, at det var selve AMKs brede fundament, der blev anfægtet. Næppe mange af de, der ønskede Svend Haugaards fortsatte medlemskab af AMK, var enig med ham i de kompromiser, han som radikalt folketingsmedlem indgik på Christiansborg.

Men som fhv. kommunalpolitiker (for SF) ved jeg, at i politik som i livets øvrige forhold, må man somme tider gå med til noget, man ikke er så glad for, for at få noget man gerne vil have. Jeg ville under alle omstændigheder have sat grænsen et andet sted end Svend Haugaard.

AMKs landsformand fra 1942-49, salmedigter og valgmenighedspræst Uffe Hansen (1894-1994), sagde engang at vor medlemserklæring må den enkelte selv fortolke ud fra sin samvittighed, dog inden for visse grænser.

Disse grænser må gå ved personlig deltagelse i nogen som helst militær foreteelse, og denne grænse overtrådte Svend Haugaard aldrig i sit 90 år lange liv! Også set i historiens lys var det efter mine begreber forkert at ekskludere Svend Haugaard, da det førte til et meget stort medklemstab. AMK fik et knæk, vi aldrig er kommet over siden.

Jeg gjorde mig til talsmand for, at de der var imod eksklusionen af Svend Haugaard burde blive i AMK; men alt for få fulgte mit råd. Paradokset var, at ret få år efter havde næsten alle de, der ekskluderede Svend Haugaard, forladt os. Svend Haugaard kom igen; men det var der kun få af de, der gik i sympati med ham, der gjorde.

Jeg vil benytte lejligheden til at opfordre Gert Mikkelsen til atter at melde sig i AMK. Vi har i høj grad brug for medlemmer.

Jeg er iøvrigt enig med Gert Mikkelsen i hans positive vurdering af Jens Thofts indsats på Christiansborg gennem 10 år. Han sad bl.a. på min stemme!

Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed og **Landsforbundet Aldrig mere Krig** har indgået et bladsamarbejde.

Vi redigerer og udgiver bladene **fred og frihed** og **ikkevold** i fællesskab.

For- og bagsiden samt side 2 og næstsidste side er forbeholdt de to foreninger. Resten af bladet redigeres af en redaktion sammensat af begge foreninger.

Trådene samles af Annelise Ebbe (fred og frihed) og Tom Vilmer Paamand (ikkevold).

Stof til **fred og frihed** og **ikkevold** sendes til:

Tom Vilmer Paamand
Resendalvej 16, Resenbro
8600 Silkeborg
Tlf: 5051 0328
E-mail: ikkevold@fred.dk

Gamle numre af bladet kan læses på internet-adressen *www.FRED.dk/artikler/ffiv*

Indhold

Kvinder i Irak – et glemt kapitel **4**
Af Annelise Ebbe
De lever i et frygtens klima, fortæller Human Rights Watch.

Vand, krig og globalisering **6**
Af Regina Birchem
Vand er en undervurderet ressource – i fred såvel som i krig.

Fredsaktivistens internet **8**
Af Coilín Oscar ÓhAiseadha
Nyttige oplysninger om krig med internettet.

Håndvåben hindrer udvikling **10**
Af Robert Muggah
Udbredelse af lette våben fastholder den globale fattigdom.

Militært fodaftryk i EU-forfatning **12**
Af Tobias Pflüger og Andreas Speck
EUs forfatningsudkast vil statsstøtte våbenindustrien.

Fredsskat **14**
Af Geo Horn
Milliarder af dollars til våben har ikke givet fred.

Tiden er kommet... **16**
Af Gila Svirsky
Kvinder i Sorts kommende udfordringer.

Hvem er voldelig **18**
Af Aliyah Strauss
Medierne vil ikke rapportere israelsk politivold.

Danmarks første studenteroprør **20**
Af Holger Terp
Desertering var en kendt protestform i det 17. århundrede.

Broen over floden Kwai **22**
Af Torben Retbøll
Japan fik bygget sin „Dødens jernbane“ af krigsfanger.

Lovløse Sverige **25**
Af Majken Jul Sørensen
Hvordan burde Sverige have reageret på terror?

Og meget mere...

Kvinder i Irak – et glemt kapitel

Organisationen Human Rights Watch beskriver kvindernes forhold i Irak under besættelsen som „et frygtens klima“.

Af Annelise Ebbe

Foto: weekly.ahram.org.eg

Juli 2003 udgav Human Rights Watch en rapport om kvinders forhold i Irak under besættelsen. *Et frygtens klima* er titlen på rapporten, der systematisk beskriver, hvor ekstremt ringe sikkerheden er for kvinder og piger i Irak, især i Baghdad og Basra.

Human Rights Watch har gennemført undersøgelser og interviewet over 70 ofre for seksuel vold og bortførelse i en måned fra maj til juni 2003.

Her et kort resumé af et karakteristisk tilfælde: En eller flere piger/kvinder bliver ved højlys dag pågrebet af en eller flere overfaldsmænd, hun bliver kørt til et sted uden for byen, bliver holdt fanget, bliver voldtaget og mishandlet fysisk på anden måde.

Nogle kommer ikke tilbage. Det formodes, at disse enten er dræbt eller er ofre for menneskehandel. Andre slipper fri ved egen hjælp, atter andre bliver bragt tilbage.

Når frygtens klima tager over

Det har selvsagt en række implikationer, at kvinders sikkerhed i den grad er sat under pres.

Kvinder tør ikke gå ud, fordi alle enten selv har set eller har hørt historier om, hvordan selv en kvinde eller pige i selskab med andre kan blive bortført ved højlys dag. Historierne, de overdrevne og falske såvel som de sande, bidrager til frygten og får således stor indflydelse på kvinders/pigers hverdagsliv. Og der er ikke en politik, ikke tilstrækkelige love, rutiner eller mekanismer, der kan imødekomme deres behov.

Det politimæssige vakuum, som besættelsen har medført, har også forværret situationen. I en situation, hvor mange irakere mener, at amerikanerne kun beskæftiger sig med deres egen sikkerhed, bekræfter manglende handling og reaktion i den slags sager tydeligt besættelsestroppernes forsømmelighed og efterladenhed, når det er irakeres sikkerhed, der er på spil.

Irakisk lov

Voldtægt, seksuel vold og bortførelse er efter irakisk lov forbrydelser, der kan straffes med lange fængselsstraffe. Alligevel er der stadig store juridiske og sociale barrierer, når ofre for den form for kriminalitet forsøger at opnå retfærdighed.

I straffeloven er der bestemmelser, der tillader en mand at gå straffri, hvis han gifter sig med en kvinde, han har bortført. På samme måde er der bestemmelser, der reducerer straffe for seksuel vold eller forsøg på seksuel vold, hvis gerningsmanden gifter sig med offeret.

Andre bestemmelser giver mulighed for stærkt reducerede fængselsstraffe for såkaldte æresdrab. En sammenkobling af to artikler i Straffeloven gør det muligt at reducere straffen for et mord til en bøde uden tilbageholdelse.

Koalitionens Midlertidige Myndighed udstedte i juni nogle forordninger, der satte dele af den irakiske straffelovs bestemmelser ud af kraft, men det gjaldt ikke disse.

Juridiske standarder

Irak har underskrevet en række internationale menneskerettighedstraktater, der beskytter kvinders og pigers rettigheder, og disse traktater gælder også under væbnede konflikter og besættelse. Irak er ligesom USA og andre medlemmer af Koalitionen medlem af den såkaldte Fjerde Genèvekonvention og af Haagkonventionen.

Disse konventioner burde sikre kvinder og piger omfattende – også juridisk – beskyttelse mod seksuel vold og misbrug. Alligevel sker det ikke.

International lov kræver, at stater skal gribe ind, hvor der sker krænkelser af menneskerettighederne, og at de skal tage forholdsregler for at forhindre det. Hvad angår krænkelse af den kropslige integritet, har staten pligt til at retsforfølge krænkelsen.

Ifølge international humanitær lov, Haagkonventionen og Fjerde Genèvekonvention har besættelsesmagten pligt

til at genoprette og opretholde offentlig orden og sikkerhed og at vise respekt for fundamentale menneskerettigheder for indbyggerne i det besatte område.

Fjerde Genèvekonvention lægger især vægt på, at „*kvinder skal beskyttes mod angreb på deres ære, især mod voldtægt, tvungen prostitution eller enhver form for usømmeligt angreb*".

Udover disse generelle forholdsregler skal besættelsesmagten sikre en effektiv administration af retssystemet. For de fleste sagers vedkommende betyder det, at besættelsesmagten skal benytte sig af den eksisterende straffelov, med mindre denne lov udgør en trussel mod besættelsesmagtens sikkerhed eller udgør en hindring for gennemførelsen af den Fjerde Genèvekonvention.

De nævnte bestemmelser i irakisk straffelov udgør en hindring for Koalitionens forpligtelse til at sikre kvinders og pigers fundamentale rettigheder. Det kan i al korthed siges, at der er fire vitale områder af den irakiske administration, hvor kvinder bør inddrages:

1) demokrati og regeringsførelse
2) økonomiske aktiviteter
3) forfatning og anden lovgivning
4) det civile samfund.

Demokrati og regeringsførelse

Iraks historie gennem mange år er karakteriseret ved undertrykkelse og udelukkelse af et meget stort flertal af befolkningen fra at træffe beslutninger og være med til at føre dem ud i livet.

Hvis demokratiet skal vinde fodfæste, er det altafgørende, at en kultur, der omfatter gennemsigtighed og inddragelse vokser frem, også sådan at de marginaliserede og de der har fået frataget deres stemmeret, bliver integreret i beslutningsprocesserne.

Kvinder udgør 55 procent af den irakiske befolkning, og det er vigtigt at sikre, at dette befolkningsflertal sikres fuld og aktiv deltagelse i ledelses- og regeringsstrukturer både på lokalt og nationalt niveau.

I de seneste 20 år hvor Irak er gået fra den ene krig til den anden, har kvinder i stigende omfang skullet tage ansvar for deres lokalsamfund.

Ikke desto mindre er der en tendens til her såvel som i andre krigshærgede samfund, at de bliver udelukket fra den politiske elite og fra politisk deltagelse på det nationale niveau. Hvis dette skal ændres, må der gøres en aktiv indsats i lokalsamfundene og i kvindenetværker for at identificere mulige kvindelige ledere.

Økonomiske rettigheder

Kvinder er blevet særlig hårdt ramt af det økonomiske sammenbrud, mange har mistet deres job. Selvom FNs Olie for Mad-program gennemsnitligt betød en lille forbedring for befolkningen, var omkring 80 procent af fabrikkerne i den private sektor lukket og 50 procent af arbejdsstyrken arbejdsløs i slutningen af 2000.

Nedgangen i antallet af job på fabrikkerne førte til, at mænd fortrængte kvinder fra uddannelses- og sundhedssektoren og fra kommunale administrationer. Kvinderne udgør nu kun 19 procent af arbejdsstyrken, koncentreret på landbruget og i servicesektoren. Genopretning af økonomien er en vigtig del af genopbygningen. I den proces skal kvindernes økonomiske rettigheder sikres.

Under konflikter trænges kvinder tilbage til traditionelle kvindejob. Internationale hjælpeprogrammer forværrer ofte problemet ved at tilbyde kvinder mulighed for *micro credits* i stedet for *macro credits*.

Det vil sige, at kvinder bliver tilbudt tilskudsordninger til det nære, det som de i forvejen forventes at ville tage sig af, systuer osv. og ikke til det, der økonomisk batter og ville sikre deres fremtidige økonomiske situation.

Micro credits giver dermed kvinderne mulighed for at komme ind i den økonomiske sfære, men de sikrer ikke kvinderne en bedre stilling og tager heller ikke højde for de udfordringer, kvinder i konfliktområder står overfor. Desuden tilgodeser *micro credit*-programmerne ikke de behov, uddannede kvinder har.

Det er vigtigt, at kvinderne i Irak får de samme muligheder for indtægt og beskæftigelse som mænd. Og det er vigtigt, at man skaber programmer, der både imødekommer de øjeblikkelige behov og skaber mulighed for længerevarende bæredygtighed og vækst.

Kvinder i forfatning og love

På papiret var Iraks midlertidige forfatning fra 1990 demokratisk, folket skulle regere, der skulle være magtdeling osv. I praksis var det Saddam Hussein og hans Ba'ath-parti, der sad på magten, det var ham, der udpegede, forfremmede og afskedigede.

Den manglende sammenhæng mellem teori og praksis betyder, at der i Irak ikke er tradition for at arbejde for eller med en forfatning, man kan stole på. Der er mange ting, der skal tages højde for i en sådan forfatning. Kun to ting nævnes her:

Det er vigtigt, at kvinders rettigheder bliver skrevet ind i forfatningen. Det vil være med til at sikre, at kønsligestilling og respekt for kvinders rettigheder bliver fundamentale værdier i det Irak, der vokser frem. Religiøse traditioner må adskilles fra enhver civil lovgivning og straffelovgivningen. Det må også skrives ind i forfatningen.

Det civile samfunds betydning

Det civile samfunds betydning kan næppe overvurderes som en betydningsfuld med- og modspiller til staten og de statslige institutioner.

Opbygningen af det civile samfund i Irak er vigtig allerede i denne fase af genopbygningen, og genopbygningen må finde sted på en måde, der tillader civilsamfundet at genetablere sig.

Især for de irakiske kvinder bliver det vigtigt at skabe rum for det civile samfund. Kvinder udgør nemlig 60 procent af lederne i det civile samfund i konfliktrggamte områder.

Erfaringerne fra andre konfliktramte områder viser, at kvinderne spiller en vigtig rolle i udviklingen af civilsamfundet, og at de er effektive fortalere for kønssensitiv lovgivning, yder traumebehandling, støtter demobiliserede soldater, deltager i nedrustning etc.

I Irak er der masser af huller at fylde for kvinderne i civilsamfundet. De bør have kvindeorganisationers og kvindegruppers støtte fra resten af verden.

I slutningen af november udkom bogen „Irak – er freden brudt ud?", som ovenstående er et uddrag fra.

Bogen kan købes til særpris gennem www.nejtilkrig.dk

Vand, krig og globalisering

Vand er en undervurderet ressource – i fredstid såvel som i krigstid. Her kastes der lys over den store betydning af vand.

Af Regina Birchem

Vi lever i en tid, hvor vores tilværelse bliver afgørende ændret af de handlinger, der følger i kølvandet af troen på, at vores sikkerhed ligger i militær overlegenhed med anvendelse af våben, der ikke blot er beregnet til at dræbe, men også til at indgyde frygt.

Vi bliver skræmte over tabet af uskyldige liv eller liv dømt til smerte og invaliditet. Vi bliver stumme over de ufattelige tab, menneskeheden har lidt. Kunstgenstande og skrifter, kunst og kultur er blevet ødelagt, brændt eller stjålet fra irakiske museer, biblioteker og arkiver. Ingen teknologi kan erstatte disse tab.

Der er fremført mange grunde til krigen i Irak, befrielsen af det irakiske folk er den hyppigste. Den kendsgerning, at Irak har verdens næststørste oliereserve og måske uopdagede olieforekomster er nok den vigtigste.

En anden naturressource i Irak der sjældent nævnes, er vand. De to store floder Eufrat og Tigris med omliggende vådområder er uvurderlige naturressourcer for det tørre, tørstige Mellemøsten.

Vi kan leve uden olie, men vi kan ikke leve uden vand.

I dag er regionens behov for vand til landbrug, industri, husholdninger og vandudviklingsprojekter en kilde til væbnede konflikter mellem Syrien, Irak, Tyrkiet og kurderne. Iraks og Tyrkiets store afledningsprojekter har allerede forårsaget omfattende ændringer af de unikke vådområder omkring flodernes vidtstrakte centrale dele.

Det står stadig tilbage at se, hvad fremtiden efter krigen vil bringe i Irak. Den amerikanske vandgigant *Bechtel* fik af USA tildelt store kontrakter ved genopbygningen af Iraks infrastruktur. *Bechtel* er også medspiller på energiområdet.

En tørstig verden

Verden og ikke kun Mellemøsten står over for alvorlig vandknaphed. Det skønnes, at halvdelen af verdens befolkning ikke vil have tilstrækkeligt frisk vand i 2025. Verdensbanken ser endnu mere sort på det: to tredjedele af verdens befolkning vil ikke have frisk drikkevand i 2025.

I dag er der 1,2 milliarder, der ikke har rent drikkevand. 2,4 milliarder har ikke tilstrækkelig sanitet og kloakering. Det vurderes, at 3,4 millioner mennesker bliver dræbt af sygdomme, de påføres gennem vand. De fleste af dem er børn. Hver dag dør 6000 børn af den type sygdomme.

I de seneste 10 år har diarré-relaterede sygdomme slået flere børn ihjel end antallet af mennesker, der har mistet livet under væbnede konflikter siden 1945. Halvdelen af de hospitalsindlagte verden over er der på grund af sygdomme, de har pådraget sig gennem vand.

Vi bruger vand, som om vandforsyningen aldrig vil høre op. Vi begynder at blive konfronteret med udtørrede kilder, floder der ikke længere flyder, reservoirer der er faretruende lave, og byer der synker. Mexico City falder 50 cm om året, fordi grundvandet fjernes hurtigere, end det kan erstattes. Sidste år var den mest tørre, man nogensinde har registreret i mange stater i USA.

Hvor meget vand er der?

Kina har en fjerdedel af jordens befolkning og kun seks procent af verdens ferskvand. Vandforsyningen er kritisk til Beijing og til stort set resten af landet. I 1972 udtørrede Huang He for første gang i historien, før den nåede havet. I 1997 var der 226 dage, hvor den ikke nåede frem.

Vi kan se disse vandforsyninger svinde ind, floder tørre ud og græs blive brunt. Hvad vi ikke kan se, er det der sker i undergrunden, hvor det meste af det tilbageværende vand befinder sig. Her arbejder forurenet spildevand, nedsivende giftstoffer og saltvand sig ned i de vandførende lag i undergrunden og truer og ødelægger vandressourcerne.

„Water, water everywhere...“ Næsten alt verdens vand, 97 procent, er i havene og er for salt til at drikke eller bruge i landbruget. En procent er låst i isbjerge og indlandsis. En procent er låst i geologiske formationer dybt inde i jorden. En procent er tilbage til at drikke og bruge til fødevarer.

Vi har heldigvis oplysninger om situationen. Forskere, hydrologer, videnskabsmænd og andre specialister har givet god dokumentation om vandsituationen. Det er meget påkrævet, at vi handler.

Vand til alle eller for profit?

Eftersom problemet er kendt, og vi bliver mere og mere desperate efter vand, har profitmagere set det som mulighed for at skaffe sig profit. Den økonomiske globalisering i det 21. århundrede bliver styret af vandkrisen.

Den økonomiske udviklingsmodel, der er baseret på regler der fastsættes af de store selskaber og finansmarkederne forsøger at forme en fælles, global markedsøkonomi. Økonomisk frihed, ikke nærdemokrati og økologisk overlevelsesevne sætter reglerne.

I den form for økonomisk globalisering er alt til salg – også vand. Når vand bliver defineret som et behov og ikke som en basal menneskeret, bliver det betragtet som et produkt og en ydelse, der kan købes og sælges for profit.

Verdensbanken har kaldt vand for det 21. århundredes „olie“. De store selskaber som de franske *Vivendi Universal* og *Suez Lyonnaise des Eaux*, den tyske gigant *RWE* og *Bechtel* i San Francisco kappes om profitterne. I USA arbejder de under forskellige

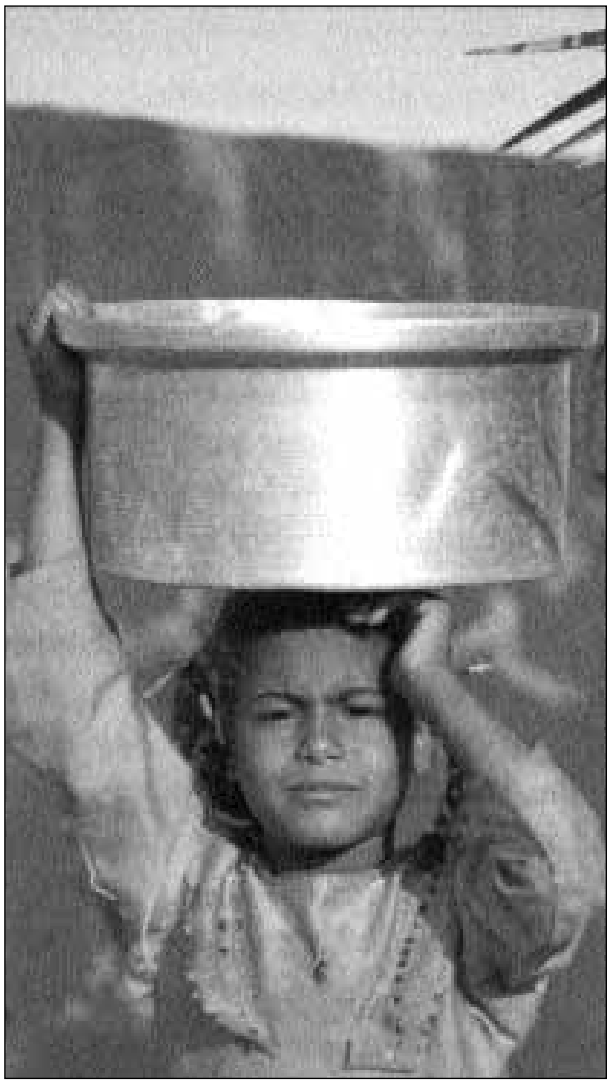
Ung vandbærerske.

navne som fx *American Water Works, United Water (Suez)* og *US Filter (Vivendi)*.

Vand og kvinders virkelighed

I de fleste kulturer spiller kvinder og mænd forskellige roller og har forskellige ansvarsområder, hvad angår brug og forvaltning af vand.

I mange lande er det kvinders pligt at hente vand. I Afrika bruger kvinder og piger tre-fem timer om dagen, og bruger cirka en tredjedel af den energi, de får fra deres føde, til at hente vand.

I skolerne er det ofte pigerne, der må tage tid fra til at sørge for vand. Arbejdet hjemme forhindrer mange piger i at gå i skole, og den energi de bruger på det daglige husholdningsarbejde, påvirker også deres skolearbejde. Hvis nogen bliver syge af sygdomme, de har pådraget sig gennem vand, er det sandsynligvis pigerne, der bliver hjemme og tager sig af dem. De unge piger bliver ofte hjemme fra skole, når de har menstruation, fordi der mangler hygiejniske faciliteter.

Rollen som den, der henter vand, forhindrer kvinder i at få uddannelse og skaffe andre indkomstskabende aktiviteter og deltagelse i kulturelle og politiske aktiviteter.

Når kvinder/piger bærer de tunge vandbeholdere, giver det akutte fysiske problemer. I Afrika er kvinderne også ansvarlige for landbruget, hvilket også omfatter at de skal skaffe vand. Mænd har normalt betalt arbejde.

Mænd bruger vand og sanitære faciliteter, men normalt er det kvinders ansvar at sørge for sundheden. Kvinder bruger ofte planter til medicinsk brug. Tabet af skov og biodiversitet er relateret til vand.

Af disse grunde bør kvinder høres, når forvaltningen og planlægningen af vandressourcer skal diskuteres. Succesfulde projekter kræver kvinders fulde deltagelse.

Kvinder klemt af privatisering

Situationen i Ghana, hvor vandet har været privatiseret i mere end fem år, er blevet studeret af *FNs Udviklingsfond for Kvinder* og nogle institutioner i Ghana.

Store selskaber blev i adskillige udbudsrunder bedt om kun at byde 30 millioner dollars mod forventede 350 millioner dollars fra den ghanesiske regering.

Privatiseringen af vandet kom som et resultat af en strukturel tilpasning, der påbød Ghana at privatisere et antal statslige virksomheder herunder *Ghana Water Company*.

Privatisering og fuld omkostningsinddækning blev også en forudsætning for lån fra Verdensbanken til jernbaner, elektricitet, uddannelse og bankvirksomhed.

Disse reformer havde ikke som mål at imødekomme Ghanas egne prioriteringer eller en universel adgang til basale fornødenheder som vand. De selskaber, der blev forud kvalificerede af donorer som *USAID* og *British Department of International Development* er de velkendte store selskaber: *Vivendi*, *Suez*, *Saur*, *Biwater*, *Nuon* og det amerikanske selskab *Bechtel*, der arbejder i Ghana som *International Water*.

Der var mangel på gennemsigtighed i hele processen. Modstandere af det, der foregik, argumenterede for at noget så basalt som vand ikke kunne besluttes i selskabernes bestyrelseslokaler.

Over 70 procent af befolkningen i det nordlige Ghana lever under fattigdomsgrænsen. I Ghana, hvor 50 procent af befolkningen tjener under to dollar om dagen, betyder stigende vandpriser til fuld omkostningsinddækning, at flertallet af befolkningen ikke får adgang til vand.

I nogle regioner bruger de meget fattige otte til tolv procent af deres månedlige indtægter på vand, mens de ikke-fattige bruger knap 5 procent af deres. En ny undersøgelse har vist, at fire befolkningsgrupper i Accra brugte op til 25 procent af deres indtægter på vand.

Dertil kommer, at over 2000 arbejdere blev fyret af *Ghana Water Company*, og ikke ansat af de udenlandske selskaber.

Når man sælger vand på det åbne marked, imødekommer det ikke de fattiges – og især ikke kvindernes – behov. Kvinderne har båret de største byrder.

Regina Birchem er biolog. Hun er medlem af den amerikanske sektion af WILPF, tidligere vicepræsident og en af to forkvinder for WILPFs Komité for bæredygtig udvikling. Artiklen er oversat af Annelise Ebbe.

Fredsaktivistens internet

En række nyttige tips til at finde – og videreformidle – saglige og skandaløse oplysninger om krig med internettet.

Af Coilín Oscar ÓhAiseadha

Det er formodentlig de færreste læsere, der kender mit navn, men min erfaring er, at alle, der har fulgt med i debatten om invasionen i Irak i de danske aviser siden oktober 2002, alligevel har læst en eller anden artikel, som er blevet til på baggrund af mit oplysningsarbejde.

Det er på den baggrund, at jeg tilbyder nogle tips til internetsøgning efter saglige og skandaløse oplysninger om krig og fred samt til brug af e-mail til at formidle disse oplysninger videre igennem medierne.

Den mest nyttige søgemaskine på internettet er Google, som findes på www.google.dk. Jeg fremlægger her nogle grundlæggende teknikker og fiduser med praktiske eksempler fra mine egne aktiviteter. For at sortere mellem de milliarder af websider, som Google har indekseret, er det væsentligt at vælge nogle specifikke søgetermer – gerne egennavne og varemærker.

Hvad er det for nogle ord, der må være på den side, du leder efter, men som ikke vil være på 10.000 andre? Dels gælder det om at betragte søgemaskinen som et spændende stykke legetøj og at have det sjovt med at prøve forskellige ting af.

Prøv følgende eksempler:

truthout

Dette fører til netmagasinet TruthOut. Her fandt jeg fx en engelsk oversættelse af Khaled Bayomis interview i Dagens Nyheter den 11. april 2003, hvor han fortæller om, at amerikanske tropper iværksatte plyndringer i Bagdad. Jeg sendte denne artikel videre til en række journalister og historien blev derefter bragt i både Information og Ekstra Bladet.

iraq nagy

En søgning på disse to ord fører til Tom Nagys artikel „The Secret Behind the Sanctions“, hvor han beskriver en række amerikanske efterretningsrapporter, som beviser, at sanktionerne mod Irak blev brugt med den overlagte hensigt at ødelægge det irakiske vandrensningssystem.

iraq nagy denmark

En søgning på disse tre ord fører til min artikel om Tom Nagys besøg i Danmark i juni 2002.

bincs

Dette fører til en database, hvor kan man søge efter de såkaldte „cage codes“ – løbenumre, som identificerer våben og militært udstyr brugt at NATO.

milmo 96214

Også tal kan anvendes som søgetermer. Denne kombination fører til Cahal Milmos artikel om et amerikansk missil, der ramte en markedsplads i Bagdad i slutningen af marts.

Min gode kammerat Billy O'Shea brugte BINCS-databasen (nævnt overfor) til at identificere missilet i første omgang. Jeg sendte Billys tips til den britiske forsker Glen Rangwala, som formidlede oplysningerne videre til de britiske medier.

Historien blev bragt i TV-avisen og førte til spørgsmål i Underhuset. Databasen afslørede bl.a. fabrikantens adresse i Texas, hvor der så blev holdt en demonstration.

whitaker 96214

En stavefejl giver nogle gange et enestående søgeord. Prøv følgende:

treatmment

Dette fører til efterretningsrapporten „Iraq Water Treatmment Vulnerabilities“, som i januar 1991 beskrev det irakiske vandrensningssystems sårbarhed under sanktionerne.

I visse tilfælde kan det betale sig at prøve forskellige stavemåder – fx:

96214 shula
96214 shuale
96214 shu'ale

Nøjagtige citater, overskrifter og andre kombinationer af ord i en bestemt rækkefølge kan være meget nyttige.

Prøv fx:

„hemmeligheden bag sanktionerne“

Her kan man læse en dansk oversættelse af Tom Nagys artikel om det amerikanske militærs undersøgelser af det irakiske vandrensningssystem.

Man kan begrænse en søgning til et bestemt domæne på nettet ved at bruge ordet „site:“ efterfulgt at domænet som søgeord. Eksempler:

sponeck site:dk
scott ritter site:dk

På den måde kan man finde oplysninger om, hvad Hans von Sponeck og Scott Ritter lavede, da de besøgte Danmark sidste efterår.

site:gulflink.osd.mil cholera

Denne søgning fremkalder en række dokumenter, som ligger på det amerikanske forsvarsministeriums Gulflinkhjemmeside og som henviser til den smitsomme sygdom kolera. Nogle af disse dokumenterer den overlagte ødelæggelse af det irakiske vandrensningssystem.

site:mil afdd strategic attack

Denne søgning fører til det amerikanske luftvåbens doktrindokument, hvor angrebene mod det irakiske elsystem under Golfkrigen beskrives som „extremely effective“.

site:folketinget.dk „dishonest case“

Denne søgning fører til Glen Rangwalas analyse „The dishonest case for war on Iraq“, som Hans von Sponeck afleverede i det Udenrigspolitiske Nævn den 8. oktober 2002. Analysen er blevet scannet og lagt på Folketingets hjemmeside som et bilag til referatet.

site:it „mfr 96214“
site:br „mfr 96214“
site:jp „mfr 96214“

Historien om det amerikanske missil, der ramte en markedsplads i Bagdad i marts, er blevet bragt videre på forskellige sprog, herunder italiensk, brasiliansk og japansk.

Nogle af de mest pålidelige og værdifulde oplysninger på nettet ligger gemt i databaser, hvor de almindelige søgemaskiner som Google ikke kan indeksere dem.

Jeg har allerede nævnt BINCS-databasen som et oplagt eksempel. Prøv selv at eksperimentere med cage-koden fra markedspladsmissilet:

30003-704ASB7492 MFR 96214 09.

Det mest væsentlige indhold af de landsdækkende danske aviser ligger på avisernes databaser på nettet. I visse tilfælde skal man betale for at få adgang, men noget af det bedste er gratis.

Prøv fx at søge efter mit ganske usædvanlige fornavn i dagbladet Informations arkiv. Arkivet findes ved at klikke på ordet „Arkiv" i venstre menubjælke på www.information.dk. Her kan man finde bl.a. et lidt overdrevet interview, som Informations Rasmus Egelund har lavet med mig.

De andre aviser kan findes ved at slå dem op i Google.

På biblioteket kan man søge i et arkiv over samtlige danske aviser ved at bede om lov til at søge i InfoMedia-databasen, www.infomedia.dk.

En søgning i Google efter ordene „dansk oplagskontrol" fører til en hjemmeside, hvor man kan se statistikker over de danske avisers oplag.

Her kan man fx finde oplysninger om, hvor mange kunder Berlingske Tidende har mistet mellem 1. halvår 2002 og 2003.

Den slags oplysning har jeg brugt som et godt argument for at aviserne skal lave en ordentlig dækning af udviklingen i Irak.

Jeg håber mine tips er nyttige og glæder mig til at få at vide, hvad de bliver brugt til.

Nærmere oplysninger om forfatterens oplysningsarbejde: www.danirak.dk.

Vedrørende kurser for aktivister, kontakt mig på telefon 2192 5666 eller peacemail@danirak.dk.

Se også FRED.dk/findfred.

Elektronisk indflydelse

Elektronisk post har enorme muligheder, som den danske fredsbevægelse endnu ikke har mestret. Hermed nogle forslag:

1. Hils på journalisterne og tak dem for de gode artikler, de skriver. De får mest ofte kritik og bliver derfor vældig glad for at få ros fra læserne. Journalistens mail-adresse kan enten læses i den trykte avis eller eventuelt fremkaldes ved at klikke på navnet under overskriften på nettet.

2. Skriv til journalisten, hvis der er noget, du tvivler på – fx hvis vedkommende har overfortolket en meningsmåling, så kan du spørge om kilden. Være høflig!

3. Skriv til redaktørerne for at gøre dem opmærksom på faktuelle fejl. I de fleste tilfælde er det debatredaktøren, man skal skrive til. Kig i avisen (eventuelt på nettet) for nærmere oplysninger.

4. Send gode artikler og andre oplysninger til relevante journalister. Jeg kan nævne fire tilfælde, hvor mine tips har givet inspiration til en forside på Information, og to tilfælde, hvor de har givet inspiration til opslag i Ekstra Bladet. Skriv altid en god overskrift i emnelinien og et par linier i din mail om, hvorfor du synes journalisten skal være interesseret i materialet. Hvad er enestående ved den pågældende artikel?

5. Skriv direkte til politikerne. Enhedslisten og SF er særlig interesserede i saglige materialer, som kan styrke deres kritik af regeringen. Kristendemokraterne er modtagelige over for saglige oplysninger vedrørende fx Vestens krigsforbrydelser mod Irak. Og der er mange flere muligheder at eksperimentere med.

6. Indsendelse af læserbreve, debatindlæg og kronikker. Læs avisens instrukser meget nøje!

7. Invitationer til foredrag, debatmøder, demonstrationer, m.m. Her gælder det om at vedligeholde og udbygge gode mailinglister. Brug BCC-feltet i mailprogrammet, der skjuler modtagernes adresser for hinanden.

8. På længere sigt ser jeg gode muligheder for at oprette et nyhedsbrev, hvor en gruppe engagerede aktivister regelmæssigt distribuerer pressemeddelelser og rapporter vedrørende fredsdemonstrationer over hele verden. For eksempel holdt den belgiske gruppe Bomspotting den 25. oktober en aktion, hvor nogle „civile våbeninspektører" invaderede NATOs hovedkvarter og tvang politiet til at arrestere 500. Den slags bør de danske medier få nys om i god tid fremover.

9. Det kunne være meget nyttigt at oprette en mailingliste, hvorved aktivister kunne veksle oplysninger, skrive sammen og koordinere vores anstrengelser.

10. Lige nu er vi vist mange, der skriver indlæg til Information, mens alt for få skriver til fx Berlingske Tidende og Jyllands-Posten. Det kunne være smart at fordele opgaverne, så vi regelmæssigt kom til orde i alle landsdækkende aviser.

Mens e-mail er nyttig, foretrækker jeg telefon eller almindelig post, når jeg kan komme til det. For eksempel, hvis jeg opdager noget skandaløst, veldokumenteret og aktuelt, så *ringer* jeg til aviserne og nyhedskanalerne for at gøre dem opmærksom på det. Da Komitéen „Lad Iraks Folk Leve" arrangerede interviews med Hans von Sponeck og Scott Ritter sidste år, så udsendte vi invitationer via *almindelig post*.

Håndvåben hindrer udvikling

Den store udbredelse af revolvere, rifler og håndgranater fastholder den globale fattigdom og gavner de rige landes økonomiske og politiske interesser.

Af Robert Muggah

Den økonomiske udvikling i de fattige lande i Afrika, Asien og Latinamerika undermineres af den store udbredelse af lette håndvåben som revolvere, rifler og håndgranater, men er det de rige landes økonomiske og politiske interesser, der har forhindret de globale institutioner herunder FN i at gøre noget effektivt ved problemet?

De er billige, let tilgængelig og nemme at transportere: Der er ca. 500 millioner håndvåben i cirkulation rundt om i verden, en for hvert tolvte menneske, og de er i dag lettere at få fat på og koster mindre end nogen sinde før. I Sudan kan en Kalashnikov riffel købes til samme pris som en kylling, og i USA er der flere våbenforretninger end McDonald's restauranter.

„The Small Arms Survey" skønner at håndskydevåben tegner sig for op mod 90% af dødeligheden i moderne konflikter, og at mere end 500.000 dræbes hvert år, og mange flere invalideres som følge af misbrug af håndvåbnene (anvendelse, der ikke er legaliseret af nationale eller overnationale autoriteter). I de fattige lande i Afrika og Latinamerika er der mere end dobbelt så stor chance for at blive offer, som i de rige vesteuropæiske lande.

Håndvåbnenes lave pris og lette tilgængelighed underminerer både direkte og indirekte såvel kvaliteten som kvantiteten af udviklingen i den tredje verden hvor mange lande er indviklet i en eller anden form for konflikt.

Fra Latinamerika til Afrika syd for Sahara samt i Syd- og Sydøstasien går befolkningens knappe ressourcer til at pleje sårede og betale for uformelle sikkerhedsforanstaltninger som vagtværn og paramilitære styrker i stedet for at blive investeret i øget trivsel og økonomisk fremgang.

Misbrug af håndvåben medfører øget udvandring, mindre handel, færre udenlandske investeringer og obstruktion af internationalt hjælpearbejde. De billige skydevåben gør det meget vanskeligt at genopbygge samfundet efter en krig, fordi knapheden på ressourcer og fraværet af lov og orden får mange mennesker til at gribe til vold.

Lokale løsninger

Fattigdom og vold er sammenflettede, derfor skal bekæmpelsen af dem også være det. Undersøgelser har bekræftet, at investeringer der øger borgernes sikkerhed – fra styrkelse af politiet i Malawi til bedre vejbelysning og infrastruktur i Albanien – reducerer både volden og fattigdommen.

Det har de internationale institutioner endnu ikke anerkendt. Det er overladt til de fattige lande selv uden megen hjælp udefra at håndtere de vidtrækkende konsekvenser af håndvåbnenes tilgængelighed og lave pris.

Mange af de berørte samfund har selv søgt at finde løsninger. Den populære antagelse om at når våben én gang er blevet en del af en kultur, forsvinder de ikke igen, har vist sig ikke at holde stik. *„The International Network on Small Arms"* har dokumenteret en lang række nationale anstrengelser – der ofte ikke når frem til pressen – som antivåbenkampagner i Rio de Janeiro og våbenfri zoner i Johannesborg.

Fra hensigter til handlinger

Både nationalt og internationalt er man efterhånden begyndt at se våbentrafik og kontrol med håndvåben som en del af udviklingsproblematikken, ja som en hovedhjørnesten i den internationale sikkerheds- og udviklingsdagsorden, men det har vist sig mere end vanskeligt at omsætte de gode hensigter til handlinger.

På grund af egne økonomiske interesser er der mange nationer, som ikke vil deltage i projekter, der søger at reducere den væbnede vold ved at indskrænke de lokale markeder for håndvåben. I dag udgør den legale handel med disse våben omkring 5 billioner dollars pr. år – ca. 10 % af verdens våbenhandel, dertil kommer yderligere en billion dollars i illegal global handel.

De aktuelle internationale programmer for kontrol med håndvåbnene fokuserer udelukkende på den illegale handel, selv om langt de fleste våben der sælges illegalt kommer fra legale kilder.

Under den kolde krig var det kun en håndfuld lande, der producerede håndskydevåben. Nu er 95 lande, næsten halvdelen af alle verdens nationer, legale producenter af den slags våben, ofte kopier af berømte modeller som AK-47. Fattige lande, som f.eks. Pakistan, har tilladt en slags hjemmeindustri med fabrikation af våben.

Det er usandsynligt, at ret mange af disse lande vil stoppe produktionen uden massiv økonomisk assistance udefra, på grund af deres ringe økonomiske ressourcer, der gør øgning af salg og eksport bydende nødvendig.

USA

Langt fra alle regeringerne i de lande, der har kapital at bidrage med til den internationale kontrol med håndvåben, betragter civiles ejendomsret til våben som et problem. Således sikrer artikel 2 i USAs forfatning borgernes ret til at eje og bære våben.

På den baggrund blokerede USA i 2001 for FNs forsøg på at indføre forbud mod civiles ejendomsret til skydevåben – til stor skuffelse for de deltagende afrikanske nationer.

USA blokerede ved den lejlighed også for FNs ønske om at begrænse handel med håndvåben til kun at være tilladt på regeringsplan, igen en politisk mærkesag for de afrikanske stater. USAs delegerede John Bolton begrundede det med nødvendigheden af at

Våben Top 10

Top 10-liste over markedet for håndvåben med værdi angivet i millioner US $.

1	**USA**	**>1200**
2	**Tyskland**	**384**
3	**Rusland**	**100-150**
4	**Brasilien**	**100-150**
5	**Østrig**	**60**
6	**Czech. Rep.**	**59**
7	**Storbritannien**	**44**
8	**Syd Korea**	**43**
9	**Sverige**	**40**
10	**Polen**	**40**

Kilde: Small Arms Survey.

kunne hjælpe undertrykte befolkningsgrupper til at forsvare sig mod regeringer der begik folkedrab, og han fastslog at: *„Det er irrelevant at skelne mellem regeringer og ikke-regeringer for at fastslå hvem der er ansvarlige, og hvem der er uansvarlige slutbrugere af våbnene*".

USA er verdens største eksportør af håndvåben.

Og Verdensbanken

350.000 tidligere krigsdeltagere fra Rwanda, Burundi og Den Demokratiske Republik Congo er omfattet af et hjemsendelses- og reintegreringsprogram, der skal mindske væbnet vold i krigshærgede områder. Programmet er støttet af Verdensbanken.

Nu insisterer Verdensbankens på at ingen af de midler, der doneres til dette projekt, direkte må anvendes til afvæbning og kontrol med håndvåben, i det denne kontrol ikke kan betragtes som et emne for udviklingsbistand.

At Verdensbanken er ude af stand til direkte at støtte afvæbning er paradoksalt og tjener til at underminere regionale initiativers succes på området. Håndvåbnene er udbredt overalt i fattige samfund på grund af krige og den almindelige utryghed der følger med et liv i fattigdom.

FN-institutioner, NGOer og andre internationale interessepartnere skal finde relevante mål for deres kampagner, mål der nemt lader sig kommunikere ud til offentligheden og politikerne, og omforme dem til politiske mål for donorer og berørte lande.

At hjælpe udviklingslandene med at reducere mængden af håndvåben er en investering, der forrenter sig. Det internationale samfund må fastholde at kontrollen med håndvåben skal have prioritet som en vigtig del af bekæmpelsen af den globale fattigdom.

Håndvåbnenes ringe vægt betyder, at børn nemt kan trænes til at bruge dem. FN skønner at der hele tiden er mere end 300.000 børnesoldater involveret i 30 konflikter rundt om i verdenen. Børnene bliver rekrutteret til at kæmpe i disse konflikter fordi de er adrætte, hurtige og lydige.

Man har regnet ud at omkring halvdelen af deltagerne i Liberias blodige borgerkrig var unde 18 år. Den overvældende majoritet af dem kæmpede ved at bruge håndvåben.

UN biennial Meeting on Small Arms: „The UN Biennal Meeting of States to Discuss the Action Programme on Small Arms Controll" er en konference i FN regi, der fremover forventes afholdt hvert andet år. Det første møde i juli blev en konfrontation mellem de rige og de fattige. Denne artikel blev skrevet op til mødet.

Forfatteren Robert Muggah er seniorforsker ved „The Small Arms Survey", et uafhængigt forskningsprojekt ved Geneves Universitetets Institut for Internationale Studier i Schweiz. Det tjener som den vigtigste internationale kilde til offentlig information om alle aspekter vedrørende håndvåben. Se www.smallarmssurvey.org

„The international Action Network on Small Arms" IANSA er en NGO-organisation, et internationalt netværk af mere end 340 organisationer fra 71 lande, der arbejder med at forhindre udbredelse og misbrug af håndvåben og lette våben. IANSA har adresse i London. Se www.iansa.org

Artiklen er oversat af Bodil Kofoed Nielsen fra „Peace News" Sept-Nov 2003. Læs også på dansk om www.amnesty.dk/kampagner/vaabenkontrol

Spot på verden

Samlet af Tom Vilmer Paamand

Giv ikke Danmark plads i Sikkerhedsrådet!
Danmark er favorit til en af de skiftende pladser i FNs Sikkerhedsråd fra 2005-2006. En dansk gruppe har kontaktet udenlandske ambassader og FN for at advare om, at den nuværende regerings politik strider mod Danmarks generelt gode omdømme, og at Danmark ikke hører hjemme i Sikkerhedsrådet. „Regeringens politik, som i sidste instans fremmer både fattigdom og terrorisme, er i grel modstrid med det internationale samfunds dybeste behov", skriver gruppen.

Våbenfirma plantede spioner hos aktivister
Flere „muldvarpe" spionerede i årevis hos den engelske kampagne mod våbenhandel, betalt med millioner af den multinationale våbenproducent BAE Systems. Firmaet betalte i 90erne et firma for at skaffe oplysninger om kampagner, der kunne skade våbenhandlen, specielt i forbindelse med et milliardsalg af kampfly til Indonesien. Også adskillige parlamentsmedlemmer, der støttede kampagnerne, blev overvåget tæt.

PET advarer mod hård udlændingelov
Politiets Efterretningstjeneste advarer i sin første årsberetning om, at det få uventede konsekvenser at forringe udlændingenes kår i Danmark: „Forhold, der kan have medvirket til fravalg af Danmark som målområde, kan være de relativt gode opholdsmæssige og økonomiske forhold, som udlændinge med fast ophold traditionelt har haft i Danmark ... Vurderingen af risikoen for terrorangreb i Danmark er imidlertid en dynamisk proces, hvor ændringer i de eksisterende forudsætninger kan spille ind på vurderingen".

DDR myrdede svensk journalist
Østtyskland havde en hemmelig specialgruppe, der blev sendt ud for at myrde særligt besværlige DDR-modstandere. Den svenske våbenfabrik Bofors solgte i 1984 våben gennem DDR videre til Iran, på trods af Iran-Irak krigen. En svensk tv-journalist kom på sporet af historien, og blev dræbt. Tysk politi mener nu, at de har anholdt morderen.

Europæisk samling af våbenindustrien
Nationale våbenfirmaer vil nu være internationale, og søger specielt europæiske partnere, for at skabe så store enheder, at de kan klare konkurrencen med USA.. Tyske ThyssenKrupp og franske Alstom, der bygger ubåde og krigsskibe, forsøger at skabe et samlet europæisk værft for forsvarsindustrien. Andre firmaer søger også partnere, og den tyske regering vil lovgive om salg for at holde USA på afstand.

Soldater beskyldt for gruppevoldtægt
650 kvinder fra Kenya anklager det britiske forsvarsministerium for at ignorere, at større grupper britiske soldater siden begyndelsen af 70erne har deltaget i gruppevoldtægter. Kvinderne bor i et område ved Mount Kenya, hvor det britiske militær har en stort øvelsesområde. Kenyanerne fik ved en anden retssag sidste år 50 millioner kroner i erstatning for dræbte og sårede på grund af efterladt ammunition i øvelsesområdet.

Israelske piloter protesterer mod luftangreb
27 piloter fra det israelske luftvåben protesterer mod luftangreb på Vestbredden og i Gaza. De nægter at deltage i disse missilangreb, der er rettet mod militante palæstinensiske ledere, men har ramt mange civile. En af piloterne er en højtstående veteran fra Yom Kippur krigen i 1973.

Klyngebomber er billige
USA og Storbritanien kastede klyngebomber over Irak, der nu ligger tilbage som en slags landminer - og dræber og lemlæster. Det er dokumenteret i en rapport fra Human Rights Watch. Det danske Forsvarsakademi siger, at man opnå samme effekt med andre våben, men at det vil koste mere, både økonomisk og for de flere soldater, der må sættes ind.

Der er flere fredsklip på internettet: www.fred.dk, hvor der også er angivet kilder og mulige links til historierne.

Militært fodaftryk i EU-forfatning

EUs forfatningsudkast indeholder en forfatningsmæssig forpligtelse om udbygning af militæret og statsstøtte til våbenindustrien.

Af Tobias Pflüger og Andreas Speck

Juli 2003 præsenterede Det Europæiske Konvent udkastet til en forfatning for Den Europæiske Union. Forfatningsudkastet samler alle EU-traktater (med undtagelse af Euratom) i ét kæmpedokument på 260 sider.

Men der er også kommet en vigtig nyskabelse til: De tidligere traktater vedrørende forsvarssamarbejdet er fuldstændigt ændrede.

For første gang vil EU udtrykkeligt have kompetence til at *„definere og virkeliggøre en fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik der indbefatter en trinvis udbygning af et fælles forsvar*“.

Nyt er også en solidaritetsklausul der kræver, at EU-medlemsstaterne *„uden reservationer støtter unionens fælles forsvars- og sikkerhedspolitik i en ånd af loyalitet og gensidig solidaritet*“. Dette kan få alvorlige konsekvenser for de EU-lande der (endnu) ikke er medlemmer af NATO. EU-forfatningen vil gøre dem til de facto NATO-medlemmer uden at sikre dem nogen rettigheder inden for NATO.

Det militære aspekt, måske det eneste centrale nye element i forfatningsforslaget, vil også have den konsekvens at individuelle medlemsstater ikke længere har mulighed for at blokere for en fælles EU-militærpolitik.

Forslaget til EU-forfatning er også enestående ved at indeholde en forpligtelse til udbygning af militæret:

„Medlemslandene skal forpligte sig til gradvist at øge deres militære formåen. Et nyt organ for europæisk militær forskning og udbygning af den militære kapacitet skal dels kontrollere, at medlemslandene opfylder denne forpligtelse, dels styrke forsvarssektorens teknologiske og industrielle fundament.“

Hvis forfatningsudkastet vedtages med denne formulering vil våbenindustrien i fremtiden være i stand til at påberåbe sig støtte som en konstitutionel ret!

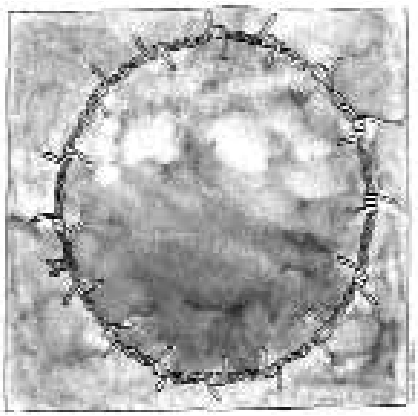

Forfatningen etablerer ikke alene et EU-militær, der udgøres af troppekontingenter fra medlemslandene. Den fastslår også – og det er igen enestående for en forfatning – at internationale interventioner kan være en EU-opgave.

EU-tropper kan bruges som *„kamptropper ved håndtering af kriser, inklusive fredsskabelse, stabilisering efter konflikter og som en del af kampen mod terrorisme*“. Det vil alene være Ministerrådet, der træffer beslutning om militær EU-intervention, uden at involvere EU-parlamentet eller noget nationalt parlament!

EU-parlamentet skal *„konsulteres*“ og holdes informeret, og det har ret til at stille spørgsmål – det er alt hvad der er i retning af demokrati. Ved EU-topmødet i Thessaloniki i juni i år, bød EUs regeringschefer i princippet Javiar Solanas EU-militær strategi velkommen:

„Vi er en union med 25 medlemmer, der i alt bruger 160 billioner Euro på forsvaret. Hvis det kræves, burde vi være i stand til at støtte flere operationer ad gangen. Vi må udvikle en strategisk basis, der muliggør en tidlig, hurtig og om nødvendigt robust intervention. Hvis vi tager de nye trusler alvorligt og ønsker at skabe mere fleksible mobile styrker, så må vi også øge forsvarsressourcerne.“

Solana-papiret afspejler Bush-doktrinen om forebyggende krig, men går endnu videre ved at sige at *„med de nye trusler vil de første forsvarslinier ofte være uden for vore grænser (...) Vi skal være parate til at handle inden krisen opstår*“. For fremtiden ønsker EU lige som USA at kunne intervenere hvor og hvornår det passer de europæiske interesser. Der er ingen forskel mellem USA og EU i henseende til denne langtrækkende militærpolitik.

Den analyse, der ligger bag forslaget til EU-forfatning og Solana-papiret, ser problemet som lokaliseret syd for EU: i *„mislykkede stater*“, *„international terrorisme*“, etc.

EU-forfatningen og Solana-papiret skal ses som et forsøg på at udvikle EU som verdens anden supermagt, der er i stand til at agere både med og uden USA mod de lande, der fremsætter trusler mod den kapitalistiske verdensorden: *„(...) Ved at arbejde sammen kan den europæiske union og USA blive en formidabel kraft for fremskridt i verden*“.

Et militariseret EU? Det er op til os, at sørge for at det ikke sker.

Tobias Pflüger arbejder ved den private organisation „Informationsstelle Militarisierung“ i Tübingen, Tyskland.

Andreas Speck er ansat ved War Resisters' International i London (WRI er Aldrig Mere Krigs moderorganisation).

Artiklen er oversat og forkortet af Bodil Kofoed Nielsen fra wriirg.org./news/2003/eumil-en.htm. Udkastet til EU-forfatningen kan ses på www.european-convention.eu.int.

Det europæiske konvent blev nedsat af Det europæiske råd for at udarbejde et udkast til en EU-forfatning. Rådet består af EUs regeringschefer og Kommissionens formand.

Fredsskat

Af Geo Horn

Vi må alle forholde os til os selv, vore nærmeste, arbejdsplads, samfund, nation, globalisering (internationale- og multikulturelle forhold) og biosfæren.

Denne forholden forløber efter to vidt forskellige modeller: dominansmodellen og partnerskabsmodellen.

Dominansmodellen eller herskerkulturen er hierarkisk og autoritær og kontrollerer ved hjælp af skyld, frygt og magt.

Det er OS og DE ANDRE, og hvis de andre bliver vore fjender, skal de besejres eller ødelægges.

Man kunne have håbet, at verden efter den kolde krig var kommet på bedre tanker og havde indset herskerkulturens fallit og var slået ind på partnerskabsmodellen, hvor det personlige forhold til de syv essentielle livsområder fra indledningen forløber på en helt anden konstruktiv måde. Det skete desværre ikke.

Efter 2. verdenskrig fik vi også et fredshåb. Også den gang valgte vi forkert. I l948 begyndte et våbenkapløb, der siden har forbrugt tusinder af milliarder af dollars, uden vi har fået mere fred og sikkerhed.

Herskerkulturen i øst og vest lovede ellers med de ultimative våben at skaffe os ultimativ sikkerhed. Vi blev snydt. Nu er krigen mod terror i fuld gang. Det er os mod de andre. Igen bliver vi snydt. Herskerkulturen bruger stadig astronomiske summer destruktivt. Det kræver menneskeliv og penge.

Skatten er krigskompleksets hovedkilde.

Den er det led, der forbinder vores daglige arbejde og krigsopbygningen. En anden vigtig kilde er investeringer – især fra pensionskasser. Ønsket om en sikker alderdom giver risiko for en usikker dagligdag.

Militærskat er økonomisk mandat til staten til at planlægge, forberede og udkæmpe krig. Det bringer mennesker i en alvorlig samvittighedskonflikt. Af den udspringer tre vigtige spørgsmål:

Er det en menneskeret at nægte at slå ihjel?

Er det en menneskeret at nægte at lære andre at slå ihjel?

Er det en menneskeret at nægte at betale andre for at slå ihjel?

Drab ved stedfortræder fritager ikke den passive borger for skyld. Vi står med et etisk problem om skyld og ansvar. Hos dem, der bruger våbnene. Dem, der betaler for dem. Dem, der producerer dem, og dem, der investerer i våbnene.

I dag har vi i princippet lov til at forkaste krig, men samtidig tvinges vi til at gøre krigen mulig med økonomiske midler. Traditionen siger, der er en pligt til at betale til forsvaret/krigen.

Hvorfor er der ikke en pligt til at betale til freden? Jamen, den skaffer forsvaret jo! Gør det? Al menneskelig erfaring viser det modsatte. Især i disse tider behøver vi ikke lede efter eksempler.

I et demokrati bør et mindretal ikke stilles over for en samvittighedskonflikt, der kun kan løses ved at bryde loven. Vi har samvittighedsfrihed. Vi har ytringsfrihed og religionsfrihed. Vi har retten til at nægte at slå ihjel. Vi kan blive militærnægtere.

Militærnægtelse er et første skridt på vejen. Men militærnægteren betaler stadig andre for at gøre det, han ikke selv vil.

Dertil kommer, at nægtelse af militærtjeneste i stigende grad bliver irrelevant, fordi den moderne krig mere har brug for smart isenkram end for soldater, og de soldater man får vil være professionelle soldater.

Det må høre til en persons frihed at kunne nægte at acceptere og at samarbejde med henblik på den største af alle forbrydelser, krigen.

Samvittighedskonflikten kan løses ved at indføre en fredsskat. Det er ikke skattenægtelse. Det er skatteomlægning.

Skatteborgeren oplyser på selvangivelsen, at vedkommende ønsker, at det beløb, der normalt ville gå til militæret, i stedet går til en fredsfond, der så anvender pengene til positive og kreative formål (partnerskabskultur) i stedet for til herskerkulturens negative og destruktive formål.

Ved hjælp af lovgivning om fredsskat kan man på demokratisk vis fremme fred og udvikling.

Borgeren får selv indflydelse på pengenes anvendelse, hvilket er i god overensstemmelse med den herskende ideologi. Målet for Anders Fogh Rasmussens regering er at skabe større, individuel valgfrihed inden for den offentlige sektor.

Regeringen ønsker, at folk skal have frihed til selv at vælge sygehus, læge, børnehave, skole, hjemmehjælp, plejehjem, fagforeningsmedlemskab og pensionsopsparing.

Ingen af de områder kan etisk eller moralsk sammenlignes med valget vedrørende drab ved stedfortræder. Krig er et essentielt problem, der berører fundamentale rettigheder i samfundet.

Det handler om livet, menneskets værdighed og legaliteten. Politik skal respektere borgerne og kæmpe for borgernes bedste og ikke for særinteresser.

Dem, der føler de har brug for et militært system, kommer selv til at betale for det – i modsætning til nu, hvor skatteunddragelser oftest findes hos forsvarstilhængerne (bl.a. de multinationale).

Man bør også tænke på, at penge der investeres i civile formål giver større samfundsmæssig udbytte end de, der investeres i militære formål (FN rapport fra 1980erne).

En fredsskat er et ja til fred, retfærd og udvikling. Den er en etisk investering og på linje med militærnægtelse. Den er et bidrag til FNs 10-år viet til „Fredskultur og ikkevold for verdens børn“ – og til alle menneskerettighedserklæringer og -konventioner.

Fredsskat er udtryk for social ansvarlighed parret med ønsket om fuldt ud at deltage i samfundets fredelige udvikling.

Den er en demokratisk nyskabelse til støtte for international retsorden og demokrati, samt forsvar for menneskers frihed og samvittighed.

Fredsskat er solidaritetsarbejde og et indlæg fra partnerskabskulturen mod herskerkulturen.

Parlamenterne i otte lande er blevet præsenteret for forslag om lov om fredsskat: Australien, Tyskland, Italien, Nederlandene, Norge, Storbritannien og USA.

Der er kampagner for fredsskat eller militærskattenægtelse i 17 lande. Bag dem står bevægelser, der benytter ikkevoldelig, civil ulydighed med det formål at forhindre, at krigssystemet får penge.

Danmark har de sidste 13 år haft en privat Fredsskattefond med frivillige bidrag fra enkeltpersoner.

Den første indvending mod fredsskatten er, at det ikke kan lade sig gøre. Men det passer ikke. Der er præcedens.

Der er kirkeskatten, hvor man direkte slipper for en del af skatten, der ellers går til kirken. Der er DIS-ordningen (sømandsskat), hvor skibsredere af konkurrencegrunde slipper for en del af skatten.

Lønmodtagerne har siden l990 haft ret til at nægte at arbejde med produktion af krigsmateriel (liv, ære og velfærd-paragraffen).

Og så er der den civile værnepligt, militærnægterordningen.

Det er således praktisk muligt med valgfrihed og omdirigering af skat. Eksemplerne viser samtidig, at der er en sammenhæng mellem en bestemt indkomst og udgift på statsbudgettet, hvilket er en anden indvending. Regeringer har altid indkrævet skatter til særlige formål. Her føler nogle få eksempler.

Svejts har en national forsvarsskat, som fik nyt navn i 1983: direkte forbundsskat. Er man mellem 20 og 50 år (visse undtagelser) og ude af stand til militærtjeneste, så skal man betale en særlig skat.

I 8 ud af 10 af Canadas provinser kan skatteyderne vælge at betale deres skoleskat enten til religiøse skoler eller offentlige skoler i overensstemmelse med samvittighed.

I adskillige lande kan man trække bidrag til anerkendte velgørende formål eller registrerede politiske partier fra i skat. I Danmark kan vi fradrage årlige bidrag, der er tegnet kontrakt om med anerkendte velgørende institutioner. I England indkasserer regeringen pengene og lader dem siden gå til det formål, skatteyderen har udpeget.

Det er teknisk muligt at indføre fredsskat.

Hvor er det mærkeligt, at det er så svært at overbevise folk om nødvendigheden af at flytte ressourcer fra krig og forberedelse af krig over til fred og forberedelse af fred. Tanken er især vanskelig for folk med magt.

Kilder

Fredsskattefonden v/ Kai Lemberg, Sundvænget 9, 2900 Hellerup, tlf. 39 62 00 32.

Fredsskat. Kvækerrådet for Europæiske Anliggende.

Paying for peace: Is it a human right? (Tromsø 2002) Kontaktperson Bjørg Berg, Mårvejen 7 N – 3124 Tønsberg, Norge.

www.Fredsakademiet.dk

Elsk-værdig sikkerhed. Betænkning om dansk freds- og sikkerhedspolitik i det 21. århundrede. Fredskommissionen af 1998, www.fred.dk/fredskat.

Riane Eisler: Skålen og sværdet. Kulturhistorie i et nyt kønspolitisk perspektiv. Gyldendal 1994.

Riane Eisler: The Power of Partnership. (New World Library 2002) www.newworldlibrary.com.

Tiden er kommet...

Gila Svirsky, der har været aktiv i Kvinder i Sort i Israel siden bevægelsens grundlæggelse i 1988, giver her sit bidrag til Kvinder i Sorts udfordringer.

Af Gila Svirsky

Den aktuelle politiske bevægelse *Kvinder i Sort* opstod i et land, hvor tre andre berømte kvinder først satte deres spor; jeg tænker på Sara som ophav til jødedommen, Hagar til islam og Maria til kristendommen.

Disse tre historiske mødre fødte imidlertid sønner, som fik en mere fremtrædende stilling. Og deres sønner, som var inspiration til meget godt her i verden, er samtidig blevet brugt af deres tilhængere til at indlede den ene krig efter den anden i en dynamik af undertrykkelse og herredømme og påtvingelse af egne behov og ønsker.

I *Kvinder i Sort* mener vi, at denne historiske dynamik må afsluttes. Vi er kvinder med forskellig religion, af forskellig etnicitet og nationalitet, mange af os loyale over for disse traditioner, fordi vi er dødtrætte af blodsudgydelserne, af at være mødre til lemlæstede børn, søstre til døde brødre, døtre til invaliderede fædre og borgere i stater, hvis ledere drives af magt og grådighed.

Tusinder af år efter Sara, Hagar og Maria sendte deres sønner ud i verden, vil vi gøre den til et bedre sted, fordi vi har indset, at vi, deres døtre, må påtage os denne opgave: At bringe en afslutning på voldens historiske dynamik, på krig som en retfærdiggjort strategi og erstatte den med en verden præget af omsorg og fællesskab.

Historien

Den internationale bevægelse *Kvinder i Sort* blev grundlagt den 9. januar 1988, da kvinder begyndte deres første ugentlige demonstrationer i Jerusalem, hvor vi stadig står hver eneste uge.

Jeg vil nævne navnene på de femten kvinder fra Jerusalem, som stod i den første demonstration. Men lad mig først nævne Hagar Roublev og Lily Moed, to kvinder som ikke længere er iblandt os. De andre, der er i live og aktive er Dafna Amit, Mimi Ash, Judy Blanc, Ruth Cohen, Yvonne Deutsch, Ruth Elraz, Hava Halevi, Dafna Kaminer, Tikvar Honig Parnass, Maya Rosenfeld, Raya Rotem, Hagit Segal og Hagit Shlonsky.

I Israel voksede bevægelsen hurtigt ved mund til mund-metoden. Kvinder over hele landet hørte om protesten, og i løbet af nogle måneder havde mange demonstrationer taget deres begyndelse. Bevægelsen spredte sig derefter til Europa og USA og til andre verdensdele. Det var sådan *Kvinder i Sort*-bevægelsens historie begyndte, efterhånden som den spredtes fra land til land, overalt hvor kvinder forsøgte at tale åbent imod vold og uretfærdighed i deres del af verden.

I Jugoslavien protesterede *Kvinder i Sort* imod deres egen regerings etniske aggression i en meget farlig periode og fortsatte med at give et vægtigt eksempel på samarbejde mellem forskellige etniske grupper.

I Bangalore i Indien demonstrerede *Kvinder i Sort* med krav om indstilling af de religiøse fundamentalisters ekstremistiske vold.

I Italien holdt de italienske kvinder de første demonstrationer i Europa, og de yder fortsat støtte og solidaritet til deres søstre i Mellemøsten og andre steder. Der findes mange andre modige eksempler.

En international bevægelse

I dag har vi en fantastisk international bevægelse: *Kvinder i Sort* demonstrerer over 250 steder i verden, i 28 lande på alle kontinenter undtagen Antarktis. Hvis vi bruger denne styrke klogt, kan vi blive en uforfærdet kraft.

Vores opgave er at skærpe vore redskaber og styrke vores beslutsomhed, når det gælder om at fuldføre en enorm

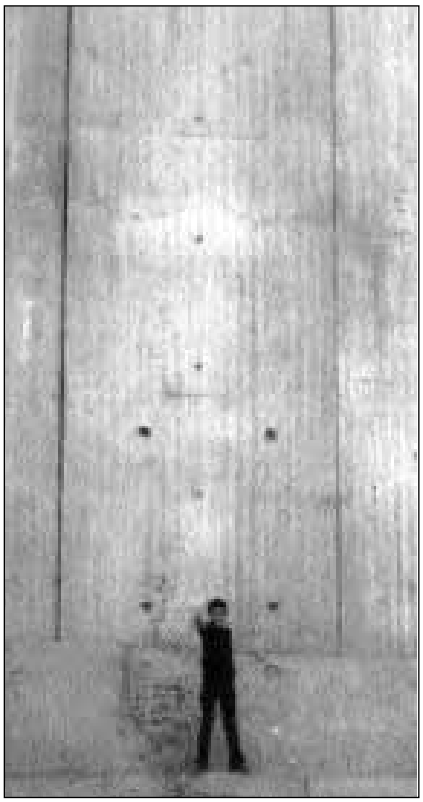

Dreng foran muren i Israel.

opgave, en fuldstændig kovending i historien. At gøre en ende på krig og vold som legitim strategi for regeringer og militser i hele verden.

Demonstrationer er vigtige, men de må tale deres tydelige sprog. Paroler om fred er ikke nok. Vi er nødt til at være modige og indtage en klar holdning til bestemte krige, bestemte former for politik, bestemte besættelser og bestemte krigsforbrydelser og krigsforbrydere.

Nogle af dem er stadig ved magten og ødelægger den verden, vi ønsker at leve i. Vi er nødt til at kalde det onde ved navn, det er ikke nok blot at komme med hentydninger. Hvis det eneste vi gør, er at tale for en generel afslutning på krige, vil George Bush, Ariel Sharon, Saddam Hussein, Milosevic og andre krigsherrer også kunne slutte sig til vort kor.

Den eneste måde, hvorpå sådanne forbrydere kan væltes, er ved at afsløre

Dansk demonstration mod muren.

dem og deres politik, at udstille deres brutale og umenneskelige handlinger, at nægte at deltage i deres behov for krig og herredømme, at sige deres navne og navnene på deres voldelige spil og kræve, at deres brutale spil ophører.

Forskellige strategier

Demonstrationer er vigtige, men der er mange andre nyttige strategier. *Kvinder i Sort* indgår i kvindefredsbevægelsen i Israel sammen med andre bevægelser. *Bat Shalom*, en israelsk kvindeorganisation samarbejder med en palæstinensisk kvindeorganisation under navnet *Jerusalem Link*.

New Profile har hjulpet os med at indse i hvor høj grad, militariseringen gennemsyrer vores dagligdag, og som opfordrer til militærnægtelse.

Machsom Watch, tilbringer timer dagligt ved de militære grænseovergange med at holde øje med soldaternes adfærd for på denne måde at forsøge at formindske deres chikane af palæstinenserne.

Demokratiske Kvinders Bevægelse, jødiske og palæstinensiske borgere i Israel kæmper for fred og retfærdighed.

Den Femte Mor, den omorganiserede *Fire Mødres Bevægelse*, var vigtig i forbindelse med at tvinge Israel til at afslutte besættelsen af Libanon.

Disse og andre organisationer deriblandt *WILPF* har sluttet sig sammen i *The Coalition of Women for Peace* og er forenet i en ubøjelig bestræbelse på at bringe en afslutning på blodsudgydelserne. Det var israelske og palæstinensiske kvinder, som allerede for femten år siden udarbejdede en fælles fredsaftale, der ville have forhindret det sidste årtis blodbad, hvis den var blevet gennemført.

En ødelæggende konflikt

Men på trods af alle vore bestræbelser – halvandet årti med intens, lidenskabelig aktivitet – ser vi at glasset er halvtomt, vi ser vore nederlag: Ikke alene er der død og ødelæggelse overalt omkring os uden tegn på, at det går i den rigtige retning, konflikten med vore arabiske naboer har også haft en ødelæggende indvirkning på israelsk kultur og samfund.

Fra at være en nation som Athen, er vi blevet til et Sparta. Fra at være David over for Goliat, er vi selv blevet til Goliat. Fra at være offer for europæisk mishandling, er vi blevet dem, der mishandler. Måske er dette en uundgåelig kurs – vi har sandelig haft gode lærere i hver eneste verdensdel. Men er det hvad Sara, Hagar og Maria havde i tankerne, da de for mange år siden holdt deres børn i armene, mens de forestillede sig, hvordan de ville vokse op i en kærlig verden?

Krigene *må* afsluttes, og det er vor opgave i *Kvinder i Sort* at påbegynde den proces. Vi må udfordre den måde at tænke på, som opsplitter os og gør os til hinandens fjender og i stedet bygge broer mellem folk. Vi må rejse os og erklære, at vi ikke støtter krig som en mulighed.

Krig bør *ikke* være en mulighed. Al krig er forbrydelse. Alle former for drab er forkert. Alle former for død er som en kniv, der bliver stukket i hjertet på os, en kniv som sløver vores menneskelighed. På trods af hvad politikerne siger, handler krig *ikke* om modstridende krav på territorier eller om at gøre det af med terrorismen. Det er blot påskud.

Når det gælder krig, pustes der til ilden fra begge sider, som har en interesse i at holde liv i fjendskabet; religiøse fundamentalister, som tror, at Gud kun elsker dem, højreorienterede politikere, som har fået magten ved at øge vores frygt for hinanden, liberale politikere som indtager reaktionære standpunkter for at få flere stemmer, de militære institutioner med deres vind og tab-mentalitet og den internationale våbenindustri, der tjener på konflikter.

Det er en formidabel række af modstandere, men det er vi også.

Tiden er kommet...

Tiden er kommet, da vi kvinder må rejse os og sige: Slut med besættelsen – af Palæstina, Irak, Afghanistan... Af ethvert land, hvis befolkning længes efter frihed. Det må være slut med forherligelsen af hæren og dens generaler. Slut med at udnytte jorden med henblik på snævre kommercielle interesser.

Slut med at mishandle fattige gennem beskatning, for at det kan komme den rige til gode. Slut med at legitimere vold som en politisk strategi. Slut på krig! Det vil tage tid, men vi har tid, og vi har også en hemmelig, skjult magt.

Vi er kvinder. Det betyder, at vi er mødre, lærere, socialarbejdere, læger, fabriksarbejdere – inden for enhver profession og blandt arbejdsløse – og at alle de mange, vi møder i vores personlige tilværelse, får kendskab til vores holdninger.

Vi kommer nu med en politisk anretning til jeres middag. *Kvinder i Sort* – med eller uden uniform – er hemmelige agenter for en ny undergravende måde at tænke på, og dens tilstedeværelse vil kunne mærkes i stadig større cirkler.

Pas på, pas på. *Kvinder i Sort* er overalt. Og vi har erklæret, at det skal være slut med krig.

Artiklen er oversat af Toni Liversage.

Hvem er voldelig

Israelsk politi er ekstremt voldeligt, og medierne ønsker ikke at rapportere det.

Af Aliyah Strauss

Lørdag den 10. august 2002 prøvede 500 israelske fredsaktivister – mænd og kvinder – at komme til Betlehem. På Manger Square ventede 700 palæstinensiske fredsaktivister på os.

Før kontrolposten på vejen mellem Jerusalem og Betlehem stod vi ud af vores busser og biler og fortsatte til fods. Da vi kom til kontrolposten, blev den bevogtet af en række soldater, der havde fået yderligere forstærkning af seks israelske politibetjente til hest.

Vi fik at vide, at Betlehem på det tidspunkt var et „lukket militært område", og at vi ikke måtte komme ind i byen. Det er den sædvanlige historie, hæren bruger, når de vil forhindre israelske fredsaktivister i at mødes med palæstinenserne. Forskellen denne gang var disse beredne politibetjente.

Først blev vi oversprøjtet med koldt vand fra en politilastbil, da vi nærmede os kontrolposten. Men eftersom det var august og meget varmt, standsede det os ikke. Vi var våde, men uforfærdede.

Vi israelere stod som en falanks tæt ved siden af hinanden i håb om at få mulighed for at komme igennem rækken af soldater. Ved kontrolposten red det beredne politi ind i skaren af israelere og spredte os for alle vinde.

Politiet red frem og tilbage adskillige gange og red i alle retninger, hvorved vi blev spredt endnu mere. Folk faldt og blev sårede. Jeg var kommet væk fra vejen til den ene side, og jeg troede, at jeg var uden for farezonen, men pludselig kom en hest direkte imod mig og de andre, der stod i nærheden af mig.

Folk begyndte at løbe. Jeg mistede balancen og faldt på vejen. Jeg så hesten stejle over mig. Jeg løftede en arm for at beskytte mit ansigt – og hesten sprang over mig. Den ene hov stødte imod mit ene ben. Andre kom til for at hjælpe mig op. Jeg var rystet, men fejlede i øvrigt ikke noget.

Den dag kom vi ikke til Betlehem. Vores kontakt til aktivisterne inde i byen foregik ved hjælp af mobiltelefoner, der på begge sider blev holdt op til højtalere. Hvorfor var politiet så voldeligt over for os? Hvorfor blev vi opfattet som en trussel? Vi var bare en gruppe ubevæbnede mænd og kvinder. Der var nogle udenlandske journalister sammen med os, men der var ingen fra de israelske medier.

Jeg ville gerne fortælle folk, hvad der var sket. Jeg var vred over, at der var brugt vold mod os. I israelsk radio er der nogle radioprogrammer, hvor lytterne kan ringe ind og fortælle om et eller andet. Et af dem hedder „Du har én at tale med". Om søndagen ringede jeg og sagde til den kvinde, der tager imod opringningerne, at jeg ville fortælle om den politivold, der havde været på demonstrationen om lørdagen. Den unge kvinde fik mit telefonnummer, og jeg ventede på, at de skulle ringe tilbage. Det gjorde de ikke.

Om mandagen ringede jeg og sagde, at jeg ville fortælle dem, hvad der var sket mig om lørdagen på en fredsdemonstration i nærheden af Betlehem. Kvinden tøvede. Hun sagde, at hun var nødt til at spørge sin overordnede. Hun ringede aldrig tilbage.

Om tirsdagen fortalte jeg nogle venner, hvor uheldig jeg havde været, da jeg ville fortælle om lørdagens vold i radioen. „Åhh!" sagde de, „du skal ikke fortælle dem, hvad det er, du vil tale om, sig noget andet". Onsdag ringede jeg igen og sagde, at jeg gerne ville fortælle om vold mod en kvinde. Jeg opgav mit navn og telefonnummer. De ringede ikke tilbage.

Om torsdagen ringede jeg fra min datters telefon, opgav hendes navn og nummer og sagde, at jeg ville tale om vold på vejene (trafikulykker) og vold mod kvinder. De ringede tilbage!

Jeg sagde, at jeg mener, at alle former for vold i vores israelske samfund hænger sammen. Volden er meget udbredt i vores skoler, der er mange trafikulykker på vejene, der er en stor procentdel af kvinder og børn, der bliver udsat for vold i familien, og hvert år bliver mange kvinder myrdet.

Foto: indymedia.org

Efter min mening er alle disse tilfælde af vold udtryk for en høj grad af tolerance over for vold i vores samfund. Indtil da var intervieweren hele tiden enig med mig.

Derpå sagde jeg, at jeg mener, brugen af vold for at opnå et mål eller få kontrol over andre kommer fra toppen og ned. Og jeg begyndte at tale om den forsætlige politivold om lørdagen.

Intervieweren afbrød mig. Han sagde, at han ikke kunne lade mig tale om det emne. Jeg prøvede at blive ved med at tale, men så hørte jeg ham råbe: „Afbryd hendes linje! Afbryd hendes linje!" Jeg vidste, at de havde afbrudt mig, så jeg lagde røret på.

I radioen i værelset ved siden af hørte jeg ham sige til lytterne: „Her var så et eksempel på en intelligent kvinde, der bruger vold for at få sine ting igennem."

Var det mig, der var voldelig?

Aliyah Strauss er forkvinde for den israelske sektion af Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed (WILPF), aktiv i Coalition of Women for Peace og i Kvinder i Sort-netværket. Hun er en af de israelske arrangører af den kommende Internationale Menneskerettigheds- og Fredsmarch i Israel og Palæstina. Artiklen er oversat af Annelise Ebbe.

Aktioner på De Dødes Dag

De Dødes Dag blev i 2003 en ganske særlig dag for kvinderne i de mexicanske grænsebyer Chihuahua og Ciudad Juárez tæt ved den amerikanske by El Paso.

Af Marta Benavides

Den 1. og 2. november fejrer mange lande i Latinamerika *De Dødes Dag*. I Mexico og dele af Centralamerika er der specielle arrangementer, messe i kirkerne, man mødes for at mindes dem, der er gået bort før os og besøger deres gravsteder med blomster.

Kirkegårdene i de store og små byer er smukke, der er gjort rent, der er malet – som oftest i hvide og blå farver, der er farverige blomster i massevis, der er tændte lys, mennesker, traditionel mad og mariachis-musikere – op og ned ad de smalle gader. Det er en gammel og meget elsket tradition, eftersom det er en fusion mellem en kristen og vores oprindelige tradition.

Jeg vil gerne fortælle jer om en meget speciel måde at fejre disse dage på. Der er lys, røgelse og store smukke dekorationer i form af altre, der er anbragt på fremtrædende pladser i private hjem, på museer, i parker, på biblioteker, i stormagasiner, på taxaholdepladser, ved busstoppesteder, i kirker – overalt. På disse altre, der er små eller store kunstinstallationer, præsenterer de pårørende på farvestrålende og kreative måder deres afdøde familiemedlemmers liv. Det kan også være afdøde, som i dag er eller tidligere har været betydningsfulde for nationen eller for de sociale bevægelser.

På de mange niveauer af alteret er der billeder af unge og gamle, der er yndlingsretter, slik og desserter, drikke, tøj, musikinstrumenter, bøger, tøj, flaget og alle former for traditionsrige ting.

Folk synger serenader, de skaber skulpturer, danser og fester, som om den afdøde er til stede i kød og blod. Der er specielle udgaver af aviserne med karikaturtegninger, digte, historier. Der er rundbordsdiskussioner, og radiostationerne har specielle udsendelser, der dækker begivenhederne.

1. november er for børnene og 2. november for de voksne. Midt i det hele er der skeletter, der er klædt ud og ser ud til at danse eller spille musik eller le og more sig. Hos os er det sådan, at vi ler ad døden, fordi vi ikke tror, at noget som helst i universet dør, men at døden er en del af livet.

Myrdede kvinder

I år var der blandt alt det traditionelle på De Dødes Dag noget mere. Hvert år kan der ske noget specielt – der kan også blive præsenteret noget specielt på altrene på en meget kreativ og farvestrålende måde.

Der er sket noget særligt ved den nordlige mexicanske grænse – i Chihuahua by og i grænsebyen Ciudad Juárez tæt ved den amerikanske by El Paso. Begge byer ligger i staten Chihuahua, og begge steder er der *maquila*-fabrikker. Disse fabrikker er etableret af amerikanske og andre udenlandske selskaber for at udnytte den billige arbejdskraft og de gunstige toldforhold, der er i denne frihandelszone.

Her er unge mexicanske *maquiladoras* – arbejderkvinder med akkordarbejde – blevet myrdet på de mest rædselsvækkende og forfærdelige måder gennem de seneste ti år. Antallet af myrdede er nået op over 370. Af disse er mindst 137 blevet udsat for seksuel vold, før de blev myrdet. Ifølge myndighederne savnes yderligere 70 kvinder/piger, lokale NGOer mener dog, at dette tal ligger over 400.

Folk har presset på for at få det stoppet, og der er foregået alle mulige forskellige former for civile aktioner på forskellige steder og på forskellige tider af året. Problemet blev bragt op på en international kvindekonference i Guadalajara i Mexico sidste år, og over 1500 kvinder marcherede om natten i tavshed med lys, klædt i sort. De krævede at myndighederne skulle opklare sagerne, stoppe morderne og lade retfærdigheden ske fyldest.

Regeringen har erklæret at den ikke kan finde ud af, hvem der står bag disse voldelige og hadefulde forbrydelser, og de nationale myndigheder kommer tilsyneladende ingen vegne med sagerne.

I år blev De Dødes Dag brugt til at mindes alle disse kvinder, og deres og alle andres ret til at leve uden vold blev på forskellig vis præsenteret på alle former for altre, hos politiske partier, på museer, i kulturhuse, i kvindecentre, på folkelige kunstmarkeder, i specielle nyhedsudsendelser. Alle havde koncentreret sig om disse kvinders og vores alle sammens ret til et liv uden vold. Det var helt utroligt at være til stede og helt utroligt at et sådant krav blev stillet. Og det er bestemt ikke det sidste, vi har set til denne bevægelse!

Marta Benavides er fra El Salvador i Centralamerika. Biolog, teolog, arbejder for bæredygtig fred, for en sund og fredelig planet. Er medlem af forskellige økumeniske komitéer og har startet WILPF-sektionen i El Salvador. Artiklen er oversat af Annelise Ebbe.

Amnesty Internationals rapport om „Mexico Intolerable Killings: Ten years of abductions and murders" kan ses på web.amnesty.org/library/Index /ENGAMR410272003

Danmarks første studenteroprør

Desertering var kendt som protestform i midten af det 17. århundrede.

Af Holger Terp

I året 1657 erklærede kong Frederik den III den anden krig mod svenskerne. Krigen, som varede til 1660, gik dårligt for danskerne. Svenskerne erobrede hurtigt Jylland, gik over isen og begyndte en belejring af København.

Samtidig indførte svenskerne, hvad der var almindeligt dengang, svensk værnepligt i Jylland, men 1000 af 2000 udskrevne jyske bønder valgte den svenske krigstjeneste fra og deserterede.

På Fyn var de „danske" officerer og underofficerer hollandske. De fynske bønder ville ikke lære hollandsk og udeblev fra sessioner og deserterede, hjulpet af de små herremænd, beretter militærhistorikeren Th. Thaulow.

Desuden rømte mange bønder på Fyn for at undgå ryttertjeneste, skriver historikeren Aage Fasmer Blombjerg. Absentation, udeblivelse fra session, totalnægtelse, rømning og desertering var altså kendte protestformer i midten af det 17. århundrede.

En patriotisk myte skabes

Men selv om krigen i 1658 gik dårligt for danskerne håbede kongen ikke forgæves på støtte til tronen fra københavnske borgere, akademikere og studenter, skrev kirkehistorikeren Ludwig Helweg i sin 1.225 sider store „Den danske kirkes Historie efter Reformationen" fra 1851:

„*Studenter og borgere kappedes om at give det tilsagn om at forsvare sig til det yderste. Dengang blev disse kræfter ikke benyttede; men snart blev der lejlighed til at indløse det givne løfte. Da Karl Gustav atter med sin sejrsvante hær nærmede sig København, fornyede byens borgere med lige beredvillighed det tidligere tilsagn. Studenterne væbnede sig, 600 mand i tallet, delte i to kompagnier og alle var rede til byens forsvar, men først samledes de til kirkerne, hvor præsterne formanede den talløse forsamling til alvorlig bøn og bod for at afvente Guds truende vrede. Nøden havde vakt de slumrende kræfter i folkets bryst, og hærskarernes Gud hørte de betrængtes bønner. Mens alle var ved arbejdet, færdedes præsterne på voldene tilligemed deres uforfærdede biskop for ved kraftig tale at styrke de nedbøjede.*"

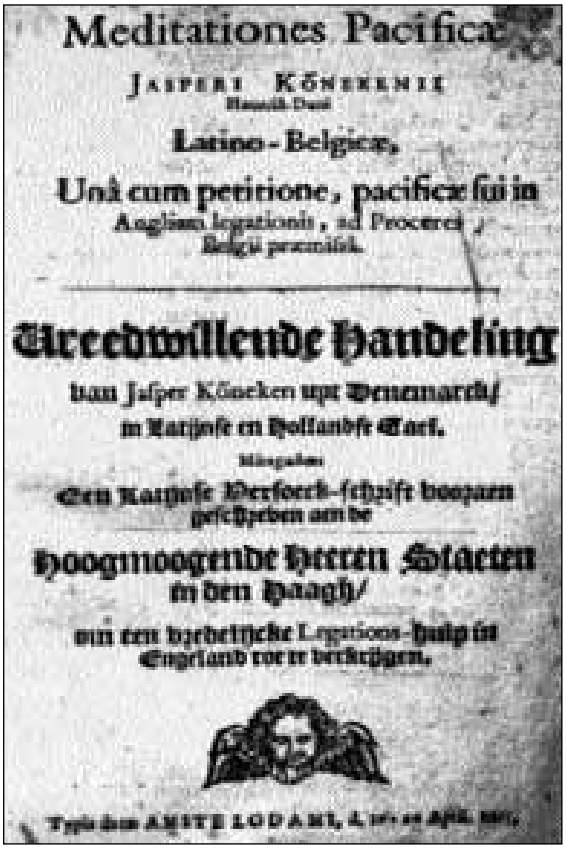
Meditationes Pacificæ

JASPERI KÖNEKENII

Latino-Belgicæ,

Unà cum petitione, pacificæ fui in

Anglicam legationis, ad Proceres

Belgii promissa.

Vredewillende Handeling

van Jasper Könecken uyt Denemarck/

in Latijnse en Hollandse Taal.

Mitgaders

Een Latijnse Verfoeck-schrift hooghm

geschreven aen de

Hoogmoogende Heeren Staaten

in den Haagh/

om een herhaelijcke Legations-hulp tot

Engeland voor te bedencken.

Tot Amsterdam, by ANTHONIE LODAM, [illegible]

Alle arbejdede tilsyneladende ikke på genopbygningen af voldene om København, for den 5. oktober 1658 beordres alle studerende ved Københavns Universitet til militærtjeneste: arbejde på voldene ved Kongens Have ud mod Østerport om dagen og vagttjeneste om natten.

Af 600 studenter indrulleres mindre end 266, selv om straffen for ulydighed var tab af akademisk borgerbrev, arrest og udvisning. Dette indebærer, at mere end 340 students absenterede fra deres krigstjeneste. Ifølge Rørdam er de 87 studenter, som fra belejringens begyndelse vidner i student Niels Kraghs sag, „*neppelig en Trediedel af de Studiosis, som ginge til volds*", selv om Rørdam selv stiller spørgsmålstegn ved antallet:

„*Et ikke ubetydeligt antal [havde] unddraget sig Krigstjenesten, hvilket dog ikke kan antages, om det end er vist, at en og anden holdt sig tilbage paa en Tid, da det havde været ærefuldere for ham, om han havde lagt Bogen tilside for at gribe Sværdet.*"

Studenterne var ikke kun nedbøjede ved deres voldstjeneste. De protesterede også mod krigen.

„*En student, fortsætter Helweg, Jesper Baltzarsen Könecken, var således hildet i de kvækeriske anskuelser, Niels Svendsen havde prædiket, at han opfordrede borgerne til at nedlægge våbnene for ikke at besmitte sig med fjendeblod; men hans røst forstummede i den almindelige nidkærhed.*"

Myten afsløres

Dele af universitetets arkiv blev ødelagt under briternes terrorbombardement i 1807. Men myten om de tapre studenter lod sig alligevel udforske, for i løbet af 1659 voksede studenternes utilfredshed med militærtjenesten, på-

viste Holger Rørdam i sin senere afhandling.

Det totale antal af studerende ved Københavns universitet i denne periode var 600, så antallet Helweg giver må være en misforståelse. Også Köneckens titel er muligvis forkert.

Könecken omtales både som magister og som student; han blev student i 1648 og var huslærer og ven af professor M. Peder Spormand. Det har ikke været muligt at finde hans eventuelle magisterafhandling.

Den unge magister Jesper Baltzarsen Könecken eller Jasper Könekenii (1629-1715) som ville være præst, holdt en prædiken i København. Blandt tilhørerne på kirkebænkene var københavnske borgere, soldater og studenter.

Overraskede hørte patrioterne den lærde unge mand med den store teologiske viden prædike, at ifølge Det Nye Testamente var krig forbudt for kristne. Ydermere steg forbløffelsen da Könecken erklærede, at kristne ikke skulle regere. Hvordan kunne det gå an, når det stod fast, at al øvrighed er af Gud, at da den ene øvrighed bekriger den anden?

Var krig forbudt for den kristne danske konge, så var den ligeledes forbudt for den kristne svenske konge Karl Gustav (1622-1660). Som en følge heraf skrev Könecken to breve til den svenske konge efter freden i Roskilde, og forlangte, at han standsede krigen.

Jesper Baltzarsen Könecken var som vi har set det ikke alene med sine synspunkter, men forsvinder fra historien indtil kirkehistorikeren og arkivaren Holger Rørdam (1830-1913) publicerer sin biografi om „*sværmeren Jesper Baltarzen Könecken*“ i sit tidsskrift Kirkehistoriske Samlinger i 1853; den anden Könecken biografi.

Forløvede studenter

To år senere publicerede Rørdam sin vigtige afhandling om „*De danske og norske Studenters Deltagelse i Kjøbenhavns Forsvar mod Karl Gustav*“. I afhandlingens navneregister registrerer Rørdam „*de Personer [der] opholdt sig som Studenter ved Kjøbenhavns Universitet i Belejringstiden*“, herunder Könecken. Men Rørdam publicerer også de nyligt fundne „*Rulle ofver Studenternes Regimente*“ fra september 1658 og januar 1659; uden Köneckens navn.

Den 11. august begynder svenskerne en ny belejring af København. De værnepligtige studenter var ikke gode, begejstrede soldater og de blev snart efter genstand for opfordringer i adskillige kongebreve angående „*større nøjagtighed i opfyldelsen af deres militære pligter*“, og at „*professorer tilholde studenterne om at varetage deres poster*“.

Kritikken hjalp ikke; så studenterne indkaldes til krigstjeneste. Heller ikke dette nyttede meget. En måned senere viste et nyt kongebrev, at selv værnepligten var mislykkedes. Igen beordres professorerne til at „*tilholde studenterne endnu nogen tid flittigt at tage vare på deres poster*“.

Universitetets rektor, Rasmus Enevoldsen Brochman, sendte den 21. maj 1659 sin afskedsansøgning, hvorefter han skrev to apologier til kongen. Tre dage efter det andet brev fra kongen besluttede universitets ledelse at fortsætte ufortrødent. Derfor kunne den nye rektor først tiltræde efter at studenterne var udskrevet til værnepligt.

Senere næste år, mens rigsrådet enedes om nedskæringer af militærudgifterne i Norge, beordrede kongen „*aflevering af de forløvede studenters Vaaben*“.

På grund af sine pacifistiske og antiautoritære synspunkter under enevælden dømmes Jesper Baltzarsen Könecken til udvisning i efteråret 1663 efter at have været fængslet i nogen tid. Via Sverige bosætter Könecken sig i Holland, hvor han fortsætter med at udtrykke og publicere sine pacifistiske holdninger, mens Holland er i krig med England.

Terp, Holger: A short history of (un)known Danish peace history. Se den i Det danske Fredsakademi: Fredsakademiet.dk/library/dkpeace.html

I fredsakademiet er desuden genudgivet: Rørdam, Holger Fr.: Efterretninger om Sværmeren Jesper Baltzarsen Könecken. I: Kirkehistoriske Samlinger, 2. række, bd. 3. s. [225]-261 på Fredsakademiet.dk/library/jesper

U-både...

Af Tom Vilmer Paamand

Russisk eksport af krigsskibe fra Østersøværfter er en sikkerhedspolitisk risiko, fortæller Jyllands-Posten. Men takket være danske u-både kan vi holde øje med de lumske russere. Nogen burde nævne for Søværnet, at Muren er faldet og turismen blomstrer i det tidligere så lukkede østland, så måske var der nemmere måder...

Men lige nu skal der fortælles positive historier om u-både, for i forårsmånederne skal Folketinget beslutte, om Danmark skal købe fire nye u-både for en samlet pris på anslået 4,4 milliarder kroner. Oprindeligt i samarbejde med både Sverige og Norge, men Norge er for længst stået af, og Sverige vil vente mindst ti år mere.

Til gengæld håber Danmark at kunne samarbejde med andre lande som fx Singapore, der kun med meget god vilje kan betegnes som et reelt demokrati. Men det er åbenbart vigtigere, at vi i neddykket stand kan holde øje med russernes salg.

Også tidligere har skrupelløse regimer bevæbnet arrige krigsherrer. Et eksempel er tre krigsskibe, som Saddam Hussein købte i starten af 80erne for en halv milliard i datidens kroner – mens Irak var i krig med Iran.

Det var Danmark, der bevæbnede et krigsførende land med nye krigsskibe. Mange andre ville også den gang have fat i Iraks penge. Sovjetrusserne fik solgt mest, men det lykkedes faktisk Danmark at sælge flere våben til Saddam Hussein, end USA gjorde. Og med historiens indbyggede ironi risikerede den danske u-båd under nyeste Irak-krig angreb fra fjendens danskbyggede krigsskibe.

De danske våbenkræmmere glæder sig til al den nye teknologi, de håber at skulle udvikle til u-bådene. Og med milliarder fra staten i ryggen, kan der rigtigt komme nye produkter på hylderne, der kan sælges kloden rundt.

Danske u-både holder øje med den russiske våbenproduktion. Forhåbentlig er der også nogen, der holder øje med Danmarks våbeneksport.

Broen over floden Kwai

Japan fik bygget „Dødens jernbane“ af krigsfanger under 2. Verdenskrig, helt uden skrupler med hensyn til midlerne.

Af Torben Retbøll

Kanchanaburi er en lille by, der ligger 130 kilometer vest for Bangkok. Byen er hovedstad i provinsen Kanchanaburi, der grænser op til den vestlige nabo Burma (hvis officielle navn lige for tiden er Myanmar). Provinsens hovedstad ligger på det sted, hvor Kwai Noi floden (den lille Kwai) møder Kwai Yai floden (den store Kwai) og danner Mae Klong floden.

Mange mennesker kommer hertil for at se broen over floden Kwai, der er kendt fra den engelske spillefilm af samme navn. Filmen er baseret på en roman fra 1954 af den franske forfatter Pierre Boulle. Alec Guinness, Jack Hawkins og William Holden spiller hovedrollerne i filmen, der havde premiere i 1957.

Både filmen og bogen bygger på en virkelig begivenhed under Anden Verdenskrig. Men de følger ikke den virkelige historie på alle punkter.

De japanske sejre

I december 1941 indledte Japan en angrebskrig flere steder i Asien, og kort efter havde det erobret en lang række nye territorier: Ny Guinea, Indonesien, Filippinerne, Vietnam, Laos, Cambodia, Hongkong, Singapore, Malaysia, Thailand og Burma.

Japan virkede helt uovervindeligt. Men den aggressive politik var ikke noget nyt. Inden da havde Japan allerede besat Taiwan i 1895, Korea i 1910, Manchuriet i 1932 og en stor del af det øvrige Kina fra 1937.

Thailand blev angrebet den 8. december 1941, dagen efter angrebet på den amerikanske flådebase Pearl Harbor. Japan angreb både over land (fra Battambang i Cambodia), fra luften (Don Muang lufthavnen nord for Bangkok) og fra søsiden (landgang på kysten syv steder i den thailandske bugt).

De thailandske styrker forsvarede sig, men kun ganske kort tid. Thailands premierminister feltmarskal Phibun Songkhram, der havde været militær diktator siden 1938, gav ordre til at standse modstanden, fordi overmagten var for stor.

Den 21. december 1941 indgik han en aftale med Japan, der betød, at den thailandske regering kunne fortsætte. En måned senere, den 25. januar 1942, erklærede han krig mod England og USA. Med andre ord: Thailand gik ind i krigen på Japans side.

„Dødens jernbane“

I juni 1942, efter slaget ved Midway, mistede Japan herredømmet over de asiatiske have, men den japanske regering havde stadig brug for at sende forsyninger til sine styrker i Burma. Derfor besluttede den at bygge en jernbane fra Thailand til Burma, der senere blev kendt som „dødens jernbane“.

Denne jernbane skulle gå fra Ban Pong i Thailand til Thanbyuzayat i Burma. Den skulle være 415 kilometer lang, heraf 263 i Thailand og 152 i Burma. Briterne havde allerede i 1910 overvejet en tilsvarende linje, men de havde opgivet den to år efter, fordi det uvejsomme terræn gjorde det alt for svært og dyrt at bygge en jernbane dér.

Men japanerne ville have en jernbane. Uanset prisen. Og som krigsførende nation havde de ikke nogen skrupler med hensyn til, hvilke midler de brugte for at nå deres mål. Arbejdet blev påbegyndt i september 1942.

Man begyndte i begge ender på samme tid. Senere skulle de to linjer mødes på midten. Da man begyndte på arbejdet, blev det anslået, at det ville vare fire fem år. Men det kunne japanerne ikke vente på. Ved en massiv indsats blev banen anlagt på kun 14 måneder. I oktober 1943 mødte de to linier hinanden ved Konkoita i Thailand, hvorefter banen blev indviet.

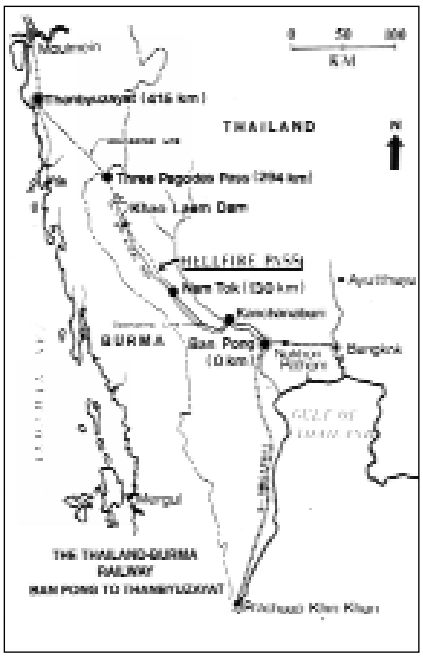

Jernbanen krydsede floden Kwai Yai ved Kanchanaburi. Der blev faktisk bygget to broer over floden dengang: En stålbro, der stod færdig i april 1943, og 300 meter længere nede ad floden en træbro, der stod færdig to måneder forinden. I slutningen af Anden Verdenskrig (1944-45) blev begge broer bombet og delvist ødelagt af de allierede.

Efter krigen blev træbroen fjernet. Der er ikke længere nogen spor af den. Men stålbroen blev repareret, og den står stadig i dag som et monument over et meget mørkt kapitel i Japans historie.

Uhyggelige forhold

Japanerne gav ordrer. Men de skulle ikke selv arbejde. Den slags havde de folk til. Arbejdet med jernbanen blev udført af allierede krigsfanger og asiatiske arbejdere, der blev tvangsudskrevet til opgaven.

Der var 61.000 allierede krigsfanger, heraf 30.000 britiske, 18.000 hollandske og 13.000 australske. Desuden var der 200.000 asiatiske arbejdere. De

franske styrker i Indokina fik en „diplomatisk aftale“ med Japan, og derfor blev ingen franske krigsfanger sat til at arbejde på jernbanen. Det var meget heldigt for dem.

Forholdene var uhyggelige. Japanerne forlangte arbejdsdage på 10, 12 eller 16 timer. Der var kun få fridage. Arbejderne fik næsten ingen mad og måtte bo under elendige forhold. De havde kun få redskaber til deres rådighed, næsten alt blev lavet med håndkraft, og de var plaget af alle mulige livsfarlige sygdomme.

Der var stort set ingen rigtige hospitaler til rådighed. „Hospitalet“ var bare et sted, hvor man blev anbragt for at dø. Resultatet af japanernes politik var en voldsom dødelighed: Omkring 13.000 eller 21 procent af de allierede krigsfanger og omkring 80.000 eller 40 procent af de asiatiske arbejdere mistede livet under arbejdet på banen.

Tre store gravpladser

De allierede krigsfanger, der døde i perioden 1942 43, blev som regel begravet der, hvor de døde. Men efter krigen blev deres grave lokaliseret af de allierede, der tvang japanerne til at grave dem op og placere dem i tre store gravpladser.

Den ene er placeret i Burma (ved endestationen i Thanbyuzayat), de andre to i Thailand (i og ved Kanchanaburi). I Burma er der 3.771 grave, heraf 1.588 britiske, 622 hollandske og 1.348 australske. I Thailand er der som nævnt to gravpladser. Den ene, Kanchanaburi War Cemetary, ligger midt i byen. Her er der 6.982 grave, heraf 3.568 britiske, 1.896 hollandske og 1.362 australske. Den anden, Chunkai War Cemetary, ligger på den anden side af floden og lidt længere mod syd. Her er der 1.740 grave, heraf 1.384 britiske og 313 hollandske.

De to thailandske gravpladser er meget velholdte. Der er en fin, grøn græsplæne, og der er ingen ukrudt. Ved siden af hver gravsten er der en lille blomst. Alle gravsten er ens, men teksten er individuel. I nogle få tilfælde står der: „En allieret soldat fra krigen 1939-45, kendt af Gud“. Men i de fleste tilfælde er der både navn, alder og dødsdato. Mange af fangerne blev kun 25 år.

Til gengæld er der ikke noget monument eller nogen gravplads for de asiatiske arbejdere, selv om der var flere af dem, og selv om deres dødstal og dødsrate var meget større end de allierede krigsfangers.

Hell Fire Pass

Efter krigen besluttede de allierede, at den burmesiske del af „dødens jernbane“ fra Thanbyuzayat til grænsen skulle fjernes. Det nordligste stykke af den thailandske del blev også fjernet. I dag går linien kun til Nam Tok, der ligger ca. 50 kilometer nord for Kanchanaburi.

Broen over floden Kwai er ikke kun et historisk monument. Den fungerer stadig som jernbanebro. Man kan køre med toget fra Kanchanaburi til Nam Tok. Derfra kan man køre med bil til Konyu, kendt som Hell Fire Pass, der ligger 30 kilometer længere mod nord.

Hell Fire Pass var et af de sværeste stykker på linien, hvor arbejderne måtte hugge en dyb kløft igennem et stort bjerg for at give plads til banen. Arbejdet foregik både dag og nat. Om natten var der kunstig belysning. Det lignede indgangen til helvede. Derfor gav arbejderne dette navn til stedet. I dag er der anlagt et lille museum til minde om dem, der mistede livet, mens de arbejdede her.

Arbejdet i Hell Fire Pass foregik april august 1943. Kløften er i to sektioner. Den første er 450 meter lang og syv meter dyb. Den anden 75 meter lang og 25 meter dyb. Under dette arbejde omkom 700 allierede krigsfanger, heraf 69, fordi de blev tævet til døde af de japanske eller koreanske fangevogtere.

Militær diktator

I løbet af 1943 begyndte krigslykken for alvor at vende, og den militære diktator Phibun Songkhram mødte stigende modstand i den thailandske befolkning.

Krigen var upopulær, og det var tydeligt, at han havde satset på den gale hest ved at alliere sig med Japan. Den 27. juli 1944 led han et alvorligt politisk nederlag, hvorefter han blev tvunget til at gå af.

Han blev efterfulgt af Khung Aphaiwong, der forsøgte at tage afstand fra Japan for at undgå, at de allierede efter krigen skulle straffe Thailand for den pro japanske linje. Det lykkedes. England forlangte ganske vist, at Thailand skulle straffes, men USA satte sig imod, og USA fik sin vilje: Thailand blev optaget i det gode selskab.

Selv om Phibun havde arbejdet sammen med Japan, var hans karriere ikke slut. To år efter krigens afslutning overtog han atter magten i Thailand.

Han var atter militær diktator, denne gang med støtte fra USA. Han sad ved magten 1947-57, og Thailand var styret af militæret helt indtil 1973.

En parallel til Danmark?

Thailands kurs under Anden Verdenskrig minder en hel del om Danmarks kurs på samme tid. Danmark undgik en brutal tysk besættelse ved at etablere en samarbejdsregering i april 1940. Da Danmark i november 1941 tilsluttede sig Anti Komintern pagten, var det lige ved, at Danmark blev en krigsførende nation på fascisternes side.

Da krigen sluttede i 1945, var mange danske politikere bange for, at Danmark skulle blive stemplet som pro tysk. Ved at pege på den danske modstandsbevægelses indsats mod nazisterne lykkedes det Danmark at blive optaget i det gode selskab.

Selv om mange danske politikere havde arbejdet sammen med tyskerne, var deres karriere ikke slut. Mange af dem fortsatte i parlamentet efter krigen, og mange af dem blev atter ministre. Det var, som om fortiden ikke eksisterede.

En meget nyttig brochure

Broen over floden Kwai er absolut den største attraktion i Kanchanburi i dag. Men både byen og provinsen har mange andre attraktioner, bl.a. buddhistiske templer og vandfald. Det lokale turistkontor har fremstillet en meget nyttig brochure, der findes både på thai og på engelsk.

På den ene side er der et kort over byen med markering af 14 seværdigheder og en kort beskrivelse af hver enkelt. På den anden side er der et kort over provinsen med markering af 32 seværdigheder og en kort beskrivelse af hver enkelt.

Den jernbane, der kostede så mange liv under krigen, er i dag med til at holde byen og provinsen i live. Det er skæbnens ironi og et af historiens mange paradokser.

Litteratur

The True Story of the Death Railway & the Bridge on the River Kwai, 60 sider.

The River Kwai Bridge and Hellfire Pass Memorial, 52 sider.

Synlige kvinder

Arbejdet med kvinders menneskerettigheder er vanskeligt i store dele af Afrika. Men der sker fremskridt.

Af Juliet Were Oguttu

I Afrika bliver hovedparten af kvinders historier stadig ikke fortalt på grund af den patriarkalske struktur, der undertrykker kvinder på forskellig vis.

Kvinder bliver opdraget til at blive i privatsfæren, og derfor bliver oplysninger om dem betragtet som uvæsentlige.

Resultatet er, at emner om kvinder sjældent finder vej til mederne, og hvis de gør, bliver de ofte trivialiserede eller på anden måde fordrejede.

Den følgende historie er blot et eksempel ud af mange på, hvordan kvinder i Uganda kæmper for at gøre sig synlige, og for at få adgang til retfærdighed.

Maria (som i virkeligheden hedder noget andet) er en ung pige fra Mubende-distriktet. Hun var 9 år gammel, da historien udspillede sig. I september 2000, da hun var på vej til brønden efter vand, dukkede en 41-årig mand frem fra et nærliggende buskads og trak hende ind i det.

Manden forbrød sig mod hende flere gange, lod hende ligge såret i buskadset og stak af. To andre piger kom for at hente vand nogle timer efter at det var sket. De hørte hende græde af smerte og løb derfor hjem og gav pigens mor besked. Hun gik ud og hentede pigen og fik hende hjem.

Derefter gik hun til den lokale politistation for at aflægge rapport. Politiet bad hende om at tage pigen til læge, så hun kunne blive undersøgt.

Først derefter kunne der blive optaget rapport. Marias mor tog straks Maria med til hospitalet. Her bad lægen hende om at betale omkring 10 kroner for lægeerklæringen. Eftersom hun ikke havde nogen penge, besluttede hun sig for at gå tilbage og prøve på at hjælpe pigen med forskellige urtebehandlinger.

Urterne kunne naturligvis ikke læge sårene i pigens skede. Der kom betændelse i dem, og moren skyndte sig til hospitalet med hende for at få hende indlagt. En ledende kvinde, der hedder Hawa Semakula, skyndte sig til hospitalet, da hun hørte om Maria. Med sig bragte hun en båndoptager og et kamera. Hun optog historien om Maria og hendes mors erfaringer og tog også billeder.

Hawa bragte historien videre til Kvindecenteret Isis, som kontaktede den enhed af politiet i Kampala, der skal beskytte familien.

Da de hørte historien, gav den vagthavende – der var en kvinde – besked til politiet i Mubende om at efterforske sagen. Politiet i Mubende gik i panik, fordi deres overordnede havde fået besked om, at de var ineffektive.

Resultatet var, at den mand der forbrød sig mod Maria, blev arresteret og kom i fængsel.

Og politiet begyndte at behandle sager med kvinder og børn (oftest seksuelle krænkelser) med stor bevågenhed og medfølelse.

Juliet Were Oguttu arbejder i Kvindecenteret Isis i Kampala i Uganda. Hun har været en del af det researchhold, der har dokumenteret kvinders rettigheder under væbnede konflikter i Uganda og er tilknyttet det internationale Kvinder i Sort-netværk. Artiklen er oversat af Annelise Ebbe.

Lovløse Sverige

Svensk antologi giver spændende bud på hvorledes landet har – og burde have - reageret på terrorismen.

Af Majken Jul Sørensen

„*Laglöst Land*“ med undertitlen „*Terroristjakt och rättssäkerhet i Sverige*“ er en spændende bog om hvordan samfundet har reageret, burde have reageret og bør reagerer på terrorisme, som den der ramte USA den 11. september 2001.

Ti skribenter giver hver deres vinkel på hvordan 11. september har påvirket vores tænkning om sikkerhed, demokrati, menneskerettigheder, terrorisme, asylret og protester.

Med baggrunde som kriminologer, fredsforskere, jurister og historikere skriver de om hvad som egentlig skaber sikkerhed, hvordan terrorisme kan forstås, og hvor hurtigt opfattelsen af tidligere etablerede rettigheder har ændret sig.

Bogen er usædvanlig sammenhængende af en antologi at være. Forfatterne holder sig til temaet, og alle bidrag passer ind i en større sammenhæng, hvilket gør bogen yderst læseværdig.

Mange temaer går igen, hvilket bidrager til dette sammenhængende indtryk. Fx påpeger flere skribenter hvordan sikkerhedsbegrebet blev udvidet til ukendelighed efter Sovjetunionens opløsning, så militæret kunne forklare sin egen eksistensberettigelse.

En anden kommentar som går igen, er hvordan vi er gået fra at betragte terrorisme som kriminelle handlinger, der skal opklares af politiet, til at blive begivenheder, der kræver militær indsats.

Der er også flere som viser, at 11. september ikke frembragte noget radikalt nyt, men satte ekstra fart i en proces, som allerede havde været i gang et stykke tid. Trofaste læsere af dette blad vil genkende navnet Jørgen Johansen, som også har givet sit bidrag til bogen. Han sætter terrorismen ind i en større sammenhæng, og påpeger hvordan USA slipper af sted med at omdefinerer visse begreber.

„Selvforsvar“ er fx ikke længere noget, som bruges som en direkte reaktion på et angreb, men noget man kan gøre forebyggende. Jørgen Johansen viser også hvordan troen på, at militære interventioner er det rette svar på alle trusler, er vokset til forbløffende dimensioner.

Nogle kapitler som specielt omhandler svenske forhold virker måske irrelevante for en dansk læser, men på mange punkter er det den samme bølge, der har gået over hele Europa, inklusiv Sverige og Danmark.

Så selvom et kapitel handler om en konkret sag, hvor to mænd blev udleveret til Egypten, selvom de søgte asyl i Sverige og risikerede at blive udsat for tortur ved udleveringen, så kunne denne sag sikkert lige så godt være forekommet i Danmark.

Også her kobles spørgsmålet om flygtninge ikke længere til individuel ret til beskyttelse mod forfølgelse, men hellere til hvorvidt de er en trussel mod landets sikkerhed.

Skal jeg sige noget kritisk om denne bog, så bliver det at visse kapitler er meget teoretiske og tager for givet, at læseren husker detaljer om begivenheder der ligger 2-3 år tilbage i tiden.

Fx handler et kapitel om volden i Göteborg i forbindelse med EU topmødet juni 2001, men selv jeg, som var i Göteborg den gang, husker ikke præcis hvad der skete på hvilke dage. Så en kort uddybning af selve begivenhederne havde været en fordel i dette tilfælde.

Personlig var jeg mest fornøjet med at læse Stellan Vinthagens kapitel „*Motståndet mot den nya världsordningen*“, som analyserer hvordan modstanden mod krigen i Irak og den globaliseringskritiske bevægelse er blevet mere og mere sammenvævet.

Det er opløftende at læse om hvordan handlingsrummet for aktivisterne på nogle punkter er blevet større gennem globale kontakter, og hvordan international solidaritet også vokser.

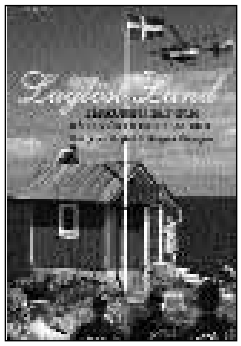

På andre punkter er handlingsrummet mindsket i takt med at også modstanden mod krig ses som en potentiel sikkerhedsrisiko eller „lavintensiv terrorisme“, som det sågar er blevet kaldt.

Vinthagen præsenterer kort en række nye og gamle protestformer og vurderer deres stærke og svage sider. Hver for sig virker de nogle gange ubetydelige og nytteløse, men set i denne større sammenhæng tegner der sig et mønster af protest som vokser og omfatter flere og flere grupper i samfundet, ikke kun Tordenskjolds „soldater“.

Før optimismen stiger én til hovedet, er det dog værd at huske, at selvom vi før Irak krigen så verdenshistoriens hidtil mest omfattende protester, så fik det ikke Bush & Co. til at ryste på hånden.

Fredsbevægelsen har endnu meget at lære om effektiv kommunikation med magthaverne, og kan ikke kalde sig „ægte“ global før endnu flere ekskluderede og marginaliserede grupper i verden også kan føle, at de hører hjemme i denne „bevægelsernes bevægelse“.

Alt i alt en meget læseværdig bog, som jeg tror mange med interesse for menneskerettigheder, krig og sikkerhedspolitik vil have glæde af at læse.

„Laglöst land: Terroristjakt och rättssäkerhet i Sverige“.

Redigeret af Janne Flyghed & Magnus Hörnqvist. Forlaget Ordfront. Stockholm 2003.

Orden og terror

To bøger søger at beskrive en verden i voldsom forandring, domineret af USA.

Af Tom Vilmer Paamand

To danske universitetsfolk beskriver USAs store rolle fra hver sin vinkel. Det er Rune Engelbreth Larsen med „*Terrormyten og det amerikanske imperium*“ og Lars Erslev Andersen med sin „*Den amerikanske orden*“.

Rune Engelbreth Larsen er som forventet den mest kritiske. Hans bog rummer en gennemgang af nutidens globale konfliktområder, og vier solide afsnit til henholdsvis Mellemøsten, Balkan og Irak.

Afsnittene er flot garneret med beskrivelser og citater, ofte af begivenheder, som nuværende regeringer forsøger at få os alle til at glemme.

Rune Engelbreth Larsen ripper op i ubekvemme ting som terrorgrupperne Irgun og Stern, der blev ledet af Menachem Begin og Yitzhak Shamir. Deres voldsomme brug af regulære terrorbomber i Palæstina i 40erne har ikke hindret, at de senere blev respekterede statsmænd.

De ubehagelige minder rammer også palæstinenserne. Deres terror er langt mere kendt, men det er et grimt synderegister at læse. PLO og Hamas har bestemt ikke satset på ikkevold, men i stedet på en parole som: „Der er ingen civile. Der er ingen uskyldige.“

Blodbadet fortsætter i Jugoslavien, hvor de forskellige befolkningsgrupper til slut ikke har ret meget at være stolte af. Lige som Palæstina er Balkan et omstridt område, som mange føler at de har gudgivne rettigheder til.

De mange nøje tilrettelagte massakrer og provokationer opremses, hvor det ofte fortsat er omstridt, hvem der reelt var de skyldige. Fokus er her netop på disse dygtige løgne, der uden tilstrækkeligt modspil fik lov til styre både verdensopinion og regeringer.

Det var uhyggeligt nemt at starte en borgerkrig mellem hidtil så gode naboer, og der er fortsat gjort alt for lidt at lære af det.

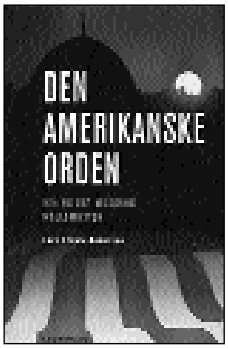

Løgnene er også i front i afsnittet om Irak, hvor den seneste krig er med. Helt frem til den omhyggeligt arrangerede jubel, da medierne kan vise „det irakiske folk“ styrte en statue af Saddam Hussein.

Afsnittet bruges også til at vise udviklingen mod USAs nye kurs, hvor en gryende og mest europæisk opposition må se USA gå i krig uden om sine sædvanlige NATO-partnere. Her er gode kildelister for de interesserede – og ikke meget nyt for den vågne læser, der selv kan huske et par måneder bagud.

Sidste del beretter om civilisationernes sammenstød og det liberale samfunds sejr – eller rettere, det er en kritik af denne tankegang. Afsnittet handler om Islam, og er meget teoretisk med diskussioner af diverse forfatteres bøger. Det er vel her, at erfaringerne fra konfliktområderne krystalliseres, så en samlet forståelse af det hele falder på plads. Rune Engelbreth Larsen er jo kendt som et filosofisk menneske med en humanistisk vision, men er vist blevet rådet til at indskrænke sig her.

Bogen ender derfor lidt pludseligt med nogle hurtige afsluttende ord om, at der jo skal være plads til os alle sammen – men inden da er jeg blevet godt informeret og har fået opfrisket en del nyere historie.

Afbalanceret skråsikkerhed

Lars Erslev Andersen praler selv med, at han både beskyldes for uamerikansk virksomhed og for at være CIA-spion – og dermed vel rammer meget godt i midten. Det gør han også. Bogen „*Den amerikanske orden*“ er helt fri for agitatoriske herresving som Rune Engelbreth Larsens, men rummer alligevel en hel del ret skråsikre vurderinger.

De er velargumenterede og virker overbevisende.

Lars Erslev Andersen er heldigvis ikke mere skråsikker, end at han kan indrømme fejl – og har over for mig rettet sin version af myten om de såkaldt „udsmidte“ våbeninspektører i Irak 1998.

Lars Erslev Andersen har ikke den seneste Irak-krig med her, men fokuserer på Mellemøsten med en udtømmende historisk gennemgang.

Under kampen mod terror har USA allieret sig med en række regimer, der ikke virker meget hyggeligere, end de udpegede skurke. Det er Lars Erslev Andersen ikke begejstret for.

Også han analyserer teorien om civilisationernes sammenstød, som George W. Bush' politik er stærkt præget af. Og viser, at de forebyggende angreb ikke er nogen ny politik, men blev brugt også af Bill Clinton, der han bombede i Afghanistan og Sudan – på lige så usikre efterretninger, som nu.

Han tror heller ikke på, at strategien med forebyggende angreb, der ofte sker på tværs af tidligere allierede og uden FN-opbakning, vil føre til noget godt.

Også han stopper lissom i utide, da de rigtigt konstruktive og fremadrettede tanker skal lægges frem. Men det er forståeligt, at regering og medier bruger forfatteren som Mellemøstenekspert, for det er ellers et solidt og grundigt arbejde, tilstræbt afbalanceret.

Rune Engelbreth Larsen: „Terrormyten og det amerikanske imperium“ Tidernes Skifter, 2003.

Lars Erslev Andersen: „Den amerikanske orden – USA og det moderne Mellemøsten“. Aschehoug, 2003.

Fredsgavl

I AMKs hovedbestyrelse er vi enige om, at det kunne være morsomt og nyttigt med et rigtigt gammeldags gavlmaleri med et fredsmotiv, og vi er rede til at ofre, hvad der skal til af materialer og løn til en kunstner.

Før vi går videre med sådanne planer, vil det jo være rart at råde over en gavl.

Vi vil derfor spørge læserne af Ikkevold, om de kan tilbyde en velegnet gavl til et fredsmaleri, som kan ses fra gaden. Det behøver ikke være på Kystvejen i København eller Århus – en mere ydmyg adresse er fin nok.

Jens Thoft havde i en årrække et sådant gavlmaleri på sit hus i Thunøgade i Århus, og det blev ofte brugt på pressefotos, som skulle vise hvor moderne byen var.

Også din gavl vil blive berømt!

Prøv at gå ud i solskinnet, og se på din mur mod gaden, om den ikke ville se flot ud med kunstnerisk udsmykning. Hvis du har mod på projektet, så kontakt:

Geert Grønnegaard på 5752 8250

Militære efterladenskaber

De store har deres Stalingrad,
og andre et Waterloo.
Hvor folk kommer til for at mindes
så frygtelig krig og gru.
Københavnere cykler forbi Niels Juel,
for han var en søhelt og stjerne.
Ringsted vil også smage af fugl,
for dér lå da engang en kaserne.

I foråret 2002 købte Ringsted kommune en tidligere artillerikaserne midt i byen af staten. Pris 30 millioner kroner, som tilfaldt forsvaret direkte.

Kasernen var fra 1913 og havde også i militær henseende ligget skørt, fordi placeringen midt på Sjælland var uheldig. Man kunne ikke øve sig med de store kanoner, men var nød til at køre alt det tunge udstyr over det halve land til Jægerspris eller Oxbøl, hvis der skulle skydes.

De fleste af kasernens stab var pendlere og boede i andre byer, så betydningen for Ringsted som værtsby var nærmest negativ, når de svære køretøjer havde slidt på vejnettet.

Nostalgien var til gengæld endeløs, når nu endelig arealet i dyre domme er blevet civilt område. Det lokale hjemmeværn har beholdt et ganske lille hjørne på en særlig matrikel, men kan ikke dy sig for på alle hverdag at hejse det militære splitflag på den kommunale flagstang.

Ydermere skal kommunen udstykke området til institutioner og boliger, og de vil nu meget ivrigt navngive de nye gader „Bataljonen“ og „Ravelinen“ og sågar „Oberst Hackels Allé“ - bare det lugter lidt af krudt.

Seneste skud fra sagen om den gamle kaserne er, at forsvaret forsøger at løbe fra deres ansvaret for blyforurening på den tidligere skydebane. Hvis al den forurenede jord skal sies for blyhagl, kan det blive en udgift på mange millioner.

Salgsdokumentet angiver ellers præcist, at oprydning påhviler sælgere, og det er jo forsvaret. Men Forsvarsministeriet mener, at de har ryddet tilstrækkeligt op, og har vel lært af storebror i Pentagon fra oprydningen ved Thulebasen - at lidt jord henover, er færdigt arbejde!

Geert Grønnegaard

Skriv af, kopier eller klip ud, sæt frimærke på – og send ind.

Jeg ønsker at:

____ blive medlem af AMK
____ få flere oplysninger om AMK
____ få oplysninger om militærnægtelse
____ få gratis prøvenummer af IKKEVOLD
____ abonnere på tidsskriftet IKKEVOLD for 105,– kr årligt
____ give én jeg kender et gavekort på IKKEVOLD for 50,– kr
____ købe emblemet „det knækkede gevær“ for 20,– kr
____ købe dinosauer-trøje (angiv størrelse) for 70,– kr + porto

Navn: _____
Adresse: _____
Postnr. og By: _____

Aldrig Mere Krig
Nørremarksvej 4
6880 Tarm

Postbesørget blad nr. 5113

Aldrig Mere Krig

Aldrig Mere Krig er en forening for pacifister, folk der søger fredelige/ikkevoldelige løsninger på konflikter.

At være pacifist er en livsholdning – derfor er Aldrig Mere Krig en gammel forening, der ikke kun kører på enkelte mærkesager, – det er livet, det drejer sig om og den „sag“ forældes ikke.

Aldrig Mere Krig blev dannet i 1926 og er i dag en af landets ældste fredsorganisationer. Aldrig Mere Krig er ikke knyttet til noget parti eller nogen religiøs forening.

Aldrig Mere Krig er dansk af deling af Krigsmod standernes internationale Forbund, War Resisters' International (WRI), med hovedkvarter i London.

Der er brug for pacifistiske synspunkter mere end nogensinde. Vi har brug for at blive flere.

Giv freden en chance – bliv medlem af Aldrig Mere Krig. Medlemskab pr. år koster 200 kr. for enkeltpersoner, 250 kr. for par og 125 kr. for uddannelsessøgende, pensionister og civile værnepligtige.

Hovedbestyrelsen består af:
Arne Hansen, Geert Grønnegaard, Hermod Folke Hansen, Majken Jul Sørensen, Peter Henning, Tom Vilmer Paamand og Frands Wisbech.
Ulla Røder er suppleant.

Hovedbestyrelsen er konstitueret med Geert Grønnegaard som ordfører og Hanna Lindstrøm som kasserer.

Forretningsudvalg: Geert Grønnegaard, Majken Jul Sørensen og Tom Vilmer Paamand.

Internationalt udvalg: Majken Jul Sørensen (koo.).

Landskontor: Hermod Folke Hansen.

Medieudvalg: Geert Grønnegaard (koordinator).

Redaktionsudvalg: Tom Paamand (koordinator).

Sessionsudvalg: Peter Henning (koordinator).

Våbenproduktionsudvalg: Geert Grønnegaard (koo.).

Landskontor

Aldrig Mere Krig
Nørremarksvej 4
6880 Tarm
Tlf. 9737 3163
Giro: 9 00 48 82
E-mail: amk@fred.dk

Besøg Aldrig Mere Krig på internettet: www.fred.dk

Kontaktpersoner

Holger Terp, Strandbyparken 4.1.tv.
2650 Hvidovre, tlf. 3678 4028

Finn Held, Aprilvej 24
2730 Herlev, tlf./fax 4491 6967

Hanna Lindstrøm, Christoffers Allé 132
2800 Lyngby, tlf. 4444 3965

Peter Henning, Unnasvej 3
3000 Helsingør, tlf. 4921 6563

Haakon Larsen, Skovbrynet 5
3450 Allerød, tlf. 4817 2735

Birte Wagner, Bavnebjærgspark 71
3520 Farum, tlf. 4495 3688

Erik Jeppesen, Paltholmterrasserne 77A
3520 Farum, tlf. 4495 9141

Else Dam, Smallesund 2
3700 Rønne, tlf. 5695 5404

Geert Grønnegaard, Leragervej 8
4174 Jystrup, tlf. 5752 8250

Uwe Riggelsen, Kåstrupvej 4, Spangsbro
4400 Kalundborg, tlf. 5950 7429

Hanne Nielsen, J. A. Larsensvej 5
5300 Kerteminde, tlf. 6532 4474

Peter Kragh Hansen, Gl. Banegårdsvej 50
5500 Middelfart, tlf. 6441 8389

Jørgen Burchardt, Nyborgvej 13
5750 Ringe, tlf. 6262 3617

Lars Bang Jeppesen, Kongeåvej 63
6600 Vejen, tlf. 7536 2201

Hermod Folke Hansen, Nørremarksvej 4
6880 Tarm, tlf. 9737 3163

Ulrik Hansen, Rønnen 8
7120 Vejle Ø, tlf. 7571 1020

Frands Wisbech, Ginnerupvej 5B
7860 Spøttrup, tlf. 9756 3040

Jens Thoft, Stadion Allé 43 A
8000 Århus C, tlf. 8611 2177

Poul Gunder Nielsen, Hørslevvej 107, Hørslevbol
8462 Harlev J, tlf. 8694 1699

Henning Sørensen, Irisvej 17, Postbok 87
8500 Grenaa, tlf. 8632 1679

Tom Vilmer Paamand, Resendalvej 16, Resenbro
8600 Silkeborg, tlf. 5051 0328

Tine Forchhammer, Gadebakken 15
8660 Skanderborg, tlf. 8692 6205

Bitten og Troels Forchhammer, Gyvelvej 7, Rebild
9520 Skørping, tlf. 9839 1663

Arne Hansen, Sønderjyllands Allé 35
9900 Frederikshavn, tlf. 9842 5542